

Universitätsbibliothek Paderborn

Viator Christianvs Recta Ac Regia in coelum Via tendens

Soliloquium Animae. Vallis Liliorum. De Tribus Tabernaculis. Gemitus & suspiria animæ poenitentis, seu de Vera Compunctione Cordis. Cohortatio ad Spiritualem profectum

Thomas <von Kempen>

Coloniae Agrippinae, 1682

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53320](#)

Th
3161

J. XIV. 12

21 S

II

S

VIATORIS
CHRISTIANI
PARS ALTERA,

in qua

THOMÆ AKEMPIS

Soliloquium Animæ.

Vallis Liliorum.

De Tribus Tabernaculis.

Gemitus & suspiria animæ pœnitentis, seu de Vera Compunctione Cordis.

Cohortatio ad Spiritualem profectum.

Coll. Gatz 177.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus JOANNIS WILHELMII
FRIESSEM, Bibliopolæ, 1682.

T

S

THOMÆ A KEMPIS,
CANONICI REGULARIS
S. AUGUSTINI

SOLILOQVIVM
ANIMÆ,

Ignitis in Deum affectibus exci-
tandis aptissimum.

Bb 4

PRO-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

PROLOGUS.

Consolationis gratia , ali-
quas sententias devotas in
unum coacer vavi libellum, quē
meo pectori charius committere
volui. & quasi quoddam dele-
tabile pratum, variis arboribus
confitum, pulchrisque venustum
floribus habere disposui. Vbi ad
legendum speculandumque op-
tabiles materias tempore neces-
sitatis, pro foventis animis tadio
vel mærore obiectis, quandoque
introirem.

Vt autem lucide & prompte
invenirem , sub qua arbore re-
quiescerem ; vel quis ad legen-
dum flos gratior esset, singula ca-
pitulorum loca * rubricatis ti-
tulis præfulgere feci.

Vario etiam sermonum gene-
re, nunc loquens , nunc dispu-
tans, nunc orans, nunc colloquens;
nunc in propria persona , nunc
in peregrina; placido stylo tex-
tum præsentem circumflexi.

Rogo ergo , nemo legentium
indignans moveatur super scri-
bentis manum, quia fibitaliter

B b s   con-

* Pro rubricatis titulis numeros
posuimus.

Scopus &
mens au-
toris in
hoc Soli-
loquio
conscri-
bendo.

Observa
varias
personas
in his So-
liloquiis
loquen-
tes, quas
nos fere
passim ina-
dicavi.
mus.

PROLOGUS.

confabulari placuit. Ignoscatur
quoque in compositioni, & facili-
tati dictaminis, pensans quo
Deo non artificiosa, sed simplicia
& pura magis redolent.

Quod si forte uspiam sensus
aut minus integer, aut minus
clarus apparuerit, super his piu
flagito correctorem; denuncians
ei, si quid ineptum invenerit, ex
inadvertentia potius, quam ex
proposito id mihi proruisse.

Adhuc, quia humana judicia
(quamvis probabilia) fallit pos-
sunt; ad te omnipotens Deus &
Pater luminum, supplex discipu-
lus recurro, & istud Soliloquium
tibi represesto; ut tu digna ap-
probes, vitiosa improbes; mihi
que vel alteri fideli seruo re-
ctius serenanda, qua displicant,
insinues.

ORATIO

Pro impe-
tranda a-
nimi tran-
quillitate
ad capien-
das Scri-
pturas.

Precor itemque Pater sancte,
largire mihi exiguo mancipio
tuo, tempus & horam commo-
randi in uberrimis pascuis Scri-
pturarum, quae mea charissima
deliciae sunt, & erunt; donec dies
eternitatis illucescat, & umbra
mortalitatis inclinetur.

Sub-

PROLOGUS

Subtrahē proinde curas inu-
iles, amores temporales, passio-
nes noxias, aliasque causas ab
etio concupito me retardantes:
Oportet enim liberum esse ani-
mum & tranquillum, de intimis
& divinis meditari cupientem.
Ideo ut talem consequi merear, idoneus,
benedictione cœlestis dulcedinis
tua me imbuere digneris & in-
fundere; ut tibi ad gloriam, mihi
quoque ad qualemcumque lo-
quar consolationis gratiam.

Liber &
tranquil-
lus ani-
mus ad
meditan-
dum de
divinis

SOLILOQUUM ANIMÆ.

CAPUT I.

*De desiderio anima quarentis
Deum.*

Obserua h̄ic colloquentes theophilum, Philotheam, & Dilectum; seu Hominem, Animam & Dominum.

Psal. 72.

Mibi autem adh̄arere Deo bonum est.

O breve & dulce verbum, Deum amplectens, & mundum excludens universum! Quid amplius dicendum, & quid ultra cupiendum? Nonne satis est, si fiat, quod jam dictum est? Et si dicantur alia & alia multa, nonne ad hoc unum reducenda sunt omnia? Dic ergo anima mea cum Propheta: *Mibi autem adh̄arere Deo bonum est.*

O Deus meus, tu unicum bonum meum, solus bonus & dulcis,

cis. De te loqui, dulce est amanti; de te cogitare, suave est devoto; cuius cor non est in mundo, sed totum absconditum in cœlo. Ut tu sis ei sola vera requies, & intima suavitas; nec his crucietur quotidie, ubi rētāt falsa cupiditas. Deus meus, quomodo est illi in corde, qui tuo fervet amore? Quale gaudium ejus, quem nulla delectat creaturarum vanitas? An non vox ejus canit in Psalmo, de quo & sermonis suscepit exordium, & talis est: *Ibid.*
Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram?

T. O anima sancta, anima devota, & ad Deum suspensa, quid hoc audio de te? Quid est, quod loquaris? Parva tibi videntur, quæ in cœlo sunt & in terra?

2. P. Parva mihi sunt omnia.

T. Quid ergo quæris? Quem vis sine istis? Et ubi invenies eum sine his? Habetne nomen, aut locum, aut habitationem ad quærendum? Ubi est locus habitationis gloriæ ejus, de quo cecinisti, dicens: *Domine dilexi decorem domus tuae, & locum habitationis gloriæ tuae?*

B b 7 Re-

Psal. 25.

372 SOLILOQUIUM

Responde obsecro mihi. Nam
si poteris eum mihi indicare, ibo
recum & quæremus simul, eritque
Deus tuus Deus meus; & bene
nobis, cùm fuerit inventus à no-
bis & detentus.

3. P. Quid hoc quæris à me;
aut cur tale aliquid scrutaris a-
pud me? Putas, quod tibi talia
dicam, aut dicere valeam? Quod
si charitas favet, nònne rei hujus
rætas, aut etiam secreti profun-
ditas magis dicere prohibet?
Quid me interrogas? Interroga
eos, qui audierunt & viderunt.
Ecce hi sciunt, quis sit ille, quem
quæris.

Sed potius eum interroga,
qui novit omnia. Ipse enim est,
de quo fit sermo: qui melius se
tibi indicabit: & ubinam habitet,
longe clarius demonstrabit. Is u-
tique est, qui docet hominem
scientiam; dat quoque humilibus
gratiam suam.

Accede ad eum, qui revelat
seipsum, cùm voluerit, & cui pla-
cuerit; nec est qui sine eo aperiat.
Potens est solus revelare tibi
gaudium amantium se, & ultra
quam

*Psal. 93.
Iac. 3.*

quam potes à me discere.

4. T. Et nunc, quid sic loqueris anima sancta & humilis? Ne æstimes me velle à te inquirere, quod forte sciri non oportet, aut nequeat dici. Maneat secretum tuum tibi; clausum sit super te ostium tuum; stet firmum signaculum fidei: non moveatur velum à sanctuario. Manduca panem sanctum in sacrario. Intra tabernaculum domus tuæ; ascende superius cœnaculum; ingredere cellarium Regis æterni; aut quod præstantius est, & amabilis sonat, thalamum scilicet cœlestis Sponsi tui.

Scio scriptum: Non est bonum *Math. 15.*
sumere panem filiorum, & mittere canibus ad manducandum.
Novi hoc, & legi. Tu autem vide, quid sequitur, & miserere mei secundum eloquium ejus, quæ dixit: *Catelli edunt de micis cadentibus de mensa dominorum suorum.*

Noli proinde celare verbum, quod sciscitor: sed de ubertate internæ suavitatis effunde velutnam scintillam amoris igniti. Da gut-

374 SOLILOQUIUM

guttam parvulam vini pretiosi; e
mitte de optimo unguento ve
modicum odoris: ut & ipse gusta
re valeam , cujus tibi nota es
pars optima,& amabile tam cre
bro solamen.

Deus
quid in se
sit, nemo
valet di
cere; quid
in nobis,
fortasse
aliquate
nus.

s. Quid cunctaris? Satis fac de
sideranti, & aperi ostium amico
jam tertio pulsanti. Dic dilecta
de Dilecto, me tamen non negle
cto. Si non vales, sicut est, dicere,
dic utcumque potueris. Nam di
cere sicuti est, qui valebit ? Et
quis dicentem caperet?

Ergo si non ut in se est , dic
saltem qualis sit in te. Si no quid
sibi, eructa tamen, quid boni fe
cerit tibi. Quis enim, quid sit in
se, investigabit? Tu non poteris,
eo quod confessas, & non ne
gasti, dicens: Mirabilis facta est
scientia tua ex me, confortata
est, & non potero ad eam. Quo
ibo à spiritu tuo?

Psal. 138.

Si ergo non sufficis penetrare
spiritum tuum , quem creavit
Creator & Vivificator omnium
spirituum, quomodo penetrabis
increatum? Nonne ideo stupens
dixisti: Domine quis similis tibi?
Dic

Psal. 34.

Dictamen obsecro, per aliquam similitudinem, cuius essentiam necdum attigisti. Neque enim ex parte negare debes, cui totum revelandum non aestimas.

6. P. Fateor (inquit) quia nimium curiosus es tu, & importunus mihi. Perscrutaris omnia mea, & ad secreta cubilis mei mittis manum tuam. Misericordia tua ad illum, & iterum venis ad me? Me queris, an ipsum? Sed quæro à te, eujus es spiritus? Quiesce obsecro, & noli mihi molestus esse, quia supra me est, quem queris.

7. T. Et dixi: Namquid qui Deum querit, tam facile conquietur? Noli protrahere sermonem, quæ potes cito adhibere consolationem. Quousque animum meum suspendis? Quid dicens, & non dicas? Vivit anima tua, quia non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Etenim pro beneficione mea erit, si ostenderis eum mihi. Jam ergo, si vidisti illum, dicio mihi palam, & ego eum tollam.

8. P. Rursus illa; Vide o te inde-

Gen. 32.

376 SOLILOQUIUM

desiderio esse, & in amore Crea-
toris laborare. Rem difficilema-
me postulas ; & nescio, an fieri
possit, quod optas. Scit bene,
quem quæris, quia non est meum
hoc dicere tibi. Videtur tale es-
se scrutinium tuum , quale &
sponsæ in Canticis: *Indica mihi,*
(inquit) quem diligit anima
mea.

Cant. I.

Vis ergo à me discere, quis sit
iste: aut quid boni mécum egerit
ipse? Utrumque autem secretum
meum mihi. Sed non es con-
tentus : nec illius magnitudine
deterris , qui cœlos excedit:
nec mea parvitate averteris, quæ
nullius momenti sum in conspe-
ctu ejus. Cur imposuisti mihi o-
nus istud? Hoc enim dicere la-
bor est ante me, donec intrem in
sanctuarium Dei & intelligam.
Cur vis scire , quod loqui non
licet?

2. T. Et dixi: Numquid non li-
bet? Et per maxime. Placet enim
ea sæpè magis scire, quæ diffici-
lius panduntur. Mihi tamen quæ-
so ne ita difficilis sis, ut omnino
taceas. Ne timeas , quod hæc
ini-

inimicis mox prodam. Servabo verbum tuum amicis, & valde amicis. Secure dicas mihi, in secreto silentii tui. Ecce duo hic soli sumus, Nec ego levitate, nec tu arrogantia delectabimur; sed in eo, qui nos confidere sibi fecit, de quo & loquimur.

Si autem supervenerit ipse, demus locum, & sit in medio nostrum Etsi dignetur loqui, libenter audiamus, nosque interim si leamus. Tu autem non teneberis illa hora respondere votis meis; Illo enim loquente, silere debet omnis caro.

10. P. At illa: Bonum pacium est. Sit ille tantum nobiscum, & feramur ad secretum nostrum. Sit ipse dux verbi, & ducat, quo nos ire delectat.

Dilectus iste, de quo diligenterissime sciscitaris, talis ac tantus est, ut sermone non possit explicari, cum sit ineffabilis. Tam altus, & superexaltatus est omnibus creaturis, ut sit semper incomprehensibilis. Virtus ejus, & magnificentia ejus interminabilis. Quidquid de eo dicitur, aut scri-

Deus ineffabilis,
incomprehensi-
bilis, in-
termina-
bilis.

378 · SOLILOQUUM

scribitur , iridignum eo totum
creditur, quia omnibus superfer-
tur.

Cœli dixerunt : Pertransivit
nos & ascendit, in valuitque supra
nos. Terra respondit ; Si cœli
cœlorum non capiunt, nolite me
interrogare. Stellæ cecinerunt.
Tenebræ sumus, & non lux, si il-
luxerit. Mare contremuit, & ait:
Non est in me , & abyssus igno-
ravit.

Audis, quid isti dicunt? Audi-
vi, & turbatus sum , à voce
eorum contremuerūt labia mea.
Quid ergo fieri, si interrogaveri-
mus eum. Interrogemus: Domi-
ne, si tu es ipse, de quo cecinere
viri, & cui omnia deserviunt per
tempora?

Exod. 3.

11. D. Utique: Ego sum qui sum;
& præter me non est alter. Ego
primus & novissimus, omnia
creans & gubernans. Vivo ego,
dicit Dominus, quia regnabo in
eternum & ultra.

Apoc. 1.

12. P. Quid dicis nunc vermi-
cule, circumfusus tanto lumine?
Ecce dilectus tuus loquitur te-
cum, quem putabas esse mecum.

Mc.

Mecum erat , quando illi dicebam: *Mibi autem adhærere Deo,* *bonum est.* *Tecum erit, si dixeris*

Psal. 72.

bonum est. *Tecum erit, si dixeris*

Psal. 76.

& tu : *Renuit consolari anima mea,* & diem hominis non concupivi; sed in te Domine sperabo,

Psal. 83.

tu es enim rex meus, & Deus meus. Non eris similis vagis a-
matoribus, sed unicus unici, uni-
cum requirens, qui nullum de ex-
ternis admittit sodalem.

Dilectus

vicissitudine

Sermo ergo tuus , solus cum solo: etiam si abierit, sede vidua, patienter ferens omnia . Nam hic est modus ejus, ire, & redire , & probare sibi dilectam, atque in amore facere perfectam.

dine re-

cessus &

accessus

probat

amantes.

Non te conturbet recessus, si optas ejus accessum. Expecta, re-expecta; modicum ibit , & post modicum redabit. Hoc tamen totum amor facit, qui nunc fert ad summa , nuncque demittit ad ima.

13. Amore ejus gratiosissimus, cunctis flosculis suavior , liliis candidior, & micantibus gemmis pulchrior. Ejus siquidem amoris nil in creaturis est præferendum: & ideo pro ejus amore totū despiciendum.

Ego

380 SOLILOQUIUM

Ego tacta amore ejus intrinsecus , intantum cœpi ardere corde tenus : ut omnibus licentias creaturis, ejus solummodo precarer castissimos amplexus: & insuetam multis edidi vocem, tamquam carbones ignitos de

Psal 72.

fornace ardenti proferens. *Quid mihi est in cœlo, & à te quid vulnus super terram ? Deus cordis mei, & pars mea Deus in aeternum.*

Intellige nunc de Dilecto tuo qualis ac quantus sit; qui omnia etiam entia incomprehensibiliter transcendent. Et licet sit ineffabilis , & omnino inexcogitabilis, quia interminabilis ; est tamen multum amabilis, attricabilis, socialis, exorabilis: ita ut cum capi nequeat, miro tamen modo amari possit.

Etenim amando capitur , amando stringitur, sed desiderando quæritur , orando pulsatur, expectando promeretur. Si nondum tibi satisfeci, satisfaciat ille, quem quæsisti, & doceat te, super omnes docentes, se invenire.

CAP.

CAP. II. *De districto Dei
judicio.*

Lætetur cor meum, ut timeat *Psal. 85.*
nomen tuum.

Deus meus, multum amabilis es, sed & terribilis multum. Qui amat, gaudeat: timeat vero qui non amat. Qui nec timet nec amat, stolidus est & insanus.

Est enim horrendum, incidere in manus tuas. a Et quis praa Heb. 10.
timore, iram tuam dinumerare poterit? b Aut quis stabit ad b Psal. 89
videndum te in judicio venturo? c Quia sicut rugitus leonis, c Mal. 3.
sic rugitus tuus: & sicut ignis vibrans, gladius tuus. d A clamore vocis tuæ commovebuntur omnes inhabitantes orbem: & concutientur omnia fundamenta terræ, cum veneris.

Quis ergo non timebit? Aut quomodo poterit quis effugere manus tuas? Si absconderit se homo subter petram firmissimam, tonabis super eam, & scindetur fortitudo ejus. Et si latuerit in speluncis aut in montibus, inde erue.

*Deum i-
ratum
nemo po-
test effu-
gere.*

382 SOLILOQUUM
eruetur, & sustinebit iratum, q[uod] clau-
non studuit habere placatum. Ve-

Hebr. 4.

2. Certe non est locus, ubi habi-
mo à facie tua abscondatur. Omnia
enim tibi nuda sunt & aperni-
ta: penetras quoque omnia imper-
tiora hominis, & subtilissimos
cogitationum motus perspic-
tis. Nullum ergo secretum clausu-
oculis tuis.

Prov. 2.

O quām terribilis eris peccati
tubae & induratis mentibus, do t
modo gloriantur cum male Ang
cerint, & exultant in rebus p[ro]jesta

Securitas simis, & dicunt: Non videt Deum
carnalis; minus non intelligit Deus. Tam
quam non sis venturus, sic inflam-
etur verbis inanibus: & averti non

Psal. 9.

Quem e- Tu autem venies hora, q[uod] ne
xitum non æstiment; capienturque per
habitura, catorum suorum laqueis. Et si
fures & latrones comprehen- se fu
confunduntur, sic confundent solv
in tempore suo. Deridebis eo runi
qui nunc derident tuos, & reddi gitu
eis malitiam suam, qui odio h[ab]uerunt justitiam tuam.

Modo surdescunt ad voce
tuam; sed veniet tempus, quando

n, q̄ clamabunt , & nemo exaudiet.
um. Vertunt nunc verbum tuum in
bih fabulam, sed convertentur tunc
r. O ipsi in flammam. Egredietur e-
z apenim sermo tuus horribili flatu,
i impertueretque impios & incredu-
llos sine misericordia.

spic 3. Quid tunc dicet superbus
aus inflatus scientia, ac tuaens po-
tentia? Quid respondebit, cùm
ecc tuba novissima insonuerit? Quā-
is, dō tu Domine Deus noster, cum
de Angelis & Archangelis, in ma-
jestate apparueris?

D Tunc certe obmutescēt o-
T amnes iniqui illusores verbi tui: &
fla conturbabuntur undique , qui
rtu non timuerunt devotos tuos in-
ne fectari.

q Tunc confundentur confusio-
ne maxima, qui relicta conscienc-
sia & honestate vitæ, vanitatibus
he subdidere & illecebris. Tunc
ent solvent pœnas , qui carni laxa-
se eo runt habēnas. Tunc dabunt mu-
gitum ad cœlum, qui nunc tym-
panum tenent & chorūm.

Tunc totum vertetur in lu-
cūm, quicquid per immodera-
tum gaudium est contractum.

C. C.

Tunc

*Impio-
rum hor-
renda
confusio
in judi-
cio.*

384 SOLILOQUIUM

Matt. 13.

Tunc ligabuntur in fasciculos a
comburendum, qui socii fuerun
ad inebriardum. Et quos amo
ligavit in culpa, ultrix flamma si
mul rotabit in poena.

Cæcitas
amato-
rum hu-
mili seculi.

4 O stulti & miseri! O vesani
& cæci amatores seculi, quid a
gitis & prætenditis? Quomodo
effugietis iram Domini? Cur a
æternos cruciatus festinatis pr
modica voluptate, quam amatissi
Cur gehennam non horretis
qui parvam pœnitentiam sic tem
nietis? Et qui mortem carnis fu
gitis, quare æternam animæ mor
tem non præcavetis?

Nisi ergo conversi fueritis,
pœnitentiam egeritis, hæc hor
renda mala igneaque tormenta
(Deo vindicante) non evadetis

Tremens factus sum ego, dum
extremum penso diem & horam
quoniam tunc Deus non flecte
tur precibus, sed erit justus ju
dex omnibus.

Sancte Deus, sancte fortis
sancte & misericors Salvator, a
maræ mortine tradas me; sed de
locum pœnitentie, ut digna
queas

Deus in
judicio
inexora
bilis.

queam peccata mea deflere,
priusquam defungar hac luce.

**CAP. III. De dolore & fletu
peccatorum.**

ORATIΩ

Pœnitē-
tis pul-
cherri-
ma.

Psal. 47.

Dolor meus in conspectu
meo semper.

Deus meus, vitam meam ma-
culavi peccatis multis; sed vide
lacrymas meas, quas fundo in
conspectu tuo pro eis. Scio enim
quia non habitat in me bonum;
& quamdiu mortale gero cor-
pus, non sum liber à peccatis.

Facio igitur malum, & pecco
quotidie; & quod gravius est,
multa patior abire sine gemitu &
digna contritione. Nam exterio-
ribus rebus & vanis curiositati-
bus sæpius intentus & implexus,
non possum tam celeriter rever-
ti ad salutares fletus.

Ideo tam fortiter multipli-
cantur in me peccatorum tene-
bræ, fontes obstruentes gratiæ,
& venas divinæ consolationis
non admittentes. An istud par-
vum est malum? Grande est hoc
malum Deus meus; & sit tanto

Occupatiō exte-
riorum,
remora

compun-
tionis.

Cc 2 gran-

grandius, quanto citius transit
corde, nec ullo me pungit dolo-
re.

2. Domine, nunquid non re-
spicies? Quamdiu illudam te, &
fallam me? Usquequo taces Do-
mine? Ubi est virga? Ubi stimulus
& baculus? Quare subtrahis ju-
dicium & infernum ab oculis meis?
Si starent hæc ante me, putas,
negligenter agerem?

Si taces emendationis gratia,
patientiam exhibes; sed si negle-
xero, nonne acriter post corri-
ges? Si non hic, certe in futuro
corripies. Nil quippe transibit
inultum; nec parvum nec grande
peccatum. Sed multo melius hic,
ubi fructuosus fletus, labor bre-
vis, satisfactio acceptior, & re-
conciliatio facilior est.

Optat
nunc po-
tius quam
postea
puniri.

Ne parcas igitur virgæ, sed a-
cricollyrio unge oculos meos:
nec in posterum reserves mala
mea, ne fortè tradar tortoribus
ad solvendum novissimum qua-
drantem. Melius est nunc parum
& salubriter pungi, quam postea
tam acerba luere tormenta pur-
gatorii.

LX

Lugendum ergo mihi, & dolor ingens pro peccatis est habé-
dus. Multa enim habeo, quæ de-
fleam, sed unde rideam, non ha-
beo causam. Tenebræ cordis &
lubrica conscientia, casus in vitia
& occasus gratiæ, flere & gaude-
re mihi suadent, imo ex angustia
me sæpè compellunt.

Cogitans quoque diversas ten-
tationes & malorum incursum, ad
quidris? Parce mihi Domine,
parce mihi. Si enim flevero, ta-
ctus dolore cordis intrinsecus,
non est mirum, quia tempus flen-
di est. Felix hora, quando nasci-
tur mihi pro peccatis dolor. Bea-
ta lacryma, quæ fluit ex contri-
tionis vehementia, circumspeta
omni cordis macula.

3. Et quis sufficit, abyssum
hanc plene discutere, & latentes
fordes sine palpatione arguere?
Deus meus, lumen verum, tu po-
tes omnes cordis mei tenebras
illustrare, & omnes maculas ejus
in spiritu ardoris & judicii con-
cremare. Tuum est dare cor no-
vum, creare cor mundum, &
præparare ibi secretum habi-

Multa
nobis
fendi, ea
xigua ri-
dendi.

Deus ita
instrutor
cordis.

taculum; ut fiat locus requie-
tis tux & tabernaculum nominis
tui, qui es amator munditiae, &
hospes bonæ conscientiæ.

**Et ho-
spes bonæ
conscien-
tia.**

Sed quia neglectam domum
non libenter visitas, imo bestia-
libus moribus illudendam sæpè
relinquis, ideo sollicitus sum, ne
id mihi contingat; sed ad repa-
randas ruinas meas, misericors
& clemens succurre.

Væ illi, cui iratus abscesseris,
Pax ei, ad quem descenderis, &
apud quem permanseris.

Ego miser positus in medio
laqueorum, & gravatus compe-
dibus peccatorum, quale mihi
est consilium, & quod salutis re-
medium, nisi ut ad te levem con-
tritos oculos meos, si forte au-
diatur clamor meus in excelsis?

Neque enim salubrius reme-
dium inquinata conscientia in-
veniet, vel habebit, quam amaris-
sime se in oratione mactare.

Et importuna tentatio quo-
modo melius curabitur, ne præ-
valeat; nisi ut continua oratio ad
te fundatur, & multum se homo
humiliet?

Sed

Orandum
& ploran-
dum.

Sed hæc bona quis mihi tristis? orare & flere, sicut expedit? Unde mihi humilitas & tanta lacrymarum copia?

Utique apud te Domine, apud quem misericordia & copiosa redemptio. *Psal. 129.*

O Domine Deus dator omnis gratiæ, concede mihi digne flere etiam quantumcumque minima, & quæ latent, & quæ patient, omnia simul sine excusatione castigare. Hæc inter me & te masticata, gratiam mihi restituant amissam, & ad meliora præparent ac viciniora saluti.

ORATIO

*Perelegas
plorantis
misericordiam
suam in-
ter tot*

CAP. IV. De lamentatione temporis & negligenteria.

Imperfectum meum viderunt remoras oculi tui.

Ah Domine Deus, quid unquam fiet de me, cum deficiam quotidie? Quomodo emendabo perfecte vitam meam? Quando melius fiet? Quando convalescā? Et quando omnia vincā? Deje-
tus sum in limo profundi. Putas *Gemitus
& suspi-
ria resipi-
scere vo-
lentis.*

390 SOLILOQUIUM

adhuc spes esse poterit resurgen-
di, emendandi, proficiendi, &
perveniendi?

Non est mihi spes de me, & u-
tinam firmior sit in te Desperatio
mihi ingeritur valida, quia infir-
mitas mea grandescit ex longa
vexatione: nec video finem do-
loris & iniquitatis. Et si dixero,
nunc incipiam, ecce tempus est
conabor sicut poterol statim ad-
est peccatum præ foribus, & eri-
gitur adversum me inimicus, &
tenet me consuetudo mali tena-
citer & invite.

Vide Domine dejectionem &
conculcationem meam, & om-
nem quam patior calamitatem:
Exaltetur dextera tua, & libera
me ab his, qui me concluserunt:
quia cecidit timor eorum super
me. Periit consilium à me, & for-
titudo mea defecit. Brachium
meum confractum est, & gladius
meus salvare me non poterit.

**Nisi Deus
succur-
sat.**

Non video, ad quem diverta;
& qui me recipiat & curet, non
comparerit. Tu solus mihi ad re-
fugium remansisti: sed quia offen-
di, hoc est quod me deterret.

a. Pet.

2. Peccavi, ignosce mihi. Pœnitet me totum, & multum valde. Redde tu mihi, quod tibi restum videtur, & propitius esto. Juste me deseruisti. Juste me adversario tradidisti.

Memento, quæso, figmenti tui, & repara quod cecidit, nam per se stare non potuit.

Attende gemitum meum & necessitatem meam. Labor meus & dolor cordis mei, non sint in oblivionem coram te. Captivitatem & incarcerationem meam, oppressionem & exactionem meam, respice misericors Pater, & erue vincutum de domo carceris ac miseræ servitutis.

Si vixerit homo multis annis, quid ex hoc emendabitur? Et quis novit, si melior an pejor fiet? Incertus est hominis progressus & exitus, & dubiosa perseverantia, propter varios casus malorum, & temptationum pericula.

Multi prima sunt conversione boni & humiles, postea perversi & rebelles. Prius timorati & devoti, compuncti & taciti; post verò liberi & dissoluti, lo-

Longior
vita raro
emenda-
tioni ser-
vit.

Homines
ad dete-
riora
procli-
ves,

qua-

Plures quaces & incustoditi. Et qui prius deficiunt cogitationes restringebant, postea de verbis & factis vix curam quam proficiuntur gerunt: siveque paulatim vadit in deterius omne malum, non præcautum in principio.

Quis ergo non debeat timere & circumspectus esse, cum bonis & modestis interdum soleant multa infirma accidere? Quis etiam scit, si electus fuerit, & omnia sustinere possit?

3. Oportet, ut omnes probentur, & quis certus est, quod non comburatur, quoniam ignis tentatio est?

Et inter spem metumque cautæ procedendi,

Timendum ergo omnibus, & æque de meliori sperandum, sed non temere præsumendum, nec sub vana spe torpendum.

Malaç. 3

Aurum probatum salvabitur, & stipula comburetur: tu autem homo vide, cuius substantia sis. Cœlestis conflator conflabit, & emundabit filios Levi, omnes videlicet servientes sibi.

Non semper aurum est, qui hominibus fulget ut aurum: nec semper stipula aut reprobum argentum, qui vim patitur & sustinet flagella.

Quia

Quia Deus intentiones aspi-
cit & corda , operans etiam ibi
plerumque mirabilia, ubi à multis
putantur perdita.

Domine Deus, quid mihi gau-
dii esse potest in mundo , cum
pertractare cœpero incertitudi-
nem & infirmitatem omnis rei
sub cœlo?

De te tamen certus sum, quo-
niā bonus, quoniam in secula Psal. 117.
misericordia tua, super omnes ti-
mentes. Psal. 135.

Nam bonitas tua & pietas, in-
finito major est, quam omnis ini-
quitas mea. Et hoc meū erit
solatium , quandiu emendandi
concesseris spatium.

ORATIO

CAP. V. De brevitate & mise-
ria presentis vita. Vita hu-
jus bre-
vitatem

PAUCITATEM dierum meorum & mise-
ria nuntia mihi. rias lu-

Quamdiu in hoc mundo sum, gentis,
mundus non sum. Et quamdiu Psal. 101.
hic maneo , pauper peregrinus
sum & hospes super terram. Ni- 1.Tim.6.
hil intuli in hunc mundum , &
nihil inde auferre possum: quia Iob.1.
nudus

394 SOLILOQUUM
nudus huc veni, & nudus abhinc
egrediar.

Sap. 5.

Quasi umbra quæ præterit
& quasi pluvia, quæ vento tolli-
tur, & tanquam hospes unius
noctis, mox transibo.

Gen. 47.

Omnis vita præsens, una bre-
vissima nox est. Dies mei pauci-
funt & mali, & post modicum fi-
nientur; & erunt, quasi non fui-
fent.

Humanæ
vitæ fu-
gacitas &
vanitas.

Mortuo homine, quid nisi vi-
litas in homine? Quis curabit de
fœtido cadavere? Aut quis quæ-
ret de absente mortuo, qui nec
vivens computabitur pro aliquo?

Psal. III.

Memoria hominis brevis su-
per terram, & apud notos & ig-
notos. Sed in memoria æternæ
erit justus; quia Deo, qui non
moritur, æternaliter erit con-
junctus.

Felix igitur, qui non ponit
spem suam in homine, nec ni-
mium lætatur in aliqua re mundi
vel specie; sed in cœlo habet
cor fixum, quia hic totum cađu-
cum & vanum.

Numera omnes ab origine
mundi usque nunc, dic quæso,
ubi

ubi sunt? Et quos adhuc vivere
vides, vel audis, quamdiu, putas,
durabunt? Pronuncia ergo de o-
mnibus, quia *vanitas omnis ho-*
mo vivens.

2. O vitam pauperem & miserabilem, vitam fragilem & lamentabilem, quam boni magis patiuntur quam diligunt! Mali autem et si multum eam diligunt, tamen diu in ea subsistere non possunt.

O quando finieris, & quando cessabis universa vanitas mundi? Sed veniet tempus, quando liberabuntur à servitute corrupti-
onis omnes Electi, qui jam sèpè lamentantur, quia longe sunt à regno Christi.

Utinam arescat in corde meo totus hic mundus, & fiat mihi tantum suavis Dominus Deus meus sponsus immortalis.

Vere fallax & amarissimum poculum est, hujus vitæ decur-
rens gaudium. Bibant, qui vo-
lunt, quia solutionem duram o-
mnes postea luent. Et quanto quis eo fuerit plus inebriatus,
tanto acrius sentiet ejus crucia-

Dd tus:

Psal. 38.

Vita
præsens
piis pa-
tientia,
mors in
deside-
rio.

Mundi
poculum
initio
dulce,
tandem
amarum.

396 SOLILOQUIUM

tus: quia omnia jucunda in hoc mundo celerius vento transibunt, & suis dilectoribus dolores & ardores relinquunt.

Mundi
detesta-
tio.

Fuge ergo à me fallax mundi gloria, & omnis fatua carnalis que lœtitia. Multos trahis & decipis, sed in fine eos relinquis & submergis. Væ credentibus tibi
væ submersis ibi.

Veni, & accede sancta abje-
ctio, & omnium pomparum seculi
plena despectio; & noli à me re-
cedere peregrinationis meæ fa-
lubris recordatio.

Memoria
mortis.

Quid sum nisi cinis & terra?
Et quorsum tendo, nisi ad ter-
ram?

Vbi bona
vita cum
perseve-
rantia, ibi
mors se-
cura.

O quam miser factus sum, &
quam juste tristari possum, cum
revolvo peregrinationem meam:
qui etiam ignoro, qualiter ad-
huc finiam eam.

Si bene vixero, & sic perseve-
ravero, non est timendum de ma-
la morte.

Sed de bona vita & irrepre-
hensibili conscientia, quis poter-
it gloriari? Qui se tales novit, in
Domino glorietur, & in pecca-
toris misereatur.

Vi-

Vivere mihi non liber , quia
miseria undique urget. Mori cō-
scientia mala timet , quia quid
Deo respondeat, unum pro mille
non habet. Non est simile huic
trepidationi verbum Prophetæ
dicentis : *Paratum cor meum* *Psal. 107.*
Deus, paratum cor meum.

3. Domine Deus salutis meæ
da finem bonum vitæ meæ , &
noli prolongare dies luctus mei.
Lugens veni in hunc carcerem,
& sine timore non exibo. i

Longa mihi videtur hæc vita,
sed hoc miseria frequens facit &
tristitia. Reversa autem non lon-
ga ; sed velocius cursore decur-
runt tempora.

Ei verò, qui in tristitia & do-
lore versatur, omne tempus lon-
gum est , & diem quasi annum
computat.

Ideo tædiosa est mihi hæc vi-
ta : & tanto gravius me affigit,
quanto verius singulas ejus mife-
rias intueor.

Sed etsi aliquæ intercurrunt
consolationes & lætitiae, circum-
spicere me oportet , an ex Deo
sint, vel non. Si ex Deo, liben-

Vita
præsens
longa vi-
detur af-
flictis.

Solatia ter eas accepta; sed quamdiu
hujus vi- rabunt, ignoro. Tamen qua-
tæ, si ex tumcumque exiguae sint, mihi
Deo, ad- placent & sapiunt.
mitten-

da; si ali-

unde, re-

spuenda.

Sed utinam, Deus meus, la-
 giter influant, & horas non bri-
 ves apud me faciant.

Quæ autem ex Deo non sunt,
 viles sunt, & cito peribunt, quam-
 vis in facie jucundæ & dulces
 videantur. Sic sic transit vita ista,
 bonis & malis semper admixta.

Quamdiu ergo hic sum, pau-
 per peregrinus sum. Non possum
 dicere, fatis est mihi, quia satie-
 tas nullius boni est in præsentis,
 sed bonum meum, quod expecto,
 es, in quem credo.

Cùm ergo apparuerit glori-
 tua, & me impleverit, tunc confi-
 tebor tibi, quia omnino mihi jam
 sufficit.

Nulla sa-
tietas in
hac vita.

Interim tamen, quia verbum
 hoc absconditum est à me, mul-
 tiplex luctus circumdat animam
 meam.

Propterea memor verbi sancti
Matth. 26. tui, hoc sæpè dico: *Tristis est ani-
 ma mea usque ad mortem. Bo-
 num mihi, si hæc hora transisset,*
 nec

nec ullus luctus aut dolor occu-
paret. Sed pietas tua Domine,
oro, me conservet.

CAP. VI. De anhelatione
eterna vita.

EDUC de carcere animam
meam. *

Doloris vis silere me non pa-
titur. Quid enim hic diutius mo-
tor? Nescio enim, quid hic va-
leo. Tardus nimis proficio, & uti-
nam non magis deficerem.

Quam bene mihi faceres Do-
mine, si cito me ab hinc tolleres,
ne deterius tecum fieret? Vita profectus
mea in dolore suspirat, & in ope-
re se non emendat.

Si expectas, non ex hoc e-
mendor, sed etiam longanimitate
abutor tua. Et si corrigis, vix pa-
tior: quia siccum stipulam perse-
queris.

Cur ergo non tollis servum
tuum? Ut quid etiam terram oe-
cupat? quod est dicere: Quare
cum bonis habitat, & vitam ac
mores non emendat?

Cur locum alicujus melius
Dd 3 con-

ORATIO

Anhelā-
tis ad vi-
ta præ-
sentis e-
xitum, ob
continua
peccandi
pericula.
* Ps. 141.

Desideriū
mortis; e-
xigui
ausa.

Iob. 13.

Luc. 12.

conversantis, quādiū superest,
& tam negligenter ac tepide le-
agit, indigne & damnoſe occu-
pat. Et hoc triste nimis cogitans,
in auribus Dei mei loquor.

2. Sed bone Domine, noli in
ira tua clamare contra me: Suc-
cidite arborem, & mittite in ig-
nem.

Ego infirmitatem meam ac-
cuso coram te, ut ignoscas con-
fidenti mihi. Meum est accusare,
tuum est indulgere. Meum est
flere & dolere graviter, tuum
est flentem consolari misericor-
diter.

Aut igitur, Domine Deus,
præsta mihi majorem gratiam in
hac vita; aut tolle me cito de hoc
mundo, ne pejor fiat scissura.

Longior
vita sine
emenda-
tione, est
accumu-
latio po-
næ,

Nam diu vivere & vitam non
emendare, pœnam est accumula-
re.

Nec mihi potest placere talis
vita, quæ profectum nescit, & de-
fectum non plangit.

Qui enim sancte & juste vi-
vit, dolet in quibuscumque defi-
cit, & ut magis in virtute ac gra-
tia crescat, in desiderio semper
habet,

Sed

Sed quid hic faciet , qui se quotidie sentit deficere , & gra- viter contra spiritum carnem surgere?

Qui etiam nonnumquam tæ-
dio vietus, & negligentia tem-
poris tepefactus, jam cessat repu-
gnare, aut, projectis armis spiri-
tualibus, sequitur impetum car-
nis, & quocumque eum propria
trahit voluntas.

Talis, heu Domine Deus, appropinquatusque ad portas mortis: & vivens in carne, mortem incurrit animæ.

O quantum unicuique timendum est , de seductione & supplantatione inimici. Nemo securus , nemo mundus , sed est fragilitas in omnibus.

3 Tu autem Domine, qui omnia potes, & omnia cognoscis, resuscita confractum corde, & munda immundum ab omni sorde, & da spiritum novum in visceribus ejus: ut discedat omnis tristitia & languor, & revertatur spiritualis fervor, & usque in fine stet immobilis tuus amor.

Solūmodo eget adjutorio tuo,

D d 4 qui

Sine Dei
gratia
non de-
ponitur
peccati
sarcina.

Præfens
vita piis
non est
solatio.

3. Reg. 19.

402 SOLILOQUIUM
qui præpeditur pondere suo Nec
valet per se abjicere sarcinam
peccatorum, donec tu de cœlo
præstes gratiam, valentem solve-
re dura vincula passionum; quam
peto donari mihi, quia sine gra-
tia non potest esse bona vita: nec
sine ea, percipitur æterna vita.

Quod autem nunc vivo in
corpore, non est consolatio mi-
hi; quia melior est mihi mors
quam vita. Quare? Quia propter
hanc vitam elongor ab æterna
vita, quæ venire non potest, nisi
præsentem mors perimat, & mors
ipsa si mul destruatur.

Ideo desiderium meum sur-
sum respicit: & cor quærens æter-
nam requiem, alte suspirat & cla-
mat; Sufficit mihi Domine, tolle
animam meam, quam redemisti
sanguine tuo.

4. Aperi portam regni tui, &
introduc pauperem peregrinum,
de exilio ad te revertentem. Au-
di me Domine, & solve me à
corporis vinculo.

Quid hic ultra faciam? Nec
mihi, nec aliis sum utilis. Ad
quid ergo vivo: mihi quidem o-

ne-

nerosus, cæteris tædiosus? Quid
fiet de me? Nescio Domine. Si
tu melius aliquid de me provi-
disti, quare tardentur desideria
mea?

Consentio ordinationi tuæ,
quoniam bona est : Sed in me
tantum malum invenio , quare
mihi vivere in mundo , onus fit &
rædium . Nam pecco quotidie , &
peccatum super peccatum adji-
cio ; & sicut dignum est , non pœ-
nito .

Timore
& horro-
re pecca-
ti piis
hæc vita
fit gravis.

Si igitur solutus essem ab hoc
corpo peccati, & tibi sociatus
in regno; nec ego amplius pec-
carem, nec tu in aliquo offende-
reris, sed semper te laudarem.

Sed adhuc sustines me, & omnem ostendis patientiam. Cognosco culpam meam, quia ob peccata mea non licet regnum ingredi; nam nihil immundum in illud introibit.

Sed quando ero sine peccato?
Quando ad plenum mundabor,
ut non timeam prohiberi , sed
magis gaudeam intromitti ? Si
non ferventius profecero , nec
solicitior fuero quàm hactenus

Dd 5 fui,

404 SOLILOQUIUM
fui, timeo quod spes mea parva
satis erit.

Sed tu Domine, qui neminem
vis perire, sed omnes salvos fieri,
praesta majorem gratiam, ad e-
mendationem vitæ, & ad speran-
da bona cœlestia, da spiritum
pinguedinis internæ,

Nunquam hic sit cor meum
secundum carnem læsum, sed ti-
mendo expectet * lethum.

Nulla creatura me teneat aut
cura, sed tua optata præsentia
me trahat & consoletur.

Beatus, qui te expectat Domi-
ne; sed beatior, qui jam emigra-
vit ab hoc seculo nequam; non
enim ultra aliquid molestiæ sen-
tiet, vel timebit.

ORATIO

Plena
affecti-
bus; ani-
ma beata
ac celer
mortem
desidera-
tis, &
in primis
homini

CAP. VII. De optatione bona mortis.

SPES MEA Domine, à juventu-
te mea. (Psal. 70.)

In hac spe ad te configio,
dum novissima hora & tempus
resolutionis meæ venerit. O si
bene paratus essem, ut mori sub
spe gratiæ possem?

O si

O si felici transitu diem ex- morib⁹-
tremum clausissim, & corpoream do con-
sarcinam deposuisse, quanta veniens.
tunc pericula & timores evasis-
sem!

Felix, quem elegisti & assu- Felices
psisti, qui jam deposito corpore quibus
transit ex hoc mundo ad Pa bene di-
trem; de exilio ad regnum; de spositis
carcere ad palatium; de tenebris cito mo-
ad lucem; de morte ad vitam; de ri conce-
periculis ad securitatē, de labore ditur,
ad requiem; & de cūctis miseriis
ad perpetuam beatitudinem.

Felix anima, quæ jam potitur
præmio suo, gaudens in te Do-
mino Deo suo.

Sed heu mihi, quia incolatus Psal. 119.
meus prolongatus est usque ad-
huc. Quàm gratiose & misericor-
diter mihi faceres, si citius me e-
vocares, & ad te pervenire sine-
res: ut ubi tu es, illuc & ego es-
sem.

Ah! si maturius me ex hoc
mundo tulisses, quando necdum
inquinamenta ejus cognosce-
bam: & quando peccare etiam in
parvis metuebam, quanta mihi
bona in hoc præstitisses? Nunc

Dd 6 au-

406 SOLILOQUIUM
autem diutius vivendo, vagatus
sum longius à te , & offendim
multis.

2. Væ mihi quid feci? Secutus
sum passiones carnis , vanitates
attraxi, virtutes deserui, inno-
centiam non custodivi, mala ma-
lis addidi,& proh dolor! exper-
tus sum, quod legi : *Væ impio in
malum!*

Vix sero redii, tarde incepi,
in reditu non festinavi, in prote-
ctu non ferbui , in fervore non
crevi, & quod deterius est, à pri-
stino etiam calore refixi.

Mors ti-
menda ob
labes vi-
tz præte-
ritæ, sed &
optanda
ob peri-
cula fu-
tura.
Hinc & mori sæpè timui, quia
urgente conscientia non vixi ut
debui. Sed propter pericula tem-
tationum , ne fieret novissimus
error peior priore, mortem fre-
quenter optavi, & dixi : O si in
gratia mortuus jam essem , ne
tantis afficerer malis super ter-
ram ! O si Deus me tempestive
auferre dignaretur, & omnium
laborum meorum finem impone-
ret, quam bene tunc mihi conti-
gisset!

Verum in voluntate tua Do-
mine , omnia sunt posita. Si de-
cres-

Isaiæ 3.

crev
rit c
lunt

E
sider
qua
ti
refi

tus
mu

to
et
fir
str

Be
m
qu
fu
pi
ra
&
tu
ri
m
n

creveris facere, quod postulo, erit continuo : si autem, fiat voluntas tua.

Ego possum tibi insinuare desiderium meum, & calamitatem quam patior, non quasi nescienti, sed ut tali alloquio aliquod refrigerium animæ meæ faciam.

Scio, quia ne cum bene paratus sum, conscientia enim adhuc multum metuit.

Et quid mirum, si ego peccator timeo, quando & multi sancti Patres timuerunt, cum aliter sint judicia tua, aliter judicia nostra?

Sed quomodo me præparabo? Bonum utique esset, ut melius me præpararem in illum diem, quem ignoro, si hodie an cras futurus sit.

Præparatio ad bonam mortem.

Innovabo firmius propositum: præteritas negligentias deplo-rabo: totum me tibi immolabo; & tuæ misericordiæ me in perpetuum commendabo.

Domine Deus meus, in misericordia tua stant omnia opera mea, & nulla sunt propria merita nisi ad sit tua immensa pietas &

D d 7 mi-

miseratio. Et haec est spes mea, & tota fiducia mea.

3. Sed qualiter est cum bona & immaculata conscientia ? Quid dicit casta & devota anima ?

Veni(ait) Domine Jesu; veni,
& noli tardare , relaxa facinora
mea, solve vincula, educ vin-
ctum de domo carceris, de lacu
miseriae, & de luto fæcis . Expe-
ctans expectavi te : intende mi-
hi, & exaudi me.

Animæ
piz su-
spiria ad
Deum, ut
citus ab
hoc secu-
lo libere-
our.

Noli me apud seculum diu-
tius relinquere. Satis sit, quod
hucusque certavi ; quod tanto
tempore exulavi ; quod te frui
non merui , nec facie ad faciem
contemplari potui,

Nunc optato concede per-
frui gaudio , quod nullo finitur
termino , nec ullo obnubilatur
tædio.

Ostende mihi faciem tuam,
quam Angeli semper vident; so-
net vox tua in auribus meis,
quam illi sine intermissione au-
diunt.

Veni Domine Jesu, & tolle me
de terra aliena, revoca abjectum
ad patriam, & in pristinum gra-
dum

dum lapsus restitue. Veni redemptor bone; fac me partipem æternæ tuae gloriæ.

Tempus est, ut revertar ad te: tempus est, ut commendes terræ corpus meum, de qua sumptum est. Non est magna cura, ubi ponatur, vel qualiter tractetur: dummodo spiritus salvus fiat, & ad te perveniat.

*Animæ hinc e-
migrantis de cor-
pore mo-
dica cura
est.*

Habeat bene spiritus meus, quem tibi commendo; caro autem mea requiescat in spe, in novissimo die resuscitanda nam ubique recondita fuerit, tibi remota vel ignota esse non poterit.

Récipe me ab hominibus, & Sanctorum tuorum me conjuge societatibus.

Tædet me vitæ temporalis: sola dies me delectat æternæ claritatis.

Non mihi obsistat in exitu de Ægypto Serpens antiquus; non latret contra me in porta inimicus; non tetra ejus imago perterreat; non mortis horror conturbet.

Sed sancti Angeli tui fideliter affi-

410 SOLILOQUIUM

Contra
inſidias &
inimici
invo-
can-
di ss.

Angeli.

B. Virgo.

Et Chri-
ſus ipſe.

assistant, fortiter juvent, viriliter
protegant, blande leniterque su-
ſcipiant, & ad cœleſtem paradi-
ſum cum exultatione perducant.

Assistat & glorioſa Dei Ge-
nitrix Virgo Maria, & tota cœ-
leſtis frequentia.

Et tu Jefu bone, dulcis, opti-
me, redde mihi lætitiam vultus
tui, & noli me reprobare à dile-
ctis Sanctis tuis: sed retracta ſeu
recordare, ô fili Dei, quia pre-
tioso ſanguine tuo ab inimico
me redemisti.

Sulcipe me in gloria, in miſe-
ricordia, & in bonitate tua; quia
desiderio desideravi apud te fa-
cere paſcha.

O felix dies optati præmii
mei! Eia, benedicta hora transi-
tus beati, quam diu desideravi, &
ſemper præ oculis ſervavi.

Quid mihi jam nocuerunt
tribulationes & prefſuræ in mun-
do? Quid obſuit contemptus, &
labor, & humiliatio pro nomine
tuo?

Philip. i.

Tu mihi vivere fuisti, nunc
autem mori lucrum erit, & eſſe
tecum in regno, multo melius
manebit.

Sit

S
vita
ſalu-
perv

CA

A

neſ
ter
re
mi

ſu
me
va
ru
m

di
m
te
n
v

I

Sit tibi laus & gloria , qui es
vita viventium, spes morientium,
salus & requies omnium ad te
pervenientium.

CAP. VIII. *De mortuo mundo,*
cujus vita est in Christo.

AVerte oculos meos , ne vi- *Psal. 118.*
deant vanitatem.

O Jesu vita vera , vita mori-
nescia, tribue mihi ex amore con-
teri, ex amore vulnerari, ex amo-
re mori, ne caro possit mihi do-
minari.

Nondum perfecte mortuus
sum mundo , sed vivit adhuc in
me vetus homo ; suscitans in me
varias rixas, & desideria multo-
rum malorum : faciens noctes a-
maras, & dies tædiosos.

O quando fiet , ut cum fiducia
dicam : Ego autem estimabam
me , tanquam mortuum super
terram ? Qui enim mortuus est ,
non curat laudes hominum , nec
vituperia exprobrantium , quia
mortuus est .

Qui carne mortuus est , non
loquitur , non odorat , non gu-
stat .

Quid
mori
mundo.

412 SOLILOQUIUM

stat, nec exercet quicquam operis : sed nec vanitatem hujus mundi audit, non etiam videt curiosa & pulchra, & quæcumque allicere possunt ad amandum aliquid vile super terram.

Sed qui mortuus est mundo, non est in mundo, sed in Deo, cui vivit : sicut & dilectis discipulis Paulus dicit: *Mortui estis, ego vinta vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Iste sic loquitur, sic cogitat, sic videt ea quæ foris sunt, quasi non sint : quia quod videtur, temporale est & vanum; quod non videtur, æternum est & verum.

Illuc igitur spectat, illic flagiat hoc ei in corde est; ad hoc laberat, ad hoc pervenire desiderat.

Hoc vult, hoc amat, hoc quærit, hoc sapit, quod intus est & latet; magnum videlicet bonum, summum, æternum bonum, de quo cogitare nunquam illi satis est; quia nimis charum est, & dulce, & delectabile, & plusquam ineffabile.

Qui talis est, multum elongatus est à præsentibus, & totis af-

Coloss. 3,

2. Cor. 4.

Mortui
mundo
proprie-
tates &
affectiones.

fectibus inhiat æternis , habens
sub se appetitum sensualitatis.

Nam sensualitas quærerit exte- Sensuali-
tas quo-
rit sua-
via; fugia
amara.
riora, cupid delectabilia , aspicit
præsentia, negligit futura; fugit
ubicunque potest amara & alpe-
ra, quæ tamen spiritui sæpe sunt
salubria.

Unde non sinit spiritum in si-
lentio & quiete agere; sed diver-
sa ei adducit phantasmata , quæ
vix sunt dicenda , pro nihilo ta-
men in veritate curanda.

Qui autem habet gratiam spi-
ritualis fortitudinis , potest ci-
tius subjugare insolentes carnis
motus, psallens in verbo divinæ
virtutis; *Dominus mihi adjutor;* Psal. 117
nō timebo quid faciat mihi caro.

2. Quamvis igitur isti sensua-
litas bellum incitet, & vox carnis
submurmuret: non tamen ei faci-
le consentit, quia major est vis a-
moris Dei, quæ interius confor-
tat.

Iste quandoque tam dulciter,
tam fortiter, & ardenter ad Deū Vis & ef-
ficacia
divini
amoris.
trahitur, rapitur, & tenetur ; ut
non videat aut vix sentiat , quæ
juxta se sunt , & strepunt in mun-
do;

414 SOLILOQUIUM
do; quia non est ibi sed alibi; non
infra sed supra cum Deo & in
Deo : qui ipsum introrsus mo-
vet, erigit, & quasi in curru igneo
transvehit; ut fruatur aliquando
eo , in felici & diu concupito
cordis sui desiderio sancto.

Non invenitur foris , quia
transtulit illum amator suus. Ibi
solus audit verba ejus, verba Di-
lecti : & gaudio gaudet propter
vocem Sponsi , in nullo sibi su-
specti.

Nec statim effundit in solem
phialam suam , ad hauriendam
vanitatem; sed inventum thesau-
rum abscondit,& claudit sub sig-
naculo : ne pes superbiæ in-
tret, & virtus omnis depereat.

Sic namque dicit ei : Poneme
sicut signaculum super cor tuū:
& quæ ibi sequuntur.

Utile est lignare cor , & cu-
stodire illud ; ne forte Dilectus
declinet & fugiat, qui cor purum
& humile specialiter quærit &
visitat.

3. Confert ista secum , & mi-
ratur tantum bonum, quod om-
nem sensum superat & donum.

Mi-

Anima à
Deo ama-
ta quo
modo

Miratur iterum, & interrogat diligenter; quidnam est hoc? Et lœtatur vehementer, quia manna de cœlo descendit.

Qui autem ministrat panem de cœlo verum , dat etiam gustanti intellectum bonum; ut sciat quod omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre lumen. Hoc jam, inquit, à Deo verbum est. Nihil sine eo, omnia mihi ex ipso sunt.

3. Rursus miratur & conqueritur , quare tantum bonum tam modice curat ; cum quo tamen non modice ei bene est : quare quoque non sèpius ad audiendum & videndum illud , cor suum inclinat, quo dulcius ac felicius ad fruendum nihil esse potest.

Et modo utinam de cætero id fiat. Hoc enim summe me delestat, & amplius delectabit; si tamen operam ad vacandum dedero.

Veniat Dilectus meus in cor meum , ut comedam de fructu pomorum suorum. Declinet ad me,

provehatur ad desiderium & fru-
tionem Dilecti.
seu summi
boni.

Iacob. i.

Dolet id
sibi non
magis es-
se curæ.

416 SOLILOQUUM

me, & ostendat seipsum mihi, &
ego me illi. Ipse bonum meum,
& gaudium meum.

Tunc incipit anhelare, & de-
siderare, ac vehementer amare
hoc bonum, in quo est omne bo-
num; hoc gaudium, in quo est o-
mne gaudium: hoc unum, in quo
omnia, parvum & magnum; sum-
num & imum; non tamen ali-
quid ipsorum conditorum, sed
sine forma conceptuum huma-
norum, principium & finis omi-
nium bonorum ab eo formati-
rum.

Unde quandoque vult ex toto
illo bono repleti, ac gaudio sua-
vissimo perfundi, & quodammo-
do ab ipso cupid ad fundum ab-
sorberi & consumi, ut satisfiat
infatiabili suo amori, ita ut nihil
sui ipsius sit, sed ejus totus, cuius
est ignis, & æstus amoris, cuius
est hoc mirabile opus, ut sic in
eum avidius rapiatur, & unus cum
eo spiritus efficiatur.

Non ex-
collit se
de præro-
gativa
dilectio-
nis.

4. Nec propter hoc se extollit
aut aliquid esse putat, aut cæte-
ros despicit, vel minores judicat,
quia non est hoc suum, sed mu-
nus

nus Dei gratuitum : ut merito
non debeat se inde extollere,
cum se senserit taliter ab eo
consolari.

Non enim quærit laudes ne-
que favores curat externos, sed
Dilectum quærit, cuius laudem
& favorem solummodo sicut in
quo omnia habet, & plusquam
hæc omnia invenit,

Quia amorem ejus, dulcedi-
nem eius, & gaudiosam fructio-
nem ejus, omnibus transitoriis
præfert, & super omnia honoré
ejus concupiscit & diligit.

Ideoque de nullo bono se ef- solum
ferre, nec vane gloriari potest. gloriatur
Ipse gloria ejus, laus & exulta- & quie-
tio ejus, Ipse verum & sincerum scit in
gaudium, sumnum & unicum
bonum, totum desiderium &
complementum ejus.

Magis autem vult, & alios
secum ita lœtari, & tali frui bono
sine fine, nunc & in cœlo.

Hoc enim desiderat & orat, ut quem
omnibus hominibus notum se soli &
faciat, & omnes ad se convertat, ab omni-
& trahat; ut ipse solus laudetur & bus op-
glorificetur, quia Dilectus ejus tam.

cha-

418 SOLILOQUUM

charitas est & amoris puteus, qui
non potest exhauriri.

Plus enim omnes amat, quam
ab omnibus possit amari.

Placet tamen ei, si quis eum
ex fundo amare appetat, licet
ad fundum pervenire non va-
leat, quia ipse omnes in amore
devorat, vincit & superat.

ORATIO

Hominis à terre-
no amo-
re ad di-
vinum
aspiran-
tis.

* Psal. 54

Deseren-
dæ crea-
turæ, ut
conjun-
gamur
Creatori.

Rom. 7.

CAP. IX. De elongatione à
creaturis.

Ecce elongavi fugiens, o
mans in solitudine. *

Ω quam salubre, quam jucun-
dum & suave est, sedere in soli-
tudine, & tacere, & loqui cum
Deo, ac frui solo summo bono,
in quo sunt omnia bona !

Utinam sic essem conjunctus
illi simplicissimo & unico bono
ut nullis moverer affectionibus
& distractionibus rerum tran-
euntium; nulli creaturæ, nullius
rei visibili, oculos videndo
advertendo, curiose præberem.

Infelix ego homo, quis me
berabit de corpore mortis hujus
Heu, quam sèpè moritur anima

mea propter creaturas, quas a-
mat. Sæpè Creatoris sui propter
eas oblïviscitur, & seducitur.

Instabilis mens mea nunc i-
stud vult, nunc illud ; nunc hic
est, nunc ibi ; pacem quærens in
creaturis, & non inveniens.

Quia omnis creatura et si de- Delectant
lektionem aliquam habet ad enim, non
usum, non tamen præstat satieta- satiant.
tem ad fruendum.

*Inscrutabile cor hominis, & Hier. 17.
quis cognoscet illud? Deus tu scis Psal. 43.
cogitationes hominum quoniam
vana sunt.*

2. O Deus æterne, summe &
immense, Creator omnium &
rector : ego sum creatura tua,
quam fecisti in virtute tua.

Ad amandum te factus sum. Amor
Et modò volo amare te, & non terrenus
possum quantum volo. Ligatus est obex
sum vano amore, & viscofo af- amoris
fectu rerum labentium, à quibus divini.
dum me excutere conor, vix aut
nullatenus sine gravi dolore
possum.

O si tu mihi dulcescas & sa-
pias, quam cito fugient & peri-
bunt?

E e

In-

420 SOLILOQUIUM

Interdum tamen video mentis intuitu invisibilia tua, perea quæ facta sunt, & te summum bonum, verum, sempiternum Deum.

Et delectat me his immorari, sed statim nescio quo flatu ætus ab hoc studio revocor, & in amore & pondere visibilium miser languens teneor.

Ecce enim firmiter mihi propono in corde meo, tanquam lignum fœderis inter me & te faciendo, quod nullam creaturam videre & amare volo propter amorem tuum nobilem ac pretiosum; sed omnia contemnere, & me, & omnia mea pariter relinquere.

3. Post hæc autem ascendunt cogitationes hujus mundi, carnis peccataricis cognatae & vicinæ, tam suaviter ad cor meum, quasi in ipsis esset aliqua felicitas: & quasi amissurus essem quid magni boni, si eas contemnerem: lætam faciem prætendentes, finem tristem abscondentes: quid in presentiarum sit exhibentes, quid mali autem sequatur, tacentes.

Quasi ubique & in omnibus

Bona nostra proposita impugnantur à carne,

Cujus læta frons,
sed cauda tristis.

quærendus sis creaturis, & nihil
abjiciendum vel contemnendum
quod à te Deo meo constat fa-
tum, siisque abducunt me sæpè à
proposito meo; & tandem omni-
no seducunt.

4. O quæ vanæ, quæ dece- Cogita-
ptoriar, & prope nihil; etiam stan- tiones
tes & florentes probantur: quæ carnis
post subitaneas suas delectatio- fallaces.
nes diffugientes, me inter spinas
& tribulos malæ conscientiæ re-
linquent!

Væ mihi Domine, & væ ite-
rum mihi: quia vanitati citius
credidì, & assensi; te autem, qui
Veritas es, tam facile reliqui.

O quantum in hoc deliqui,
quod non omnibus postpositis,
tibi soli adhæsi!

Nam ad amandum te & fru-
endum factus sum; sed creaturem
inordinate sequendo, te amisi, Ama me
& in eis nullam cordis mei pau- inordina-
fationem inveni. turas, a-
mittit creato-
rem.

Converte me Domine ad te,
& noli me in terrenis relinquere,
qui cœlestia te sequentibus dig-
natus es promittere.

CAP. X. *De contemptu omnium consolationum terrenarum.*

Psal. 76. **R**enuit consolari anima mea.

Noli evagari anima mea post vanitates & insanias falsas; sed convertere ad Dominum Deum tuum, quia ipse fons totius consolationis.

Solidum solatium non est in Creaturis:

**Sed in so-
lo Deo.**

Iac. 1.

Gen. 8.

Quicquid in hominibus quæsieris aut in creaturis, perdes, & perditum senties; quia potest aliquid solatii in eis apparere, nihil autem permanere.

Cur frustra deciperis? Stultum est mendicare à paupere, cùm dives sufficienter voluerint dare.

Omnis creatura pauper est ad consolandum, Deus autem dives est in gratia, qui dat omnibus affluenter, & non improperat; itamen quæsieris diligenter, patienterque expectaveris.

2. Revertete anima, revertere columba ad Noe in arcam, ad Christum in cordis secretum;

quia

Non ha-
rendum
foris.

quia diu foris manere non est securum. Renue consolari exteriorius, si vis recreari interiorius.

Noli cum corvo extra arcam manere, sed cadaver cito fuge. E-furiens redi, pascet te Christus pane cœli.

Si necessitas urget, vel infirmitas aliquando ad extra te tenet, moram cave, redi mox intra, ne diluvio verborum pereas, aut laqueo tentantis inimici caparris.

Multæ sunt infidiae libenter vagantis animæ, & magnæ pericula-tutelæ citò revertentis columbae. Quia cum non invenisset, ubi requiesceret pes ejus, reversa est ad Noë in arcam. Et tu ergo vade ad cellam tuam, & habita ibi; sitque tibi grave esse alibi.

3. Beata anima, cuius conscientia ante Deum munda est, nec ulla tenetur re vana; neque amorem alicujus inquinata, neque odio tabefacta.

Beata, quæ nullam consolationem ab aliqua creatura quærit, sed omnem spem suam in Deo ponit.

E e 3

Bea-

426 SOLILOQUIUM

Beata, quæ respicit omnem
forinsecam & temporalem re-
quiem, & quæcumque ad carnis
pertinent commodum; atque li-
benter pro Christo amplectitur
laborem & defectum.

Beata, quæ seipsam Deo
committit, ut secum faciat, sicut
illi placuerit.

Beata, quæ numquam gloriam
suam querit, numquam volunta-
tem suam fieri desiderat; sed Dei
gloriam & voluntatem in omni-
bus rebus intendit, amat & pro-
ponit.

Beata, quæ se alienam facit ab
omnibus temporalibus rebus, &
puram se servat apud Deum in
cunctis actibus suis.

Felicitas
animæ
soli Deo
inhæren-
tis.

4. O quæcumque talis es au-
nima, gaude & lætare non modi-
ce; quia vales jam versari in inti-
mis & cœlestibus, & Deum lau-
dare diebus ac noctibus.

Ezech. 21
Beata & benedicta à Deo, cuius
desideria sursum sunt. Cuius
manus & brachia expansa sunt,
sicut duæ alæ Cherubim. Cuius
oculi mundi, ad contemplandum
Deum.

Cujus omnis vigor & labor
interior vadit & ascendit, & non
revertitur, donec inveniat quem
solum præ omnibus amat. Et
cum invenerit, tunc omnibus ob-
litis, sequitur eum, quocumque
dilectus voluerit & duxerit.

Ut autem locutus fuerit, gau-
debit ad vocem ejus dicentis: E-
go dilectus tuus, unicus & ele-
ctus. *Ego merces tua magna ni-*
mis. Esto humilis ad prospera, &
fortis inter adversa.

Gen. 15.

Ecce qui diligunt me, quo-
modo consolantur per me. Quam
dulciter putas tractabuntur,
cum deposita omni molestia cor-
poris & animæ, ad æternam re-
quiem suscipientur.

5. O si tali fruerer dulcedine, ^{Animæ}
quemadmodum anima sancta, sanctæ
Deo dilecta & devota; quando dulcedo
sopitis sensibus, sursum in spiritu
fertur, & elevatur super semetip-
sam in amplexus dilecti; & Deo
per intimæ dilectionis vinculum
copulatur.

O Deus meus, cordis mei the-
saurus verus, non ignoras, quin
hoc doloris mei intus absconditi
uni-

426 SOLILOQUIUM

unicum foret refrigerium.

Datur
pro mero
Dei bene-
placito.

Sed hujus unctionis tu clar-
gitor es & infusor. Tu doces, tu
hortaris; tu foves, tu consolaris,
tu provehis & sustentas; tu ducis
& reducis; & facis cum anima,
quam elegisti, sicut vis; & totum
bonum est, quicquid agis & vis.

Ego verò quasi vas acidum,
& boni spiritus tui infusione in-
dignus, peto sacram ipsius ema-
nationem mihi ampliari, quate-
nus & internæ dilectionis tua
dulcedinem gustare, & sacras il-
las delicias valeam præsentire:
quas animam tibi studiose va-
cantem non diffido frequenter
mereri.

Odoravi à longe aromata cæ-
lestia, cùm de anima sancta me-
ditatus sum quædam interiora
mentis studia.

6. Sed tu Domine scis, quam
rara mihi, quam tenuis est æter-
norum cogitatio, quam frequen-
terarentia verba, quam rudis in-
tellectus & impacata conscienc-
ia, quam confusa interiora mea,
inilluminata & indevota, nec a-
licujus, nisi meâ solummodo
culpâ,

In-

Interdum tamen viam quæ-
rens ad interiora, assumptis me-
cum cogitationibus in secreto,
de bonis electæ animæ seriose
pertracto ; quantæ sint lætitiae
cœlestes, ac deliciæ spirituales in
eius corde : quæ pax, quæ tran-
quillitas, quæ spes & exultatio in
Deo salutari suo: cuius eloquium
dulce, & facies decora.

Et licet brevis sit mora, est ta-
men gratiosa hora.

7. Hæc autem me cogitante,
& te illuminante tenebras meas,
invenio super me justas querelas:
& sentio per occultas gratiæ ri-
mulas, quia talis & talis est ani-
ma tibi intime unita , & sic tu ei
locutus es.

Illa tacet ab omnibus sensibi-
libus ; & tu loqueris ei in spiritu
de invisibilibus.

Videtur quasi derelicta ab o-
mnibus creaturis: & tu eam con-
solaris modis ineffabilibus.

Dixi ego rursus hæc in corde
meo: Væ animæ peccatri, con-
scientiæ gravi, conversatione te-
pidæ, non habenti lumen gratiæ,
neque solatium spirituale; quæ-
renti

Bona ani-
mæ pia
conside-
rare uti-
le.

En quæ &
qualia
sunt illa,

428 SOLILOQUIUM
renti lacrymas , nec invenienti
aliquas.

Pax huic, quæ Christum fin-
cere diligit, & oculos cordis sui
ab eo nunquam defleat ? sed
quæ placita sunt ei , semper in-
quirit, quia in pace & æquitate
ambulabit, & in gaudio ejus non
miscebitur alienus.

Videbit, quod bonum est o-
tium ejus, & gustabit, quia suavis
est Dominus Deus suus , in quo
confidit.

Elongabit se à tumultibus ex-
ternis , & expectabit cum pro-
ventu magno adventum ejus in
intimis.

Ecce sic operatur Deus in va-
sis sibi electis : Si quis venerit ad
eum, non revertetur vacuus , qui
libenter dat aquam sitienti , &
panem esuriensi.

Deus ani-
mam ins-
habitans
quid o-
peretur
in ea,

8. Deus meus , cùm introieris
in domum amantis te animæ,
nonne pasces eam tuo latte , &
deduces aliquando etiam extra
se, præ abundantia tua dulcedine,
ad capiendum te sine aliqua cor-
porali imagine?

O veritas, veritas ; quantum

væ

valet &
queris
fime, &
simis &
fruitio
tur on
Ext
fident
Sanct
præro
gratia
dis ad
& ad f
sensu

Rec
dici(I
serico
de co
conso

CAP

O
U
Deus
ratur
mus,
aman

valet & agit charitas! Tunc loqueris illi verbum tuum secretissime, & ostendis ei omnia novissima & antiqua in charitate & fruitione felicissima, ubi finiuntur omnia verba humana.

Ex tunc facis maxime tibi confidentem de æterna requie, de Sanctorum consocietate: quia prærogando pignus spiritualis gratiæ, valentiorem utique reddis ad speranda, quæ non vider, & ad spernenda præsentia, quæ sensu tenet.

Recordare me i pauperis mendici (Pater bone) per viscera misericordiæ tuæ, & mitte panem de cœlo verum, verbum bonum, consolatione & gratia plenum.

CAP. XI. *De magna dulcedine & consolatione in Deo.*

Omnia ossa mea dicent, Do- *Psal. 34.*
mine quis similis tibi?

Unus est, & similis illi non est,
Deus meus est; & omne compa-
ratum ei, nihil est. Dilectus inti-
mus, & amicus fidelissimus; qui
amantem se nunquam deserit,
sed

Dens a-
amicus [si-
delissi-
mus.]

430 SOLILOQUIUM
sed cum amante se libenter so-
ciat.

Et si aliquando se abscondit,
aut angustiarū permittit; non hoc
agit ut reprobet ; sed ut prober,
purget, & erudiat.

Non ergo omnino tunc dese-
rit, sed etiam sapientius instruit,
ut appareat qualis quisque exse-
fit, & quousque pervenerit.

Pulcher es, Dilecte mi , &a-
mabilis valde, non carni , sed
menti, non oculo aut sensui ali-
cui, sed animæ credenti, mun-
dum cor habenti, & ad invisibilia
atque spiritualia se transferenti.

Qui ergo tibi per devotionis
affectionem uniri desiderat, necesse
est, ut omnem carnalem affectionem
in se mortificet , & puritatem
conscientiæ maximè custodiat.

Displacet enim tibi , si quis
graditur ad fragiles creaturas
pro mendicando solatio.

Propterea introrsus me vocas,
ut amem te, & jubes, ut expectem
te ; quoniam tunc inveniam te,
quotiescumque me postpono : &
sicut tu vis, ita & ego volo.

Et hoc erit totum bonum
meum,

Cujus ta-
men unio
non con-
sistit si.
mulcum
amore
carnali:

meum, ut gratiste colam, gratis serviam; nullam timens amissio- nem, nec aliquam faciens cum amore avaritiam, quia pure aman tem approbas animam. O illam unam, in vita & in morte tibi soli unitam!

Aut et iam mercenario, quo Deus non colitur gratis propter seipsum.

Ego autem longe à te projectus, sæpe eo per aliam viam amando res peritus; non sicut oportet, nec ad quem finem decet.

2. Sed ne cum his peream, revertar citius, considerando in eis laudes tuas, & ad te affectiones meas dirigendo.

Ex creaturis eruenda laus Creaditoris.

Tu Domine Deus meus, qui omnia fecisti ex nihilo, da ex omnibus psallere nomini sancto tuo. Tua est enim potentia, tua est sapientia, tua bonitas ac pietas, æterna quoque majestas & gloria.

Regnum tuum, regnum omnium seculorum: & dominatio tua in omnigeneratione & generatione. Tu omnia disponis, quæ sursum sunt & quæ in terris.

Psal. 144

Omnia cognoscis, omnia in manu tua habes: nihil tibi refi-

Ff stit,

432 SOLILOQUIUM

stit, nihil te conturbat: sed cum
tranquillitate omnia judicas: &
rebelles etiam tibi subjicis, &
servire facis.

Cujus
potentia,
sapientia
& bonitas
relucent
in omni-
bus.

Scis omnia, quæ geruntur in
universo: & antequam siant, cer-
to fine conclusisti. Tu es Deus
cœli & terræ, visibilium & invi-
sibilium creator & gubernator,
omniumque temporum disposi-
tor.

Conserua, quæso, per orbem
famulos tuos longe lateque di-
spersos, tuo tamen servitio spe-
cialiter deputatos. Face eos enar-
rare laudes tuas, & voce confona
ubique gloriam tuam prædicare.

Excita corda eorum valenter
in amore tui: & dona eis omnia o-
pera sua sancto fine consummare.

Præser-
tim in
sanctis &
electis.

3. O quam pius, quam dulcis
es diligētibus te? quam bene pla-
ces gustantibus te? Qui experti
sunt suavitatem tuam, norunt in-
de melius cogitare & loqui.

Vincit enim tua dulcedo om-
nem dulcedinem, & dulcorat o-
mnem amaritudinem,

Domine Deus meus, de te viri
sancti locuti sunt, & prophetæ
non tacuerunt. Quot-

Quotquot fuerunt Sancti ab initio mundi, in te crediderunt, tibi servierunt, in hostiis & muneribus te coluerunt, nomen sanctum tuum laudaverunt & benedixerunt, quia te Creatorem suum, & omnium rerum conditorem cognoverunt, & in te super omnia speraverunt.

Cognoverunt te in visionibus suis: tu siquidem revelasti eis nomen tuum, alium præter te ne scierunt.

Custodierunt legem mandatorum tuorum, quam eis dedisti. Non sunt secuti falsorum deorum figmenta stultissima: sed adoraverunt te Vivente in secula seculorum, qui creasti omnia.

Levaverunt vocem suam in confessione laudis tuæ: quia tu de excelsis clamorem magnum auribus eorum infudisti, dicens: *Ego sum, qui sum. Ante me non est formatus Deus, & post me non erit. Feci, quæ futura sunt; & præterita non perierunt à memoria mea.*

Hæc audientes & intelligentes elevaverunt etiam in longin-

F f 2 quo

Qui fortes in fide
spe &
charitate
adhæse-
runt Deo:

*Exod. 3.
Isa. 43.*

434 SOLILOQUUM

quo fidei oculos, credentes quia
salvos nos faciet Dominus : &
qui venturus est, veniet, & non
mentietur.

Hęc præscientes, consolati
sunt non minimum; & vehemen-
ter admirantes præsentiam affu-
turæ majestatis, præ stupore de-
fecerunt.

Respirantes paulisper, & præ
gaudio aspicientes Deipoten-
tiam videntem, dixerunt: Ipse
2.Tim.2. est, ipse est, Dominus Deus no-
ster est, & aliis non est. Ipse cœ-
pit, & salvabit nos. Non potest
negare seipsum, quoniam verus
est.

Sicut audivimus, ita & vidi-
mus: sicut credimus, sic & loqui-
mur, & testamur veritati. Semel
locutus est Deus: dixit, & facta
sunt. Dixit, *Consilium meum*
stabit, vestrum filii hominum, pe-
tibit.

Mich.2. 4. *V&e, qui cogitatis inutile, &*
post verba Dei ridetis. *V&e, qui*
tingitis de corde vestro sapien-
tiam, & in potentia vestra erig-
mini.

Audite verbum Domini, qui
qua-

Isaia 46.

Mich.2.

*quæritis Dominum; scitote quia Osea 4.
judicium ejus cum habitatori.
bus terra.*

Non est bonum, si aversi fueritis; state, & considerate vias eius. Revertimini & venite, liberter suscipiet vos; quia misericors & clemens est Dominus.

Nec sicut homo iram servat, sed omnia peccata donat, insuper & gratiam priorem cum posteriore restituere. Tantum toto corde convertimini, & donate vos illi ad serviendum mente fidelis.

Et hinc
alios
quoque
ad Deum
provo-
cant.

Hæc vox Sanctorum in auribus meis. Quasi melos in convivio, & quasi thus redolens de thuribulo, sic est verbum Dei in corde puro.

Sancti autem tui Domine repleti Spiritu tuo, memoriam abundantiae suavitatis suæ eructaverunt, & eloquia sua nobis eructanda reliquerunt.

Meus autem sermo saepe clauditur inter angustias: ascendendi iter non habet. Sed si ictus defusum venerit, erit ignitum elo-

Ff 3 quiut

436 SOLILOQUIUM

quiū meū. Et si incanduerit,
mox consumet me.

Non subsistam à facie ejus;
quia sicut à vento palea, sic tol-
letur de corde mœstitia: & sicut
rubigo ab igne ; consumentur
peccata mea.

Ignis divinus omnia combu-
rens, mundabit arcā cordis. De-
scende, & accende ; modicum
tange me, & evolabo.

Præterita non erunt, & futura
non computabuntur, quia omnia
mala oblivioni tradentur.

Vetera transient, in abundan-
tia nova venient, & affluent des-
deria sancta, atque ex omni la-
tere consurgent, ubicumque fla-
verit Spiritus almus.

Mira mu-
tatio ho-
minis di-
vino a-
more
succensi.
σ. Timor non erit, sed omne
totum implebit, cessabitq; qua-
fatio; nā dextræ Dei est hæc mu-
tatio. Ideo quod loquor, nō mea,
sed eius est laudatio. Consolatio
lugenti est; panis datur petenti;
haustum suscepit sitiens.

Manus ægro data est ; vacil-
lanti baculus venit. Deficiens vi-
res resumpsit ; requiem lassus in-
venit,

De-

Desperanti nova lux oriri vis
ta est; clamanti venit responsum.
Caliganti insulsa dulce lumen,
ignoranti via patuit, & porta il-
lico est reserata pulsanti: adsuit
veritas, titubanti succurrit au-
toritas, afflantem quærenti
obviavit mater charitas.

Cupienti Dilecto loqui, oc-
currat lætior ipse: Ecce adsum,
inquit; dic quid novi nunc acci-
dit. An tibi excidit, pro me pati
& agere debere.

Volentem cum eo pergere,
ne hoc prohibuit. Statimque a-
scendi, & oblitus sum quicquid
molestiæ habui.

Desiderantem cum ipso habi-
tare, noluit me contristare: sed
leibus verbis edocuit, quia mo-
dò id fieri non convenit. Deside-
rium tuum bonum est, & placet
oratio, quam præsentasti mihi:
sed oportet adhuc differri.

Vade, & revertere in domum
tuam; & annuncia tuis, quanta
fecit tibi Dominus. Et dic eis:
Præparate singuli corda vestra;
& deponite grave onus peccati;
& sitis cauti & fortes, adversus
insidias diaboli.

Desiderium
ejus ma-
nendi cù
Dilecto,

Differtur
ad tem-
pus certo
consilio.

Vi-

438 SOLILOQUIUM

Vigilate, & orate, ut non intratis in temptationem. Tempus prope est, ut paratos vos inveniam. Ecce prædicti vobis.

CAP. XII. De unico & summo bono quaerendo.

Psal. 34.

Anima
non quie-
scit nisi
obtentum
summo
bono:

Dic anima mea, Salus tua-
go sum.

O quam nobilis es anima,
quam mira virtus in te latet: quæ
quiescere non vales nisi summo
addepto bono, & ultimato inven-
to fine! Quo cognito & invento,
cessat motus tuus.

O bonum super omne bonum!
O finis sine fine, quando fruar te
sine modo, & sine fine! Multa
hic invenio bona, sed quæ alte-
rant, non quæ satiant.

Luc. ro.

Porro unum est necessarium.
Hoc unum quaero, hoc unum de-
sidero, Propter unum omnia, &
ex uno omnia. Hæc si habuero,
contentus ero: & nisi potitus
fuerero, semper fluctuo; quia multa
me implere non possunt.

Quid hoc unum? Nescio di-
cere, desiderare me sentio, quo
nihil

& quali
bono!

nihil melius, me majus est , sed
nec cogitari potest.

Non enim hoc unum inter omnia , sed unum super omnia est.
Deus meus est, cui adhærere &
inhærere, bonum mihi est. Huic
dico , huic clamo : *Dic animæ
meæ, Salus tua ego sum.*

Psal. 34.

2. Quid ultra concupiscis anima mea desiderio plena? Nonne melius est, ut uni adhæreas quam multis. Ex uno multa, non unum ex multis.

Cessa multa quærere , uni te
junge, uni adhære, in uno totum
consistit.

Quærant alii multa & varia Multi
ab extra ; tu quære unum inter multa &
num bonum, & sufficit tibi. varia

Ecce aliis villam quærerit, aliis in negotiationem suam vadit Alius argentum & aurum multum congregat, aliis voluptates ambit & honores.

Luc. 14.

Alius amicos & cognatos requirit, notos & affines libenter visitat.

Alius urbes & castella intrat,
& varias mundi partes desiderio oculorum ductus lustrat.

Ff 5

Alius

440 SOLILOQUIUM

alius sapientiam, alius potentiam, alius magisterium, alius regale aut principale petit obsequium. E in hunc modum alius hoc, alius illud, sive in seculari sive in spirituali statu requirit.

Pauciū-
num, in
quo tamē
omnia:

Pauciūnum, & propter unum, pure & simpliciter quærunt. Ideoque nec stabilem pacem inveniunt, nec internam gratiam sapiunt.

Quicumque enim sunt Christi, non temporalia, non terrena quærunt, tanquam tunc magni & glorioſi effent, si his omnibus abundarent.

3. Non ergo ad te pertinent, qui ista quærunt, ô anima de vota: Protecto nihil.

Detestor hæc omnia: quia unum est bonum meum, unum diligo, unum requiro: & ipsum melius mihi est, quam omnia bona infra vel supra.

Quo ha-
bito, fa-
cile est
carere
cæteris.

Si tantum bonum invenisti, hortor te & suadeo tibi, custodi & tene, pro quo omnia contempsisti. Nam illud habendo, cæteris careret non erit onerosum, immo pro ipso lucrando, omnia da-

re

re & pati debere , judicabis re-
dissime dignum.

4. Quære ergo nunc anima
mea , tam singulare & superemi-
nens bonum, Quamdu in carne
vivis, quærere ne cesses, quia nec
tatis inveniri potest , quod ad
plenum comprehendendi non po-
test.

Erit autem finis quærendi,
cum venerit hora fruendi. Tunc
enim erit omnia in omnibus, ip-
se solus unus, sufficiens omnibus
& singulis.

Et si ibi adhuc quæritur , ubi
semper invenitur; non tamen, sic
ut hic, cum labore, sed summo
cum gudio & amore.

Qualis autem sit piis in hac
vita , multis docetur nominibus,
nec ignoratur ab expertis.

Adverte tamen aliquantu-
lum (experientia magistrâ juvan-
te) quæ sint divinæ pietatis no-
mina. Pauca tibi expono : sed
plura atque sacratiora ejus do-
ceat gratia.

Ecce, Iponsus est amantibus,
& qui adhuc in timore ei ser-
viunt, metuendus Dominus.

Varia di-
vinæ pie-
tatis no-
mina.

442 SOLILOQUIUM

Pater est bonis filiis, malevolis autem districtus judex.

Infirmis est medicus, & sanis solidus cibus.

Doctor est ignorantibus, & obtemperantibus sibi salus aeterna.

Via est incipientibus, veritas proficientibus, & vita perfectis.

Spes est poenitentibus, & iustus consolator optimus.

Gloria est humilium, & poena superborum.

Lux est in tenebris, & lucernna in noctibus.

Dat medelam aegris mentibus, & vinum laetitiae multum tristibus.

Stat cum pugnantibus, ambulat cum proficientibus, currit cum ferventibus, volat cum contemplantibus.

Adest orantibus, loquitur cum legentibus, quiescit cum meditantibus.

¶ In omnibus his operatur unus atque idem Deus, apparet singulis prout vult; & non est reprehensio in sermone ejus, neque investigatio operum ejus.

Magna

Opera
Dei irre-
prehensi-
bilia.

Magna sunt enim & inscrutabilia judicia ejus, & nemo dicere potest, Cur ita facis ? & quare hunc magis quam illum eligis?

Stulta est hominis interrogatio adversus omnipotentem, & omnis adinventio filiorum Adam vanitas & nihilum.

6. Quomodo placent tibi haec, & qualiter sapit tibi Deus?

Bene sapit mihi, & opera ejus non possunt mihi displace. Iustus est, & quis potest eum arguere de iniustitia?

Qui enim hoc fecerit, contrarium se illi constituit, & argueretur ab irreprehensibili lumine eius.

Sed haec quæ audisti, quid sunt in conspectu ejus? Vix scintilla modica est, ab eo quod intrinsecus latet.

Quæris, quid istud? Dico: Nescio quid est, sed est totum supra me, & quasi inaccessibilis quædam caligo, cuius principium sicut & finis ignoratur.

Sit proinde potior meditatio tua & affectus frequentior, circa humilia vestigia Jesu; & noli ad

Incipientibus ma-
gis con-
venit mea
ditatio
humani-
tatis
Christi,
quam di-
vinitatis,
Prov. 25.

444 SOLILOQUUM
alta cito concendere , ne oppri-
maris à gloria.

Verum , quia amor intensus
interdum oblitiscitur reveren-
tiæ & timoris, tolerandum est; si
aliquando de dilecto suo amans
intense inflammatur ; ut quærat,
non solum qualiter parvulus na-
tus in prælepio vagiat, aut in pa-
tibulo crucifixus pendeat : sed
qualiter gloriosus in cœlo reg-
net, & cuncta sub cœlo mirabili-
ter disponat.

7.Libenter sequor te amande

Matt. 6. Jesu in terris , sed multo liben-
tius sequerer ad cœlos.

Ubi est thesaurus meus, ibie-
rit & cor meum. Thesaurus meus
tu es, charior omni creatura, qui
es ad dexteram Patris. Pro me in-
carnatus, pro me elevatus. Exé-
plum mihi reliquisti in terris,
præmium te servas in cœlis.

Ad te igitur oculi mei ; post te
omnes gressus mei ibunt. Tibi di-
cit cor meum, exquirit te facies
mea , faciem tuam Domine ju-
giter requiram.

Ulquequo Domine visio glo-
riæ tux? Quare faciem tuam ab-
scon-

Psal. 26.

Iob. 12.

condis, arbitraris me inimicum tuum? Scis utique, quia tamdiu fertur hinc inde animus, trahitur & retrahitur in diversa affectus meus, donec tibi tanquam suo amabili jungatur in cœlis.

Vis etenim amoris quiescere nescit: sed de suo amato incessanter querit, nuncios emitit, preces geminat: sed nec sic dimittit, quia amor omnino possidere vult quod concupiscit.

8. Trahe ergo me, ut currere incipiam ferventer post te. Opus mihi est tractu, & magno tractu. Nisi enim traxeris, nemo venit, nemo sequitur; quia ad se quisque curvatur.

Si trahis, ecce venio; ecce festino, curro, serveo. Sin autem, nec curro, nec quero; vix est, quod sequi desidero. Sed si manum dederis, tanto celerius corro, quanto fortius traxeris.

Vox Dilecti mei trahentis: Et *Iohann. 13.*
ego cum exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.

JESU bone, trah me post te,
& non solum ego, sed omnes cur- *Cant. 1.*
remus in odore unguentorum tuo-
rum.

Amor
moræ &
quietis
impatiēs.

Dilectum
sequi non
possimus
nisi tractu
gratia.

446 SOLILOQUIUM

rum. Primum itaque trahe me
polite, deinde sequantur alii vi-
so exemplo bonæ vitæ.

At ne superbire possemus, bo-
num est nobis hoc simul sentire;
quia non in viribus nostris, sed in
odore unguentorum tuorum
currere coepimus.

9. Hic est tractus divinus, sine
quo proficit nullus: sed nec in-
cipit aliquis, sicut itidem dixisti:
*Nemo venit ad me, nisi Pater
meus traxerit eum.*

Quem ergo trahit Pater, uti-
que sequitur te, & deserit te. Be-
ne tractus videbatur, qui dice-
bat: *Magister, sequar te quocum-
que ieris.*

Sed non est omnium sic ad te
affici: nec parvæ est animæ, tam
paratè ad omnia te sequi.

10. Quid tibi obest anima
mea, quod propter IESUM non
deseris omnia? Quare tam invite
separaris à vanis & perituriis?
Quid juvant hæc visa?

Ecce cùm per res mortales &
visibiles creaturas pergis, vo-
lens in eis contentari, perdis
meliora.

A sum-

Ioan. 6.

Matt. 8.

Propter
Iesum de-
serenda
omnia.

A summo bono te dividis,
cùm hoc agis; & à vera, ac beata,
eternaque vita te avertis. Idcir-
co misera & infelix manebis,
plena doloribus & anxietati-
bus.

Quocumque enim te vertere
disponis , dolores semper inve-
nies & tædia multa , nisi fueris
iterum ad Creatorem conversa;
quia ipse est pax tua, & requies
secura.

Verum, si in terrenis minime
feceris moram, nec pedem in li-
mo fixeris; sed potius considera-
veris , & venerata fueris in spe-
culo creaturarum, non imaginem
quæ transit , sed eum cuius est
hæc imago & superscriptio, bea-
taeris & non morieris.

Cùm enim cuncta visibilia non
ad fruendum quæris , sed ad be-
nedicendum Creatoris tui no-
men aspicis , fabricando tibi ex
summis & imis operibus ejus
scalam quandam, cui innitaris ad
sursum pergendum ; liberaberis
utique à seculi visco pessimo, &
tuo desiderato fini satis intime
copulaberis , qui est super om-
nia

Extra eū
omnia
plena do-
loribus &
miseriis.

Creature
nobis
scalæ sine
d Crea-
torem.

448 SOLILOQUIUM
nia Deus benedictus in secula.
Amen.

CAP. XIII, De unione anima
cum Deo, & de substractio-
ne gratiae.

Psal. 62.

Adhasit anima mea post te.
Deus meus consolator
verus, tu scis, quia non tædet me
tui: sed quotidie libet tibi in se-
creto meo loqui.

Sed ubi te quæram, si forte ad
horam perdidero? Quis me per-
ducet ad te?

Tu super omnia Deus, & ego
inter ista inferiora homo pau-
perculus. Tu in cœlo, & ego in
mundo. Tu solus altissimus, ego
vero mendicus sum & pauper.

Anima Quis mensus est distantiam
etiam hic cœli & terræ? Hæc valde di-
cum Deo stant, sed tu longius à me.
uniri po-
test, Quis ergo me tibi adunabit?

Aut tu facies, aut nullus poten-
tit. Verumtamen si vis, fieri utique
celeriter.

Tu autem nosti, quia cadere
mihi proclivius ex me est, abs te
vero stare donatur & proficere.

Ideo-

Ideoque pendet anima mea ex dignatione spiritus tui , & infusione gratiae salutaris. Jubente te, elevabitur de terra ; avertente autem te faciem tuam, ad se concuturabitur.

Propter charitatem tamen tuam & mansuetudinem, assumes me, & deducet me mirabiliter ad te dexteratua.

¶ Quique terrigenæ & filii hominum audite , quia possibile est ac facillimum apud Deum; ut fiat, quod scriptum est: *Simul in unum,dives & pauper.* Pauper *Psal. 48.*
ego sum , & omnibus indigens;
sed dives iste ; Deus meus est,
nullius egens.

Hujus rei si non magnam experientiam, habeo tamen fidele testimonium , unde id probem, quod possit anima Deo uniri per gratiam. *Dilectus meus (inquit) mihi . & ego illi, qui pascitur inter lilia.* Hoc est testimonium amici & amicæ, sponsi & sponsæ: conveniens satis & validum sacrae legis testimonium.

Secundum autem simile est huic: *Volo Pater, ut omnes unum sint,* *Ioan. 17.*

Vti con-
stat di.
versis te-
stimentiis.

Cant. 2.

450 SOLILOQUIUM
sint, sicut & nos unum sumus.
Ecce duorum librorum præcla-
ra testima: quibus liquide pa-
tet, Deo posse animam familia-
riter conjungi, secundum gra-
tiam cœlitus ipsi datam.

Res qui-
dem dif-
ficilis, sed
non im-
possibilis.

Etsi res rara est, tamen valde
chara est, nec ignota amanti.
Quamvis quoque sit difficilis,
non est tamen penitus impossibili-
lis.

Quam ergo Deus sibi sic con-
junxit, nemo separare aut con-
turbare audeat.

Si stupes dignationem hujus
unionis, obstupescere & admirare
excellentiam bonitatis ejus, nec
non & assumptæ humanitatis
singularem unionem.

Licet ei agere, quod vult; qui
facit mirabilia magna solus. Si
meritum quæras, invenies bene-
placitum voluntatis ejus.

3. O dulcis societas cum Christo, & sub aliis Christi! O gratiola conjunctio, plena dilectione & suavitate Spiritus sancti; quæ melius sentitur, quam dicitur!

Hæc pertinent ad animam,
quæ

Psal. 135.

Societas
cum Iesu
dulcissi-
ma.

quæ
alien:
vitæ p
secre
Q
mant
hi. V
esse, e
bene
dum
die.

E
gre, f
desir
minu
tæde
inflis
nebu
gitar
vale
bon:

4
faci
Jesu
dis?
rem
tibi
I
bus
sent

quæ omnibus mundanis se fecit alienam; quam non tenet amor vitæ præsentis, sed sursum vexit secretum mentis.

Quanto istud notius est amanti, tanto obscurius est & mihi. Velle tamen libenter interesse, quando animæ devotæ solet bene esse: est autem illi bene, dum fuerit cum sponso in meridie.

Est & illi male & multum ægre, si contigerit Jesum abesse, si desinat fluere aomata gratiæ; si minus sapient literæ sanctæ; si tædet orationi aut meditationi infistere; si sic densantur cordis nebulæ, & tantum prævalent cogitationes noxiæ, ut cohiberi vix valeant, sed penè simul omnia bona priora obruere nitantur.

4. O Domine Deus, quid sic facis? Quis est iste ludus? O pie Jesu, quid in hoc facto prætendis? Si tibi non displiceret, optarem latius inter te, & dilectam tibi habere colloquium.

Ex eo quod ipsa votis omnibus tuam gratiosam querit præsentiam, qua castis foveatur deliciis:

Paucis
nota.

Absentia
eius
quam
noxia.

Et quam
molesta
animæ
amantis

452 SOLILOQUIUM
ciis; miror cur ipsam pateris in-
terdū sedere sic desolatam. Quasi
ipsa non esset, quæ te expetisset,
ita pertransis & recedis.

Ipsa autem gemens & sola. E-
Isaia 26. jus enim vox ista videtur: *Anima
mea desideravit te in nocte. NOX
ei est, cùm tu vera lux non ades.
Precatur ergo tuam præsentiam,
ne tenebræ peccatorum eam
comprehendant.*

Sentit utique incommoda
multa, subtrahit sibi visitationis
tuæ gratiâ. Nisi etenim aliquid
pastra esset, non tam desideranter
post te clamasset.

Psal. 62. Clamavit & altera, cuius ver-
ba jam supra: *Adhæsit anima
mea post te. Sed nullam æstimo
huic tam molestam fore vel vi-
deri molestiam, quâm tuam ab-
esse præsentiam.*

Quare subinde
recedat,
aut se
subtrahat
Deus a-
nimæ.

5 Et non mirum, si ex hac et-
iam carentia, incidat anima a-
morosa in quendam cordis sui
languorem.

Tu enim difficulter quando-
que inveniris, & cùm fueris tan-
dem inventus, illa gaudet ad re-
ditum, sperans lætum diem
age-

agere tecum; sed minus caute de recessu tuo , nihil triste suspiciatur.

Tu autem aliud tacite trans, s^æpè fugam exhibes. Recedes quippe repente de manibus ejus, illâ non præsumente.

Laudo te , in hoc quomodo laudabo? Si quid laudis habes & dulcoris, cur in hoc facto videris illud amittere?

Nisi tu es, forsitan scandalum illi generares. Sed non potest in te scandalizari , à quo se novit tam valenter amari.

Si ergo quid justæ rationis tali documento figuræ, indica mihi obsecro Deus. Vellem enim libenter intelligere; nec inutile judico vel parum inde scire. Occulta namque judicia tua nemo per se intuetur : sed lux tua est, quæ obscura quæque illustrat, & noxia fugat.

6. Quare igitur est, quod te subtrahis interdum tam occulte ab anima, ipsa ignorantе? Diligis eam an non ? Si diligis, cur fugis Dilecte mi ? Si non diligis, cur pridem visitasti ? Et iam si non

dili-

454 SOLILOQUIUM
diligis, cur denuo reverteris, &
ostium pulsas, & intras?

Numquid levitate uteris eundo & redeundo? Absit. Sed non est illi leve tam frequens alteratio; quin imo nascitur turbatio non modica. Adhuc minor forsitan querela eset, si palam illi dices: *Vado, & venio iterum, & gaudebit cor tuum, & gaudium tuum nemo tollet à te.*

Nunc autem proverbium nullum dicis: sed illius verbi recordatur, cuius veritatem experitur, quia JESUS abscondit se, & exivit de templo.

Habeo ergo adversum te pauca: sed ex bona radice, orta est mea conquestio. Cupio humiliter erudiri, non impatienter litigare. Dabis proinde interroganti responsum, cum fuerit opportunum.

7. Loquatur etiam ad maiorrem intelligentiam, aliquid pro se anima devota. Responde & libere partem tuam.

Dilectus enim patienter te audiet, & occurret verbis pacificis, ne detrimentum ex eo patiaris.

Quis

Anima
desolata
pias suas
querimo-
nias nul-
libi secu-
rius quam
in Dilecti-
sinum ef-
fundit.

Ioan. 3.

Ivan. 16.

Quis enim te consolabirur, si non ipse fuerit consolator? Et tuam infirmitatem quis clementius feret, nisi qui cuncta sine onere portat?

Cui etiam tutius revelabis, si quid triste habueris, nisi omnia plene scienti? Aut cui magis fidem dabis, nisi non fallenti veritati?

Jam hæc si quis externorum audierit, & qui non est de amicis Sponsi, præ foribus arceatur. Si verò Sponsum diligit, si fidelis fuerit, si devotus & internus, liber illi concedatur ingressus.

Ejus cum
Dilecto
colloquii
quisnam
dignus
sit esse
particeps

Sicustos conscientię; si amator virtutis fuerit & disciplinæ: si affectu purus, & intellectu clarus; si in se humilis, & ad suos pius; si bona audita non male capere, non vane efferre, non temere arguere, non animose defendere, non superbe prædicare novit; sed è contra, non intellecta venerari, obscura & mystica sene interpretari didicit; talis introducatur, & huic intersit gratis colloquio.

Gg

Affe-

456 SOLILOQUUM

Affectus enim cordis ex verborum sonitu magis pensari debet quam vocum qualitates.

Indica ergo mihi anima, qualter te sustines absente Dilecti gratia? Ego me sentio minus leniter posse sufferre: si se in longum voluerit differre; & puto aliciquid simile de te. Si vis, sedecimus hic pariter, & conferamus super hoc verbo, pro aliqua consolatione nostra.

CAP. XIV. *De tristitia anima, absente dilecti gratia.*

Colloquium inter Theophilum,
& Philotheam: seu inter Hominem & Animam.

Psal. 118.

Dormitavit anima mea praetatio.

T. Quis est iste sermo, quem loqueris? Quare dicis Sion, Reliquit me Dominus? Noli timere filia Sion, anima amans & speculans: ecce Rex tuus, dilectus dilecti, veniet tibi. Surge, sta in excelso; & vide jucunditatem, quam veniet tibi a Deo tuo.

P. Q. n.

P. Quæsi vi (inquit) & non in- CANT. S.
veni: vocavi, & non respondit
mihi; propterea dormitavit ani-
ma mea præ tædio.

T. Et ego: Hæc vox turturis,
amissæ compare. Non est hodie
sicut heri & pridie, quando can-
tabas cantica lætitiae. Præcessit
mane, venit vespera; sponsus au-
tem cubat in meridie, nec datur
accedere Verba tua tristitiam
sonant, & oculi tui lacrymis ri-
gantur. Anima in dolore es, &
consolari opus habes. Sed dic,
unde es?

P. Non est mihi super auro &
argento, aut qualibet re mundi
quæstio, non de lucro aut dam-
no; non de injuria aut penuria,
quæ mundo jam mortua sum &
crucifixæ.

T. Si bene te novi, diu omni-
bus mundanis abrenunciasti. Sed
an etiam te in omnibus perfecte
abnegasti, & usque ad contem-
plum tui veneris, inquiero. Hoc
paucissimorum est, & exigitur
specialiter à te.

Unde est ergo dolor tuus?
Quid amissisti? Si de Dilecto est,

Gg 2 scio

Anima
recessum
Dilecti
plangit.

scio, quia tristitia non immerito implevit cor tuum: nec est quidquam tibi jucundum, donec revertatur, & reddat tibi aspectum tuum.

**Quomo-
do inte-
rim se ge-
rat,**

Sed quomodo interim te suscites, ô delicata & innixa super-Dilectum? Et mihi constat, quia semper pro voto non adest. Ergo dum abeit, quid solatii habes, & in quo te quietas? Narra mihi secreta tua, etiam si sint dolore plena.

Ivan. I 4.

Te Christum absentem dolere nemo dubitet, nisi qui non amat. Habes modò tristitiam, sed de Sponso Christo, non de mundo isto. Et scio, quòd illo revertente, iterum consolaberis, quia non in perpetuum tui obliviscetur. Dixit enim: Non relinquam vos orphanos; vado, & venio ad vos.

Non ergo sunt vacua verba tua, cum tanto dolore prolatas; sed cor amantis ostendunt, & gelidum cor feriunt, quod amore Christi non ignescit. Vox enim tua dulcis, vox turturis, non clamor murmuris. Ideo confido, quòd

erito quòd invenies eum, quem doles
quid amissum.

ecre-
ctum
tesu-
super
quia
Ergo
s, &
hise-
 dolore
do-
non
iam,
nde
illo
eris,
bli-
lin-
, &
erba
ata;
ge-
nore
nim
cla-
ido,
uod

T. Interrogo tamen te; Quid dicens de eo, quem sic absentem ploras? Bonus est, an aliud suspicaris?

P. Et quidem bonus est, & bonus valde; justus & fidelis in quo non est iniquitas, sed nec esse potest,

T. Cur igitur doles de bono, in quo non est dolus?

P. Non de bono doleo, quia bonus est: sed me miseram lugeo, quoniam bonum fidelem amicum amisi. Ego, ego sum, quæ merui: sed vœ, vœ, quia sollicite imputat. gratiam ejus non custodivi. Perdendo didici, quid habendo possedi. Indicat Dilecti absentia, quid contulit ejus præsentia. Lætabar cum eo & jucundabar, sed minus cauta fui de recessu celeri.

T. Venit saliens in montibus, hilarius & jucundus in ostiis domus meæ. Et statim clausi fores carnis, & introduxi ad me Dilectum, sedique cum eo, & requievis sub eus umbraculo, à turbine

& à

Abces.
sum Dilec-
ti suæ
ipsius
cu/pæ
imputat.

Et felici-
taté prio-
ris status
recolit.

Gg,

460 SOLILOQUIUM

& à pluvia. Et gavisa sum, viso
Dilecto.

Quidni gauderem? Ipse gau-
dium meum, & exultatio cordis
mei. Eia quid habui, & quid in
illa hora possedi! Non possum
indicare tibi, quām bene mihi
cessit: nec nunc quidem dicere
expedit. Plus desiderare non
potui præsente illo, quem solum
dilexi.

3. O quantum dilexi, quando
me & omnia neglexi! De omni-
re, quæ me delectare potuisset,
parum vel nihil curavi, quia ejus
amor me totam rapuit; & quic-
quid ipse non erat, incongruum
videbatur & insipidum.

Quo ablato, projectum est cor
meum pene extra me. Dependebat
enim anima mea ex gratia e-
jus; quia aliud non habui sola-
tium, nisi hunc quem plango
subtractum.

Sufficiebat mihi, & satis erat
ad omnem lætitiae varietatem.
Sicut volebam, sic ille erat; &
quicquid mihi præcipiebat, li-
benter acceptabam, meque illi

Ad omne
gaudium
sufficit ei
præsentia
Dilecti.

19-

viso totaliter & prompte donabam,
Et concors animus & tranquili-
tas magna nobiscum.

Nec fuit ausus quisquam no-
strum irrumperem silentium, illo
numirum sic jubente per os suū:
*Adjuro vos filia Ierusalem, per Cant. 2.
capreas hinnulosq; camporum,
ut non suscitetis, neque evigila-
refaciatis dilectam, donec ipsa
velit.*

Jam nunc perpende, si vales
verba mea sentire; quantum mihi
de absentia Dilecti necesse sit
dolere, cuius ex præsentia om-
nibus bonis cœpi abundare.

T. Ad hæc respondi : Scio,
quid loqueris ; experimento sæ-
pvis probavi, quod dicis. Sed in
hoc consolemur ; quia ejus di-
pensatio voluntatis, nostræ de-
votionis est profectus.

Et nunc quæ dixisti, gratanter
suscepi: sed adhuc perfectius ea
vellem audire. Tardioribus e-
nim sensu opus est, morosior de-
claratio.

CAP.

CAP. XV. *De scrutinio super
Dilecto, & donis gratia
ejus.**Psal. 56.*

*Quid agit
anima
interna
consola-
tione de-
stituta.*

Benedictus Deus, qui non a-
movit misericordiam suam
à me.

T. Adsum igitur, pio rursus
scrutinio quærens; si quando te
sine interna consolatione reli-
querit Dilectus, quid interim a-
gis: quid etiam super hoc con-
fusus? quali quoque arte possit re-
conciliari vel revocari?

Rogo te charissima & devota
Christi amica, nihil horum si-
leas à me, quæ venerim interro-
garè. Potes prodeesse hac vice,
pandendo mihi quod pie sentis.
Ex tuis sermonibus potero men-
furare pondus mei doloris, an
juste sit vel injuste quod dolui.

Vidi enim te quandoque hi-
larem, quandoque verò tristem;
rursusque conspexi gaudentem,
& ex te perpendi aliquantulum
me.

Sed causam hujus mutationis
hanc reor esse potissimum, de
tran-

transitu & reditu unici Dilecti
ui. In quo casu plura te percur-
nisse intelligens , informandus
accessi.

2. P. At illa: Desideriis tuis
annuens, conabor saltem modice
propalare , quæ intra me agun-
tur; sive cum fuero cum Dilecto,
sive cum ablactata remansero so-
lo te reli-
reli-
n a-
nsu-
tre-
vota
n si-
tro-
ice,
tis,
en-
an
ii.
hi-
em;
em;
udi
onis
de
an-

la, expectando eum quem diligit
anima mea.

Sane hoc primum noveris:
quantum mihi gaudii & dulce-
dinis ejus consent gratia, tantum
doloris & amaritudinis ministrat
illius absentia. Sed cur sic dispen-
sat vices suas , deceret eum po-
tius dicere quam me.

Audies autem cum comple-
vero verba carminis mei ; quia
postremo introducemos eum ad
nos , sedensque in medio nostri,
docebit nos ordinationem suam
quam solitus est exhibere aman-
tibus.

Sed jam audi patienter me , &
imperfectum eloquium meum
non sit tibi grave. Ad excitan-
dum namque corda nostra invi-
cem convenimus, ut vel pariter
lu-

464 S O L I E O Q U I U M

lugeamus , vel ex amore insimul
gaudeamus. Væ enim soli ! quia
cūm ceciderit in aliquam tristi-
tiam, vel tentationem, non habet
sublevantem.

Eccli.4.

Vtilitas
sinceri &
fidelis
amici.

Et si fuerint duo pariter, con-
fovebuntur mutuo ; dum uno tri-
stante alter consolationem inge-
rit; aut si consolari respuit, com-
passionem mox præbet, & super
amico contristari vehementer
incipit; sicque fit , ut aut pariter
gaudeant; aut de ablatio gaudio,
lachrymis se mutuis consolen-
tur.

Et quamvis adhuc dolor de
adversa causa, vel de re flebili in-
fit , animæquiores tamen sunt:
quia tam unicordes se inveniunt,
ut rebus mutatis , corda minime
mutari seu corrumpi potuerint.

Psal.127.

Quis non diceret, considera-
ta hac animorum tam fida con-
cordia ; Ecce quam bonum, &
quam jucundum, habitare fra-
tres in unum?

3. Possum igitur liberius tibi
dicere, quod sentio, quia nil do-
li vel captionis in te formido.

Eo.

Ecce
dile
Domir
amato
amore
xii me
essem,
pere, &
Cont
baptis
glori

D
me de
dama
mear
mife

E
gant
suan
hoc

P
ad p
diu
I
ne
que
III.
pre
tu

Ecce ille dulcissimus Sponlus
 dilectissimus amicus meus,
 Dominus meus Jesus Christus,
 amator animarum sanctorum, ex
 amore cessare non valens, attra-
 xi me miseram ad se; & cùm non
 essem, dedit mihi esse, vivere, fa-
 pere, & communi hac frui luce.
 Contulit & renasci per gratiam
 baptismi, & suorum me vestivit
 gloriâ meritorum.

De hinc, cùm multis peccatis
 me deformatièm, & inepta ad re-
 damandum essem, non aspexit ad
 meam fœditatem, sed ad finum
 miserationum suarum.

Etenim adhuc longius me va-
 gantem vocavit per gratiam
 suam, non sinens me perire in
 hoc seculo.

Providit deinde locum mihi
 ad pausandum modicum, quam-
 diu in hoc fragili corpore dego.

Non est tamen vera pausatio,
 neque diuturna ista qualiscum-
 que habitatio sub umbra Dilecti.
 Illa est vera pausatio, quæ post
 præsentis vitæ labores percipi-
 tur in patria.

Est tamen suo modo suavis
 quæ-

Anima
 recenset
 collata
 sibi dona,
 & bene-
 ficia.

Non hic,
 sed in al-
 tera vita
 vera
 quies.

466 SOLILOQUIUM

quædam animæ revelatio ad Deum suspirantis, exutam se videre à gravibus seculi nexibus; & illuc jam esse, quo possit Dilecto plenius servire, atque in secreto silentio sibi & illi vacare.

4. Non defuit etiam diversis necessitatibus meis, juvans & in tentationibus primitivis.

Frequenter quoque me sermonibus utilibus instruxit, confirmans me in verbis suis.

Et sicut novellæ plantationes rigari solent imbris, sic internis me rigavit consolationibus ne tanquam testa, virtus in me inchoata aresceret.

Et dixit mihi : Si volueris & audieris me , videbis omne bonum. Si feceris, quæ dico, eris amica mea, Si me elegeris & super omnia amaveris , fiet tibi à Patre meo quodcumque petieris.

Si autem me dimiseris, erit tibi hoc in offendiculum , & ponam zelum meum contra te.

Qui aliud
quidvis
præter
Deū quæ-
rit, non-
nisi tædiū
invenit.

Et cum quæsieris alterum, non tibi diu placebit: sed in tædium & amaritudinem converteatur, quia ego salus & vita sumanæ.

Et

Et convertime ad eum , qui benefecit mihi; & excutiens me de pulvere terrenæ affectionis, statui in corde meo , de reliquo vivere illi soli : quoniam nihil melius eo , nec ullum salubrius hoc pacto.

5. Eant & requirant, quicumque volunt, quem ament , & cui serviant ; mihi compertum est, hunc verum esse animæ virum; pro quo nec mori erit difficile, ut ejus semper inhæream amori.

Adhæsi ergo illi, placuit enim mihi; nec meliorem invenire potui. Talem enim vehementissime desideravit anima mea, quo nemo major, nec melior , nec dignior esset, & qui omnibus bonis afflueret.

Et quia multum benignus erat , consolatoria adhuc verba dabant; prævidens solicite , ne quidam asperitate & duritia nimia me ternerent & frangerent; sed quod leve ac suave esset ad portandum, magis imponerent & docerent; ut sic affectus iniciatus melius traheretur, ac fortius in armatum tenderet, nec resiliret.

H h

Me-

Dilecto
nihil ma-
jus aut
melius
invenie
anima,

Ejus be-
nignitas
& pietas
qua di-
sponit
omnia
suaviter
circa cu-
ram ani-
mæ.

Melius (inquit) docebitur &
proficiet, si non coacte sed spon-
te provocetur. Facilius suscipiet
jugum meum, si amor magis per
præmia invitaverit, quam timor
per supplicia terruerit. Quod si
impulsu indiget, solerti mode-
ramine tamen fiat, ne violentia
subruatur.

Ipse enim sciebat, quid novel-
læ plantationi expediret; & quid
mihi postmodum utilitatis hæc
ipsa pietas conferret, maxime in-
stante probationis tempore; cum
possem faciliter recogitare, quâ-
ta in initio fecisset animæ meæ,
& ideo non deficerem in aliquo
certamine.

Nec mox mihi indicare vo-
luit, quæ & quanta in ejus servi-
tio passura essem: sed latet quan-
doque permiscuit tristia, consi-
derans imbecillitatem & incapa-
citatem primò nascentis fruticis,
donec ad ardua convalescerem.

6 Post hæc circumduxit me, &
docuit, atque portavit in hume-
ris suis. Circumduxit per paginas
sacras, & sancto flamine me ar-
mavit contra diaboli nequitias.

Pro-

Proposuit mihi omnium virtutum specularia, sanctos videlicet Patriarchas & Prophetas, ac novi testamenti gloria Lumina-

ria.

De pro-
positis
Animæ e-
xemplis
ac docu-
mentis.

Circumduxit me etiam per loca Eremi & tabernacula Ægypti; ubi vigere incepérat & crescere Monachorum ac Cœnobitarum nomen magnificum; qui suis exemplis imitabile & credibile fecerant suave esse jugum Domini, & amaram atque fallacem latam viam seculi.

Docuit me sicut mater parvulum, frangens mihi nuces spiritales, & inferens faucibus meis nucleos, quia dulces erant ad ascendendum.

Investiga, si potes, quid significent, & ubinam tales inveniantur. Aperi codicem Apostolicū, & conjectis oculis lege, si potes tanta capere mysteria. Revolve Esaiam, inspice Evangelium, lumen omnium luminarium, & vide, si non producant ex se dulcissimos nucleos.

Quicquid ex his inveneris obscurum & intellectu difficile, nu-

Obscuri-
tas in sa-
cris lite-
ris nu-
cleus est
in testa.

470 SOLILOQUIUM

cleus in testa est. Sed si audieris exponi, & intellexeris quod ante non potuisti, testa nucis frangitur, & dulcedo nuclei saporescit in corde. Sic & in aliis sententiis subtilioribus estimandum est. Unde & tot potes intueri nubes, quot sensus latentes.

Anima
quomo-
do porta-
ta in hu-
meris
Christi.

7. Et quomodo putas, portavit me in humeris? Recit hoc quotiescumque infirmitatem meam aspexit: nec tamen abjecit, neque despexit, sed patienter & longanimiter me sustinuit.

Portavit etiam me in humeris suis, quando aliis inspiravit, & virtutem dedit patiendi infirmitates meas, & quicquid in me reprehensibile erat.

Portavit adhuc multo charius me in humeris suis, quando balans sibi crucem exivit in eum (qui dicitur Calvarie) locum, ubi & crucifixus est. Ego enim ibi portabar ab ipso magis, quam crux ipsa.

Et erant onera graviora humeris ejus peccata mea, quam hoc lignum crucis. Nam propter me portata est crux illa, non propter ipsum. Meruit tamen de-

Ioan. 19,

dicari & honorari propter eum,
qui bajulavit eam, & mortuus est
in ea.

8. O quantum mihi super o-
mnia amandus est & veneran-
dus , cuius merito & gratia sic
quæsita sum & redempta!

Erit igitur mihi Dilectus iste
sicut unicus matri suæ.

Et ego veraciter novi , quia
nequaquam ejus convenio dilec-
tioni. Tamen quidquid præ-
sumphi, de illius processit digna-
tione. Et consequens non fuit, ut
illo tam benigne se gerente ad
me, non occurserem ad vicarios
amplexus.

Memoriter teneo, quid dixe-
rit David: *Quis sum ego, ut siam* I. Reg. 18.
gener regis?

Sed est longe major ista, quam
illa affinitas: quia hæc est cœ-
lebs & sincera cognatio, ubi caro
& sanguis locum non habent,
sed fides inviolata, & bonæ con-
scientiæ ad Deum interrogatio.
De qua & ille Discipulus, quem
amabat plurimum Jesus , dicit:
Quia major est, qui in nobis est,
quam qui in mundo. *Deus enim* I. Ioan. 3.
H h 3 cha-

Christus
quam es.
sic aciter
animam
provoce
ad sui a-
morem.

472 SOLILOQUUM
charitas est, & ipsa hanc cogni-
tionem parturit.

Mera ejus
dignatio
in copu-
landa sibi
anima.

Cùm ergò David tantum se
humiliat, ut gener terreni regis
fieret; quam humiliter me oportet
sentire, quòd Rex Regum
Dominus, me pauperculum di-
gnatur agnoscere, & ad sui amo-
rem trahere.

2. Fecit itaque mecum non si-
cuit merui, sed quemadmodum
benevolentissima virtus ejus di-
gnabatur; sicut per omnia chari-
tati & infinitæ bonitati ejus pla-
cere videbatur.

Felix & benedicta anima, di-
vini amoris vinculo colligata;
Quam nobilis & ingenua; quæ
tam sanctæ copulæ non ignorat
vota.

Et quia jam prolixior sermo
de Dilecto processit, nec tamen
quod quærebas, narratum est, ex
ordine alias succedat, quem ipse
nobis dulcem ac fructuosum sa-
cere dignetur.

CAP.

CAP. XVI. *De benigna protec-
tione Dilecti, & sufferen-
tia animæ.*

Ecce, sicut oculi ancilla in *Psal. 122.*
E manibus dominæ sua; ita o-
 culi mei semper ad dilectum
 meum. Ex eo tempore, quo ama-
 re eum cœpi, etiam perseverare
 cum ipso volui.

Quod cùm instituissem, pla-
 cuit ei hoc ipsum, & confirmavit
 dicens: *Qui manserit in me, & Ioan. 15.
 ego in eo, hic fert fructum mul-
 tum.* Sed ut probaretur virtus di-
 lectionis, quam vera, quam fortis,
 & quam casta esset, necesse fuit,
 ut tentatio illud aperiret. Tenta-
 ri autem non possem, nisi ipso
 permittente, & paululum se ab-
 scondente.

Et quia ad purgationem inte-
 rioris hominis, nec non ad fœ-
 cundiores fructificationem vir-
 tutum, atque clariorem spiritua-
 lium donorum perceptionem te-
 tatio proficere solet, ipsa me ap-
 prehendit & exercere cœpit.

Quam fortiter & quam fre-
 AP. H h 4 quen-

Hinc illa
jactatio
piorum.

quenter huc illuc me jecit, quem
nullum latet secretum, Deus &
Dominus meus clarissime novit;
qui testis est omnium, quae in
corde meo gerebantur. Et usque
nunc me conspicit, nec aliud
quam fragile figmentum esse
cognoscit.

2. Nisi ergo adjuvisset me,
quando gravabar tam anxie, ita
ut vivere vix me crederem; pau-
lominus habitasset in inferno a-
nimā meā, tanquam prolapsa in
desperationis foveam.

Cui fe-
rendæ nō
suffice-
rent, nisi
à Deo
protecti.
Sed ipse misertus est mei, qui
tribulatis corde consuevit ades-
se. Quis enim ad tolerandas
prævaleret tam multas tentatio-
nes, nisi Deo te protegente &
adjuvante?

Quod igitur stare potui ante
faciem venti ejus, fuit misericor-
diae. Et quod adhuc stare me co-
gnosco, ex eiusdem pietatis mu-
nere venit.

Unde mihi nequaquam con-
fidere debo, donec in carne vi-
vo. Etiam si cœlum serenum sit,
non puto quod securitas amodo
erit. Subito enim aer concitabi-
tur,

Psal. 93.

em
&
vit;
in
que
ud
esse
ne,
ita
u-
a-
in
ui
f-
as
o-
&
e-
r-
p-
tur, & fortassis quando minime
æstimatur.

Tanto igitur magis mihi ne-
cessaria est Dilecti mei gratia
& protectio, quanto verius expe-
rior pene omnia patere pericu-
lis.

Nusquam locus tutus est, nisi Vnde nec
in cœlo, ubi Dilectus meus pa- usquam
scit electos suos in lætitia & e securitas,
xultatione.

3. Sed quando ibi? Dicere in- Nisi in
de quid possum ? Cogitare vix solo cœ-
modicum inde licet, nec tamen lo.
clare: sed introire minime licet.

Utinam veniat ipse, & collo-
cet me in loco pascuæ Sanctorū
lucidissimo, tutissimo, & amœ-
nissimo; ubi non est Satan, neque
occursus malus!

Adhuc in mari labore, & an-
portum attingam salutis, propter
tentationes ex diverso afflu-
tumescentes, ignoro.

Nihil ergo in tuto mecum Interim
agitur; sed hoc mihi pro scuto & præcipuū
tegumento manet , quod fidei in hac
lumen semper aspiciam , quod vita præ-
Dilecti mei gratiam humiliter sidium, si-
requiram: quod bonam spem ad des, spes,
charitas.

H h 5 eum

476 SOLILOQUUM

cum indefessè geram; quod ab e-
jus charitate separari nullatenus
consentiam; quod denique ejus
providentiæ & abyssali miseri-
cordiæ, plusquam propriæ indu-
striæ me relinquam.

Quapropter, licet etiam fre-
quentissime titubem, ac nonnun-
quam in vitia cadam, nequaquam
tamen desperare debeo, sed ad
ipsum instanter clamabo & eju-
labo: Domine Deus meus, misere-
rere animæ meæ, & ne finas me
periclitari in temptationibus meis;
sed adjuva me fideliter, ut forti-
ter resistam & vincam.

Operi manuum tuarum porri-
ge dexteram, qui me probas per
Satanam, & sæpè ponis ad par-
tem sinistram.

Quod si tam gravis tentatio
advenerit, quæ me ad Dominum
clamare prohibuerit; mox ex in-
timo corde suspirabo. Ipse enim
novit abscondita cordis; & scit,
quid desiderat spiritus. Non e-
nim est voluntas ejus, ut pereat
unus ex his pusillis, qui credunt
in eum.

5. O quam magna misericor-
dia ejus super me, etiā ignorantē

Psal. 43.
Rom. 8.
Et immē-
sa Dei
miseri-
cordia
erga ho-
minem,

me, vel non advertente, quod
mecum fuerit in tribulatione?

Nam multoties servavit me, ut Etiam in
non traderer passionibus, Quan- permit-
doque vero ex occulto ejus judi- tendis e-
cio factum est, ut caderem, & vin- jus lapsi-
cerer etiam in parvis, ne forte su- bus.
perbirem & presumerem in mag-
nis; sed humiliata & confusa di-
scerem, quia nihil etiam eram, cu-
bene stare videbar & florerem.

Suadeo ergo, ne temere aut
cito me laudes, licet prospere
procedam; sed fini sancto reserva
potius laudem: imo non me, sed
Dominum lauda. Laudetur so-
lus gloriosus Deus, qui astitit
mihi frequenter in tentationibus
meis.

5. Sæpè namque cum capta es- Et dispel-
sem ab eis, pie liberavit me. In- sandis
terdum autem invenientes, ut tentatio-
turbo ad dispergendum me, emi- nibus.
sit sagittas suas & dissipavit eas;
fulgura multiplicavit, & contur-
bavit eas.

Et recesserunt a me, usque ad
tempus. Nam omnino carere eis
me noluit, quod raro alicui San-
Hh 6 Sto-

ctorum in hac vita donavit.

Anima
pia quo-
modo u-
tatur pa-
ce & o-
tio,

Habui ergo post hæc modi-
cam requiem, pacem largiente
Dilecto meo. Qua tamen adepta,
non ad corporale, neque ad se-
culare otium me contuli: sed ad
mentale otium verti me, ut ter-
ram de longe cernerem, & cœli
jam secreta parumper inspicere.

Intendi itaque mihi, ut vide-
rem qualis essem, & quibus mo-
dis illi melius placere possem;
qui tanta mihi dilectionis osten-
dit signa, merita mea valde ex-
cedentia.

Non enim poteram in turbi-
ne temptationis videre, quam sua-
vis esset Dilectus meus, sed in se-
reno mentis & quiete solitudi-
nis.

Et quantum in me erat, hanc
pacis serenitatem sine intermis-
sione optabam, ut illi perfectius
adhærerem, & sine aliqua abstra-
ctione & molestia vacarem.

6. Sed non secundum deside-
rium animæ, effectus semper co-
mitatur gratiæ. Datur tamen nō-
nunquam desiderata dulcedo,
nonnunquam vero differtur ex
justo.

Cui

Cui etenim non optabilius foret sub umbra pausare Dilecti: dummodo liceret, dummodo tempus & locus admitteret?

Nunc autem vicissim operatur mecum Dilectus meus. Nec semper sentio, quod turbat; nec indesinenter fruor, quod deletat; sed fit vespere & mane dies unus; quia eundo & redeundo per læta & tristia, agitur tota hæc mortalis vita.

Senserat nimirum hoc idem Sanctus, qui dicebat: *Visitas eum Iob. 7.
diluculo, & subito probas illum.*

Videtur tamen aliqualis requies, si non nimis continua sit aut importuna tentatio.

Cum ergo donatum mihi fuerit, vel parum in Dilecto meo suaviter requiescere, gratum omnino habeo & optabile. Gaudeo in hoc, & semper gaudebo pro tam deifico munere.

7. Præstat insuper fiduciam affandi eum, quacumque de causa fuerit, quod toties benigna visitatione sua me gratis prævenitur.

Siquidem ipso appropinquante,

Hh 7 te,

Visitatio
Dilecti

Vicissitu-
do conso-
lationis
& tenta-
tionis.

480 SOLILOQUUM

quid o-
peretur
in anima;
te, & diem festum mecum agere
volente, subito lux cordi meo in-
fulget; ante cujus conspectum, o-
mnium inanum cogitationum
caligo pellitur, & diu optata se-
renitas possidetur.

Expellit
vitia.

Ad ingressum namque ejus
stare non potest aliquid turpe
aut indecens, quia munditiæ a-
mator est & insertor: sed necesse
est, ut abscedat omnis illusio dia-
boli, cum omnibus pompis mun-
di.

Passiones
sedat.

Suppressis ergo passionibus &
tentationibus meis, quas pertuli,
clariss eum coepi agnoscere at-
que ferventius diligere. Studui
quoque gratias eidem agere,
quod jam sero dignatus sit vitio-
rum à me tumultus prohibere.

Etenim ipsa solent inquietare
pacem meam, & obstruere mo-
liuntur os meum, ut loquar ad
Dilectum meum.

Sed frustra est eorum conatus
adversus potentiam & sapien-
tiam ejus, qui in quolibet tumul-
tu potest illabi cordi meo, & se-
creta sua mihi silenter infunde-
re; ita ut cunctas eorum mussita-
tio-

tiones pro nihilo ducam , peni-
tusque non advertam.

8. O mi cordialissime & pul-
cherrime Dilecte, sic quæso assu-
me me ad te , quotiescumque vi-
deris affectus meos, premi aliqua
vitiorum mole, aut teneri inutili
occupatione; ne longius à te post
greges malarum cogitationum
vagari incipiam , ac concito pri-
vari gratia tua, sine qua non po-
tero durare in tua exquista ami-
citia.

Tu es enim Dominus meus &
Deus meus , qui verbo tuo om-
nia sanas & sanctificas ; qui po-
suisti animam meam ad vitam, &
non dedisti commoveri pedes
meos; sed de tempore iniquo, &
de laqueis mortis extraxisti me.

O quanti derelicti sunt & pe-
rierunt , qui innocentiores me
fuerunt!

Benedic igitur anima mea Psal, 102.
Domino, & omnia quæ intra
me sunt, nomini sancto ejus. Be-
nedic anima mea Domino , &
noti oblivisci omnes retributio-
nes ejus.

Parum est utique & modicura
nimis , quicquid dixeris , aut

Aspitatio

Animæ

ad Dilec-

tiæ pul-

cherri-

ma.

Psal. 63.

482 SOLILOQUUM
cogitaveris , vel promiseris in
laude ejus. Major est enim om-
ni laude , & suavior omni melo-
dia.

Plus dili-
gendas
Deus
quam do-
ma ejus,

Vtamur
rebus,
fruamur
Deo.

Propterea adhæret tibi ani-
ma mea , & super omnia data te
diligit, quamvis pulchrum sit &
dulce , quod mihi ex charitate
miseris.

Tu namque solus Sponsus es,
cætera donaria sunt , & amoris
indicia.

Non diligam ea pro te ; nec
credam sine te omnia mihi posse
sufficere, ne forte cum illis amittam
& te.

Uti propter te multis finis, sed
pro te frui nec aliquibus rebus
vis.

Ideo Dilecte mi Sponse Jesu
Christe, omnibus te præposui, &
præ omnibus amare curavi. Da
ergo feliciter te frui, & in fruibi-
li unione una tecum perpetuo
beatificari.

9. Sed quo perveni? Longius
forsitan te protraxi , quam vole-
bas. Sed indulge amice. Sustulit
enim me paululum amor summi
ac unici amici ; & utinam de cæ-
tero

tero magis sustollat, ac te pariter
levet in altum. Provideat nobis
ipse cœlestem ascensum; nos au-
tem teneamus humilem descen-
sum.

Si reslinquar interdum à Dile-
cto, quæris? Dico, etiam.

H. Quid facis inter hæc?

A. Sustineo me, quanto æqua-
nimus possum, & expedo donec
veniat. Natura gravor, sed spiri-
tu me interiori sustento, ne sit in-
consolabilis dolor.

Memor sum, quia sine dolore
non vivitur in amore. Ex fide vi-
vo; Scripturis sanctis credo: ver-
bis consolatoriis assentio.

Et licet adhuc male habeam,
melius tamen posse fieri non
diffido, nec diffidere debeo. Ve-
ra sunt enim & firma, quæ nar-
rantur per Sanctorum eloquia.
Ipsi namque in multis exercitati
sunt, & probati in similibus.

Natura alleviari semper optat, **Vide**
& in aliquo consolari quærit:
Sed spiritus tamen promptus est
ad preferendum omnia, quæcun-
que Deus pati me voluerit.

Si itaque indevotior & pigror
ad

Sublata
visitatio-
ne sponsi,
quid agat
anima.

484 SOLILOQUIUM
ad bona facienda fuero, propterea non erit sine remedio plaga mea. Etiam si occideris me, ait iustus, in ipso sperabo. Si virtutes diligo, patientia magna virtus est, servetur ergo & modo.

Iob. 13.

Difficultas namque operis ex pè auget claritatem virtutis. Ut autem probetur virtus, magisq; clarificetur, per contrarios solet experiri successus.

Cum igitur tale tibi probamentum advenerit, ne diffidas nec concidas; sed conserva patientiam, & Dei commenda justitiam.

10. Non est Deus tam severus & immisericors, ut diu inconsolatum te patiatur manere. Tantum caveas, ne immoderate doleas, & velis adversus iustum & sanctum remurmurare, quia relinqueris; ne & malignus spiritus acerbiores tibi tentationes, de fide & blasphemia immittat; & ex his nitium pavidus plus crucieris, quam oporteat.

Idcirco sustine te modicum, & comprise dolorem, etiam quantumlibet tibi gravedo cordis aut corporis ingeratur. Per-

Et cave
mu, mu-
res con-
tra Deū;

Permane firmus in bono proposito, quod instituisti servare ab initio. Juvat enim in tali maxime articulo omnem spem projicere in Dilectum.

Expecta patienter consolacionem cœlestem: senties cito ubertatem gratiam, & Dei respectum. expecta. Ecce habes fidelem testimoniū dicētem: *Expectans expectavi Domini num, & intendit mihi.* Psal. 39.

11. Ut autem in proximo illam merearis consequi, interim saepius ora, & pro te orari supplica; siveq; te totaliter ejus committit voluntati & ordinationi, ut faciat tecum sicut sibi placitum magis fuerit.

Dicasque illi cum bona confidentia: *In manibus tuis tempora mea.* Tu scis, qualiter mecum sit, tu cognoscis, quid patior; & nunc si vis, citius consolabor.

Fiat tamen semper, quod tibi rectum & bonum videtur in oculis tuis, & miserere mei pauperis & desolati mendici, ad te humiliter gementis.

Si igitur in patientia & longanimitate perseveraveris, nec propter

Sed pa-
tienter
expecta.

Et Dei
benepla-
cito to-
rum te
subjice;

486 SOLILOQUIUM

pter modicam tribulationem à
fide & caritate, quæ est in Chri-
sto Jesu, declinaveris; profecto
revertetur ad te splendor gratia
eius, & illuminabit te copiosius.

Eritque multo charior Dilec-
tus revertens, quam si nunquam
absens fuisset.

Sic tan- Non enim est irrevocabile
dem lon- verbum: nec sic offensus est, ut
ganimi- jam ultra nequeat reconciliari.
ter expé- Placabitur citius & facillime,
status re- dummodo tu operam dederis, &
dibit. cavere melius, & satisfacere ma-
turius spoonderis.

Si his salutaribus monitis ac-
quiescis, erit tecum Dilectus sic-
uti prius, & ex illius præsentia
jucundaberis & dices: Quam
magna multitudo dulcedinis
tuæ, Domine, quam abscondisti
timentibus te. Perfecisti eos, qui
sperant in te, sub umbra alarum
tuarum proteges eos.

Isaia 62. O Sion renovaberis, & vide-
bis inclytum tuum, qui regnati-
rus est in te. Ipse est Rex virtu-
tum, & dilectus tuus; cuius po-
steriora in pallore auri; sed cas-
put ejus, aurum optimum,

Hæc

Psal. 30.

Isaia 62.

Psal. 67.

Dan. 2.

Hæc pro tua consolatione perpaucis sint dicta. Reliqua verò de Dilecti mutatione promissa, qualiter nunc videlicet apparet, nuncque discurrit, sequenti narratione ab ore ejus suscipies & audies.

CAP. XVII. De responsione dilecti, qua sit ratio recessus sui.

Colloquuntur anima & Dilectus.

Mirabilia opera tua, & a- *Psal. 138.*
nima mea cognoscet ni-
mis.

A. Quid est Dilecte mi, quia sic fecisti mihi, ut quid me dereliquisti? responde mihi. Reliquisti me, & abiisti. Sed & denuo repedasti. Et in hoc bene fecisti. Si non cito venisses, pæne defecissem.

Sed misertus es mei conscius secretorum meorum. Etenim tristis eram ex recessu tuo, & nunc pro tua reversione consolata sum.

Dic tamen aliquid ad doctrinam meam, quid boni in hoc
præ-

Anima
reditu
Dilecti

recreata,
causas a-
bitus in-
quirit.
Luc. 24.

488 SOLILOQUIUM
prætendisti? Quid te iuvat sic di-
scurrere, & me affligere? Ante
audire delectat: *Mane nobiscum*
Domine, quoniam advesperasti?

Veni, & sede in medio no-
strum; quia ecce ego, & aliis qui-
dam discipulus, te audire cupi-
mus, & obsecramus, ut doceas
nos.

Dic fidenter, quod placuerit;
ad me si vis, verba tua converte.
Nullum libentius quam te audio
loquenter. Et si quis alias loqui-
tur, propter te, qui in eo loque-
ris, sermo ejus mihi gratus & au-
dibilis efficitur.

Erunt igitur eloquia tua dul-
ciora mihi super mel & favum,
vincunt enim omnem suavitatem
verborum. Sonet jam vox tua in
auribus meis.

2. Intonuit ergo vox Dilecti
mei, & dixit: *D.* Ego qui loquor
justitiam. Quis similis mei in
consilio & prudentia? Quis fecit
mare & aridam? Ego Dominus,
formans lucem, & creans tene-
bras.

Quis intravit abyssum, & de
profundo eduxit aquas? Ego do-
mi-

Isaia 63.

Isaia 45.

minus, scrutans corda & renes. *Psal. 138.*
Quis cognovit omnia novissima
& antiqua.

Ego Dominus, qui feci omnia in numero & pondere, & mensura. Ego Creator cœli & terræ, rector omnium sæculorum.

Ego cognitor secretorum, & occultorum revelator. Ego universa complector, & singulorum causas intueor. Ego Deus, & non mutor, apud quem omnium mutabilium stant immutabiliter rationes.

Ego Deus omnipotens; cuius potestas insuperabilis. Ego altissimus, cuius altitudo inattingibilis. Ego bonitas, cuius entitas incapabilis.

Ego præsentissimus & secrætissimus. Ego intimus, & à sensibus remotissimus.

Ego omnia sine onere porto, cuncta sine dislensione rego. Ego præterita simul & futura, æque intueor ut præsentia.

Ego omnem corporalem partem & spiritualem excedo creaturam. Ego varijs modis nominabitur.

Varia Dei attributa, animæ amanti sæpius expendenda,

490 SOLILOQUIUM
bilis , nulla tamen cogitatione
vere conformabilis.

Ego subito compareo , & mo-
dum nascitur , lateo . Vere ego
Deus absconditus , qui mille mo-
dis dispenso vices meas cum a-
mantibus .

3 . Et dixi etiam hæc ad aman-
tem animam : Abscondam fa-
ciem meam ab ea modicum : ad
momentum eam relinquam , ut
videam si caste diligit .

Multum est caste diligere ,
quia hoc est , non propter seipsum
me diligere ; non propter ali-
quod temporale commodum , vel
spirituale solatium : sed me so-
lummodo propter me ; & sese fi-
naliter propter me ; & ob aliud
nihil sperandum à me .

Non est omnium sic me ama-
re : sed est solius perfectissimæ a-
nimæ , hæc prærogativa casti
amoris .

Quæ autem adhuc imperfecta
est , necesse habet frequenter pro-
bari & excitari ; ut sciat quan-
tum diligit , & si usque ad con-
temptum sui .

Dixisti enim in corde tuo ;
Pro-

Anima
quando
caste di-
ligat :

Non nisi
Perfecto-
rum est
sic dili-
gere .

Profecto diligo; & id ipsum frequenter repetis, quia diligo. Sed non tantum verbis vel cogitationibus credo; etenim te in veritate probabo.

4. Cum præsens sum & blandior; cùm devotionem tribuo, aut datam augeo, cùm tantum prospera, aut pro majore parte jucunda præfero, tunc devote dicis: dilecte mi, diligo te. Et bene dicis. Sum enim amabilis valde; & omnia, quæ de me dici aut cogitari possunt, amabilia sunt & dulcia, atque laudabilia in secula.

Blandie-
tem dili-
gere non
est diffi-
cile.

Sed & in benefactis solum me amare & laudare, quid grande? Nam & peccatores hoc faciunt. Evidem me sæpè benedicunt, cùm acceperint, quod male cupiunt. Sed non est speciosa laus in ore peccatoris.

Eccl. 15.

Qui ergo propter beneficium aut consolationem me diligit, quid amplius avaro facit? Proficias, proficias, & ad perfectiora ascede.

Pigeat semper, debilem & mollem esse; disce solidum edere

Li ci-

492 SOLILOQUIUM
cibum, non lacte paryulorum
diutius vesci.

Transi ad numerum fortium
David, tenentium hastam, & gla-
dium, & clypeum. Tolle crucem,
& sequere me. Festina inter illos
computari, qui diversa gravami-
na, & multa exilii genera, pro me
sciunt portare.

Nimis inclinaris ad confola-
tionem. Probare ergo te volo, &
inclinare ad latus aliud; ut ex-
periaris, quid pati possis, ne tibi
innocens & sancta videaris.

Mittam super te tribulatio-
nem, & iram, & indignationem,
immisionemque per angelos
malos.

En quibus Alii quæ tua sunt, tollent; alii, quibus indiges, megabunt: Alii tibi detrahent; alii in facie re-
modis sistent. Alii grave jugum impo-
animas tent; alii ducent, quo tu non vis.
pias pro- Alii exterius, & alii interius te
bate so- affligent. Alii assumentur ad sta-
leat Deus. tum & honores, tu relinquoris ad
contumelias & labores.

In omnibus his & majoribus
probaberis, ut athleta fortis.
Recedam nec dimittam, quin di-
li.

Psal. 77.

ligenter te examinem, si in facie
mihi benedixeris.

Quod si in toto corde me di-
lexeris, & in omni tempore no-
men meum benedixeris; dignum
est ut amodo sponsa voceris, &
secretum apud me cubiculum
obtineas.

Quod si necdum virgam meam
portare sufficis, sed hanc disci-
plinam minus amabilem censue-
ris, lugens multis diebus absen-
tiam meam, quam affectanter &
sedulo petis, mittam tibi bacu-
lum meum, ut surgas: & post hæc
veniam, & suscitaberis ad pristi-
nam gratiam.

Nolo enim, ut omnino defi-
cias, quia ego amante*m* me dili-
go. Et si nondum perfecte dili-
gis, non tamen parvulam con-
temno: sed curabo ut crescas. Cu-
ra est mihi de te, ut bene ha-
beas; nolo ergo, ut de me hæ-
reas,

5. Scio quidem, quantum pati
valeas, & ideo tempero vices * Alias
meas; ne supra id, quam possis su-
stineres, tenteris & deficias.

Quod si moram fecero, expe-
cta

494 SOLILOQUIUM

Et me usque in diem visitationis. Veniens veniam, & promissione meae satisfaciam. Tu autem orationi incumbere, sacræ lectioni intende, & in omnibus patientiam & longanimitatem tene.

Nec enim ignoro, quia interim in mœrore existis: sed tam subito infirmari, & ab omni spe deficere, quali non essem redditus, non placet utique mihi. Ubi est fides tua?

**Animæ
desolatæ
viva fide
& spe o-
pus.**

Magna fide opus est tibi in hac parte maxime; quia & si me non vides, videris tamen à me, cui te & omnia tua credere deberes.

Licet namque iudicia mea ignores, dicit tamen firma fides: Bonum est, quicquid disponit & operatur Deus.

Consolor igitur te, quia infirmitas hæc non erit ad mortem, sed pro gloria Dei. Abstuli à te desiderium tuum, & volui tentare fidem & dilectionem tuam.

Feci enim hæc omnia, ut tuam infirmitatem apertius scires, & meam bonitatem magis intellegeres.

Non

Non te bene nosti, sicut & ego novi. Ego te & omnia tua novi, non modo ex tempore, sed ab æterno.

Agnosce ergo, quid ex me deseritur tibi veniat; vide quām pauper ex tuo sis, si quando à me relinqueris. Nondum in vera tui cognitione plene profecisti. Et quia expedit plurimum hoc te scire, volui ut experimento disceres.

Bonum est tibi, quod aliquando desolaris, quod tribularis; quod humiliaris; ut sic propriam manifestius palpes infirmitatē.

Ego novi hanc magis venire ad profectum tuum. Si ex hac prudentior & solicitior fueris ad singula; quid perdidisti? Arrogans es plerumque, & inscia tui: putans te habere bonum, quod non habes.

6. Deciperis amore proprio; & dum non cogitas datorem, abuteris dato. Ego inebriavi te, sed obliterata es, quia de vite mea botrus erat.

Experire modo te ipsum, agnosce quid virium habeas. Si ex te est, quod habuisti, cur non tenet?

Et quid
ex seipso;
quid ex
Deo pos-
sit, agno-
scat.

496 SOLILOQUUM
nuisti? Si nec illud tenere potui-
sti, cognosce, quia de super acce-
pisti.

Da ergo honorem gratiæ; &
confitere, quia sine me nihil po-
tes facere. Considera, quām ne-
cessarius sum tibi, quām suffi-
ciens & solus potens, in omni
bono te confirmare.

Ubi eras, priusquam te voca-
rem, nisi in peccatis tuis? Et nunc
ubi es, nisi quo perduxí te? Sed
& quando tibi bene erat sine
me?

7. A. Et dixi: Nunquād dul-
cissime Domine. Tu solus uni-
cus & singularis Dilectus me⁹, in
omnibus & præ omni fidelissim⁹.

D. Quare igitur cogitasti a-
pud te non recte, ut ires post a-
matores alienos? Quid tibi di-
splicuit in me? Nunquid gloria
mea, aut pulchritudo mea?

A. Verè Domine non est simi-
lis tibi in pulchritudine & in
gloria, in divitiis & potentia, ne-
que talis in cœlo neque in terra.

Tu es enim solus altissimus
Psal. 88. super omnem creaturam: Tui sunt
cœli, & tua est terra: orbem ter-

Indignum
deserto
Creatore
adhærere
creatū-
ræ.

re & plenitudinem ejus tu fundasti.

Multum est, quod creaturis donasti. Ex quibus magna pulchritudo, sapientia, & bonitas tua relucet; sed nihil in comparatione beatæ & gloriosæ præsentiae tuæ Experientia nunc dico, quia amarum mihi est, vel ad horam te reliquisse.

8.D. Ad me ergo revertere, dicit Dilectus tuus. Satis est, quod hucusque circum cursitasti. Disce stabilis esse & mitis, sperans & fidens in me, non tantum in die visitationis, sed abundantius in nocte temptationis.

Ego dimisi te, ut fatigata ci-
tius ad me redires; & frustrata ex-
teriori solatio demum intelligeres,
quid tibi contulit dilectio
mea, quæ toties invitavit te.

Adverte itaque nunc, (quia ratione non caret) quod nonnunquam relinqueris; quod sine affe-
ctu manes, quod tædio afficeris,
quod temptationibus fatigaris,
quod hinc & inde affligeris,
quod consilium non invenis,
nec auxilium sentis, sed angus-
tiam

Itiam undique & egestatem pa-
teris.

**Animæ
desolatio
non vacat
ratione;**

Ideo relinquote, ut cognoscas meam præsentiam tibi fore necessariam, non modo in una re, aut in maxima tantum causa; sed in omni profecto actione, in omni loco & tempore, tam mane quam sero, & ubicumque fueris, ieris, vel steteris.

Sic quidem instrueris solcitate ambulare cum Dilecto tuo, & à variis abstinere, offensasque cavere.

**Amor &
fortitudo
eius hoc
modo pa-
tesit.**

9. Relinquo te, ut scias quantum diligas me; hoc est, appareat tibi modus dilectionis tuæ. Fortiorum te & beatiorem putabas, quam eras; sed evidentius patuit, auxilio meo tibi paululum subtrahere, quia egens fuisti & milera.

**Dilectus
enim ab-
scindit
se, ut a-
vidius
quaera-
tur;**

Quomodo cognoscetur dilec-
tio tua, nisi cum manuete por-
taveris gravamina?

Interdum te video tepescen-
tem, sed ut susciteris ad fervo-
rem & querendi diligentiam,
abscindo me ad horam, tanquam
dilectus stans post parietem.

Vi.

Video & scio omnia; sed exercitatio ad multa utilis, majorem dat sœpè intelligentiam. Et iam si me diligis, utique quærenon tardabis. Si placeo, indagare curabis.

An ignoras, quia laboriose acquisitæ divitiæ, tenentur magis studiose? Cui æque optata requies, sicut fatigato? Cui tam jucundus amor, nisi in quo præcessit amati dolor? Et reinventus thesaurus, nonne bis charior est quam prius? Duplex gaudium & geminata redit lætitia, de intermissa dilecti præsentia.

Utiliter igitur me subtraho, quia non dignando hoc ago, sed pia quadam dispensatione sic cum amantibus ludo. Sufficiat pro præsentia, quia tantillum audire meruisti.

Do autem licentiam toties ad me revertendi, quoties tibi senseris opus esse. Ego nunquam clausi viscera mea humiliter & seriole deprecanti.

Et dulcius inveniatur.

CAP.

300 SOLILOQUIUM

CAP. XVIII. De fiducia divina
miserationis.

Colloquuntur Theophilus & Di-
lectus, seu servus & Dominus.

Psal. 85. Isa. 50.
Deus meus, misericordia
mea: & ideo non sum con-
fusus.

T. Non videatur cuiquam ab-
surdum, si cupiam cum Domino
Deo meo, frequenter celebrare
colloquium: cuius benignitas me
pigrum sèpè trahit & accedit
ad orandum & meditandum, ita
ut ejus non respondere vocibus,
durum mihi sonet & ingratum.

Sed dicet forsitan aliquis con-
tra me: Ergo nec tu times Deum,
cum sis revera peccator immun-
dus, & vita ipsa indignus. Unde
tibi hæc præsumptio cordis? Et
cum sis omnium minimus & de-
spectior universis, quid adhuc re
divinis colloquiis ingeris, quem
te ipsum facis?

Psal. 108.
Job. 9.
2. Dilekte mi, Domine, respon-
de pro me, quia os peccatoris a-
pertum est super me. Si me justifi-
care

tare voluero, os meum condemnabit me. Et si mundus fuero hoc ipsum ignoravit anima mea. Tu scis insipientiam meam, & confusione meam. Tuloquere, ego libenter silebo.

D. Et vox Dilecti mei; Ne attendas ad verba exprobrantium tibi; sed ausculta potius quid dixi: Nō enim *veni vocare justos*, sed peccatores. An non licet mihi facere, quod volo? Voluntati meæ quis resistet? Si tibi, quamvis novissimo, benefacere voluero in modico, quis arguet me de peccato?

Qui sine peccato est, primus in te lapidem mittat. Si autem & ipsi peccatores sunt, cur gratiæ detrahunt? Non tū me elegisti, sed misericordia mea prævenit te.

An adhuc aliquis audet murmurare contra te, quia accessisti ad me? Certè non est murmur e-
jus contra te, sed aperte contra me; quia peccatores recipio, & manduco cum illis. Et quare nō
endicares tibi familiaritatem meam, quam potius gaudeo exhibere quam retrahere.

Marc. 2.

Præclaru-
patroci-
niū pec-
catoris
cum Deo
collo-
quentis.

502. SOLILOQUIUM

3. T. Cui ego: Dilecte Domine, non eis imputetur, sed mihi,
& peccatis meis. Non nego, quicquid de me ægre sentitur; fateor
& hoc indubie, quia multo plus
est quam scitur.

D. Dicit ille: Bonum tibi, quia
humiliasti te; sic enim magis
semper lucraris, & gratiam meam
facilius impetrabis. Propterea
tamen non es abjiciendus, quia
peccator es & defectuosus, quā-
quam temet ipsum ob id despice-
re merito debeas; nec unquam
oblivisci, in quantis deliquisti.

Vide Dei
bonita-
tem &
clemen-
tiam.

Sed ne anxie intereas, pensa
quam sæpe de peccatoribus fa-
cio justos & amicos, humiles eli-
gens, & de se præsumentes relin-
quens.

Non opus habeo, ut dones
mihi aliquid de tuo: sed tantum
hoc peto, dilige me corde puro,
& sufficit.

T. Cui rursus: Proh pudor mihi,
quia non est quicquam in me,
unde possit amor tuus erga me
incitari.

D. Dicit iterum: Nihil horum
attendo, quæ mundus ad placen-
dum

dum offert , nil talium requiro:
amor per se satis est ; tantum fer-
veat, mecumque perseveret.

Verumtamen cujus sunt, quæ
hominem adornare possunt? In excusando
Nonne mea sunt omnia, & quæ peccato-
in corpore & quæ in anima ful-
gent? Quæ autem mundi sunt, &
quæ corpus honestant, parum te
implicare debent.

Quæ verò ad decorem virtu-
tis pertinent, tua interest , & cu-
rare oportet ista , ut placeas co-
ram Deo in lumine viventium.

Juste tamen te humiliasti, &
accusasti tam foris quam intus,
coram vultu majestatis meæ,
confitendo veraciter infirma &
dedecora tua , atque profundius
ingemiscendo, quia nequaquam
dignus es familiaritatis meæ
vendicare gratiam vel ad horam,
cum sim speculum sine macula; &
tu peccator & immundus ab in-
fancia.

Memor ergo esto fragilis
conditionis tuæ , & generosæ
celsitudinis meæ , sicque cum
humili reverentia accede confi-
denter ad me. Ego enim sum qui *Isaia 43,*

Kk

de-

504 SOLILOQUIUM
deleo iniquitates & peccata, qui
justifico impium, dimitens ei
omnia delicta propter nomen
meum.

4. Non solum hæc consero,
sed adhuc majora misericordia
dona præstare paratus sum. Nam
& misereri potius eligo quam
irasci, parcere malens quam punire.

Verba
piissima
ad ani-
mandum
peccato-
rem.

Sed hoc parum visum est mihi, neque sic contentus sum, ut post primam gratiam, non adjiciam secundam, vel tertiam; imo finem non impono miserationum mearum; sed neque gratiarum & beneficiorum meorum dicibilis est numerus.

Denique post peccatorum veniam, post penitentiam & satisfactionem completam, reddo plerumque salutaris vultus mei lætitiam, infundendo abundanter Spiritus sancti gratiam.

Et licet adhuc in carne peccator moretur, in meam tamen illum recipio familiaritatem: ita ut de perpetratis malis nulla sit erubescenda jam confusio: sed magis gratiarum actio, & vox laus;

laudis, quia vetera transierunt, &
nova facta sunt omnia.

Tam pius & misericors sum,
ut semper paratior sim ad indul-
gendum, quam tu ad poeniten-
dum, promptior ad dandum,
quam tu ad rogandum.

O quam !
promptus
Deus ad
recipien-
dum pec-
catorem.

Quid igitur times? quid trepi-
das ad sinum tantæ pietatis acce-
dere? Et cur te alienares à gratia
mea, tam sponte oblata?

Etiam si scires, quod negare
proposuisse, non tamen desiste-
re deberes à precando, neque
confidentiam exauditionis amitt-
ere: sed insuper vehementius
instare, donec acciperes.

Infinitæ sunt enim miseratio-
nes meæ, & quod uno tempore
negatur, alio tempore poterit
pie concedi.

5. Qui scis, si quando conver-
tam ad te faciem meam, & do-
nem tibi desiderium cordis tui?
Et quid dicit Propheta de me?
*Accedite, inquit, ad eum, & illu- Psal. 33.
minamini, & facies vestra non
confundentur.*

Gratior

Ego magis accuso raritatem Deo pec-
acculi tui, quam frequentem catoris

confiden-
tia; quâm
timida
verecun-
dia.

accessum; & plus timidam vere-
cundiam, quâm promptam venia
præsumptionem.

De mea bonitate confidere,
rectæ humilitatis & magnæ fidei
est indicium. Hæc dico, ut non
pecces. Quod si peccaveris, non
desperes; sed cito resurgas. Ha-
bes enim adhuc spem & advo-
catum apud Patrem.

An expectare vis, ut dignus
fias, priusquam accedas? Et ex te
quando hoc poteris? Si solum
boni & digni, magni & perfecti
viri mihi appropinquare debent,
peccatores & publicani quem
adibunt? Quid ergo Evangelium
dicit? Et erant, inquit, appropin-
quantes ad Iesum publicani &
peccatores, ut audirent illum.

Accedant igitur indigni, ut
fiant digni. Accedant mali, & ef-
ficiantur boni. Accedant parvi &
imperfecti, ut fiant magni & per-
fecti. Accedant omnes, accedant
singuli, ut accipiant de plenitu-
dine fontis vivi.

Ioan. 7.

Ego sum fons vitæ, qui non
potest exhaustiri. Qui sit in, veniat
ad me, & bibat. Et qui nihil
ha-

z. Ioan. 2.

Luc. 15.

habet , veniat ut gratis emat.

Qui morbidus est , veniat ut **Omnium**
sanetur. Qui tepidus est, veniat **malorum**
ut accendatur. Qui timidus est,
veniat ut confortetur, **Qui tristis**
est, veniat ut consoletur. **Qui aridus**
est , veniat ut adipe & pin-
guedine spiritus repleatur. **Qui** **apud**
tædio afficitur, veniat ut gaudio
recreetur.

En deliciæ meæ, esse cum fi-
liis hominum. Qui sapientiam
concupiscit, veniat ad doctrinam **Prov. 8.**
meam. Qui divitias quærit , ve-
niat, ut accipiat æternas & incor-
ruptibiles. Qui honores ambit,
veniat , ut hæreditet nomen æ-
ternum in cœlo.

Qui felicitatem desiderat, ve-
niat , ut eam sine timore & peri-
culo possideat. Qui omnium bo-
norum abundantiam concipi-
scit , veniat ad me, ut summum,
æternum , ac immensum bonum
percipiat.

Ego sum, qui omnia tempora-
lia bona præsto : & super tempo-
ralia, æterna bona in cœlestibus
tribuo, Nec promissio meæ
deero , cùm adimpleta fuerit

K k 3 man-

508 SOLILOQUIUM

mandatorum meorum salutaris
observantia. Coronaabitur autem
gloriose in cœlo , qui legitime
certaverit in hoc mundo.

CAP. XIX. De desiderio divi-
na fruitionis.

Psal. 23.

Meditari
de Dile-
cto unicū
animæ a-
mantis
solatium
in via.

Meditatio cordis mei in
conspicere tuo semper.

Quid animæ fidei tuavus,
quid jucundius esse potest, quam
devote de Domino Deo dilecto
suo meditari ; ut quem clara ac
beatifica visione intueri necedum
valet, saltem per studiosam re-
cordationem , quasi præsentem
sibi faciat.

Contempletur igitur eum per
speculum in ænigmate, quemfa-
cie ad faciem non potest videre.
Scrutetur nihilominus per Scri-
pturas & figuræ , quæ in suo
fulgore contemplari non sufficit.
O si studium querendi faciem
Domini nunquam frigescat, sed
de die in diem magis fervescat!

Inest autem animæ Deum a-
manti incessabilis æstus, ad ejus
visionem perfruendam; quia visio
Dei

Dei, beatitudo summa & felicitas perfecta est.

Appetit ergo hanc beatitudinem, quatenus totus ejus appetitus, suo conjunctus fini, satietur & quietetur ; quoniam nullo praesenti bono poterit unquam contentari.

Nam & crebra experientia dicit, quod quanto longius à cœlesti beatitudine erraverit, tanto infelicior est & inquietior ; cum obtento nihil in creaturis stabile appareat aut durabile , quo ejus affectus possit mitigari.

2. Redeat ergo ad eum, à quo facta est ; & ab illo requirat beatitudinem , unde sumpsit originem. Quoniam quidem, qui crevit animam, ipse est, qui satiat in bonis desiderium ejus.

Nam talem affectum ei indidit, ut eo dempto nullum sit bonum, quo contentetur ; nullum gaudium, quo secure fruatur.

Noli ergo hic stare anima mea, quia non est iste locus requiectionis tuæ : sed perge sursum, ascende ad eum, qui fecit.

Jam enim & ille nuntios misit,

*Non sa-
tiatur a-
nima, nisi
obtento
fine su-
premo.*

Psal. 102.

*Ad quem
continuo
conuen-
dere de-
bet, invi-
tata &
excitata*

à Dilecto

Kk 4 fit,

510 SOLILOQUIUM

fit, & invitat ad ascendendum.
Quot desideria æternæ vite inspirat tot nuncios tibi transmittit,
quibus suscepisti. para te ad ambulandum. Ambulas, si eum videre desideras; si ei placere contendis; si inferioribus abrenuncias; si ejus amore agis, quicquid agendum vel dimittendum fuerit.

Non enim tu eum prius querere posses, nisi & ipse te prius quæsisset, & sancta in te desideria suscitasset.

Siquidem languet illa anima non amore, sed tædio pernicioſo, quæ æterni Solis non fuerit irradiata calore.

Sed si austro suaviter flante, frigore fuerit resoluta & mœvre; tunc mox æstuare incipit prædesiderio inspirati luminis, ad incomprehensæ arcanaum divinitatis.

Qui solis instar accendit & sus, quot tunc in amante parturit recreat æstus! Solvis tristitiae tenebras, & animam: laboriosas actiones in nihilum mutas. Longos annos diesque paupertatis, uno simplici illapsu abunde consolaris.

O

O tristium medicina, ô errantium & quærentium fulgida lucerna! Tu jugiter mihi mica; tu mansionem in me para, donec ilucescat lux perpetua.

O quam dulcis & jucunda erit tua præsentia, quando ex sola tenui memoria, tanta prodeunt solatia!

Quam libenter me possum ad te convertere; quam liberè omnibus renunciare, ut tua gratia merear consolari!

Non enim difficile erit animæ cupienti tuam cernere faciem, à præsentium se oblectatione nudare, cum jam majorem interius sentiat, aut in proximo sibi largiendam, fiducialiter abs te expectet.

4. Præterea nullus insipienter cogitans putet, quod tu animam tibi devotam, diu inconsolatam relinques; vel quod parva recipiet charismata gratiæ, pro universis victoriis naturæ; quia nec in qualitate, nec in suavitatis quantitate, poterit unquam tuæ cœlesti consolationi comparari qualiscumque terrena delectatio,

Nec diu
sinit eam
consola-
tionis
exper-
tem.

S 12 SOLILOQUIUM
tio , & undecumque concepta.

Studeas ergo , fidelis anima,
talem te exhibere Christo cœle-
sti Sponso, ut ejus gratia & con-
solatione digna semper existas;
quia per ipsum & in ipso copio-
fissime reperies , quod te in qua-
vis anxietate positam consoletur.

Idque eo
magis,
quo pro-
pius ad-
hæserit
dilecto.

Quanto frequentius ad ipsum
accesseris, ejusque lateri vicinus
tuum applicueris, tanto tibi dul-
cior & jucundior apparebit.

Quod si te substraxeris, tu soli
detrimentum patieris ; ille autem
in sua pulchritudine permanens,
nil triste sentiet nec molestum.

Tu illius bonitate eges , ille
nullius. Ideo tu beatior ex ipso
fieri potes , ille ex tuo profectu
non potest. Solus est, qui sibi sat-
ficit; solus cui nihil addi minuive
potest.

Ejus gratia sunt , quæcumque
sunt, quæcumque vivunt , sen-
tiunt, & intelligunt. Merito ergo
omnia, quæ creata sunt , ipsum
laudando benedicunt.

5. O si possem sufficienter eum
enarrare tibi & explicare , quam
li-

libenter id agerem! Sed quod inoffabile est, sicut est, effari prohibetur.

Similiter quod inexcogitabile fertur, nulla cogitatione vel voce vere formatur.

Et cum ita sit, cogita tamen interim humano more de Creadore, habendo memoriam suavitatis ejus pro solatio, donec presentiam vultus sui tibi ostendat in regno.

CAP. XX. De gemitu animæ ex dilatione gloria.

Ego dixi in excessu mentis *Psal. 30.*
mea, projectus sum à facie oculorum tuorum.

Percussum est cor meum intra me, ex dilatione gloriæ tuæ. Loquar ergo, & confabulabor cum amaritudine animæ meæ. Vis amoris tui dicere me compellit, nec patitur tibi aliquid abscondi.

Quid igitur referam? Ecce Deus meus, in pace amaritudo *Isaiæ 33.*
mea amarissima. Qui non inteligit, nescit, quid hæc volunt. Nō

Kk 6   ego,

514 SOLILOQUIUM
ego, sic, sed scio, & sentio, & id-
eo cantare cum Propheta non
erubesco.

Tibi Domino Deo meo lo-
quor, cui omnia sunt nota, qui &
scire dedisti, & sentire pro bona
voluntate tua; ne forte plus glo-
rifier, aut aestimer aliquid ab
insipiente.

Quod ergo à te accepi, dice-
re possum tibi. Et quid opus est
tibi hoc dicere, cùm omnia scias,
nec ullum ex his solatium expe-
ctes? Et quale solatium tibi ve-
niret, qui es consolatio desola-
torum?

Ergo mihi totum prodesse
potest, qui verborum adhuc so-
latio indigeo, ut sermonibus bo-
nis & dulcibus excitem affectum
meum in te, & faciam refrige-
rium aliquod desolatae animæ
meæ.

Indulge-
te dolori
& gemi-
tibus sua-
ve aman-
ti.
Etenim cùm non possum te
videre præsentem, lugebo absen-
tem; quia & hoc amoris est indi-
cium, & dulce satis amanti.

Jam sensus hujus versiculi ap-
parere incipit, quia de anima a-
mantे recte scribitur, Quanto
enim

enim ardenter amat, quantoque
vehementius æterna desiderat;
tanto veracius virtutem hujus
versiculi in se vivere sentit.

Non sunt frigida verba , nisi
non amanti : nec surda organa ,
nisi cor obturanti. Scit amans &
flagrans anima ; & toties intra se
concalefecit cor ejus , quoties ex
amore æternæ pacis cōpungitur.

Ipsa ergo dicit tibi Domino
Deo suo; non hominibus, quibus
ignota esse cupit.

Et si hominibus aliquando lo-
quitur, hoc tamen foris est, quod
illi audiunt : tibi quicquid dicit,
intus dicit , & amando magis
quam sonando.

*Ecce(ait) in pace amaritudo
mea amarissima. Ac si confitea-
tur: Postquam ad pacem mentis,
te largiente, redii, magis mihi
grave esse incipit fallax status
mundi. Video enim in hac pace,
quantum disiungor à summa
pace.*

Et quidem prius occupata
desideriis terrenis, & variis con-
mota passionibus , plurimum im-
pediebar ab interioribus meis, &

In pace &
tranquil-
litate
mentis
homo.

Kk 7   per

maxime
terrena
fastidit,
cœlestia
appetit.

516 SOLILOQUIUM
per consequens à contemplatio-
ne cœlestium , pro quibus anxie-
gemere debui; sed minime potui,
quia sensum interni doloris , per
incuriam perdidi.

Jam verò sublatis inanum
cogitationum tumultibus,in pa-
ce mentis aliquantulum resideo,
& toto cordis desiderio trahor
ad superna , & amplius plango,
quia bonis cœlestibus non fruor,
quàm prius plangebam cum
mundi malis cruciarer.

2. Est ergo amaritudo animæ
meæ in hoc mundo degere, sub
peccati sarcina incedere. Sed hęc
mihi amarissima fit, cum pro pos-
se meo recollectis in unum affe-
ctibus, bona iam cordis pace po-
tior, atque totis medullis in am-
plexus æternæ pacis commo-
veor; & tamen propter mortali-
tatis meæ vinculum, apprehen-
dere impedior.

Rom.7.

Ideoque ad te cum gemitu
clamare compellor,&dico:Infe-
lix ego homo , quis me liberabit
de corpore mortis hujus ? Non
sentio gravius onus, quàm diu-
tius peregrinari à te in seculo,
quia

quia in amore laborans, nullam
præter te consolatioem requi-
ro.

Evidentissima namque com-
probatione didici, non posse ani-
mam meam bonis satiari præsen-
tibus, nec veram adipisci beatitu-
dinem, nisi tibi conjuncta cœle-
stem acceperit mansionem.

Licet enim excessive amet,
flagret, & contempletur sita in
corpore; insatiabilis tamen per-
severat ejus affectus, nisi deposito
corpore. Idcirco in adeptione
summi boni, & in lumine vultus
tui, finis ejus consummatur.

3. O Rex cœli, summe amabi-
lis; o dilecte mi, pulcherrime, to-
tus desiderabilis. Quando adim
plebis me lætitia, cum vultu tuo?
Quando satiabis omne deside-
rium meum fonte perenni?

Sitivit in te anima mea, & mul-
tipliciter affligitur te non ade-
pto. Quamdiu in terris vivo, & te
nondum video, triste est mihi o-
mae quod cerno.

In tantum calescit cor meum,
ut non modo semel, sed sedule
in

Anima
non sa-
tiatur,
quousque
mortali
corpori
sociatur.

Suspiria
e j u s a d
summi
boni frui
tionem.

518 SOLILOQUIUM

in excessu meo dicam: Quando
veniam, & apparebo ante fa-
ciem Dei mei?

Psal. 41.

Crescit adhuc amor, & desi-
derium amplius ignescit, ita ut
flore die noctuque non cessem,
dum cogito per singulos dies,
ubi est Deus meus?

Amanti namque dulce est
pro te ftere, dum quod desiderat
non potest habere: sed oportet
utique expectare & carere.

Ex his fletibus magis paſcitur
& confortatur amans anima,
quam si haberet omnia terrena.
Nam si illa diligeret, pro te nul-
latenus fteret.

Lacryma-
rum fru-
ctus.

4. O quam beata & tibi pla-
cita fusio talium lacrymarum! Si-
quidem secularium gaudiorum
ac temporalium cupiditatum per-
emtrices sunt, & cœlestium
consolationum devotæ impetra-
trices.

Duplices
lacrymæ;
carnales,

Propterea specialium devo-
torum & solummodo amantium
est iste profluvius tam sanctorum
lacrymarum.

Alia ratio lacrymarum his,
qui misera necessitate constrin-
gun-

guntur. ille, quia morbidus est; & spiritus
iste, quia oppressus est; Alius, tuales.
quia injuriam patitur; alius, quia
sua voluntati contraitur, non
nunquam lacrymatur,

Sola tu anima devota divini
amoris lacrymas fundis; Pro Quales
damnis autem temporalibus & lacrymæ
causis transitoriis, vero Dei ju- piorum.
dicio te submittis & gratias agis.

Nemo tamen indevotus, ve-
lut insipientem aut impatientem:
te judiceret, audiens te flentem;
quia lacrymæ istæ non gravant,
sed recreant: non maculant, sed
lavant: nec oculis officiunt, quæ
oculos cordis puriores reddere
consueverunt.

Sentiant alii de te, quod vo-
lunt, non possum ego aliud, nisi
bene de te sentire; nam & consi-
simili opto fletur potari.

5 A. Si (inquit) mecum optas
lacrymari, poteris & consolari.
Utinam esset anima tua pro ani-
ma mea, nunquam ignorares,
quod sentio.

Ego scio, cui credidi, & cer-
tus sum, quia facilius est negare,
cœlum & terram esse, quam Deum
non esse.

Et

520 SOLILOQUIUM

Et scio quidem ipsum esse bonum animæ meæ, & nunquam me beatam fieri posse, sine ejus perfecta contemplatione.

Piarum
lacryma-
rum cau-
ſa.

Cujus contemplatio quia nec dum mihi collata est, neque perpetue firmata, nimirum plango, quod tanta felicitate privor; quod hujus vitæ tenebris involvitur; quod propria infirmitate sic gravor, ut lucem illam sufferre non valeam, & quod tam exigui momenti sit, & nebula rectum, quicquid de cœlesti gloria meditor.

Psal. 41.

6. Quapropter planctum sèpè gemino pro cantu; & dum dicitur mihi per singulos dies, Ubi est Deus tuus? magis compungitur spiritus meus.

Penso enim suspense; Ubi est bonum meum, & perfectum gaudium cordis mei? Ubi pax & requies vera? Ubi hæc omnia inefabilia bona, nisi in Deo meo? Et quando his perfundar, nisi ei fine medio fuero conjuncta? Et quando ibi ero? Credo, spero, sed non possideo.

Gemitus
& suspi-

Ubi est ergo Deus meus, quem sic amo, & nondum video, cuius amor

amo
tia c
non
U
mel
Ubi
meu
ter c
U
tot
cuji
seni
de c
me
ne i
tus
&
&
pro
me
me
fid
du

amor me toties vulnerat; absen- ria ani-
tia contrastat; sed & visitatio mæ piz:
nonnunquam recreat?

Ubi est Deus meus, quem se-
mel vidisse, est omnia didicisse?
Ubi est Deus meus, in quem cor
meum & caro mea exultare jugi-
ter concupiscit?

Ubi est Deus meus, pro quo
tot sustineo labores & dolores?
cujus memoria dulcis, sed præ-
sentia chrior, omnem repellit
de corden. cœlitiam? Ubi est spes
mea, & tota gloria mea? Non-
ne in te Deus meus, salutare vul-
tus mei.

Oltende mihi gloriam tuam,
& ne avertas faciem tuam à me,
& cessabo conqueri.

Siligo parum tecum, ne im-
properes mihi: amor enim vehe-
mens multos mirabiles habet
modos. Expectare cogor, & de-
siderare magis instigor, sicque
duellum amabile perseverat.

CAP. XXI. De memoria cælestis patriæ.

Psal. 15.

Domine dilexi decorem domus tuae, & locum habitationis gloriae tuae.

Quam libenter apud te essem, bene nosti Deus meus: & quam intime hoc desidero, non possum satis dicere. Non solum hoc peteo, cum mihi male est, sed etiam quantumlibet hic mihi bene sit, opto tamen, ut magis mihi tecum esse liceat.

Sed quomodo satisfiet desiderio meo? Hic me esse tardet, & oportet tecum esse liber, & nondum licet.

Non video, nisi ut patienter dilationem istam feram, & optionem meam tibi resignem.

Animæ
deside-
rantia pa-
triam,
quodnam
solatum
moræ.

Quid enim? Miseritatem volo, cum sic oportet fieri? Absit. Et multi siquidem Sancti diu se sustinuerunt in hoc seculo, quorum tamen corda erant in cœlo.

Quod si meam pretendere volueris peregrinationem, parabo etiam, quo usque tibi placuerit.

rit. Verumtamen, ut complacitor sit in expectatione sua affectus essendi tecum, volo interim aliquid de mansione cœlesti meditari tecum.

Non tamen præsumo vel minima illa penetrare gaudia, quæ præparasti diligentibus te; sed sparsim modicum quid meditabor, unde affectus meus lèpè tertenis pressus & infectus iterum excitetur, & in spem vitæ æternæ sublevetur.

2. O si dies illa illuxisset, quo cœli gaudia me rapuissent! Quàm latus tunc essem, & quàm felicem me putarem! quam tunc utique in stabili pace beatus essem! Nec opus foret inde aliquid investigare, quando nulla possent secreta latere.

Sed in nocte vita mea versatur; & ideo non mirandum, si caligat oculus meus inter nebulas gloriæ.

Attamen levabo oculos meos à longe prospectans, & salutans sanctam illam civitatem Hierusalem, quæ construitur in cœlis vivis ex lapidibus, Angelis vide-

licet

Apoc, 21.

524 SOLILOQUIUM

licet & hominibus sanctis, plena
semper existens in laude & ca-
nore jubilo, Deum sine fine lau-
dando.

Eia & eia nunc anima mea, af-
sumptis desideriorum pennis
perge sursum, evola à corporeis
sensibus, transmigra à visibilibus
mundi figuris, ad habitaculum
sanctum Dei, ad Hierusalem no-
vam perpetua pace stabilitam,
gloria & honore coronatam, &
omnium bonorum aggregatione
perfectam.

Adum-
bratio
felicita-
tis & glo-
riæ cœle-
stis:

3. Ecce mira & ineffabilia,
quæ non licet homini loqui. Sen-
sus non capit, intellectus non
atttingit humanus, quām glorio-
sus sit Deus in sanctis suis, quām
mirabilis in majestate sua.

Psal. 68

Extende cogitatum tuum us-
que in altissima ; dilata deside-
rium tuum in perpetuas æterni-
tates, & dic cum Propheta: Glo-
riosa dicta sunt de te, Civitas
sancta Dei.

Ibi, quicquid desideratur, ha-
betur; & quicquid habetur, secu-
re possidetur. Ibi videtur Deus
facie

facie ad faciem clare & sine ænigmate; non raptim nec horane, sed sine fine lympide.

Ibi cognoscitur beata & glorirosa Trinitas & inseparabilis unitas, quæ ab omnibus cœli civibus adoratur, laudatur & benedicitur.

Ex con-
spectu
sanctissi-
mæ Tri-
nitatis.

Ibi est ille unicus dilectus singularis, pretiosior cunctis oportibus, thesaurus desiderabilis, Iesu Christi Dominus meus Jesus Christus, si; Ecclesiæ Sponsus immortalis, in quo sunt omnes thesauri sapientiae & scientiæ Dei à seculo absconditi, sed ipsis Beatis manifesti.

O quam jucundi sunt omnes Sancti ante faciem Sancti Sanctorum, qui est causa & origo salutis eorum. Ibi enim non in proverbiis loquitur eis, sed palam de Patre renunciat eis.

Ipse liber eorum, Verbum in Ioan. 1. principio apud Deum, docens de omnibus, & adimplens omnia, ita ut nihil desit eis in gloria. O felix sempiterna gloria, quæ non est de brevi memoria, sed de præsentia Dei in splendoribus Sanctorum!

4. Ibi

Virginis

SS. Ange-
lorum.Patriar-
charum &
Prophe-
tarum,Aposto-
lorum.

4. Ibi est & glorioſiſſima Ma-
ter Dei, perpetua virgo Maria,
totam cœleſtem curiam peror-
nans ſpecie & pulchritudine ſua;
quam circumdant & comitantur
virginales turmæ, tanquam flores
roſarum, & lilia convallium.

Ibi ſunt Angeli & Archangeli
in ſuis ordinibus poſti, divinis
laudibus alacriter intenti; quo-
rum alii ſupremi, alii medii, alii
inferiores, ſecundūm tres hierar-
chias ſunt diſtincti.

Ibi ſunt Patriarchæ & Pro-
phetæ, qui de adventu Christi,
Spiritū ſancto olim replete prä-
cinerunt; & nunc iпſum Domi-
num Jefum Christum, regem re-
gum, Deum verum cognofcunt,
ac incessabili laude benedicunt.

Jam vident oculi ad oculum
redemptorem ſuum, quem diu
expetabant, & toto corde ad-
venire desiderabant.

Ibi ſunt präclari & omni ve-
neratione digniſſimi präcones
Christi Apostoli & diſcipuli Do-
mini, ſanctitate & gratia pleni,
fundatores Catholicæ fidei; ſed
nunc devoti interceſſores in æ-
ternis

terna gloria pro iis, quos in fide
genuerunt & instruxerunt.

s. Ibi præcipue fulget venerabilis Baptista Christi Joannes, amicus Sponsi specialis.

S.Ioannis
Baptistæ,
S.Petri,
&c.

Ibi Petrus claviger cœlestis, Paulus Doctor egregius, Andreas, Philippus, Thomas, Jacobus & Joannes, cum cæteris Apostolis & Evangelistis Ecclesiarum columnis. Horum fidem tenere & exemplar imitari, ad vitam æternam est pervenire.

Ibi sunt inclyti Martyres, proprio sanguine purpati, & in æternum cum Christo beati; quorum licet corpora crudelissime laniarentur, tamen animæ non potuerunt per tormenta à Christo separari.

Ibi sunt lucidissimi Confessores, qui vitam secularem contemnentes, cœlestes fieri meruerunt.

Ibi sunt magni gloriose Doctores, per vitæ sanctæ meritum, altius in Dei contemplatione suspensi, è quibus multi videntem sanctitatis imaginem in suis scripturis reliquerunt.

L1

Ibi

ss. Con-
fessorum,

ss. Do-
ctorum,

528 SOLILOQUYUM

SS. Vir-
ginum,
&c.

Ibi sunt juvenes & virgines, senes cum junioribus, nomen Domini affidue colludantes; & quicquid boni ac virtutis unquam gesserunt, divinæ majestati ascribentes, semper grati, semper devoti, semper jucundi, semper & accensi, nec unquam fastidio pressi, sed jugi contemplatione in Deum erecti.

Apoc. 4.

O quam gloriosum est hoc regnum! in quo cum Christo regnant omnes Sancti, amicti stola prima, securique de reliqua. Ibi jam sequuntur Agnus, quocumque ierit; quia nulla separatio ab ipso erit, sed in æternum gaudentes in Domino gaudebunt.

6. Hec contemplare anima mea, & super omnia visibilia tua cogitationem suspende. Vere locus iste sanctus est, & Dominus est in eo. Hic semper pax & gaudium redundant; hic omnium bonorum affluentia, omniumque malorum perpetua carentia.

O si posses modicum quidam de ineffabilibus Sanctorum gaudiis rapere, * unde peregrinatio tua aliquantisper consola-

* Alias
Capere,

18

retur; quia apud me non invenies *vel* San-
ni si labores & dolores, impetus pere-
tentationum & luctus seculi.

O si tibi dignetur aliquid in-
spirare superni luminis auctor,
nec vacuam te remittat ad are-
fentes escas meas; sed secundum
divitias superabundantis gratiæ
suæ , ab omnibus materialibus
formis te purificer & evacuet, ac
in abyssum suæ æternæ claritatis
vel raptim inducat.

Utinam ex illo cœlesti fan-
tuario formam & exemplar ve-
ræ sanctitatis, quam imiteris, re-
portes Meliora sunt enim & ve-
riora exemplaria cœlestium &
confirmatorum, quam quæ terre-
nis demonstrationibus probâtur.

Da mihi, Domine Deus, sape-
re & intelligere, quæ sit Sancto-
rum perfecta felicitas, non ex co-
diebus inde scriptis, sed per Spi-
ritum sanctum, qui docet de cœ-
lestibus secretis, supra id etiam
quam possit humanus attingere
sensus.

Da & vitam meam multo fer-
ventius ad spiritualiora elevare,
& inter crebra tribulationū pon-

L I 2 dera,

530 SOLILOQUUM
dera, patientia palmam fortite
tenere; donec soluto carnis de
bito, ad hanc, quam desidero
beatitudinem, tua misericordia
valeam pervenire.

CAP. XXII. De accessu ad San
ctum Sanctorum Iesum
Christum, Regem
Angelorum.

Psal. 43. **T**u es ipse rex meus, ergo Deus
meus.

Psal. 41. Exurge anima mea, veni, &
ingredere in locum tabernaculi
admirabilis, usque ad domum
Dei.

Decet namque, ut cæteris o-
missis, cum supplici reverentia
nunc procedas, ad salutandum
Dominum nostrum Iesum Chri-
stum, Salvatorem ac Redempto-
rem tuum, qui est caput omnis
principatus & potestatis: gau-
dium & corona Sanctorum om-
nium; firma spes ac certa expe-
ctatio cunctorum fidelium.

Ipsa est, qui te fecit & rede-
mit, ipse pro te laboravit, certa-
vit & vicit. Ipsa est & advocatu-

tituli, e-
logia, &
beneficia
Christi,
ob quæ
dignus à

tuus, & propitiatio pro peccatis nobis
tuis.

Ipse est consolator tuus, pro
visor tuus, & gubernator tuus.
Ipse est unicus & singularis Dile-
ctus tuus, qui pascitur inter lilia,
& inter ubera tua optat com-
morari.

Quis unquam tibi tanta bona
fecit? Quis tanta charitate te di-
lexit? Ad hunc accede; huic te
præbe, Aperi ei cor tuum, & enu-
mera coram illo, quæcumque diu-
celata portasti.

Nemo tibi melius indicabit
nec revelabit, quid spei vel con-
siliis sit gerendum in rebus huma-
nis, quæ tot varia ntur eventibus.

Apud ipsum vota & desideria
tua, & in ipso consilia tua per-
maneant. Spes hominum frustra,
ipse autem est stabilimentum
pacis.

Per ipsum habebis accessum
ad Patrem, & ab ipso omnis gra-
tia tibi donatur, & virtus am-
plior infunditur.

2. Sive tristeris, sive gaudeas,
ad ipsum habeas semper recur-
sum. Ipse speculum vitæ, ipse
Ll 3 nor-

summe
laudan-
dus.

* I, 10. 2.

332 SOLILOQUIUM

norma justitiae. Iste lux indeficiens animae, amor pudicitiae, & gaudium conscientiae.

Propter ipsum faciliter omnia delectabilia contemnes; propter ipsum omnia amara & contraria tolerabiliora erunt, & placent tolerata ejus amore.

Rom. II.

Denique ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Ad ipsum principaliter omnis intentio, omnis actio, sermo, lectio, oratio, meditatio, & speculatio respicere debent. Per ipsum tibi salus datur, & preparatur vita eterna.

Propter ipsum non timebis mori, nec recusabis vivere; quia ejus fidelitati debes credere, nec ejus honori vel amori quicquam præponere. Accede ergo nunc, & gratias age tuo Redemptori.

Gratia-
rum actio
per quam
elegans
ad Chri-
stum Sat-
vatore.

, O dulcissime & super omnia amabilissime JESU, sis devotissime salutatus, altissime laudatus, & nunc, & eternaliter ab omnibus creatura benedictus.

O dignissime Jesu, quid ho-

no.

noris unquam rependam? Aut quam gratiarum actionem redam tibi, qui mihi infinitas misericordias exhibuisti?

Et si aliquid invenirem, quod tibi donare possem, nonne tuum esset antequam darem? Quid ergo retribuam? Parum vel nihil habeo. Nunquid de nihilo sacrificare possum?

Accipe tamen sacrificium humilitatis, paupertatis, & nihilettatis meæ; & sit totum tibi ascriptum, quicquid mihi impartiri voluisti.

Dicant & prome laudes immensas omnes Angelorum chorū, tibi semper assistentes.

Dicant, & omnes spiritus Justorum, alta jubilatione id ipsum dandum repetentes.

4. Sed adhuc quid agam, in memoriam & laudem sanctissimi dominis tui? Multa deberem agere, multis teneor & obligor; & vix ad minima sufficio.

Legā igitur de te, Jesu mi dulcissime, scribam de te, cātabo de te, cogitabo de te, loquar de te, ope.

Agnosce
pauper-
tatem
tuam,

Invita o-
mnes cœ-
lites ad
Dēum pro-

Omnia
tua ad
Christi
gloriam
refer.

534 SOLILOQUIUM

operabor pro te, patiar pro te. Exultabo in te, laudabo te, magnificabo te, glorificabo te. Digne adorabo te, quia Deus meus es tu, in quem credidi, quem amavi, quem quæsivi, quem semper optavi.

Fac mecum signum in bono, ut videant oculi mei speciosum vultum tuum in cœlo. Ad pedes tuos humiliter me prosterno, deprecans obnixe tuam clementiam cum lacrymis, quatenus mihi misericors esse digneris.

Scribe nomen meum in libro vitæ, nec unquam illud deleatur, quod sancta manus tua conscripsit.

5. Ego infelix, & Sanctorum meritis valde dissimilis, de tua superabundanti prærogativa meitorum confidens, imploro, ut saltem inter infirma & extrema Electorum membra, merear computari.

Et in solis
Christi
meritis
spem po-
ne;

Scio, quia non est talis vita & conversatio mea, ut confidere alicui de me ipso audeam; sed tota spes & consolatio mea, in pretio pretiosi sanguinis tui
con-

constat & requiescit, in quo me totaliter pono, & ponendum sentio, cum omnibus quæ egi, deliqui, merui, & omisi.

Vide ergo exiguitatem & in- Bonus
dgentiam meam, clementissime saltem
Jesu, attende affectum cordis affectus
mei, quem ad te gero & habeo; infinitæ
non quia ego dignus sum, sed ejus Bo.
quia tu benignus es, qui ab indi- nitati
gnis non dedignaris tangi & a- gratus
mari. eris,

Terret me impuritas mea; sed iterum me trahit & allicit ad te maxima pietas & humilitas tua; qui non solum homo fieri, sed etiam pro homine peccatore pati, mori & sepeliri, in vera charitate consensisti.

Ideoque ad te confugio, quia nil boni in me invenio. Tu supple pro me, quod minus valet vis mea perficere.

6. Tu desiderium mihi tribuisti, ut te salutarem, laudarem, atque benedicarem; quia spes mea tues, & portio mea in terra vi- Psal. 141.
ventium.

Desiderium animæ meæ est, esse tecum in regno cœlorum,
sed

336 SOLILOQUIUM
sed quia tempus meum nondum
est paratum, expectabo te usque
ad vesperam.

Cujus me-
moria
nos sola-
tur in
hoc exi-
lio:

Interim hæc mihi sit consola-
tio in loco peregrinationis meæ,
quod memor sum nominis tui, &
maximæ charitatis tuæ; & quod
præsentem te habeo in fide, &
sacramentis Ecclesiæ.

Intolerabile mihi prorsus fo-
ret in hoc mundo vivere, nisi
spem haberem in te Domine.
Non enim consentio cum secul-
lo gaudere: & ne sine consolatio-
ne & gaudio manerem, in testa-
bui gaudium meum ponere.

Multum & sæpè errarem, &
multum in cogitationibus flu-
tuarem, nisi te in memoria mea,
& in imaginatione mea tenebam.

Eaque
præcipue
in huma-
nitate e-
jus eru-
cer.

Et quia divinitatis tuæ altitu-
dinem capere non possum, nec
incorpoream veritatem compre-
hendere sufficio, tutius me ad
sanctæ humanitatis tuæ gesta &
verba converto; quia hæc cogi-
tans, non omnino à divinitate
tua recedo.

Gratias tibi Jesu bone, dulcis
& amande, quia frater meus, os
meum,

meum, & caro mea fieri dignatus es. Gratias & sanctæ Mariæ Matrituæ, de cuius virginali carne, sacro sancta corporis tui membra assumpsisti ; ac mediante anima rationali, perfecte divinitati ad unasti, ut ipsa non tantum hominis, sed & Dei Mater digne ac fideliter appelletur.

CAP. XXIII. De processu ad salutandum Virginem gloriosam.

A Stitit regina à dextris tuis,
in vestitu deaurato. * *Ad benedictum multorum delictorū conscius ginem exercitiū*
Quamvis nullius sim meriti tam Virginis
sed multorum delictorū conscius ginem E-
mihi, est tamen pergrandis fidu- xercitiū
cia, passio tua, Domine Jesu, & pulcher-
meritum gloriose Virginis san- rimum,
ctæ Mariæ matriis tuæ. De qua usum sa-
parum per cogitare nunc liber; & lutatio-
nis An-

Quis enim ego sum, ut audeam gelica e-
propius accedere , nisi licentia leganter
prius postulata? Scio indignitatē ostendes.
meam, in ejus singulari reverētia *Psab. 44
non debere apparere, quam ni-
mirum Angeli venerantur cum
stupore, dicentes: *Quæ est ista, Cant. 8.*
qua ascendit de deserto mundi,
deliciis affluens paradisi?

**Agnosce
te indig-
num ad
laudandā
Virginem
Deiparā.**

Idcirco, ô prædulcissima Ma-
ria, nequaquam mihi convenit,
tuam gloriam & honorem, tuam
pulchritudinem & magnificen-
tiam considerare; quoniam terra
sum & cinis; imo terra vilius &
cinere; quia peccator sum, & ad
omne malum proclivus.

Tu autem cœlo celsior facta,
mundum sub pedibus habes, &
propter honorem Filii tui, omni
honore digna existis & reveren-
tia.

Attamen ineffabilis pietas tua,
quæ omnem cogitatum excedit,
affectionem meum ad te sœpè trahit
& allicit; quia tu es utique sola-
men desolatorum, & tu miseris
peccatoribus libens subvenire
consueisti.

2. Ego quidem omnibus bo-
nis consolationibus & conforta-
tionibus, & maxime gratia Filii
tui me egere sentio; nam meip-
sum nullatenus juvare sufficio.

Tu autem piissima Mater, si
meam parvitatem dignaris at-
tendere, multis me potes suble-
vare auxiliis, atque uberioribus
consolationibus inter pressuras
refovere.

Cum

Cum ergo aliqua pressura vel tentatione fuerō circumventus, cito mihi & sine trepidatione ad te est recurrendum; quia ibi proxior misericordia , ubi amplior redundat gratia.

Quod si forte aliquando libet speculationi excelsæ gloriæ tuæ intendere, atque honorifice te ex intimo salutare, longe puriori me oportet corde procedere ; nec sine superni luminis ductu mihi expedit proficisci.

Vere non est illi gloria , sed digna reddenda confusio, quis-
quis irreverenter ad tuum præsumperit ostium accedere.

Vidē qua
reveren-
tia ad il-
lam acce-
dendum,

Oporter autem accedentem, summa cum reverentia & humilitate procedere ; bona tamen spe sibi juncta , quatenus tua miserrante clementia , dignus sit admitti.

3. Humiliter ergo ac reverenter, devote & confidenter ad te procedo , Gabrielis portans in ore salutationem tibi suppliciter offerendam ; quam & inclinato capite ob tui reverentiam, & expansis manibus ob eminentem

Mm

de-

340 SOLILOQUIUM

devotionis affectum , læte præ-
sento , atque eandem centies
millesies , & multo amplius ab o-
mnibus cœlestibus spiritibus , pro-
me dici peto & exoro . Nam quid
dignius & dulcius pro præsenti
offeram , prorsus ignoro .

Angelice
saluta-
tionis , id
est , Ave
Maria , vis
& ener-
gia .

4. Auscultet nunc sancti nomi-
nis tui pius amator . Cœlum gau-
det , stupet omnis terra , cùm di-
co : *Ave Maria* .

Satan fugit , infernus contremi-
scit , cùm dico : *Ave Maria* .

Mundus vilescit , caro ama-
reficit , cùm dico : *Ave Maria* .

Abscedit tristitia , venit nova
lætitia , cùm dico : *Ave Maria* .

Torpor evanescit , cor ex a-
more liquefecit , cum dico : *Ave
Maria* .

Crescit devotio , oritur com-
punctio ; spes proficit , augetur
consolatio , cùm dico : *Ave Ma-
ria* .

Recreatur animus , & in bono
confortatur æger affectus , cùm
dico : *Ave Maria* .

Siquidem tanta est suavitas
hujus benedictæ salutationis , ut
humanis non possit explicari ver-
bisi

bis ; sed semper manet altior & profundior, quam omnis creatura indagare sufficiat.

Propterea iterum flecto humiliter genua mea ad te sanctissima virgo Maria, & dico : *Ave Maria, gratia plena.*

Suscipe clementissima Domina mea, sancta Maria, hanc devotissimam salutationem, & me in ea suscipe; ut aliquid habeam, quod tibi grate placeat, quod mihi fiduciam ad te praestet, quod majorem semper amorem accendat, ac in iugi devotione tui venerandi nominis conservet.

s. Utinam ad satisfaciendum desiderio honorandi & salutandi te ex totis præcordiis meis, omnia membra mea modo veterentur in linguas, & linguæ in igneas voces; ut modum invenirem glorificandi te Dei genitrix in æternum.

Utinam adhuc pro omnibus peccatis meis, quibus iram merui, & gravissime Filium tuum contrastavi, te quoque & omnem exercitum cœli sœpissime inhonoravi & offendii, hanc

M m 2 sua-

En quo
affectu u.
tendum
hac salu-
catione:

Hæc in-
primis
notanda
his qui
rosarium
recitant,
ne quo-
ties fre-

quentata suavissimam Gabrielis salutatio-
salutatio nem reddere valeam , tanquam
sit arida , sanctam & puram orationis ho-
& sensu stiam , omnium commissorum
pietatis meorum expiatrixem.
vacua,

Utinam quoque , cum nimis
fragilis & labilis sit vita mea, pro
universis excessibus & negligen-
tiis meis, pro omnibus etiam co-
gitationibus vanis, immundis &
perversis, omnes beati spiritus &
animæ justorum, purissima devo-
tione & ardentissima depreca-
tione, dicant tibi , ô beatissima
virgo Maria: ac centupliciter in
honore tuo altissimam hanc
salutationem replicent; qua Pa-
ter, & Filius, & Spiritus sanctus,
te primum per Angelum suum
statuit salutare ; quatenus aliquo
modo reperiam incensum dig-
num, in odorem suavitatis , qui
nihil bonitatis & dignæ recom-
pensationis in me reperio.

6. Sed & nunc in præsentia
tua prostratus , & sincera devo-
tione invitatus , atque totus in
veneratione almisfui nominis tui
accensus , repræsento tibi læti-
tiam salutationis istius, quando
Ga-

Gabriel Archangelus à Dœo mis-
sus , secretum thalami tui est
ingressus; & flexis reverenter ge-
nibus, nova & inaudita à seculo
salutatione, tuam virginalem fa-
ciem honoravit, & dixit : *Ave Luca I.*
gratia plena, Dominus tecum,
&c.

Quam ego fidelium more, &
aureo si possem ore , ex integro
cupio persolvere ; atque ut me-
cum omnes creaturæ pariter lo-
quantur , ex intimis visceribus
concupisco: *Ave Maria, gra-*
tia plena, Dominus tecum, be-
nedita tu in mulieribus, & be-
neditus fructus ventris tui Ie-
sus Christus, Amen.

7. Hæc est salutatio Angelica,
Spiritus sancti institutione for-
mata , tuæ maximæ dignitati &
sanctitati congrua.

Hæc est oratio parva verbis,
alta mysteriis ; brevis sermone,
lata virtute : super mel dulcis, &
super aurum pretiosa ; ore cordis
jugiter ruminanda, labiisque pu-
ris frequentissime legenda ac re-
petenda.

Nam verbis paucissimis con-
M m 3 te-

Insignis
commen-
datio sa-
lutatio-
nis An-
gelicæ.

544 SOLILOQUIUM
texitur, & in latissimum torren-
tem cœlestis suavitatis diffun-
ditur.

Sed vœ fastidiosis, vœ indevo-
tis & vagis oratoribus , aurea
verba non ponderantibus , nec
mellea pocula gustantibus ! qui
toties dicunt, *Ave Maria*, sine
attentione & reverentia.

8. O dulcissima virgo Maria,
custodi me à tam gravi negligé-
tia & desidia, & tribue veniam de
transacta jam culpa. Ero amodo
devotior, ferventior & attentior
in dicendo, *Ave Maria*, sive in
choro, sive in cella , sive in hor-
to, sive in agro, aut quocumque
locorum fuero.

En quid
peten-
dum à
virgine
Deipara.

Et nunc post hæc quid petam
à te , Domina mea charissima ?
Quid melius, quidve utilius, &
quid tam necessarium mihi indi-
gno peccatori, nisi ut inveniam
gratiam coram te, & dilectissimo
Filio tuo?

Peto ergo gratiam Dei, te in-
terveniente & impendente, quæ
(teste Angelo) apud Deum ple-
nitudinem gratiæ invenisti.

Nulla charior petitio est, nec
ulla

ulla re plus indigeo, quām gratia
& misericordia Dei.

Sufficit mihi gratia Dei, cæ-
teris non obtentis. Quid enim est
omnis conatus meus sine illa?
Quid item impossibile, ea affi-
stente & juvante?

Habeo multas & diversas ani-
mi ægritudines, sed divina gratia
efficacissima medicina est contra
omnes passiones: & si dignanter
advenerit, mitigabit universas.

Habeo quoque inopiam spi-
ritualis sapientiæ & scientiæ, sed
divina gratia summa magistra
est, & doctrix cœlestis discipli-
næ, quæ drepente in cunctis ne-
cessariis me sufficit instruere.

Nam ultra necessarium ali-
quid petere, aut præter licitum
aliquid velle scire, hæc ipsa gra-
tia dissuadet, sed humiliari sub-
se, & contentari se, ipsa monet
& docet.

Hanc igitur mihi impetra gra-
tiam, clemens Virgo Maria, quæ
tam nobilis est & pretiosa, ut
merito aliud nihil desiderare de-
beam aut petere, quām gratiam
pro gratia.

Nempe
una Dei
gratia,
quæ ho-
mini suf-
ficit ad
omnia.

CAP. XXIV. *De consolatione
piissima Matris Virginis
Mariae.*

Psal. 44. **D**iffusa est gratia in labiis
tuis.

Eja obsecro tu Domina mea,
vel nunc parum loquere tecum,
sancta Maria. Aperi os tuum in
nomine Filii tui, qui te benedi-
xit in omni gratia spirituali.

Maria.

Eccl. 24.

Ego sum (inquit) mater misericordiae, plena charitate & dulcedine. Ego peccatorum scala, reorum spes & venia. Ego mestor rum consolatio, & Sanctorum specialis laetitia. Transite ad me omnes, qui diligitis me, & ab uberibus consolationum mearum adimplemini, quia pia sum & misericors omnibus invocantibus me.

Venite omnes justi & peccatores, rogabo pro vobis Patrem, rogabo & Filium, ut repropositetur vobis per Spiritum sanctum.

*Invitatio
Beatæ
Virginis*

Omnès invito, omnes expeto, omnes venire desidero. Nullum peccatorem despicio; sed su-

super pœnitente peccatore et- dulcissime
iam cum Angelis Dei in cœlo, ma.
magna charitate congaudeo;
quia non perit pretiosus sanguis
filii mei, effusus pro mundo.

Accedite ergo ad me filii ho-
minum; attendite & videte ze-
lum meum pro vobis, ad Deum
Filium meum Jesum Christum.

Ecce ego iram ejus in me su-
scipiam, placabo illum precibus
sedulis, quem vos offendisse co-
gnoscitis, convertimini, & veni-
te; agite pœnitentiam, & impe-
trabo vobis indulgentiam.

Ecce ego sto inter cœlum &
terram, inter Deum & peccato-
rem; & ne mundus iste pereat,
precibus meis obtineo.

Nolite ergo abuti misericor-
dia Dei & mea clementia; sed
omnem cavete offensam; ne su-
bito super vos requeat indigna-
tio, & intolerabilis vindicta.

Præmoneo filios meos, obse-
cro dilectos meos: estote imita-
tores Filii mei, & Matris vestræ.
Recordamini mei, quæ vestri
non possum oblivisci. Ego enim
sum omnium miserorum misera-

Mm s trix,

548 SOLILOQUIUM
trix, omniumque fidelium piissi-
ma advocatrix.

Discipu-
lus.

2. O gratiosissimum verbum,
omni cœlesti dulcedine plenum!
O vox sublimis de cœlo rorans,
suaviter influens, peccatores cō-
solans, & justos lœtificans! O cœ-
lestis fistula, quam dulciter reso-
nas in desperata conscientia! Et
unde mihi, ut alloquatur me Ma-
ter Domini mei?

Benedicta tu Mater sanctissi-
ma, & benedictum eloquium oris
tui; nam mel & lac sub lingua tua,
& odor verborum tuorum super
omnia aromata. Anima mea li-
quefacta est, ut locuta es, ô Ma-
ria.

Conso-
lacio allata
per Vir-
ginem
quam
suavis &
efficax.

Ecce, ut facta est vox consola-
tionis tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio anima mea. Revi-
viscit namque intra me spiritus
meus, & omnia interiora mea
gaudio novo perfunduntur, quo-
niam bona & jucunda per te mi-
hi hodie nuntiata sunt.

Tristis eram, sed nunc gau-
deo propter vocem tuam. Vox e-
nim tua dulcis in auribus meis.
Gravatus eram & desolatus, sed
nunc

nunc relevatus sum & conforta-
tus.

Misisti enim manum tuam de
alto, & tetigisti me, convaluique
de infirmitate. Vix loqui pote-
ram; sed nunc libet etiam canta-
re, & gratias tibi magnifice age-
re.

Tædebat vivere; sed jam nec
mori timeo ; quia te advocatam
apud Filium sciens, pro mea cau-
sa teneo, cuius misericordiæ me
commendo ex hac hora, & dein-
ceps omni momento.

Ex quo enim locuta es ad cor
desolati orphani tui , repente
mutatus sum in melius , & valide
interius recreatus.

3. Quodammodo desperatus
jacui, sed accessit consolatio tua,
meque erexit cum jucunditate,
dicens;

Quid est fili , & qui sunt, qui
volunt nocere tibi? Noli timere,
ego videbo pro te fili mi. Vivo
ego, & vivit Filius meus Iesus fra-
ter tuus, qui est ad dexteram Pa-
tris, fidelis utique Pontifex & in-
tercessor pro peccatis tuis.

In ipso summe sperare debes,

Mm 6

quia

Maria.

550 SOLILOQUIUM

quia ipse est dator vitæ , & de-
structor mortis. Ex me tempora-
liter incarnatus , ex Patre æter-
naliter genitus , toti mundo in
salutem datus est.

Ecce unde spes & consola-
tio , & per quem fides & victoria.
Sit Jesus & Maria in tua semper
memoria , & non timebis inimici
jacula.

Discipu-
lus.

Aspira-
tiones ad
Beatam
Virgi-
nem sua-
vissimæ.

4. O felix hora , quando tri-
bulato cordi meo adesse digna-
ris , ô piissima virgo Maria ! O si
esset longior mora , ad audiendū
verba tua consolatoria;
nam vehementer me accendunt
& afficiunt , quoniam ex intimo
me tangunt & instruunt.

Beata ubera tua , divina Ma-
ria , quæ nunquam cessant dul-
cissimum consolationis lac flue-
re. Nam præ ubertate gratiæ la-
tentis olim pueri tui dilecti Je-
su , non potes innatam tibi mil-
ericordiam denegare postulanti;
sed gratiam sæpè exhibes , etiam
in multis delinquenti.

O mater summæ pietatis , ma-
ximæ miserationis & charitatis !
O virgo incomparabilis , omni-
bus

bus amabilis & venerabilis ! O genitrix singularis ex te nati Filiū Dei; sed & totius Christianitatis mater generalis, ac cuique pro suæ devotionis affectu valde cordialis & specialis.

O virgo virginum , Regina mundi, & Domina Angelorum, trahē me post te , ne jacens maneam sub onere peccatorum. Ef-funde gratiam, rorem salvificum de cœlis ministra , ut veraciter merear sentire; quòd tu es mater gratiæ, & fons patens misericordiæ.

5. Ego sum mater pulchræ *Maria,*
dilectionis, casti & sancti timo-
ris, pīx allocutionis, & suavissi-
mæ consolationis. Auditō ergo
nomine meo, exulta in toto cor-
de tuo, inclina reverenter, me-
que saluta libenter. Nam hono-
rando Matrem, honoras & Fi-
lium , qui Deum habet Patrem.
Ego enim sum Maria , mater Je-
su , & hoc nomen mihi in æter-
num manebit.

Jesus autem quid ? Christus
Filius Dei vivi. Hic est Salvator *Elogia*
mundi Rex cœli & terræ ; Do- *Iesu piis*
sima.

552 SOLILOQUIUM

minus Angelorum, ac Redemptor fidelium, judex vivorum & mortuorum. Ipse est spes piorum, consolatio devotorum, pax mansuetorum; divitiae pauperum, gloria humilium, fortitudo debiliū, via errantium, lumen cæcorum, baculus claudorum, unctio aridorum, levamen oppressorum, juvamen tribulatorum, & omnium bonorum singulare refugium.

Benedic Filium cum Matre, & eris dilectus à Patre. Da ei honorem & gloriam, quoties mihi aliquam exhibueris reverentiam. Ejus gloria mea lætitia, & mea laudatio, ejus est veneratio.

Pone me & Jesum, sicut signaculum super cor tuum; sicut signaculum super brachium tuum. Stans igitur aut sedens, orans aut legens, scribens aut operans; creber in ore; semper autem in corde, Iesus veretur & Maria.

6. Eia amen. Serviant tibi omnes populi, tribus, & linguæ, & incurventur ante te omnes creaturæ. Cœlum dicat; *Gaudete Maria;* terra respondeat, *Ave in æ-*

ter-

Discipu-
lus.

ternum & ultra. Confiteantur
simul omnes sancti nomini tuo
magno, & exultent omnes devo-
ti coram te Agnœ Jesu Christo,
Filio tuo, Domino nostro.

CAP. XXV. De reddendis Deo
gratiis, pro acceptis bener-
ficiis.

Sit nomen Domini benedictum Psal. 72.
In secula.

Serviat tibi Domine Deus,
quicquid ago, lego, & scribo; o-
mne quod cogito, dico, & intel-
lico. A te incipiat, & per te, & in
te, omne opus meum finiatur.

Nota
verba ad
omnem
actionem
merito u-
surpan-
da.

Quod dedisti, hoc recipe; &
unde flumina exeunt, illuc rever-
tantur. Nunquam melius mihi
manet, nec unquam dulcius sa-
pit, quam cum totum tibi sincere
retribuo, quicquid rectum a me
geritur aut cogitatur.

Optimus
gratiarum
actionis
modus,

Opto gratias agere, sed tunc
veraciter ago, si totum tibi, & ni-
hil mihi dederō, ex omnibus da-
tis & acceptis.

Quid inquam possum retri-
buere, malus & piger servulus?

Ni-

554 SOLILOQUIUM

Nihil est servitium meum, etiam si fecero omne, quod jussisti. Propterea ad nihil redi cius sum, & in veritate humiliatus.

Psal. 118. Bonum mihi, quia humiliasti me; ut tu solus iustificeris; tu solus lauderis ab omnibus; nec unquam glorietur in se pulvis vilissimus.

Verumtamen desistere nolo, sed laudare te cupio corde & ore, quia si digne non possum perficere, indignum tamen est omnino silere, nec recognoscere.

Psal. 70. *Lauda mea Deus meus tu es, in te cantatio mea semper.*

Gustus gloriae & charitatis Divinæ, fastidium gignit omnium tempora- lium. 2. O qui parum sentiret de gloria tua, & quid est in te gloriari, quam nihil duceret, quicquid de externa blanditur gloria! O qui parum saperet de dulcedine tua, quam cito illi amaresceret omnis delectatio terrena!

O quantum ferveret, qui parvam scintillam charitatis tuæ haberet? Nam omnia libentissime contemneret, ut tuo amori inhärente liceret. Et vere totum illi suave ac leve esset, quicquid pro amore tuo agere, vel pati posset.

O quan-

O quantum exultaret, quām Amanti
vehementer post te curreret,
memor omnium honorum tuo-
rum ! Nil charius quæreret, nil Deum o-
mnia sua-
beatius possideret, nil sequere-
tur avidius , quām quod amori
tuo serviret.
via & le-
via,

Etenim amando onus non
sentiret;quia amor omnia onera
portaret. Et ideo, qui de onere
conqueruntur, exiguos se in a-
more testantur.

Ex amore tibi servire, jucun-
dissimum est , & laborum sola-
men. Amor non respicit ad pro-
prium coinmodum, nec veretur
pati incommodum , sed tunm
quærit in omnibus beneplaci-
tum.

3. O quām dulcis res est amor
tuus, Christe ! quam bene sonat,
quam suaviter intrat, quam for-
titer tenet & stringit ! Utinam
me servituti tuæ perpetuæ obli-
get, totaliter capiat, totaliter si-
bi subjiciat, & proprium tuum me
tibi faciat.

Tunc enim maxime liber sum,
cūm ab amore tuo captus sum, &
omni proprietate privatus & a-
lie-

lienatus. Servus tuus ego sum
Domine; tuus, inquam, quia emi-
sti me.

Christus
nos sibi
seruos
sanguine
suo aet-
quissit.

Libenter sum tuus, & non pu-
det me proprium tuum esse. No-
lo mei ipsius esse; tu juva, ut pos-
sim ab omni proprietate libera-
ri.

Tu confla & accende, fuscita
igiculum, & astuabit cor meum,
fietq; purum, clarum & amoenum;
quia amor tuus fugat omne vi-
tium, & consumit omne pecca-
tum. Tu tene amoris vinculum,
& stabit meum pauperculum
servitum.

4. Nec ignoro, quia nihil tibi
confert meum servitum; sed mi-
hi tamen proficit, si ago, quod ti-
bi gratum esse novi. Utinam fa-
ciam, & non sileam; dicam, & non
abscondam opera tua.

Dei be-
neficiorū
innosim-
mensitas.
Quando enim digne sufficiam
excogitare omnia illa beneficia,
quæ mihi indigno contulisti?
Magnam misericordiam Domi-
ne cum servo tuo fecisti, sed ego
proh dolor, non retribui grates,
sicut digne meruisti.

Ideoque me tenent poenæ &
do-

dolores cordis, quia non possum respondere beneficiis tuis, tam multis, & tam magnis. Utinam vel semel digne & integre, pro omnibus his quam tibi regratiari.

Sed in quo nihil est, quid de illo exire potest? Vas namque vacuum, nil habet ad propinan-dum. Quid ergo faciam? Dare me aliquid oportet, quia vacuum apparere coram te non licet; nam & omnis ingratus tibi dis-plicet.

s. O si haberem aliquid in to-to mundo, quod tibi darem, & gratum foret oculis tuis! Quid vis habere dilecte Domine? Bonorum meorum utique non e- ges. Cur ergo exigis a me datum? Nemo ditior te, & adhuc ali-quid postulas a me?

Psal. 31.

D. Volo (inquis) totum habe-re. Nam tibi hoc expedit, si vis gratiam meam mereri. Ego dabo gratiam, & tu reddes gratiam, & sic tenebimus pariter jugem charitatem. Da te mihi, & totum dedisti.

Reddens
grates
Deus ad-
dit gra-
tiam,

O Jesu fons omnis boni, fons
vitæ,

558 SOLILOQUIUM

vitæ, fons gratiæ, tons dulcedi-
nis, fons æternæ sapientiæ, in-
funde nunc (piissime) donum
cœlestis gratiæ, & doce me tibi
semper gratias agere, & meipsum
ante omnia tibi dare; quia hoc est
charissimum, quod possum tri-
buere.

Sentio hoc, & consentio. Ac-
cipe me, ecce tuus sum totus, &
omnia mea tua sunt.

Unum est, quod non possum
tribuere tibi. Quid hoc? Pecca-
tum meum, quod mihi proprium
est, & ideo tibi imputandum
non est. Meum est peccatum, &
omnis defectus in me reperibilis,
mihi soli attribuendus; tibi au-
tem gloria & gratiarum actio,
pro omnibus beneficiis tuis.

6. Sed jam ad memoranda
beneficia tua, ex multis pauca
mihi recolligo, & quæ amplius
movent & eminent. Nam omnia
perscrutari, nec tempus patitur,
nec cogitatio prævalet.

Excedit enim numerositas
modum, & magnitudo obruit
fensem; sed & dignitas non ha-
bet pretium. Nam emi non pos-
sunt,

sunt, quia gratis dantur; & ideo pro eis tantum grates requiruntur, alioquin ab ingrato omnia auferentur.

7. Primum igitur gratias ago tibi Domino Deo meo creatori omnium, quod me hominem rationalem dignatus es creare; & super opera manuum tuarum, secundum animam ad imaginem tuam & similitudinem factam constituere.

Magnum & primum beneficium, gratuita bonitate donatum mihi. Neque enim meipsum ego feci, sed tu me fecisti, introducens me in orbem terræ per parentes, quos tibi in hoc servire voluisti. Et ecce melior sum omnini corpore, prælatus omnibus bestiis & volatilibus cœli; quia ad imaginem Dei factus, æternæ sapientiæ capax, lucis increatæ & veritatis incommutabilis sum naturaliter particeps.

Pro omni igitur quod sum, vivo, & sapio, gratias tibi perpetuas refero; optans & petens ut omnes simul creaturæ, quæ in cœlo sunt & in terra, nomen tuum

Gratias
age pri-
mo pro
beneficio
creatio-
nis;

Qua te
hominem
condidit,

560 SÓL I LOQUIUM
tuum laudent admirabile & su-
perexaltatum in secula.

Benedico te Pater & Domine
cœli & terræ, qui omnia creasti
ex nihilo, per unigenitum Fi-
lium tuum in Spiritu sancto.

Ex pura & libera voluntate,
non aliqua necessitate creasti o-
mnia, ut notam faceres filiis ho-
minum potentiam tuam; & mun-
dum hunc visibilem optime di-
sposuisti, per invisibilem sapien-
tiam tibi coæternam.

Et omnes
Creatu-
ras in u-
sum ho-
minis.

Benedicant te omnes creatu-
ræ tuæ, tibi in cunctis subjectæ,
& humano generi ad ministe-
rium conditæ. Nam te jubente,
cœlum pluvias congruis dat
temporibus, & terra fructus af-
fert plurimos,

Lucent sol & luna clare super
terram; stellæ gyrant noctibus
per ordinem. Fontes scatent,
fluunt rivi, natant in undis pisces
generis diversi.

Volant, cantant aves cœli;
saliunt in montibus capræ, hin-
nuli & cervi. Oves & jumenta ad
bona gaudent paſcua, currunt
per nemora diversa animalia.

Pra-

Psal. 144

P
omn
ctus
pera
lia n
8
exhi
nati
pre
utic
C
pus
sum
sing
ruin
cer
ti su
doc
lusc
dili
I
tun
cor
mir
tra
do,
nim
S
don

Prata virent, campi florent, & omnia ligna silvarum ramos fructusque producunt. Hæc sunt opera tua Deus, qui facis mirabilia magna solus.

8. Secundum beneficium mihi exhibitum est mysterium Incarnationis, opus Redemptionis, & pretium salutis nostræ ; fructus utique passionis tuæ & mortis.

O magnum pietatis opus, opus excellentissimæ charitatis, summæ humilitatis, & patientiæ singularis! Hoc homo non meruit, hoc Angelorum nullus facere potuit; hoc Prophetæ mirati sunt; hoc Apostoli viderunt & docuerunt ; hoc fideles omnes suscepserunt ; hoc maxime electi diligunt & recolunt.

Hoc beneficium bene cogitatum excitat desideria, inflamat corda, nutrit devotionem, illuminat mentem, purgat affectum; trahit ad cœlum, retrahit à mundo, ducit ad Christum, & unit animam Christo.

Superabundat donum istud dono priori : unus tamen, qui utrum-

2. Gratias

age pro mysterio Incarnationis; seu beneficio Redemptoris.

562 SOLILOQUUM
utrumque dedit & fecit , Iesu
Christus,Dominus Deus noster.
Nihil enim mihi nasci profuit in
mundo, nisi & redimi profuisset
dato sanguinis pretio,

Quod ex-
cellen-
tius est
priore.

Subvenit ergo mihi gratia, ex-
crevit divina misericordia, & fa-
cta est copiosa redemptio ; nam
vitiata natura, absque Creatoris
non potuit reparari auxilio.

O Pater misericordiarum, &
Deus totius consolationis , ut
damnatum servum redimeres, Fi-
lium tradidisti ? O mira circa
nos tuæ pietatis dignatio, quam
explicare non valet mens huma-
na, nec angelica ratio!

9. O dulcissime Jesu, princi-
pium nostræ salutis & finis ; tu
solus nosti , qui solus potuisti
conferre opem misericordie & dam-
natis.Nam in humillima & abje-
cta forma servi, apparere digna-
tus es hominibus, & pro morta-
libus vermiculis sententiam diræ
mortis, sola miserante charitate,
libentissime suscepisti.

O Jesu,fons bonitatis & pie-
tatis,lux lucis æternæ, & specu-
lum sine macula Dei maiestatis,

ac

accende cor meum meditatione
hujus ineffabilis beneficij, quod
mihi & toti mundo exhibere vo-
luisti.

Generale quidem hoc benefi-
cium, sicut & primum, omnibus
sufficiens ad salutem, sed non in
omnibus tamen efficiens fru-
ctum, propter multorum infide-
litatem & malitiam. Electis au-
tem omnibus salutare est & pro-
ficiuum, propter quos omnia crea-
ta sunt; & per te, Jesu Christe,
recreata.

O bone Jesu , quanta nobis
beneficia in humanitate tua
præstisti! Factus es frater noster
& caro nostra, ut Filii Dei com-
putaremur , & per te accessum
haberemus ad Patrem , cuius of-
fensam placare nemo dignus fuit
nisi tu, de quo ipse ait : *Hic est Matt. 3.
Filius meus dilectus, in quo mihi & 17.
bene complacui.*

Felix anima , quæ sacramenta
nostræ redēptionis studiose
recolit, affectuose diligit, digne
weneratur , & pro omnibus tibi
gratias agit, ac tuo consilio plus
quam suo sensui credit.

Nn

Nam

Sed non
in omnibus
effici-
cax;

Nec humana sapientia capienda, sed fide.

Nam hoc mysterium non est quisquam idoneus per se investigare, nec humana attingitur sapientia: sed fidei potius firmitate ac puri cordis intuitu desuper illustrato. Beatus, qui meretur accipere per gratiam, quod mundi sapientes non potuerunt cognoscere per naturam.

O Jesu Sapientia Patris, fac me intelligere in luce fidei hoc magnum & mirabile mysterium tuæ incarnationis. Quia in illo totius nostræ salutis latet dulcedo, abundat maxima charitas, & inscrutabilis sapientiæ tuæ plenitudo coruscat.

Proficiat servus tuus per augmenta virtutum, & bonarum studia actionum, ac magis magisque in hoc memoriali incarnationis arcano, cum sacræ passionis profundo instruatur, atque totus in tua intima pertrahatur.

Profunda admodum abyssus, & divinū quoddam pelagus tantæ charitatis, tantæq; dignationis exhibitio; quod transnatari non potest; in quo natant & renatant spirituales pisces, parvi & magni, quos intra rete fidei cepisti.

10. Maneat igitur in recordatione mea tanta charitas & dulcedo, tanta humilitas & mansuetudo; & in omni orationis sacrificio ac meditationis exercitio, occurrat & immisceatur aliquid de Incarnationis Passionisque mysterio, tanquam lucidissimum thus, & suavissimum balsamum in odorem suavitatis, Deo Patri offerendum.

Dicant nunc mecum, qui redēpti sunt à Domino, quos redemit de manu inimici, canticum divinæ laudis ; & hymnum mentalis jubilationis , cum gratiarum actione persolvant. Et omnes Angeli stantes in circuitu throni, procident in facies suas , & adorant Agnum Dei , qui abstulit peccata mundi, dicentes:

Te decet laus, & honor, Domine. Benedictio & claritas, gratiarum actio & vox laudis, fortitudo & imperium, majestas & sapientia, tibi Domino Deo nostro Jesu Christo , in seculorum. Amen.

11. Tertium beneficium prioribus non inferius, est gratia iu-

N n 2

Vnde jugiter e jus
meminisse par est,

Et electos
omnes si-
mul ad
Dei laudē
provo-
ca-
re.

3. Gratias
age pro
iti-

beneficio Iustificationis. stificationis : qua me clementer ad conversionem & vitæ emendationem traxisti ; donans pœnitudinem peccatorum , spē veniæ , & propositum bene agendi , ac in perpetuum tibi serviendi .

Hoc clare considerans beatus Paulus , adhortatur discipulos suos , ne tanti beneficii sint ingrati ; sed ut memores cœlestis gratiæ , dignas supernæ vocatio- ni laudes studeant referre . Videte (inquit) vocationem vestram , fratres ; quia non multi sapientes , non multi potentes ; sed quæ infirma sunt mundi , elegit Deus .

Sed quantum id sit serio expeade; In me hæc considero , qui contemptibilis & inutilis huic mundo , tua sancta vocatione ereptus sum de ipsius naufragio ; & ad serviendum tibi , etiam tu o merui sociari collegio . At ne retro iterum abirem , voto me sponte constrinxi . Quod utique non meis meritis , sed tuæ deputo prouidentiæ .

De quo te magnifice laudo & benedico : quia dignatus es me vocare per gratiam , dans mihi voluntatem bonam , & abjiciens à me peccatorum sarcinam ,

Nam & suavi jugo tuo me subjecisti, emolliens mentem meam in junctione Spiritus tui, quæ mundus nescit, nec videt, nec sapit. Custodi hanc voluntatem, misericors Domine, insuper adauge dona gratiæ, quamdiu sum in hac visibili luce.

Sentio vocationem istam magnum esse beneficium, quod non omnibus datur, sed quibus paratum est à Patre, quia non est voluntis neque currentis, sed misericordis Dei, ut omne os loquens inania obstruatur, & totus homotibi subjectus sit, & non glorietur omnis caro in conspectu tuo, nec sibi quicquam deputet de propriis meritis vel operibus bonis.

Et magni,
ut par ast,
et stima,

Rom. 9.

1. Cor. 1.

Nam si secundum justitiam mecum agere voluissem, jam deputatus essem cum iis, qui in inferno sunt. Sed percepit mihi pietas tua Domine, atque locum tribuisti indulgentiæ, ne similis fierem filio perditionis æternæ.

Magnas igitur tibi teneor laudes reddere, pro tam magnifico beneficio, & utinam dignis respondeam vocibus & moribus,

Nn 3

cum-

§ 68. SOLILOQUIUM
cunctis vitæ meæ temporibus.

Atque in
gratiarū
actionem
offer om.
ne obse-
quium
tuum;

Constans-
que pro-
positum
Deo fer-
viendi
perpe-
tuo;

Obsecro autem, ut pro gratia-
rum actione acceptes meum pau-
perculum obsequium, quo tibi
servire cupio, & ex charitate de-
beo, & ut debitum servitutis meæ
radicaliter procedat, ac finaliter
tendat ad tuum beueplacitum &
honorem, nec unquam cor meū
à tua dilectione avertatur, sed a-
nima mea & corpus meum pari-
ter vigeant & perseverent in san-
ctissimo servitio tuo, quandiu
spiritus est in visceribus meis, &
compos mei ipsius sum, & tui re-
cordari possum.

Nunquam cesset laus tua ex o-
re meo, & abundantia benefacto-
rum tuorum non recedat de cor-
de meo. Quod si servus tuus mul-
tis annis vixerit, dato etiā quod
centum & mille annis esset vi-
cturus, non erit propterea tepi-
dus, vel perterritus in humilitate
& subjectione tibi famulari, sed
ita devote & voluntarie tibi in
omnibus deserviam, sicut ea hora
& die, quando primum cor meū
à te admonitum est & confirma-
tum, ut te Dominum solum pura
& integra mente sequeretur.

Nec huic proposito obstant
aliqua infirmitas seu adversitas
intercurrens, sed sicut nunc sen-
tio, & te Deo meo audiente, pro-
pono; ita quoque quod semel e-
gressum est de labiis meis, te ad-
juvante cupio adimplere.

Sin vero per aliquam fragili-
tatem, vel quamlibet culpam hæc
voluntas fuerit confracta, (quia I. Par. 6.
non est homo super terram sic
justus, qui vivat, & non peccet)
adhuc non diffidam, nec te di-
mittam, sed mox incurvabo ge-
nua cordis mei, cum multa con-
tritione & lacrymis, offerendo
tibi tristem & fauicam conscien-
tiā meā, ad sanādūm eām me-
dicamento gratiæ tuæ, & ad alli-
gandum multo fortius proposi-
tū, quam antea fuerat constitutū.

Non me pœnitēbit boni ince-
pri, imo gratias agam; quia hoc
à te vel semel merui suscipere,
quod tibi confensi æternaliter
militare.

Potens es autem omnipotens
& misericors Domine, qui me de
nihilo creasti, qui que hominis
infirmitatem & casum ab initio

Etiam
post lap-
sum re-
surgēdo;

Idque de
divina
pietate
speran-
do,

570 SOLILOQUIUM

prænosti , omnia commissa mea
mihi benignissime dimittere, ac
instaurare omissa, perdita resti-
tuere, livida curare, sordida mū-
dare, tenebrosa illuminare, tumi-
da inclinare, extincta reaccende-
re, confracta reædificare, negle-
cta recuperare, prava corrigere,
aspera complanare , curiosa re-
stringere, vaga colligere, inordi-
nata componere ; ac totum sta-
tumentis meæ in melius com-
mutare; ita ut jā nil desit de prio-
ri proposito, sed jam omnis oc-
casio mali cooperetur mihi in
melius, tibi humiliter prostrato.

Offer et-
iam to-
tius Ec-
clesiæ
laudes;

Hæc est mutatio dexteræ Ex-
celsi ; hæc est visitatio cœlestis,
hæc est multiplex collatio divi-
næ pietatis.

I2. Accipe etiam pro gratia-
rum actione , cuncta sanctæ Ec-
clesiæ devota servitia, cū unanimi
concentrū totius cœlestis curiæ.

Et omnes Sancti ab origine
mundi, qui per gratiam tuam il-
luminati sunt & vocati ; omnes
quoque fideles & Christiani, in
omni populo, & tribu , & lingua,
& natione, qui usque hodie sunt,
& ante nos fuerunt, & post nos

erunt, pariter celebrent & collaudent dulcissimum atque gloriissimum nomen tuum, quod est super omne nomen benedictum.

Dicant iterum & revocent cū ingenti gaudio laudes universas, tuo nomini digne dicendas, tot utique vicibus, quot cœlum stellas, quot mare pisces, quot gramina tellus, quotque biblia continent apices.

Et cùm istud totum fecerint, & pro me suppliciter dixerint, tunc adhuc confitebor tibi, quia necdum satisfactum est ineffabili laudi nominis tui, quod totis viribus cupio laudare & omnimodo superexaltare; quo usque ad illas perveniam curiales laudes, quas modò non possunt attingere nec prosequi mortalium hominum voces.

13. Vides nunc, anima mea, magnitudinem & pretiositatem beneficiorum Creatoris ac Redemptoris Domini Dei tui, cui ad regatianandum non sufficit omnis creatura, quam ipse in laudem & gloriam sui æterni benedicti nominis condidit, qui nul-

Nequē sit
tamen
debitē
satisfac-
tum puz-
ta.

372 SOLILOQUIUM
lius utique gloriæ eget ; sed sibi
soli ipse solus sufficit, sua gloria
est, ipse qui est.

Ecce præ multitudine benefi-
ciorum ejus , non potui cuncta
ante oculos tuos reducere, sed e-
legi ex grandi copia tria munera
pretiolæ, quemadmodum Magi
Domino oblaturi fecerunt , in
quibus placuit penè universa
concludere.

Matth. 2

Beneficia
Dei tri-
plicia,

Nam omne beneficium, si di-
ligenter advertis, aut est naturæ,
aut gratiæ, aut superexcellentia:
& quodcumque aliud est , satis
convenienter ad aliquod horum
trium habet referri. In Creatio-
ne habes beneficium naturæ ; in
Redemptione beneficium super-
excellentia; in Justificatione do-
num considera gratiæ.

Pro quibus omnibus & singu-
lis gloria tibi sit sancta Trinitas,
æqualis, una Deitas, & ante om-
nia secula, & nunc, & in perpe-
tuum. Amen.

Finis Soliloquii Anima.

THOMÆ

THOMÆ A KEMPIS,
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI,

DE VIRTVTIBVS,

Tanquam candidis LILLIIS
IN VALLE humilitatis
à Christo plantatis.

PRO O E M I U M.

Iustus germinabit sicut lilyum,
 & florebit in æternum ante
 Dominum ; *Iste libellus potest*
nominari VALLIS LILIORUM.
 Loquitur enim de multis virtu-
 tibus, tanquam de candidis Li-
 liis, in valle humilitatis à Domi-
 no Iesu plantatis, & Spiritus
 sancti intima aspersione dulci-
 ter irrigatis. Nam, teste beato
 Gregorio, qui sine humilitate
 virtutes congregat, in ventum
 pulverem portat. De his quoque
 liliis loquitur Sponsa Christi,
 humili & devota Anima, ad
 Iesum Sponsum suum in Canti-
 cis Canticorum, ore cantans &
 corde jubilans, de visitatione
 sui, & donis ejus: *Dilectus meus,*
(inquit) mihi, & ego illi, qui pa-
scitur inter lilia. Et iterum: *Dilec-*
tus meus candidus & rubicun-
dus, inter ubera mea cōmorabi-
tur. Cuilaus, honor & gloria, in
secula seculorum. Amen.

CAPUT I.

De triplici statu vita humanae.

Cant.2.

Ego flos campi, & lilyum convallium.

Hæc est vox Christi, ad sanctam Ecclesiam in generali, & ad quamlibet animam devotam in speciali. Christus enim est speciosus Sponsus sanctæ Ecclesie, & caput omnium fidelium: flos omnium virtutum, & lilyum convallium: amator humilitatis & castitatis.

Quid faciendum
ut Christo
placeas.

Habitus
exterior
sine interiore,
parum
prodest.

Qui ergo vult Christo servire & cœlesti Sponso placere, studeat vitia sua vincere, lilia virtutum colligere, otium vitare, libenter studere, libros scribere, manibus operari quod utile est; frequenter orare, & Deo intime vacare, tumultus fugere, secretum diligere; & de alienis rebus & sibi nocivis tacere.

2. Habitus namque exterior parum valet, sine interiore virtute coram Deo. Vas est foris ornatum, sed intus vacuum. Sicut

ex

ex bono vase vini bonus odor procedit, sic ex hono corde religiosi bona verba & sancta opera procedunt, & laudem Dei & utilitatem proximi.

Attende ergo Frater, & quivis Christiane, statum tuum, in quo stas, & coram hominibus ambulas; ut deo digne placere studeas, & alios factis & moribus sanctis edifices. Totum enim in te redundabit, quicquid boni feceris, & quicquid mali coram Deo commiseris.

Quando ergo comedis & bibis, dormis & quiescis, & quemcumque volueris pro libitu tuo transis; tunc facis opera carnis, & assimilariſ bestiis terrenis, quae diſcurrunt, comedunt & bibunt, & replent ventrem suum, donec saturentur. Et si quis eis resistit, illum stimulant cornibus & unguis, terrent vultibus, & mordent dentibus, & clamant vocibus horrendis.

Tales sunt carnales homines, gulosi, avari, superbi, iracundi & litigiosi; spiritum Dei non habentes, sed passiones suas sequentes.

O o 2   3. Sed

Actioni-
bus natu-
ræ homo
assimila-
tur be-
niis;

Operibus spiritus Angelis; 3. Sed quando vigilas & oras, legis & cantas psalmos & hymnos, de Deo & Sanctis ejus ; vel quando jejunas & abstines à viuis, & proximo servis ; aut pro peccatis tuis doles, gemis & ploras , confiteris & veniam petis; tunc facis opera Spiritus sancti, & secundum spiritum ambulas, & religiosæ vitæ ordinem servas.

Tunc etiam sanctis Angelis assimilariſ in cœlis , qui semper Deum laudant, & cantant, & benedicunt , & nunquam faciem suam ab eo avertunt.

Sed peccatis cōparatur dæmonibus. Quando verò superbis, irascēris, detrahis, murmuras, fallis, mentiris, alios perturbas, & de malis eorum gaudes, & de bonis tristaris; aut quando proximum despicis, & commodum tuum in omnibus quæris ; tunc diabolum sequeris, & dæmonibus assimilariſ per malitiam & vitia , quæ committis.

Nam ipsi passiones suas & nequitias sequuntur, quantum possunt & audent facere, & in malis delectantur , quia boni non sunt, & alios seducere & pervertere nituntur.

Vita

Vita ergo justorum Angelis
similis, vita carnalium bestiis æ-
qualis, vita superborum dæmo-
nibus comparatur. Cave serue
Dei, ne laqueis eorum involva-
ris, & in judicio ab eis accuseris
& confundaris.

CAP. II. *De laude Dei in pauperate devotionis.*

Pauper & inops laudabunt Psal. 47.
nomen tuum Domine.

Quando sentis te aridum, fri-
gidum, & tristem in orando, &
meditando bona de Deo, non
debes propterea desperare, nec
desistere Jesum humiliter invo-
care: sed in paupertate spiritus
tui Deum lauda & gratias age, &
istum versiculum pro consolatio-
ne libenter lege: *Pauper & inops laudabunt nomen tuum Domine.*

Quid fa-
ciendum
in aridi-
tate men-
tis.

Multi enim sancti & devoti
fuerunt etiam quandoque aridi,
& per longum tempus à Deo de-
relicti: ut discerent patientiam &
aliis compati, per doloris & in-
opiæ experientiam, & non præ-

O o 3 su-

580 V A L L I S
sumarent nimis de seipsis , in
tempore devotionis & jubilatio-
nis.

Psal. 69.

Lege etiam versum istum se-
quentem, cum Propheta in psal-
mo: *Ego autem mendicus sum &
pauper, & Dominus solicitus est
mei. In Domino confido , quia
ipse virtus & salus mea. Verum
est, nam omne bonum à Deo.*

Gratia
subtra-
ctionem
ser &qua-
m imiter.

2. Noli ergo præsumere cùm
lætus fueris , nec te dejicere tri-
stitia gravatus; sed sicut Domino
placuerit in oculis suis , sic esto
contentus in omnibus. Nil enim
boni habes à teipso , sed totum
est à Deo.

Cùm gratia devotionis datur,
sol de cœlo lucet , & anima illu-
minatur, & quasi in divitiis exul-
tat. Sed miser deciperis, si præ-
sumis & inflaris.

Cùm verò occulte subtrahi-
tur gratia, & ab ingrato tollitur;
tunc vere pauper es & infirmus,
& parum potes sustinere, & tæ-
det orare.

Pro casti-
gatione
negli-
gentia,

Sed hoc pro beneficio accipe,
quod Deus te pauperem facit &
humiliat cum electis suis; & per-
cutit

cutit dorsum tuum filiorum vir- & infor-
ga, pro excessibus tuis occultis & matione
negligentias multis quotidianis; humili-
ut tibi ipsi viles casas, & nunquam tatis.
alte de te sapias ; sicut consulit
sanctus Paulus ad Romanos: No- Rom. 12
li, inquit, altum sapere, sed time.
Magnum lucrum animæ , de fe-
vilter sentire, & Deo omne bo-
num funditus ascribere.

CAP. III. *De probatione devo-
torum per contraria.*

Gaudete justi in Domino. *Psal. 32*
In cœlo semper est gau-
dium, in inferno semper est lu-
citus , in mundo utrumque ad
tempus, ad probandum homines
bonos et malos.

In æstate sunt dies clariores,
et in hyeme obscuriores; sic est
etiam cum anima devota. Quan- *Æstas &
do gratia Dei venit, et eam illu-
minat ; tunc multa abscondita
cognoscit et intelligit, cantat et
jubilat cum magna devotione,
quam sentit.*

Sed in tempore temptationis,
cum subtrahitur gratia devotio-

Oo 4 nis.

nis, tunc est in hyeme & frigore,
in obscuritate intellectus, & in
pavore mentis. Tunc patientia
est necessaria, & Deo magis ac-
cepta, crescunt virtutes per ad-
versa, & augentur per patientiam
æterna præmia.

Humiliatur anima & purgatur
per flagella, confunditur super-
bia, & evanescit vana gloria.

2. Quamdiu vivit anima in
corpore, exercetur in utroque,
pro profectu ampliore in Christi
amore.

**Ars magna nosse
uti bonis & malis.**

Magna ergo ars, magna vir-
tus est, bene uti bonis & malis.

Benedic ergo anima mea Do-
mino in omni tempore ; lauda
Deum tuum Sion die ac nocte ; &
erit merces tua magna utrobique
coram Deo in cœlo & in terra,
& omnia servient tibi prospera
& adversa, bona & mala, læta &
tristia.

Rom. 8.

Unde Apostolus Paulus ait :
*Diligentibus Deum omnia co-
operantur in bonum, & nihil de-
erit timentibus eum. Beati, qui in
omnibus sequuntur voluntatem
Dei.*

CAP.

CAP. IV. De vero amatore Dei.

Diligite Dominum omnes *Psal. 30.*
Sancti ejus , pusilli & ma- *Sap. 6.*
gni; quia pusillum & magnum ip-
se fecit.

Verus amator Dei amat pure Deus pure
 Deum, scilicet Deum propter propter
 Deum , & propter eum solum se, non
 fruendum; & non propter lucrum ob com-
 ab ipso habendum ; nec propter modum
 aliquod proprium commodum amandus;

Ideo in laudem Dei Psalmista
 frequenter dicit, & repetit: *Con-* *Psal. 105.*
fitemini Domino , quoniam bo- *106. 117.*
nus ; & hoc dicere dulce est a- *135.*
manti.

Sed dicere, quoniam in æter-
 num misericordia ejus , dulcius
 sapit pœnitenti & dolenti de
 peccatis suis. Ne ergo desperet
 homo fragilis in malis suis, ad-
 ditur: Quoniam in æternum mi-
 sericordia ejus.

O o s   2. Ille

2. Ille autem amplius placet
Deo, qui profundius se humiliat;
et ferventius ipsum amat.

Homo Beatus, qui se viliorem omni-
pius un- bus reputat; et cavet omne, quod
de beatus Deo displace cognoscit.

censem- Beatus, qui propter Deum et
dus, beneplacitum ejus, totum opus
suum facit ex charitate, cum pu-
ra intentione; et quicquid boni
cogitat, hoc ad Dei honorem et
laudem et gloriam integre refert.

Beatus, qui nil sibi retinet, sed
totum Deo libere reddit, quod à
Deo accepit.

**CAP. V. De gratitudine anima
pro omni bono.**

Psal. 33.

Magnificate Dominum me-
cum, & exaltemus nomen
ejus in id ipsum.

Ille magnifice Deum laudat,
qui de minimis etiam beneficiis
gratias maximas agit; quia ille
dat, qui super omnia maximus est

**Inter be-
neficia
Dei nullū
vile.**

Nil tibi parvum nec vile esse
debet, quod Altissimus tibi ex
gratia libere præstat. Non quæ-
rit Deus aliquid magis, quam ut
gra-

gratis ametur , & omnis offensa
caveatur, atque gratitudo sem-
per et ubique ei reddatur.

Magnus coram Deo est , qui
se ex vera humilitate spernit et
substernit ; et omnibus bonis et
beneficiis indignum se judicat ;
nec in aliquo bono vane exul-
tat, nec laudem concupiscit.

2. Major tamen ille , qui sicut
Job percussus, contemptus, con-
victiatus, depauperatus , negle-
ctus, tentatus, affl. ctus, derisus,
et confusus gratias agit, lætatur,
et benedic : et omnia gravami-
na et exilia sibi contingentia pro-
maximis lucris computat, et pro-
pter Deum sustinet , et conqueri-
cessat.

Beatus qui virgam doloris, si-
c ut Job , de manu Dei pie acci-
pit, et totaliter voluntati divina
se offert et committit.

Beatus, qui hoc semper quæ-
rit, et eligit , quod Deo magis
placet, et pro deliciis vilia capit;
et læsus lætior manet , et dæm-
num temporale animæ lucrum
reputat.

*Job. I.
Gratum
esse in
adversis
Deo gra-
tissimum,*

CAP. VI. *De conformitate
anima devotæ cum Crucis
fixo.*

Psal. 90.

Cum ipso sum in tribulatio-
ne.

Quid est hoc Domine? Ex-
pone mihi verbum istud, quod
dixisti; aperi sensum hujus versi-
culi pro solatio servi tui.

Quid sit
esse cum
Iesu in
cruce;

Quid cum
eo resur-
gere:

Quid cum
eo cœlos
petere.

D. Audi fili. Quando es in
tribulatione & cordis mœrore,
tunc es cum Iesu in cruce.

Et quando iterum consolaris
in devotione, & delectaris in
bymnis & canticis divinis, tunc
resurgis cum Iesu in novitate
spiritus, & quasi à mortuis susci-
taris de sepulchro, alleluja lâte
canendo.

2. Cùm autem flexis genibus
oras pro peccatis tuis, & intime-
doles & ploras, tunc duris icti-
bus ante portam cœli pulsas.

Cùm verò omnia terrena jam
negligis, & sola cœlestia intus
meditaris, tunc cum Iesu ad cœ-
lum pergis, & Angelis sociaris.

Esto ergo mitis, humiliis &

RAS

patiens, in omni eventu & infirmitate irruente super te propter Deum; & porta crucem tuam patienter cum Jesu, moriendo quotidie in cruce, pro æterna salute tua; quia omnis afflictio carnis patienter tolerata, medicina est animæ & satisfactio pro peccatis, & spes futuræ beatitudinis & gloriæ. Amen.

Afflictio
carnis
medicina
animæ.

CAP. VII. *De ambulatione animæ puræ cum Deo.*

Ambulate dum lucem habetis.

Ille ambulat cum Deo in lumine, qui nil cupit de hoc mundo habere, sed habet cor suum fixum ad Deum in cœlo. Nam ibi est thesaurus animæ absconditus, Dominus Jesus Christus, in quo omnia bona continentur.

Semper miser est & eget, quicquid habet, qui Deum amicum non habet. Ille Deum habet, qui eum amat, & sermonem ejus servat.

Qui Deum
non ha-
bet, pau-
per est,
quidquid
habeat.

2. Ille verbum Dei bene seruat, qui otiosum verbum nunquam

O O 7 quam

quam profert, qui opere ostendit
quod ore prædicat; qui propriam
gloriam non quærit, sed omnia
bona quæ facit, et in aliis videt,
pure ad gloriam Dei refert.

**In omni-
bus cura
placere
Deo.** Qui autem sibi placet, stulto
bus placet, et Deo displacebit. Ideo in
omnibus bonis quæ agis et dicis,
Deo placere studeas, ut amplio-
ra bona ab eo recipias.

De bonis naturæ quid gloria-
ris, cùm sis mortalis à vermis
mox rodendus? Audi senem ju-
venis. Recipe te à rebus te distra-
hentibus; quia requiem non in-
venies, nisi ad cor tuum redeas,
et Deum super omnia bona quæ-
ras, et intime diligas.

**CAP. VIII. De pace cordis &
quiete in Deo.**

Psal. 75. **I**n pace factus est locus ejus.
Quis est in bona pace? Qui
mitis et humilis corde. Quare
vis scire de statu aliorum, qualiter
sit cum eis, et te ipsum negli-
gis in multis?

**Pax &
tranquil-
litas cor-** Ecce, qui melius scit se humili-
are et pati propter Deum, hic
melius est in pace. Huius omne o-
nus

nus sit leve, propter Deum quem
habet in corde.

*dis quo²
modo
fervanda*

Beatus, qui loquitur cum Deo
orando, meditando, cantando,
legendo; et de alienis tacet, quæ
sunt in mundo.

Ubicumque es, et transis, vel
fugis, cogitatio tua tecum tran-
sit. Bona meditatio lætitificat, ma-
la contristat. Ira perturbat, invi-
dia excæcat, odium necat. De-
vota lectio instruit, oratio ac-
cedit, operatio verbum implet.

2. Sermo sanctus corda mun-
dat, vanus maculat, otiosus scan-
dalizat, durus gravat, pius pla-
cat, moralis ædificat, historialis
idem confirmat, cœlestis ad æ-
thera levat.

Munda ergo cor tuum ab om-
ni malitia, et eris in bona pace.
Non est pax bona, nisi in Deo, et
cum virtuoso, qui omnia bene a-
git propter Deum, quem diligit.

Mane in silentio, et sustine
modicum propter Deum, et ipse
liberabit te ab omni onere et
inquietudine.

Beata vita et bona conscientia   *Bona cō²
dant fiduciam ad Deum in tribu scientia²
la-*

parit si-
duciam,
mala ti-
morem.

latione, et in morte; mala autem
conscientia semper est in timore
& in lite.

Iracundus cito cadit de uno
malo in aliud pejus. Patiens &
mitis de hoste facit amicum, &
Deum inveniet sibi semper pro-
pitium, propter pietatem erga
peccantem.

CAP. IX. *De recollectione cor-
discum Deo.*

Lucas II.

Qui non colligit mecum, di-
spergit, ait Dominus noster
Jesus Christus.

Quid fa-
tiendum
in distra-
ctione
cordis.

Cum fueris multum dispersus
& inde votus propter multiplices
diaboli phantasias, & amaras
passiones cordis, & hominum
displacentias te inquietantes;
stude te recolligere in secreto,
per Orationem Dominicam &
Angelicam Salutationem: &
prosterne te solo tenus ante san-
ctam Crucem, vel beatæ Virginis
Mariæ imaginem, aut alicujus
Sancti devotam picturam, ad Dei
honorem Sanctorumque memo-
riam factam.

Invoca præcipue Jesum &
Ma-

Mariam, cum omnibus Angelis
& cœli civibus, pro misericor-
dia & gratia divinæ consolatio-
nis tibi iterum reddenda: & dic
cum sancto David in Psalmo:
Domine ante te omne desiderium Psal. 37.
meum, & gemitus meus à te non
est absconditus. Domine spes
mea à juventute, ad te confugio
in tribulatione mea.

2. O Domine, doce me sem. **A spiratio-**
per sequi & facere voluntatem **ad Chri-**
tuam, & relinquere meam: quia **stum piis-**
hoc beneplacitum est tibi, & uti-
le mihi, pro salute animæ meæ.

Domine, nunquam mihi con-
tingat aliquid cogitare, vel desi-
derare, aut operari, quod disipli-
ceat tibi, aut alteri noceat, sicut
præcepisti mihi & omnibus ser-
vientibus tibi.

Cùm contrarium ago, corrige
me in misericordia tua, & non in
ira perdas me. Quia Deus meus es
tu, & ego pauper & fragilis ser-
vus tuus, gratia & misericordia
tua in omnibus maxime egens.
Sit nomen sanctum tuum, nunc
& in æternum, super omnia be-
neditum, Amen.

CAP.

CAP. X *De vigilatione & ora-*
tione, contra tentationes.

Marc. 14

Vigilan-
dum con-
tra tripli-
cem ho-
stem.

2. Petr. 5.

Vigilate & orate, ut non in-
tretis in temptationem, car-
nis vel spiritus, vel diaboli, vel
mundi.

Caro suggerit concupis-
ciam, spiritus superbiam, diabolus
invidiam, mundus vanitatem.
Christus autem è contrario dœ-
cet.

Nam suadet servare castita-
tem, humilitatem, charitatem, &
contemptum mundi: ad prome-
rendum regnum Dei, & evaden-
dum pœnas inferni.

Vigilandum igitur & oran-
dum, omni tempore, & in omni
loco: quia nullibi securitas ab
adversario maligno, qui non
dormit, nec quiescit à tentando;
sed circuit & quærit, quem deci-
piat & molestet, & à bonis exer-
citiis impedit, & ab oratione
cessare faciat.

2 Ideo Dominus noster Jesus
Christus, sciens nequitias diabo-
li & utilitatem orationis, forti-
tu-

tudinem hostis & debilitatem hominis, admonet fortiter discipulos suos & omnes fideles vigilare & orare, si non velint ab hostibus suis, id est, vitiis, superari.

Vigilate igitur & orate, ut non intretis in temptationem diaboli. Non tam necei consentiatis. Si non potes multa, totum psalterium legere, lege unum Psalmum, unum versum, unum devotum hymnum de Jesu, Maria, aut de aliquo Sancto; ad excitandum cor tuum sursum in Deum, per gemitum & vivæ vocis oraculum.

Prope est enim Deus omnibus invocantibus se cum humilitate. Nam humilis oratio justi penetrat cœlos, dat fiduciam ad Deum, & frangit diaboli consilium & vires, minas & nugas.

3. Si impediris foris ab hominibus, intra cubiculum tuum secundum Christi consilium; & clavis ostiis, ora Patrem tuum in abscondito. Ipse enim scit, quid cogitas & desideras, & quid opus est tibi.

Sic ergo in omni petitione ora: Pater fiat semper voluntas tua,

tuas

tua, non mea : fac mecum, sicut
placitum est tibi, & utile mihi.

In choro
quomo-
do ver-
sandum,

Cantus
qualis
Deo gra-
tus.

Si fueris cum aliis in choro,
lege & canta cum eis, sicut An-
gelus coram Deo. Sic canta ex-
teriorius, ut compungaris interius.
Sic placeas hominibus, ut non
displaceas Deo & sanctis Ange-
lis ejus.

Deus enim magis attendit
compunctionem cordis, quam
clamorem altæ vocis. Quia per
humilem precem Deus placatur,
per vanam gloriam offenditur.
Per mœroris fletum gratia ac-
quiritur, & virtus augetur ; per
dissolutionis sonum devotio per-
ditur, & pro omni culpa & ne-
gligentia pœna reddetur. A qui-
bus malis divina pietas nos sem-
per custodiat, & ad cœlestia re-
gna perducat.

CAP. XI. *De timore aeternæ pœ-
na contra vitia carnis, &
superbiam mentis.*

Psal. 118.

Confige timore tuo carnes
meas.

Utilis est hæc oratio contra
car-

carnis vitia , & ad superbiam
mentis deprimendam.

Ista enim duo mala quotidie
hominem impugnant & vexant.
Aut enim caro illicita concipi-
scit; aut spiritus de bono super-
bit & laudem quærit. Utrumque
magnum malum, utrobius peri-
culum grave.

Duo vi-
tia homi-
ni magis
infesta,
concupi-
scentia
carnis &
vana glo-
ria.

Cum te tentat caro misera
cito moritura, cogita æterni ignis
tormenta; & sic ignem con-
cupiscentiae extingues igne gehennæ,
& motus majores expel-
lent minores , ut spiritus salvus
fiat per ignem.

Brevis est omnis delectatio
carnalis , fallax & vana omnis
mundi lætitia, omnis decor cor-
poris, omnis honor & gloria.

Contra
utramque
reme-
dium.

Sicut dolor capitis cogit dis-
solutum gemere & flere ; sic ti-
mor mortis & ardor inferni , fa-
ciunt passionatum & tentatum à
peccatis abstinere.

2. Qui sine timore est , cito
corruit in malum : & qui se non
humiliat coram Deo & Sanctis
eius , confundetur in judicio à
demonibus, & punietur durissi-
me ab eis.

Fir-

Firma & vera sententia ista stat, nec fallit : Sive homo, sive Angelus sit, Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Misericordia autem Domini ab æterno cum sanctis & electis suis usque in æternum.

Iacobi 4.

Time ergo superbe judicium Dei in omnibus factis tuis, & noli gloriari in vanis reputacionibus tuis.

Cum feceris totum, quod poteris & debes, adhuc deficis in multis, & vix unum pro mille reddere vales. Time virgam Dei, time baculum, time judicium futurum. Nil transibit impunitum; nil erit in bonis irremuneratum.

Si domus tua arderet, nonne timeres, & cito surgeres, & fugeres? Ecce, quid facit timor & tremor, & cogitatio de pœnis futuris, quæ nullis finientur temporibus. Expellunt namque temporem, & inducunt orationis fervorem, propter nimium inferni horrorem.

CAP.

CAP. XII. De memoria domi-
nica passionis, contra dis-
solutos.

BEATI qui lugent, quoniam i-
psi consolabuntur. A quo? Matt. 5.
certe à Christo in secreto cordis,
non de hoc mundo in vanis rebus.

Levia enim & jocosa verba &
frequens risus , non congruunt
sacræ passioni Christi et amarif-
simis vulneribus ejus.

Si enim haberem unam acu-
tam spinam de corona Jesu in
capite meo ; aut in dorso meo
transfixam , nunquid riderem?
Minime , sed præ dolore magis
flerem, et alte clamarem.

Si etiam unum clavum crucis
in pede haberem , quo irem et
currerem? Nusquam utique irem
aut currerem; sed magis federem
et dolerem ; et per experientiam
dolorum meorum, Christo com-
pati discerem.

Et utinam amarissime possem
flere, in remissionem omniū pec-
catorum meorū.O quam fangs
dolor et dulcis fletus , ex com-
passione sanctorum vulnerū Do-
mini

Male ob-
veniunt
delecta-
tio car-
nis, & me-
ditatio
Domini-
ca Paf-
fionis.

598 V A L L I S
mini nostri Jesu Christi largiter
effusus!

Contra
tentatio-
nes cer-
tissimum
in passio-
ne Christi
reme-
diūm.

2. Quando ergo gravaris, aut
tentaris, aut infirmaris; recurre
cito ad orationis scutū, & sanctæ
crucis vexillum, & in sanctorum
vulnerum Christi fixuris, quære
vitiorum tuorum salutiferam
medicinam, per devotam oratio-
nem & seriosam passionis ejus
recordationem.

Pondera sanctæ crucis mag-
nitudinem, longitudinem, & al-
titudinem, in quo Jesus Christus
pependit nudus, diris clavis pro-
te confixus.

Numera attente, quām multæ
acutæ spinæ in corona Domini
fuerunt, quæ sanctum verticem
capitis Filii Dei tam acriter pun-
xerunt, & largissime cruentari
fecerunt.

Pone hæc & cætera arma pa-
ssionis Jesu Christi juxta te, pro
bona custodia diei ac noctis, ne
invidus hostis diabolus inveniat
te vacuum à divinis imaginibus,
& inquiet cor tuum sordidis pi-
sturis & urticis.

strati
mollities

3. Sit tibi proinde lectulus
tuus

tuus sine plumis, in memoriam respuen-
da exempli
sanctæ nativitatis Domini nostri
Jesu Christi, quasi angustum &
pauperculum præsepe, virtutibus
plenum; in quo puer Jesus vagie-
bat in cunabulis, pannis involu-
tus, modico fœno pro ferico pal-
lio tectus, parvo que lacte Matris
Virginis refectus.

Sit duritia & vilitas culcitrae
tuæ, recordatio quædam duri &
lapidei sepulchri Domini nostri
Jesu Christi pro te crucifixi &
vere mortui, & in corde terræ
sepulti, ac grandi lapide clausi.

Hic ergo in pace Christi quie-
scet, omnium oblitus quæ sunt in
mundo; omnia reputans vilia &
pro nihilo, quæ magna videntur
& jucunda, ut cum eo resurgas
nunc in virtutibus & gratia, & in
novissimo die cum Electis in
gloria sempiterna. Amen.

CAP. XIII. *De invocatione
sancti nominis Iesu, & bea-
ta Mariae Virginis
matris ejus.*

Dirige Domine Deus meus,
in conspectu tuo via mea. *Psal. 50.*

Pp

Via

Via tuae Domine Jesu Christe, viae pulchræ, viae mundæ & securæ, ad ambulandum in eis recte & perfecte. Et omnes semitiae tuae pacificæ & sanctæ, ad perducendum omnes fideles tuos & humiles corde, in regnum tuum cœleste.

Iesu & **Maria** **semper in** **memoria.** Ubicumque ergo pergis, ambulas, stas, & resides, invoca Iesum & Mariam piam Matrem eius; & hunc sanctum versiculum libenter pro conductu viae lege:
Psal. 16. *Dirige Domine Deus meus, in conspectu tuo viam meam.*

Deinde consimiliter istum adde: *Perfice, pie Iesu, gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea, ad videndum vana, & loquendum otiosa, animæ meæ nociva.*

2. Post hæc etiam, hunc dulcem versiculum pro viatico ciborum assume, & quasi baculum in manu firmiter tene, & tæpè orans devote lege:

Oratio brevis & **nervosa** **ad Iesum & Mariam,** *Iesu & Maria, sint mecum semper in via, in omni loco, & in omni tempore, pro bona custodia: ne forte per deuinæ errem.*

*dispergar per multa phantas-
mata intus & extra.*

Hæc sancta oratio , Iesu &
Maria, brevis est ad legendum,
levis ad portandum , facilis ad
tenendum , dulcis ad cogitan-
dum, fortis ad protegendum, fi-
delis ad custodiendum , socialis
ad ambulandum, delectabilis ad
recreandum , amicabilis ad con-
solandum , potens ad adjuvan-
dum, prudens ad perducendum
recto itinere omnem pauperem
peregrinum & seculi contem-
ptorem, ad vitam æternam.

Hæc sancta oratio habet se-
cum meliores comites & poten-
tiores milites, præ omnibus re-
gibus & principibus mundi , &
altiores sanctos , præ omnibus
sanctis in cœlo & in terra.

Hæc sancta oratio trahit ad
se in fervore spiritus totam cœ-
lestem curiam, quæ sequitur cum
omni reverentia Dominum suum
Iesum Christum , & Dominam
suam sanctam Mariam, Matrem
Iesu Benedictam, omni laude di-
gnissimam , ab omnibus hono-
randam.

Encomia
eiusdem.

Optimi
comites
in hujus
vitæ via
Iesus &
Maria.

Qui illos pro sociis secum ha-
bet in via hujus vitæ, etiam pios
patronos inveniet mortis tem-
pore. Noli jam ipsos deserere, si
cupis cum Iesu & Maria semper
vivere & gaudere.

Bene ergo & secure ambulat,
qui Iesum & Mariam in corde
portat, ore sœpè nominat, labiis
benedicit, manibus plaudit, pe-
dibus tripudiat, voce clamat,
corde jubilat, oculis plorat, vul-
tu suspirat, osculis placat, bra-
chiis amplectitur, & flexis geni-
bus adorat.

3. Beatus, qui *Iesum & Ma-*
riam sedulo invocat, devote sa-
lutat, amoroſe commemorat,
eximie honorat, lætissime col-
laudat, altissime glorificat, ar-
dentissime amat, suavissime eru-
et, jucundissime celebrat &
cantat.

O quām dulcis est Jesus, &
quām dulcis sancta Maria, dile-
cta Mater ejus! Beatus peregr-
nus, qui in omni loco & tempore
exilii sui in corpore, meminit
patriæ cœlestis, ubi Jesus & Ma-
ria gaudent pariter, cum omni-
bus

L I L I O R U M; 603
bus Angelis & Sanctis suis in
maxima lætitia & æterna gloria.

Beatus peregrinus , qui non
quærit mansionem in mundo, sed
cupit dissolvi & esse cum Christo
in cœlis.

Beatus pauper & mendicus,
qui quotidie transit pro pane
cœli; & donec recipiat unam mi-
cam, non cessat supplicare humi-
liter ante Dei mensam.

Beatus qui vocatur ad cœnam
Agni , & donec perveniat ad
convivium supernum, accipit e-
jus sacramentum.

4. Quoties enim aliquis devo-
te communicat, aut sacerdos ad
honorem Dei reverenter & de-
vote celebrat, toties cum bene-
dicto Jesu & benedicta Matre
eius spiritualiter manducat &
bibit.

Iste est discipulus Jesu , capel-
lanus beatæ Mariæ Virginis, so-
cius Angelorum, concivis Apo-
stolorum , domesticus Dei, co-
gnatus Sanctorum, amicus cœli.

Hic turbas fugit, fabulas vi-
tat, verba Jesu cogitat , & cor
suum cum cæteris sensibus suis

Qui de-
vote
commu-
nicat,
cum Jesu
& Maria
mandu-
cat,

604 V A L L I S
solicite custodit ; ne Jesum, &
Mariam , & omnes Sanctos of-
fendat.

Psal. 23.

Hic accipiet benedictionem
& misericordiam à Domino Je-
su salutari suo ; & quām cito ad
eum clamaverit , exaudiet eum
de cœlo sancto suo, in quocum-
que loco fuerit & periculo.

Ioan. 6.

Nam cùm discipuli in mari
navigarent, & præ timore sub-
mergendi Jesum invocarent, sta-
tim ipse Jesus adfuit , & dixit:
*Quid timidi estis? Habete fidu-
ciam: Ego sum, nolite timere.*

Vox enim Jesu, vox dulcis ad
consolandum , fortis ad prote-
gendum, jucunda ad lœtifican-
dum, benigna ad indulgendum,
gratiosa ad tribuendum vitam
æternam,

CAP. XIV. De forticertamine
contra vitia, per exempla
Sanctorum.

Psal. 30.

Sancto-
rum e-

Viriliter agite, & confor-
tur cor vestrum.

Sicut per passionem & crucem
Iesu & sanctorum Martyrum

pœ-

pœnas, discimus adversa tolerare; sic etiam per beatam Virginem *Mariam*, & per omnes sanctas Virgines, Videlas & Continentes, discimus carnalia vitia vincere, divitias contemnere, honores fugere; & per contemptum omnium mundanorum cœlestia quærere & amare.

O serve Dei, stude virorum fortium patientiam insuperabilem sequi, diabolo & consilio ejus resistere, & per debilium puellarum constantiam virginalem, omnia delectabilia carnis cum cæteris vitiis, longe à te projicere & spernere.

Si bona temporalia Deus dederit pro sua clementia paupertati tuae, noli inde miser, extolli, noli stulte cor apponere; quia nescis, quamdiu hic eris, & istis frueris.

Noli longam optare vitam, sed bonam, quia melior est bona conscientia, quam omnes thesauri mundi. Quanto enim plus habueris de rebus terrenis, tanto districtius inde judicaberis.

¶. Heu fallax gratia, et brevis gloria

xempla
docent
adversa
pati, ter-
rena con-
temnere,

Brevis &
fallax
mundi
gloria.

gloria mundi, in divitiis, hono-
ribus, prælaturis, & deliciis hu-
jus vitæ gaudere ; post quæ se-
quuntur maximi dolores & fle-
tus, cum diabolo semper ardere,
ubi nulla est redemptio à pœnis
eorum.

Sed, ô quām magna jucundi-
tas Electorum, cum Angelis semi-
per lætari; ubi summa felicitas o-
mnium bonorum, cum Deo &
Sanctis ejus, sine fine durabit!

O quām felices viri & pru-
dentes virgines, qui omnia pro-
pter Christum reliquerunt, & per
arctam viam ad æternam patriam
pervenire studuerunt.

Præsens
vita per-
petua lu-
cta.

2. Scitote ergo omnes fideles
& devoti servi Iesu Christi, quia
oportet vos contra varias tenta-
tiones carnales & spirituales
pugnare, vigilare, orare, jejuna-
re, & laborare, quamdiu vivitis.

Oportet carnem castigare, ne
intumescat ; & concupiscat con-
tra spiritum ; & ne decipiat &
prævaleat contra animam, tra-
hendo ipsam in gehennam.

Seculi
gaudia
sequitur

Quid prodest hic carnem deli-
cate nutrire, & postea in inferno
gravissime torqueri ? Et

Et quid juvat hic laudari & ~~eterna~~
honorari ab hominibus, & in fu- ~~miseria~~
turo confundi & condemnari
cum impiis & dæmonibus?

In mundo doctor & magnus
reputari, & in numero Electorum
non computari, maxima confu-
sio & deriso est coram Deo, &
omnibus Sanctis ejus.

Pro Christo autem pati & vi- Pati pro
lipendi à malevolis , maximus Christo
honor, laus, & gloria apud Deum maxima
& omnes Sanctos. gloria.

Hinc ipse ait discipulis suis, &
consolatur ubique omnes fide-
les , pro nomine ejus injuriam &
pressuram patientes: Beati eritis,
cùm vos oderint homines, & ex- Matt. 5.
probraverint propter nomen
meum. Gaudete & exultate, ec-
ce enim merces vestra multa est
in cœlis.

CAP. XV. *De instabilitate in
loco & in ordine.*

Stabiles estote in omni opere 1. Cor. 15.
Domini semper.

Dic bone frater, quid utilita- Discursus
tis & sanctitatis tibi contenta hoc fabulæ, &
illuc

**& otium
vitanda.**

illuc discurrere, & multa ubique
videre & audire , & ad regnum
cœlorum non posse pervenire?

Beatus , qui ab omni evaga-
tione cor suum & corpus custo-
dit , & cito ad seipsum cum ge-
mitu redit & veniam petit.

Væ tibi , qui sœpè foris eva-
garis , & tempus in fructuose ex-
pendis , & alios scandalizas .

Pax multa libenter in cella
manenti, Deo in secreto vacanti,
sœpè oranti , sacros libros scri-
benti, scripturas studiose legen-
ti, ac sanctis meditationibus af-
fetuose insistenti.

2. Otiosus & fabulosus, multa
correptione dignus , & à com-
muni colloquio separandus ; ne
forte simplices & pusillos infi-
ciat , & vanis verbis ac moribus
perversis scandalizet ac pertur-
bet.

Idque Time , ô dissolute & jocose,
metu pur- futura ignis purgatorii tormen-
gatorii & ta; ubi pro quolibet levi & otio-
infernij so verbo & cogitatu maligno,
patieris à dæmonibus durissima
verbera.

Multo melius est ergo modò

timere & cavere, pœnitere & fere; quām in futuro cum impiis si-
ne fine torqueri, & à dæmonibus
fustigari. Certe non est risus &
jocus in inferno semper ardere,
unde nullo auxilio poteris hbe-
rari.

3. Si quis ista frequenter pen-
saret & stricte ponderaret, om-
nia mundana cito contemneret;
& omnia delectamenta carnis
exhorreret; ut æternas pœnas e-
vadere, & ad cœlestia gaudia
post mortem perveniret.

Sed vœ eis modò, & amplius
in futuro, qui divina judicia mo-
dicum attendunt, & fere omnia
pro levibus ducunt, quia pœnas
illas in corpore non sunt experti.

Mirum ī
sta non
magis
attendit

CAP. XVI. *De divino solatio,*
in tribulatione pro Christo.

IN mundo pressuram habebitis, Ioan. 16.
sed confidite, ego vici mundū.

Dicitur in proverbii à mul-
tis: Solatium est miseris, socium
habere in pœnis. Quis est iste
socius tam bonus & pius, qui scit
compati miseris & infirmis?

Socius in
pœnis,
solatio
est mise-
ris.

Me

A t C h r i-
st u s o m-
n i u m f i-
d i s s i m u s :

I o a n . 1 0 .

P s a l . 3 0 .

P s a l . 9 0 .

N e m p e
t e n t a t u s
& i p s e p e
o m n i a .

P a t i &
t r i b u l a r i
u t i l e :

Iste est Dominus noster Jesus Christus, pro nobis passus & crucifixus; qui in Evangelio dicit se medicum & pastorem esse animalium, & consolatorem tribulatorum, pauperum & infirmorum, lapsorum & vulneratorum. Non est (inquit) opus sanis medicus, sed male habentibus.

Et similiter de eodem loquitur sanctus David, ita consolando tristes : *Iuxta est Dominus his, qui tribulato sunt corde.*

Et iterum in alio Psalmo de quolibet tentato & tribulato, ne desperet, ita per seipsum loquitur Deus, dicens: *Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum & glorificabo eum.*

Est enim vere magna consolatio tristibus & variis modis affictis, quia Christus etiam fuit tentatus, tristis, & in multis doloribus pro nobis afflictus.

2. Nisi enim esset utile & salubre animæ nostræ pati & tribulari in mundo, non permetteret hoc Deus fieri, qui est summe bonus & justus in omnibus viis suis.

Qui

*Qui ergo proprio Filio suo non Rom. 8.
pepercit à flagellis, tu quis es, qui
audes contradicere verberibus
eius, reus in multis peccatis?*

Justum est enim, ut servus ma- *Nec no-*
*lus & inutilis, non contradicat *bis indi-**
*domino suo percussus, saltem in *gnum,**
*modico; quando Filius in omni- *Christo**
*bus dilectus et in nullo culpabi- *tam dura-**
lis, tantis plagiis suis percussus. *passio;*

Justum etiam est, ut de eodem
calice ægrotus sanandus modi-
cum breviter bibat, de quo me-
dicus sanus, totum amaritudinis
poculum sibi oblatum bibit; ut
totum mortis venenum purgaret,
et hominem in anima et corpore
necatum perfecte sanaret, et ab
æterna morte liberaret.

Alleviatur igitur multum onus
servi, in consideratione gravioris
ponderis innocentis Domini sui.

Mitigatur valde dolor lan-
guentis, si diligenter pensat,
quoniam hæc afflictio pie tolera-
ta, est purgatio pro peccatis, et
spes æternæ salutis.

3. Magnum namque et hono-
rificum est pauperi servo, si ipse
fuerit Domini sui panno eodem
*Imo et-
iam ho-
norificus;*

Qq

vesti.

vestitus, & purpura filii regis insignitus, cum qua meretur ad Regis æterni nuptias introire.

Panni seu
insignia
Christi,

Panni Jesu sunt humilitas cordis, paupertas in necessariis, patientia in adversis, perseverantia in virtutibus.

Qui virgam Dei pro munere accipit, salutem animæ ex verberre reportat, & coronam amplioris gloriae in cœlo recipiet.

Psal. 40.

Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem Jesum, pro nobis nudum & inopem factum, cum esset ditissimus omnium, & sequitur eum sapienter, ferendo crucem suam in quotidianis laboribus, pro salute animæ suæ usque ad mortem.

CAP. XVII. *De custodia conscientia, in omni loco & tempore.*

Psal. 118.

A nimæ mea in manibus meis semper.

Nihil utilius & salubrius cipienti ad vitam æternam pervenire, quam semper cogitare de animæ suæ salute.

Lege

Lege & percurre omnia, non
est salus animæ, nisi in Deo & in
bona vita. Hinc ait Dominus &
redemptor animarum discipulis
suis: *Quid prodest homini, si mū-
dū universum lucretur, anima
verò sua detrimētum patiatur?*

Matt. 16.

Qui istud frequenter cogitat,
& magis de animæ suæ salute cu-
ram gerit, quam de temporali lu-
cro, vel corporali cibo; hic vere
sapiens negotiator est, quia æter-
na & spiritualia omnibus peritu-
ris præponit & quærit.

Animæ
cura ni-
hil po-
tius.

Iste est unus de bonis & fidelis-
bus Christi servis, qui de duobus
talentis, quatuor; & de quinque,
decem facit: & unum non ab-
scondit in terra; nec secludit; nec
à se projicit; nec contemnit; sed
paupéri potius tribuit, ut pro se
oret; aut ad altare Deo ostert,
regratiando ipsi etiam pro mini-
mo dono, quod accepit.

Matt. 25.

Dona Dei
ad lucrū
animæ
refereq-
da.

Beatus servus super pauca fi-
delis & prudens, qui omnia tem-
pora sua utiliter expendit, & de
extraneis rebus ad se non perti-
nentibus tacet; sed tanquā surdus
& mutus propter Deum factus,

Qq 2 pa.

pacifice tumultus seculi pertransit, et animam suam ante se in manibus suis semper portat.

**Aliena
non cu-
randa.**

Noli ergo de statu aliorum curiose quererere, nisi quantum charitas Dei et fraterna compassio exigit.

2. Noli laudes hominum appetere, quæ vanæ sunt; nec virtus peria expavescere, quæ non obfunt; sed animam purgant et humilient, et in cælo alte coronant.

Nemo dignus est à Deo sublimari, nisi qui scit pro Deo virtus peria pati.

Sicut enim, tu Domine Deus, passus es pro me; ita et ego debeo pati pro te, et te sequi pro posse. Tu enim sancto Petro dixisti: *Sequere me.*

Sed heu mihi Domine, quia tam parvum possum pati pro te. Sæpè propono, et de decem vix unum perficio. Multa sunt verba, sed opera pauca. Totum est culpa mea, et excusatio nulla. Nam desidia et negligentia propria augent peccata mea.

Quid ergo restat ad ista dicere et cogitare, nisi veniam petere,

*Ioan.21.
Infirmitas
humana
in exe-
quendis
bonis
proposi-
tis,*

re, & orare ? Peccavi Domine,
miserere mei.

Sic enim omnes Sancti ante te
fecerunt & docuerunt : & adhuc
quotidie omnes fideles faciunt.

Omnes Sancti & amici Dei,
orate pro me, quia infirmus sum,
& omnibus bonis indigeo, & ab
omnibus juvari humiliter peto.

3. O sancte sanctorum, Domine Deus meus, inclina aurem tuam ad precem pauperis servi tui. Aduva me, & salvus ero, & meditabor in justificationibus tuis semper.

O utinam merear unus de pu-
fillis gregis tui esse in regno,
quod præparasti humilibus &
diligentibus te.

Diligam ergo te, Domine virtus mea, ex toto corde meo, sicut præcepisti ore sancto tuo. Tu spes mea, & salus mea, & totum desiderium meum.

Dam mihi intellectum clarum,
contra omnem errorem ; cor-
mundum, contra omnem impu-
ritatem; fidem rectam, contra o-
mnem dubitationem ; spem fir-
mam, contra omnem diffiden-

tiam; charitatem ferventem, contra omnem acediam & negligenciam; magnam patientiam, contra omnem turbationem; sanctam meditationem, contra turpem imaginationem; continuam orationem, contra diaboli impugnationem; diligentem attentionem adlectionem, contra frequentem mentis evagationem; bonam occupationem, contra cordis tardium & somnolentiam; devotam sacræ passionis tuæ recordationem, contra omnium vitiorum mortificationem. Adesto mihi in his bonis Deus meus, & confirma me in omnibus verbis sanctis tuis. Amen.

CAP. XVIII. *Desolitudine & silentio.*

Psal. 54.

Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine. Quare? Propter multa bona inde provenientia, & ad cavendum distractiones cordis mei, in multis rebus visis & auditis; quia quæ oculus non videt, nec auris audit, cor non dolet, nec cito turbatur.

Igi-

Igitur latere, & tace, tonum
est pro pace cordis, & obtentu
devotæ orationis.

Ad hoc juvant locus secretus, solitudo
& recessus à turbis, ubi non est & silentiu
strepitus. Sicut enim pescis extra
aquam cito moritur; ita mona-
chus extra cellam leviter distra-
hitur & inquinatur.

magna
puritatis
& pieta-
tis præsi-
dia;

Nam prudens apis mel ex flo-
ribus colligens, statim inde evo-
lat, & secretum gaudens repetit,
& hoc in alveario caute abscon-
dit, ut habeat unde in hieme la-
tenter vivat.

Ideo enim suavitatem odoris
abscondit, ne foris vagando fru-
ctum laboris sui iterum perdat.

Nam pretiosa aromata, in py-
xide clausa fortius fragrant; a-
perta & ostensa, virtutem odoris
citius amittunt.

Flores quoque manibus atta-
cti lœduntur; intra septa pomarii
clausi servantur, & muris altis
firmati tutantur.

Crescunt rosæ in hortis clau-
ſæ securæ; arescunt, et calcantur
pedibus in viis projectæ.

Sic vagus et instabilis mona-

chus

Q. 4

Ostendit chus vilescit s̄apē foris visus; fugiens autem turbas, & manens intus, reputatur sanctus.

Candela ardens à vento cito extinguitur, in lucerna latens custoditur.

Sic fervor devotionis in secretario cubiculi tutius servatur, & in negotiis externis facilius dissipatur.

2. Igitur cellam & silentium dilige, si vis devotus & pacificus intus permanere,

Confor-
tio ho-
minum
non ma-
culari,
rarum &
difficile.

Oportet, quod valde fortis sit & custoditus, qui foris inter homines ambulat, & interius non impeditur nocivis.

Maneas ergo libenter in solitudine, & in cella devotionis causa; sicut beata Virgo Maria mansit sola in cubiculo clausa, loquens cum sancto Angelo sibi misslo à Deo de cœlo; ut etiam a te veniat sanctus Angelus, Domini nuncius cœlestis & custos animæ tuæ fidelis; & recedat a te longius spiritus malignus, cum omnibus phantasiis suis.

Dixit quidam devotus silentii amator: Raro loquor diu homi-

Notabi-
les gne-

ribus, sine aliqua laſione conſci- mæ in
entia intus. commenſationem

Et aliis quidam: Oportet, ut
ſit valde adificabile verbum,
quod emendet silentium.

Et tertius ait: Nobile eſt ver-
bum, in ſuo tempore dictum.

Et quartus adjecit: Qui os
ſuum firmiter claudit, non de-
trahit, nec mentitur.

O quam laudabile & jucun-
dum loquentis verbum, nil mali,
nil vani, nil doli, nil falsi habens
admixtum!

Multi multa loquuntur, ſed
non ſine periculo linguae pronæ
ad malum. Pax igitur multa cu-
ſtodianos ſuum, & manenti in
cella, & ſæpè oranti.

Lauda quoque taciturnum
virtuosum, increpa vagum ver-
bolum, cave dolosum. Fuge tu-
multum, dilige ſecretum, ſequ-
re humilem & devotum; ſustine
patienter tibi moleſtum, propter
Christum pro te crucifixum.

3. Frater interrogavit ſenem,
Quod eſt statutum in ordine,
pro pace & devotione maxime
proficuum? Respondit notabile

Qq 5   ver-

Tria re-
ligioso
necessa-
ria,

verbum: Servare à patribus si-
lentium statutum, Vitare tur-
multus hominum, & Otium.

Hæc tria in ordine valde ne-
cessaria, Deo & Angelis acce-
pta; scilicet, laborare manu, con-
tra otium; amare lectionis stu-
dium, contra cordis tedium; &
continuare orationis usum, con-
tra diaboli dolum.

Hæc laudant sancti Patres an-
tiqui & novi, quia frater tacens &
Deo vacans, ab ipso cœlitus be-
neditur, & ad contemplanda
divina secreta aptior invenitur,
& altius illustratur.

Vagus verò & fabulosus, qui
otiose circuit, don s cœlestibus
indignus efficitur, & aliis est mo-
lestus.

Nescit superbus diu tacere,
quia cupid doctus videri, & præ
aliis laudari.

Qui præsumptuose loquitur,
à multis vituperatur: qui autem
verecunde tacuerit, gratiam ab
adstantibus meretur.

Magna humilitas cordis, sen-
tire de seipso vilia, & de aliis
semper meliora.

Gran-

Grandis superbia, ebundare
in sensu suo, & stare in propria
voluntate, Deo & communitati
fiatrum contraria.

Abunda-
re in suo
sensu, le-
pra pessi-
ma reli-

Hæc est lepra pessima, quam giosorū.
odit Deus, & percutit sæpè subi-
tanea morte.

Simplex & innocens, humili-
ter obediens, ubique latus & se-
curus

Laudabilis fama habere pau-
ca verba, cavere levia, loqui uti-
lia, & omnia agere cum mode-
stia. *Omnibus addes modum, mo-
dus est pulcherrima virtus.*

Cato.

Et hoc èst, quod ait Christus:
*Habete sal in vobis, & pacem
habete inter vos.* Et Paulus A-
postolus: *Omnis sermo uester sa-
le conditus sit.* Et sanctus Job:
*Quomodo potest comedi, quod
non est sale conditum?*

Matt. 18.

Coloss. 4.

Job. 6.

4. Castus & pudicus custodit
cor suum, os suum, & omnes sen-
sus suos, pronos semper in ma-
lum, ut non peccet, & Deum ac
proximum offendat.

Non est corde compunctus, Compun-
qui vanalibenter audit, & reci-
tat coram aliis.

ctio cor-
dis, & cu-
riositas

Qq 6

Per-

oris au-
riumque
male cō-
veniunt.

Perdit cito compunctionis
gratiam, qui non custodit cordis
& oris januam.

Homo pronus ad loquendum,
facile excedit loquendi mensu-
ram.

Si haberet JESUM crucifixum
in corde tuo fixum, non exiret ci-
to de ore tuo verbum vanum &
otiosum.

Sed quia non habes JESUM fir-
miter in corde tuo clausum, ideo
sæpè quæris solatium forfæcatus,
debile & frivolum, parum juvans
intus à doloribus præmentibus
cor tuum.

Frustra
extra Je-
sum que-
ritur so-
latium,

Solus enim JESUS præstat ve-
rum animæ solatium, & sanat o-
mnes languores vitiorum. In
brevi momento & unico verbo
potest liberare dolentem ab om-
ni malo: Nam amplior est gratia
dei in bono, quam culpa in malo.

Cur audis vanos rumores se-
culi, qui sæpè te conturbant &
distrahunt in corde? Quare ne-
glidis dulces sermones Christi,
qui te consolari possunt, & con-
fortare in omni tribulazione
tua, die ac nocte?

CAP.

CAP. XIX. *De refugio pauperis ad Deum adjutorem suum.*

Tibi derelictus est pauper, or- *Psal. 9.*
phano tu eris adjutor. Bea-
tus ille pauper, cui Deus est ad-
jutor in omni tribulatione sua,
consolator in angustiis, unica
spes & confidentia in extremis,
corona gloriæ in regno æternæ
beatitudinis.

Pretiosa virtus voluntaris pau-
pertatis assumpta pro Christo, cu-
jus merces æterna permanet cum
Angelis in cœlo, quo fur non
appropiat ad furandum, nec ra-
ptor ad prædandum, neque latro
ad occidendum.

In multis periculis & curis
quotidianis sunt divites hujus
seculi, à quibus liber est servus
Christi, renuncians omnibus quæ
sunt mundi.

Magna libertas animæ fidelis,
quæ nil proprietatis habet in a-
liqua re mundi propter regnum
Dei & amorem Jesu Christi, sed
omnia possidet in Christo, qui

Volunta-
riæ pau-
pertatis
encomia.

Qq 7 pro

pro nobis pauper & dolens factus. Qui pendens nudus in cruce , non habuit ubi caput suum reclinaret, vel manum aut pedem usquam moveret.

Christus
ea exceil-
lyit.

Quis huic pauperi in omnibus indigentiis similis? Vere nullus. Propter hoc exaltatum est nomen ejus solius , super omnia in cœlo & in terra , & super omnia benedictum in secula.

O bona pauperies, nisi te Deus ante tulisset,

*Nunc tua durities cunctis de-
specta fuisset.*

Felix paupertas rerum , quæ tollit superbiam oculorum , & occasionem multorum vitiorum.

¶. Vere ille est pauper spiritu, qui de nullo verbo & facto bono superbis, nec in altiore gradu esse cupit, ne gravius cadat.

O quam magna virtus abdicata paupertas , nil habens in proprio ; quæ animæ aperit cœli portam, auget gloriæ coronam, & cum Martyribus meretur accipere patientiæ palmam , post hujus vitæ angustiam, in Christi servitio consummatam,

Nam

Nam hoc est veraciter & fide
liter Christo servire , pro ejus a-
more penuriam , & alia multa in-
commoda sustinere.

Beatus , qui de necessitate &
infirmitate sua facit virtutem ; &
de omni quod patitur , sequitur
Dei voluntatem.

Noli ergo pauper nimis con-
tristari , cùm inopiam pateris ; nec
indignari , si derideris , aut ab a-
micis tuis relinquenteris .

Converte cor tuum ad Chri-
stum , pauperem pro te factum &
infirmum ; quare solatium tuum à
Deo , & in Deo solo , si optas
semper esse in gaudio . Nam om-
nia alia solatia foris quæsita , nul-
la sunt , nec durant , nec sufficiunt ,
quantumcūque videntur magna .

3. Elige itaque Jesum Chri-
stum Dei filium , in specialem a-
amicum & cognatum tuum , reli-
quos omnes relinque propter
Christum .

Cave omnem socium volen-
tem te impedire à sancto servitio
Christi , & trahere ad seculum
& portas inferni . Lata est enim Matt. 7.
via , quæ dicit ac inferos ; & multi
sunt .

Felix , qui
pro Chri-
sto pau-
per .

Et ab ip-
so solatiū
inopiz
quærit;

sunt, qui intrant per eam, ait Je-
sus Christus,

**Huc enim
solus ipse
sufficit;**

z. Ioan. 2.

Solus ipse sufficit ad perfe-
ctum solatium habendum , qui
potest dare regnum cœlorum, o-
mnibus relinquentibus regnum
mundi, & omnem ornatum ejus.

Transit enim mundus, & con-
cupiscentia ejus, tanquam fumus
venti, & flos agri arescens.

Sta ergo frater paupercule, fir-
missime in bono proposito sem-
per serviendi Deo; & permane-
cum fratribus tuis , die ac nocte
in laboribus multis, in loco isto
quem propter Deum primitus e-
legisti; & parentes ac cognatos
sponte reliquisti , & integre te
Deo obtulisti, ut etiam cum eis
maxime congaudeas in regno
Christi, & omnibus sanctis.

Nam pro parvo labore & bre-
vi dolore in mundo, reddetur ti-
bi æterna requies in cœlo.

Recogita sedulo sacra vulne-
ra Christi, & acerba ulcera pau-
peris Lazari , & proderit tibi in
agone, quando debes mori , & de-
hoc mundo transire.

CAP,

CAP, XX. De paupere & infirme Lazaro,

Ego sum pauper & dolens, *Psal. 68:*
Deus adjuva me.

Hæc vox pauperis & infirmi,
ad Deum suspirantis pro regno
Dei.

O pauper & infirme sustine *Dura fes-*
patienter per modicum tempus *patien-*
dolores corporis, & penuriam in
cibis & vestibus, quia non diu
hic eris, & dolebis.

Gratias age Deo; quia levius *Memor*
est modò flagellari cum pauperi- *pœnarum*
bus & debilibus, quam postea *inferna-*
cruciari in inferno cum fortibus
& divitibus. *lium;*

Recordare malorum tuorum *Et pecca-*
præteriorum, quibus Deum & *torum*
proximum sèpè offendisti; & su- *tuorum;*
stine virgam Domini in remis-
sionem peccatorum tuorum, de
quibus non plene poenitisti nec
satisfecisti.

Memento etiam pro consola-
tione tua, omnium gravium do-
lorum & sanctorum vulnerum
Christi; quia multa & graviora i-
psæ flagella pro te sustinuit.

*Imo Chri-
sti pro te
patientis.*

Luce 10.

Memento quoque pro alle-
Lazari viatione tua, pauperis & ulcerosi
quoque Lazari, post mortem in sinum A-
ad tempus brahæ lâte recepti, & pavesce fi-
afflitti, nem delicati divitis, post convi-
xternum, via sua in inferno sepulti, unde
beati. nunquam poterit liberari.

Et vide quid eli-
gar, La-
zari sor-
tem, an E-
pulonis.

Vide nunc, quid potius eli-
gendum sit tibi, an pati modicum
& egere cum Lazaro infirmo, &
gaudere temper cum Christo; an
deliciari breviter superflue cum
divite sano, & subito mori, & se-
peliri in inferno, & ardere jugi-
ter cum diabolo? Intelligentia-
tis dictum est paucis verbis.

2. Beatus, qui intelligit, & e-
mendat se tempestive de omni-
bus malis suis, ne damnetur cum
impiis, duris verberibus crucian-
dus.

Quem enim modo sacra verba
non compungunt, nec corrigunt,
postea sæva verbera sine fructu
lacerabunt, nec unquam torque-
re cessabunt.

Ab his malis liber est Laza-
rus pauper & infirmus, ab Ange-
lis sanctis in sinum Abrahæ læ-
tissime portatus.

Audi

Audi adhuc multa beneficia
Dei, huic pauperi Lazaro mise-
ricorditer ostensa.

En bene-
ficia pau-
peri La-
zaro præ-
rita:

Non habuit (ut existimo) a-
mieos divites le visitantes , nec
aliquos servos aut socios fibi
se vientes; sed (sicut dicit Jesus)
canes ad eum veniebant, & lin-
gebant ulceræ ejus. Ipsi soli in
tanta miseria , pro solatio sunt
relicti.

Et quid miserabilius , quam
hominem humano solatio desti-
tui , & bestiis confolandum re-
linqui?

Nec tamen ex ore pauperis
impatientia sonuit, aut vox mur-
muris ; sed potius gratiarum a-
ctio, & vox laudis.

Sed cui negabat humana im-
pietas solatum, brutorum feritas
mansuete exhibuit obsequium.

Tu ergo infirme ne murmura-
veris , si ad horam inconsolatus
relinquaris , & infirmatum sti-
mulis agiteris; sed cogita tibi, ex fer pa-
divina misericordia dispensante, tienter
id evenire; ut hic seclusus, hinc u-
sus, non pereas.

Ipse fortè in minutissimis pec-
ca-

630 V A L I T S

catis , tu autem in gravissimis
crebrius ostendisti.

Patienter ergo dolores infir-
mitatum sustine, & te derelictum
interdum ab hominibus gaudet,
ut cum Lazaro merearis cœlestis
regni januam introire.

CAP. XXI. De claro intellegendo
sacra Scriptura.

Psal. 118.

Vsus S,
Scriptu-
ræ quis.

Ad intel-
ligentia
eius quo-
modo
perve-
niendum.

Matt. 18.

D Eclaratio sermonum tuo-
rum illuminat, & intelle-
ctum dat parvulis.

Quæcumque in lege veteri &
nova scripta sunt, ad doctrinam
animæ nostræ scripta sunt ; ut
Deo fideliter serviamus, odiendo
malum , & adhærendo Deo,
Summo Bono, corde puro, inte-
gro, & perfecto, hic & in futuro.

Quæ igitur ignoras, humilitet
quære; & quæ non bene intelli-
gis pete reverenter à doctoribus
tibi declarari. Nam declaratio
sermonum Dei illuminat corda
parvolorum.

Si non potes adhuc altiora
capere, tunc parva cum parvulis
disce, sicut Dominus Jesus dicit:
Sinite parvulos venire ad me,
talium est enim regnum cœlorū.

Quæ

Quæ ergo intellectum tuum excedunt, noli temere perscrutari; sed omnia hæc Spiritui sancto committe, & firmiter vera esse crede; quia Spiritus sanctus doctor est omnis veritatis, & non potest testis esse falsitatis.

Quod multi habent multa dubia, non est culpa nec vitium sacræ Scripturæ; sed cæcitas mentis eorum, & negligentia studii in sacris libris, qui continent æternæ salutis necessaria documenta.

Igitur canonicas Scripturas libenter lege, & expositiones doctorum cum diligentia adverte, & intelligere stude.

Nec tamen propter diligentiam studii, est ab oratione & Missarum celebratione cessandum. Sæpè enim in oratione et in Missa, multa secreta devotis panduntur, quæ pomposis et curiosis scrutatoribus occultantur.

Prodest autem valde parvulis et rudibus, cùm simplicia verba eis proponuntur; nocent verò subtilia, attamen juvant, si obscura dicta explanantur.

Ex

Dubia
circa eam
unde ori-
giantur.

Lege eam
sedulo.
sed sine
orationis
dispen-
dio.

Ruminā-
do ejus
dulcedo
percipi-
tur.

At clarus
intelle-
ctus non
est vitæ
præsen-
tis,

Sufficit
nosse ma-
gis ne-
cessaria;

Nocet
nimium

Et qui diligenter ad lectiones
in choro & refectorio adver-
tunt, & cauti perscrutantur,
quid intrinsecus verba historiæ
continent; pascuntur favo mellis
ex omni verbo Dei , quod au-
diunt & legunt.

Unde quasdiu homo corpo-
re mortali vivit , semper magis
addiscere potest , & ad altiora
capienda proficere , sed ad cla-
ram intelligentiam Angelorum
& Beatorum visionem non at-
tinget, donec ad æternæ beatifi-
tudinis gloriam Christo auxi-
liante perveniat.

3. Solidus & fortis cibus no-
cet parvulis & infirmis ; mollis
cibus & tenuis potus nutrit in-
fantes.

Simplicia organa & moderata
cantica dulcius sæpè resonant &
lætificant ; alti clamores quasi
duratonitrua , debiles animos
magis terrent quam recreant.

Crebra fulmina excæcantō-
culos, lux in laterna conservata-
ciem visus.

Profunda flumina submergunt
incaute natantes , per pontem
tran-

transeuntes evadunt pericula a-
quæ securius.

scrutari
mysteria,

Sæpè per iter planum agnus
liber transit, ubi bos fortis cadit
& rapitur, ligatur & mactatur.

Sic simpliciter credens & hu-
militer obediens, gratiam inve-
nit; & sibi confidens, perdit quod
habet. Alta extollunt leviter su-
perbos, & in fine confundunt
gloriantes.

4. Vidi simplices in oratione
ex devotione flere, & alte cla-
mantes & discantantes, nil tale
in corde sentire.

Quare hoc accedit? Quia sim-
plex & humilis Deo placere stu-
det in omni quod agit & loqui-
tur. Vox simplicis corde apud
Deum in cœlo, vox vagi cordis
& dissipati cantoris, coram ho-
minibus in vicis & plateis civi-
tatis.

Cantum
psalmorum
cordis
amor
commen-
dat, non
vocis
clamor.

Qui sensum Psalmorum se-
riose attendit, & paulatim legit
& cantat, magnam devotionis
dulcedinem concipit.

Vere enim suavis est Domi-
nus rectis corde, qui gloriam e-
jus querunt, non propriam lau-
dem.

Be-

Benedictus sermo ex ore loquentis & cantantis, unde compungitur cor audientis.

5. Gallus antequam cantet, prius seipsum alis suis verberat & excitat; sic bonus frater, & devotus orator, se primitus corrigeret debet antequam alium increpet.

Ille bene & prudenter docet, qui à seipso incipit; & primo commendat, quod in aliis notat & reprehendit.

Sic sanctus Paulus alios instruens, humiliter se peccatum præ aliis nominat, dicens:

I. Tim. 5. *Quia Jesus Christus venit in hunc mundum peccatores salvos facere: quorum primus ego sum, qui non sum dignus vocari Apostolus.*

Agno. *Et quare, ô sanctissime Paule? Scens se Quia persecutus sum Ecclesiam indignum Dei.*

Aposto- *Unde ergo sanctus, & vas elec-*
latu. *tionis vere digne glorificandus?*
Non ex meipso, non ab homini-
bis, sed per vocationem & reve-
lationem Jesu Christi, à quo di-
dici mitis & humilis esse, & evan-
gelio ejus obedire. *Ni-*

Te corri-
ge primū,
deinde
proxi-
mum.

Ita facie-
bat san-
ctus Pau-
lus;

Agno.
Scens se
indignum
Aposto-
latu.

Nihil boni mihi attribuo, sed
quicquid egi & docui , hoc to-
tum ei principaliter ascribo, qui
me vocavit per gratiam suam ad
fidem, quam prædico & servo us-
que ad mortem.

Nam sola gratia Dei sum, id *1. Cor. 1.5*
quod sum, & gratia ejus in me va-
cua non fuit , sed semper in me
manet & manebit, donec pervo-
niam ad eum , qui me pretioso
sanguine suo redemit & salvavit.

CAP. XXII. *De magnis meritis
patientia pro Christo.*

In patientia vestra possidebitis *Luca 21.*
animas vestras.

Quando ergo aliquis dure ti-
biloquitur, aut te injuste incre-
pat, non statim irascaris, nec du-
re respondeas, sed tace, aut hu-
militer loquere , & sustine pa-
tienter, sicut fecit Jesus.

Nam accusatus à multis tacuit,
& flagellatus non murmuravit.

Aut si opus est loqui & proferi,
tunc responde benigne & doce
prudenter; sicut Christus dura a-
lapa percussus , respondit servo.

Rr

Pon-

Provoca-
tus qua-
cumque
inuria,
aut sile,
aut dissi-
mula: Aut

mansuete
respon-
de, Exem-

plo Chri-
sti.

Pontificis verbis rectis & man-
fuetis. Sic enim alios magis ædi-
ficas, & teipsum à confusione li-
beras.

In omni eventu rerum & con-
tradictione linguarum prava-
rum, tene patientiam, & tace pie
ad objecta.

Velta-
centis ad
contume-
lias, vel
modeste.
diluentis.

Luke 23.

2. Attende profectum animæ
tuæ in omnibus, quam magni me-
riti sit patientiæ virtus, quæ or-
nat animam virtutibus, & ducit
ad palmam cum Martyribus.

Hinc Christus docuit, & fa-
ctis in passione demonstravit.
Cùm enim accusaretur à prin-
cipibus sacerdotum & senioribus
populi, nihil respondit.

Matt. xi. Implevit opere, quod dixit
sermone: Discite à me, quia mi-
tis sum & humilis corde, & in-
venietis requiem animabus ve-
stris.

Non invenitur alicubi requies
vera & pax secura, nisi in solo
Deo, in vera humilitate, & beni-
gna patientia, in qua vincuntur
omnia adversa.

Sic veram
invenies
requiem.

Sit ergo in Deo tota spes tua,
non in aliqua creatura, parva vel
mag-

magna; quia sine Deo omnia vana, & cum Deo omnia bona.

CAP. XXIII. *De bonis moribus humilis Monachi,*

Fuge dilecte mi, fuge.

Cant. 8.

Quare? Propter multa pericula mundi, quæ sœpè homini contingunt, qui in seculo conversatur.

Nam qui Deo vacare appetit, libenter solus est & orat, studet ut effundat & scribit; & sic per multa bona exercitia à vitiorum periculis custoditur; & tempus suum fructuose expendit, & alios ædificat.

Qui autem libenter foris ambulat, & hinc inde fabulari desiderat; raro est, quin cor suum maculet, & inde votior ad cellam pacis amicam redeat.

Sermo pius & modestus cunctis acceptus, durus, & inconsideratus offendit amicos.

Qui verax est, vera loquitur; & qui fictis verbis alium decipit, milis oditur.

Vertus humiliis de bonis operibus laudes non querit, sed om-

Quam parit confabulatione.

Si loquendum, sit sermo pius, verax, humili.

638 V A L L I S
nia bona Deo adscribit, & mala
sibi.

Qui mendacium ore profert,
Christum à corde fugat ; & qui
alta querit, seipsum confundit,
& juste decipitur. Qui plane re-
ete loquitur; ab omnibus hono-
ratur & amat.

2. Omnes fratres sumus abu-
no Deo creati, omnes peccatores
ex parentibus nati; sed per gra-
tiam Christi ad fidem vocati &
baptizati, mundamur & Christo
unimur.

Cave al-
terum
lingua
lædere:

Nemo ergo aliud contem-
nat, nemo derideat, neque in ali-
quo lædat ; sed potius propter
Deum juvet & instruat, in quan-
tum valet, sicut sibi ipsi fieri de-
siderat, quando indiget.

Qui ergo debilem in fide sa-
cristis verbis confortat, panem cœ-
li languenti porrigit.

Qui tristem consolatur, po-
tum vitæ sitienti propinat.

Qui iracundum sermone blan-
do mitigat, favo mellis linguam
canis ungit, ne duris morsibus &
liquem lædat.

Qui dissolutum tacere facit,

Quin po-
tius in-
strue, &
confola-
re.

ma
vo

of

gr
gl

bo

qu

in

Je

ad

C

N

h

al

p

st

te

P

P

a

magnam pacem inter fratres de-
votos generat.

Qui aliis se præfert, stultum se
ostendit, & confusione dignum.

Qui in omnibus se humiliat,
gratiam ampliorem meretur &
gloriam.

Et ubique
humilita-
ti rude.

Pius & humilis laqueos dia-
boli orando frangit & evadit,
quos superbis vane gloriando
incurrit & perit. A quibus pius
Iesus nos semper custodiat , &
ad coeli gaudia perducat. Amen.

CAP. XXIV. *De provida locu-
tione, & fraterna compas-
sione.*

MEdice cura te ipsum,   *Luca 4.*
Istud in mente semper   *Prius te-
habeas, antequam loquaris, &*
aliquem corripias, ne fortè am-
plius pecces indiscrete vel inju-
ste aliquem arguendo.

*ipsum cu-
r a quàm
alterum.*

Os justi & prudentis servat
tempus & modum loquendi , et   *Correp-
personam ac naturam hominis feret nō*
prius attendit ; ne fortè perdat sanat, sed
aut lœdat, quem sanare debuerat. fauiae.

O bene eruditum et discre-

R I 3   *tum,*

tum, est quasi vas solidum auro
ornatum, unguento plenum, bal-
samo odoriferum, et omni hono-
re dignum.

Ex bonis verbis tuis, et reli-
giosis moribus, seculares ædifi-
cantur, pigri excitantur, negli-
gentes arguuntur, dissoluti con-
punguntur, ignari instruuntur,
devoti inflammantur.

Religio-
sis mori-
bus effi-
cacious
corriges,
quam
multis
verbis.

Facilius
alios cor-
rigere,
quam se-
ipsum.

O utile
monitum!

Vti Deus
te pec-

Magis enim per vivida exem-
pla homines trahuntur ad con-
temptum seculi et emendatio-
nem vitæ, quam per multa verba
secularis scientiæ.

2. Non est magna ars et virtus,
velle alios docere et corripere;
sed seipsum bene regere, et cor-
reptiones pie suscipere, et fer-
venter se in istis emendare, hæc
magna est sapientia apud Deum
et homines.

Disce dubiosa ad meliora tra-
here, ignota non judicare, aper-
ta mala cavere, proprium scanda-
lum regere, mores et defectus in-
firmorum supportare: et quæ non
potes emendare, Deo committe.

Cogita, quod Deus in multis
te portavit, et adhuc quotidie

por-

portat, nec tamen te emendas,
sicut s^ep^e dicas et proponis; sed
pie te tolerat et expectat, ut p^o
oiteas, et infirmitatem tuam ma-
gis cognoscas, et veniam humili-
ter petas, et neminem spernas,
nec temere judices.

Porta ergo fratrem tuum in
paucis, sicut te Deus portat in
multis.

Paucis verbis devotus et hu-
milis utitur, ne per excessum in-
tus distrahatur.

Superbus rigide loquitur, ira-
cundus alios perturbat, et corre-
ptus turbatur.

Mitis correptor patienter su-
stinet, obsecrat magis quām in-
crepat, peccanti condolet, et a
micum factis se probat.

Qui praeesse aliis appetit, pe-
riculis se exponit et vilescit. A-
mator vanæ gloriæ nescit diu-
tacere, ne videatur ignarus esse.
Erubescit vilia et servilia opera
facere, et post alios stare, et in
infimo loco sedere.

Et tamen honor maximus est,
in omnibus humilitatem ostendere, et aliis inferiorem se senti-

cantem
sustinet:

Ita & tu
proxi-
mum.

Obsecra
potius
quām ima
crepa,

Humilia
se & tari
magis
honorific
cum.

R: 4 re,

re , & omnibus libenter velle
propter Christum servire , qui
Lucas 22. ait : *Ego in medio vestrum sum,*
sicut qui ministrat.

Disce juvenis prius tacere an-
tequam loquaris, ne coram seni-
bus confundaris. Tutius est ta-
cere, quam insipienter loqui.

Magnæ
artis ta-
cere &
loqui op-
portunity.

3. Magna ars scire tacere, cùm
fueris correptus ; & magna sa-
pientia loqui modeste in tempo-
re suo, quod justum est & decet;
coram eruditis.

Insipiens nescit servare tem-
pus, & modum, & ordinem; ideo
multa mala illi occurunt, & ju-
ste reprobatur.

Juvenis audax & ad loquen-
dum velox, insipienti similis, &
casui proximus.

Si instructus audit, & corre-
ptus taceret & obedit, spes magni
profectus erit ; & in virtutibus
quasi lilyum florebit.

Corre-
ptio pa-
tienter
suscepta,
magni
profecitus
præfa-
gium est,

Grandis superbia, stare in pro-
pria voluntate Deo contraria, &
nolle acquiescere seniorum con-
siliis & verbis.

Sed quia difficile est homini,
in omnibus verbis & factis mo-
dum

dum tenere, & se custodire: ideo religiosi eligunt & quærunt in secreto manere & tacere, turbas fugere, & orationi vacare.

CAP. XXV. *De incerta hora mortis, & celeri fine hujus vita.*

Vigilate, quia nescitis diem neque horam. Felix anima, quæ sæpè cogitat de novissima hora, quando omnia sunt cessatura in hac vita, lœta & tristia, honores & vituperia. Matt. 25.

Felix qui
sæpè re-
cogitat
horam
mortis.

Felix anima paupercula, propter Deum peregrina facta; quæ spernit omnia mundana culmina, quantumcumque sint magna & decora.

In illa ultima hora peribunt ab oculis omnia castella, villæ & oppida, omnia vasa argentea & aurea, omnia fercula lauta, & pocula varia cum aromatibus dulcorata.

Quæ va-
na ostend-
et om-
nia;
Quan-
tumvis
nunc ma-
gna, pre-
tiosa, ju-
cunda.

Cessabunt pariter lyra, tuba, tibia, & cithara, omnis ludus, jocu- ris, saltus, plausus, cantus, & discantus, clamor in plateis &

in

in domibus : quia ad nihilum redigentur omnium viventium corda , & pavebit à facie Dei omnis terra.

O quam sapiens , qui quotidie hæc pensat ; & ad futura bona & æterna gaudia percipienda , cum fletu se præparat !

Felix qui
his tem-
pestive
renun-
ciat;

Mundo
valedi-
sit;

3. Reg. 19.
Et ad
cœlum
suspirat.

2. Beatus , qui sponte deserit , quæcumque carnaliter delectant in terra , ubi omnia sunt periculis & laqueis plena .

Beatus peregrinus , qui sœpè gemit & dolet in hoc exilio , & cupit dissolvi & esse cum Christo in cœlesti regno .

Beatus , qui odit hunc mundum , & quæ in mundo allicere possunt ad peccandum , & fugit cum Helia in desertum ad monasterium , à facie multorum periculorum quæ sœpè trahunt hominem incustoditum ad infernum .

Beatus , qui vigilat die ac nocte contra tentationes suas , & frequenter orat cum Helia , dicens : Sufficit mihi Domine , tolle animam meam . Quia melius est mihi cum bona spe mori , & descendere in gratia , quam videre

mala

mala

N

corp

terre

pecc

tent

à ca

D

tanc

diu

re p

num

3

dive

post

qui

vitia

E

rat

aud

F

aure

terr

vide

I

eras

I

nibi

hor

J

mala, & vivere inter tot pericula.

Nam quamdiu anima est in corpore, & corpus alitur cibis terrenis, non est homo purus à peccatis omnibus, nec liber à tentationibus suis, neque certus à casibus futuris.

Decipitur ergo valde, & errat tanquam insipiens corde, qui hunc diu vivere appetit, & multa agere proponit, & nescit an crastinum habebit.

*At his
miser, qui
non op-
rat finem
miserie.*

3. Memento homo nobilis & dives in deliciis tuis, qualis eris post mortem in terra sepultus. Et quid proderunt tunc omnes divitiae?

*En quid
diviti i-
mo regi
mortuo
prosunt
divitiae,
honores &
&c.*

En hodie Rex vivit & imperat; & cras non invenitur nec auditur.

Hodie in alto solio sedet, & aureo pallio vestitur, & cras sub terra sepelitur, & amplius non videtur.

Hodie à multis honoratur, & cras à nullo curatur.

Hodie magnificatur ab omnibus, & cras privatur divitiis & honoribus, villis & castellis.

Hodie speciosus præ filiis ho-

mi-

O subita
& mira
mutatio!

minum & in numero Regum, &
cras cibus vermium & foetor na-
rium.

Sicut nudus venit in mundum,
sic quasi pauper & exul fertur in
sepulchrum.

Nam omnium deliciarum &
pomparum seculi brevis finis,
mors, dolor, luctus, & pavor in-
vadit omnes.

Moritur dominus Papa &
Cardinalis, & succedit alias citò
moriturus.

Nemo quippe unius die cer-
titudinem vivendi habet, nec im-
petrare potest à Papa bullam
nunquam moriendi, nec obtine-
re pecunia præbendam jugiter
manentem.

Quan-
tumvis
magni.

Sæpè enim post impetratam
gratiā & prælaturam, repenti-
na mors venit, & omnia simul
tollit. Sicque sit, ut ita pauper &
nudus homo de Roma recedat,
sicut prius ad curiam venit.

Et viva-
ces.

4. Legitur in historiis de mul-
tis antiquis patribus, qui valde
diu vixerunt: Qui fuit, qui fuit,
qui fuit, & sic de aliis sequenti-
bus; & in fine cōcluditur, Et mor-
tua est.

Or

Omnis enim morimur, & tanquam aquæ labimur in terram, unde facti sumus.

Quid est totum tempus vitæ nostræ, nisi nunc breve instans; quasi ventus volans, & aurora mane pertransiens, & hospes non revertens? Quasi fulgur cœli in istu oculi, sic pereunt omnia regna & tempora mundi.

Numera omnes dies, horas, menses, & annos vitæ tuæ, dic ubi jam sunt?

Transferunt tanquam umbra solis, & perierunt sicut aranea texens: Flavit ventus, & periit opus ejus.

Nihil ergo stabile & durabile super terram, de qua factus est Adam, & filii ejus.

Totum enim vanum & fragile, quidquid videtur in seculo magnum, securum & delectabile.

5. Non ergo te decipient illecebræ, nec frangat injuriæ. Qua litercumque sit aliquid ornatum coloribus, aut auro & argento & gemmis pretiosis decoratum, vilescit & arefcit mortuum ac sepultum.

Brevis &
fugax vi-
ta homi-
nis.

Ergo
semper &
ubique
memor e-
ste mor-
tis:

In omni igitur opere quod agis, et in quocumque loco fueris, quocumque pergis, et quacumque transis, memor esto finis vitaे, et ultimae horae quam nescis.

Phil. 1.

Felix, qui cupit cum Paulo dissolvi, et esse cum Christo. Hoc enim multo melius, quam in carne diutius vivere, et a Deo peregrinari, et in fluctibus seculi qualiter et turbari.

Desiderans esse eum Christo.

Ioan. 12.

Si Jesum in mente semper geris, et ad eum quotidie oras, tunc utique fiduciam habebis de regno ejus, qui ait: *Volo Pater, ut ubi ego sum, illic sit et minister meus.*

Matt. 25.

Beatus ille servus, qui meruerit audire in extremis dulce verbum Christi; *Euge serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, intra in gaudium Domini tui.*

CAP. XXVI De aeterna laude
Dei, et de desiderio aeterna
gloria.

Ad Deum
omnia
refer.

LAUDA anima mea Dominum, a quo omne bonum pro-

procedit, et nunc et in æternum
permanebit.

Ad ipsum ergo omnia referre
debes, sicut ad omnis boni prin-
cipium et finem ; et cum magna
gratitudine ipsum intime laudà-
re : ut iterum in te fluant dona
cœlestis gratiæ largiori munere,
donec pervenias ad fontem per-
ennis vitæ. et ad patriam clarita-
tis æternæ , et visionem divinæ
præsentia et gloriæ.

Nil quippe tibi melius, nil sa-
lubrius, nil suavius, nil jucundius,
nil dignius, nil altius, nil felici-
us, nil perfectius, nil beatius,
quam ardenter amare, et al-
terrisimè laudare Deum.

Hoc centies dico, hoc millies
replico. Nullum studium elegan-
tius , nullum opus eminentius,
quam amare et laudare Deum
creatorem ac redemptorem tuū,
ex toto corde tuo, ex tota anima
tua, ex tota mente tua, et ex om-
nibus viribus tuis.

Hoc age quamdiu vivis, sentis,
et intelligis; hoc perfice opere et
sermone, die ac nocte, mane, me-
ridie, vespere, omni hora, omniq;
momento.   ss 2   2, Pro

Ama &
lauda
Deum,

Nihil po-
tes agere
excellen-
tius, vel
utilius.

2. Propositi & nosse, integre,
pure adhære semper Deo: ut si
Deus omnia in omnibus, ante o-
mnia & super omnia à te dile-
ctus, benedictus, laudatus, & su-
perexaltatus in secula, & tibi be-
ne cum eo sine fine.

Lucus 1.

Exulta ergo anima fidelis in
Domino Deo tuo , sicut beata
virgo Maria exultavit in Jesu sa-
lutari suo.

Exulta & lauda Deum tuum,
qui te fecit & redemit, qui ade-
bitor Dei es in valde multis &
magnis beneficiis, & quotidianis
bonis tibi benigne collatis; pro
quibus omnibus plene & digne
Deo regratiari nunquam sufficis,
etiamsi Angelus sanctus es.

Attamen lauda & gratias age,
ut homo mortalis, misericordia
Dei indigens , & eam semper
quærrens & implorans. Non cel-
les orare & laudare Deum.

Licet sæpè cadis, peccas , &
eum offendis ; non tamen inde
desperabis, sed magis te humilia-
bis & orabis.

Ama & amaberis ; quia amor
omnia mala præterita emendat,
pur-

Nea de-
terreant
te fre-
quentes
lapsus:

Quos
charitas
purgat.

putat, & sanat, illuminat & accendit; fugat tristitiam, & parit cordis gaudium ; quale mundus non novit , nec caro & sanguis sentire valet.

Lauda Deum , & laudaberis;
benedic,& benediceris, sanctifi-
ca,& sanctificaberis, magnifica,
& magnificaberis; glorifica Deum
& glorificaberis ab eo in corpore
& in anima.

3. S. Sed quando erit hoc Deum? Quando replebis os meum laude perpetua, & exultabit cor meum & anima mea cum sanctis tuis in gloria tua?

D. Sustine tempus ad modicum , & videbis mirabilia magna cum sonuerit tuba novissima. Tunc dabo Sanctis meis , pro omni labore & dolore requiem & vitam æternam. Quid vis amplius?

S. Prorsus nihil. Tu solus sufficiis mihi Deus meus, qui das vitam æternam amatoribus & laudatoribus tuis, pro parvis imensa, pro infimis summa, pro perituris æterna.

Da te ipsum Deo , & totum

Si 3.   quod

quod habes; da ei, quicquid agis,
scis, et vales, et eris ditor et cha-
rior Deo quam tuisti.

2.Cor.6,

Dic cum sancto Paulo: Tan-
quam nihil habentes pro pro-
prio, & omnia possidētes in Deo.
Quasi viles et pauperes, ac tristes
in hoc mundo; sed divites ac hi-
lares semper in Domino, certe de
futuro præmio in cœlo.

Suspiria
ardentis
animæ ad
Beatitu-
dinem.
cœlestis
patriæ
anhelan-
tis.

4.D.O Domine Deus, saluta-
re vultus mei, et Deus meus;
quando lœtificabis me in regno
tuo, clarissimo vultu tuo?

O quando illuminabis omnes
tenebras meas splendore lucis æ-
ternæ? Quando auferes omnia
obstacula mea de medio cordis
mei, pax vera, beatitudo summa,
et felicitas perfecta?

O quando sine omni impedi-
mento contrariorum, tequarte
secure et libere, quo cumque ie-
ris Domine?

O quando oculis meis clare
te videbo sine speculo, sine æ-
nigmate, sine parabolis, sine figu-
ris, sine quæstionibus, sine dubiis,
sine opinionibus, sine interroga-
tionibus à magistris?

O quan-

O quando omnia sciam , quæ
credo in Scripturis sanctis , & le-
go in libris variis ; & audio auri-
bus meis à lectoribus in multis
locis , de Deo meo , de Angelis ,
& omnibus Angelorum choris ;
de gloria & beatitudine cœlestis
patriæ , de pace & ineffabili gau-
dio civium supernorum ?

O quando ibi ero ? Quando
veniam & apparebo in conspectu
tuo , & contemplabor latam fa-
ciem tuam , & gloriam regni tui ,
cum Cherubim & Seraphim &
omnibus Sanctis ?

Sed nondum venit hora illa ,
clausa est adhuc ante me cœli
porta ; Ideo gemō corde , ore ,
quamdiu hic fuero , donec ve-
niā ad te Deus meus .

CAP. XXVII. *De laude Sancto-*
rum Angelorum in cœlo.

IN conspectu Angelorum psal- Psal. 137.
lam tibi .

O Rex altissime , Deus summe
laudabilis , creator omnium re-
rum , Angelorum & Hominum ;
quamdiu morabor in terra , &

Sf 4   elon-

654 V A L L I S

elongabor à te , & ab omnibus
sanctis Angelis tuis in cœlis?

Tedium
vitæ præ-
sentis.

Sap. 16.

Ex desi-
derio
laudandi
Deum
una cum
Angelis,

Apoc. 14.

Qui per-
fectissime
eum lau-
dant.

Compa-
ratione

Heu me pauperem & infeli-
cem , quamdiu manducabo cum
hominibus panem terrenum, pa-
nem laboris & doloris; & priva-
bor pane Angelorum, continente
omnis saporis suavitatem?

2. O Domine , quando au-
diam vocem laudis tuæ , ex ore
Angelorum tuorum in cœlo; sic
ut beatus Joannes Apostolus re-
latus in exilium, audivit vocem
multorum Angelorum psallen-
tium in unum: Sanctus, Sanctus,
Sanctus.

O utinam essem unus cum ip-
sis , & tales vocem haberem.
Quam libenter vellem te laudare
cum eis , & super omnia altissima
cœli cantica cantare, & magnifi-
care nomen sanctum tuum in æ-
ternum.

O Cherubim & Seraphim,
quam dulciter, quam pulchriter,
quam ferventer & excellenter
cantatis & jubilatis Deo sine o-
mni rædio, sine fatigacione, sine
cessatione in æterna felicitate!

3. Ideo omnis vox humana est

mir

ibus
? felic.
cum pa-
iva ente
au- ore
; sic.
; re-
cem en-
tus,
ip- em.
are ima-
ifi-
x- im,
er, ter
o- ne
t- est
ij mihi rauca, omnis cantus disso- æternæ
nus; omnis psalmus aridus; omnis laudis &
musica gravis; omnis cithara sur- gloriæ o-
da; omne organum mutum, om- mnia
nis lætitia, grandis tristitia, om- præsentia
nis ludus ululatus; omnis cibus sordent.
& potus, insipidus; omnis caro,
fœnum; omne vinum, fel & ace-
tum; omne mel venenum; omne
jucundum, asperum, omnis decor
fœtor; omnis ornatus, stercus; o-
mnis honor & gloria, vanitas &
sumus; omne pretiosum & nobis-
le, vile & deformis; imo omnia
nulla, comparatione æternæ vi-
tæ, æternæ gloriæ, æternæ læti-
tiæ, in conspectu Dei & Ange-
lorum; qui altissime collaudant
sanctam & gloriosam Trinita-
tem, die ac nocte sine fine.

4. Sed quia ad illa sublimia
cœlorum cantica ascendere ne-
queo, nec plene ea comprehen-
dere sufficio; ideo meipsum
plango, & valde despicio, & co-
ram Deo & omnibus hominibus
flecto genua mea, & humiliter
veniam peto.

Nam opera mea vere nulla
sunt, sine gratia & misericordia <sup>Opera
nostra</sup> _{inanis}

Si ^s tua

656 V A L L I S

tua Domine ; quam maxime ostendis super omnem creaturam tuam, sine numero & mensura.

Rom. 12.

Dei vero
inscruta-
bilia.

O altitudo divitiarum sapientiae & scientiae Dei , quam profundâ sunt judicia tua, & vera seculorum usque in finem seculorum, super bonos & malos, super gratos & ingratis, super pios & impios; ita ut nemo possit plene investigare opera tua . nec debeat juste conqueri in aliquo facto improviso. Benedictus ergo semper Deus meus.

CAP XXVIII *Oratio devoti
amatoris & laudatoris
Dei.*

Psal. 140

Dominus irigatur oratio mea, sicut incensum in con-
spectu tuo.

Cupio Domine Deus meus cū omnibus Sanctis tuis, & creaturis, in omni loco & tempore, devote te laudare , benedicere & prædicare, & puro corde semper amare; & super omnia opera tua, nomen sanctum tuum magnificare & exaltare in perpetuum; quoniam

niam tu es Deus meus , & ego
pauper servus tuus.

Tu lux mea , & spes mea , Deus Deus ani-
meus. Tu fortitudo mea , patien-
tia mea , laus & gloria mea , Deus
meus. Tu sapientia mea , & pru-
dentialia mea , pulchritudo mea , &
dulcedo mea , Deus meus.

Tu musica mea , & cithara , or-
ganum meum & tympanum
meum , Deus meus. Tu psalmus
meus & hymnus meus , cantus
meus , & jubilus meus , Deus
meus.

Tu galea mea & lorica mea ,
arcus meus , & gladius meus ,
Deus meus.

2. Tu thesaurus meus , aurum
meum , argentum meum , talen-
tum meum , ad solvendum omne Id est:
debitum meum , Deus meus.

Tu domus mea , & castrum
meum , & palatium meum , Deus
meus. Tu scutum meum , & vexil-
lum meum , turris fortitudinis &
defensor vitæ meæ ; Deus
meus.

Tu hortulus meus , & poma-
rium meum , viridarium meum ,

Sf 6 & securita-

mea a-
manti o-
mnia.

Hinc il-
lud sancti
Francisci
Deus
meus &
omnia;
Nam in
uno Deo
amans a-
nimam om-
nium vo-
torum
summam

habet.
Id est:
Quicquid
alii alio-
de capti-
honoris
opulen-
tia , vo-
luptatis
scientia ,
solatii ,
prote-
ctionis ,

& refrigerium meum, Deus meus.

Tu aula mea, & mensa mea,
cibus meus & potus meus, Deus
meus. Omnis enim cibus, qui nos
est à te coctus & paratus, insipi-
dus est mihi, Deus meus.

Tu cinnamomum meum &
balsamum suavitatis meæ, nar-
dus mea & electa myrrha mea
cum pretiosis unguentis, Deus
meus.

Tu rosa mea & lily meum,
tu sertum meum & corona mea,
Deus meus. Tu thalamus meus
& lectulus meus, sudarium meum
ad tergendum, linteum ad invol-
vendum, Deus meus.

3. Tu lucerna mea & lampas
mea, candelabrum meum & sidus
meum, Deus meus.

Tu liber meus intus & foris
scriptus, Biblia mea, in qua tota
sacra Scriptura jacet, magister
meus & Deus meus.

Tu lector meus, & instructor
meus, medicus meus & apothe-
carius meus, Deus meus.

In te omnia invenio & habeo
te donante & miserante; & quic-
quid extra te quæro & deside-
ro,

eis, deli-
ciarum,
&c.
Id omne
in solo
Deo ab-
undare re-
perit.

ro, parum, vel nihil mihi prodesse
sentio.

Aperi ergo cor meum in lege
tua sancta; redde mihi lætitiam
salutaris tui; dilata cor meum ad
currendam viam tuam; confirma
me in verbis tuis; quia non est,
qui adjuvet, non est, qui præter
te salvum faciat, & ad vitam æ-
ternam perducat.

Exaudi me Deus meus, cum
deprecor, cum tribulor, cum læ-
tor, cum sanus sum. In omnibus
metibi commando, & te in æter-
num benedico. Amen.

CAP. XXIX. De unione cordis
cum Deo habenda.

Convertere anima mea in *Psal. 114.*
requiem tuam, quia Domi-
nus beneficit tibi.

Ipse enim est requies tua, &
pax tua; ipse vita, salus & beatifi-
tudo tua. Igitur omnia opera bo-
na, quæ facis, vides, & audis,
semper ad laudem Dei referas,
ut pacem & bonam conscienc-
iam habeas.

Non in te, nec in aliis stes, nec
S 7 mæ-

Omnia ad
Deum re-
ferenda.

Illique
firmiter
adhæren-
dum.

maneas, nec exultes; sed in Deo solo pure, firmiter, & perfecte, qui dat omnia, & operatur omnia in omnibus pro sua magna bonitate, & in immensa clemencia.

Quis mihi det talem gratiam, ut omnia adlaudem & honorem Domini Dei mei referam, & recte faciam, sicut teneor, & possum facere; & nulla res parva vel magna à Deo me retrahat, nec inficiat, nec conturbet, nec in aliquo impediat?

Sed fortè mihi non est possibile, ad hæc modo posse venire, Est tamen totum Deo possibile, qui animam devotam potest sibi per gratiam in amore cito unire.

Hoc au-
tem si
per amo-
rem.

Cujus est
hominem
Deo uni-
re.

Deside-
rium hu-
jus unio-
nis.

Hoc enim perfectus & purus amor Dei, in momento facere potest, quotiescumque voluerit, ut omnibus oblitis, illi soli sim perfecte unitus, & igne amoris ejus vehementer accensus & liquefactus.

2. O Deus meus, amor meus, in loco peregrinationis meæ, quando ero tibi totus unitus, cù om-

omnibus animæ meæ viribus, à te
mihi datis & gratiose infusis?

Sileat ante te omnis creatura
tua, Deus meus. Tu solus mihi
loquaris, ad sis, & illumines, qui
es omnia in omnibus, & super o-
mnia cœli luminaria æternaliter
benedictus.

Felix anima, in hoc mundo de-
solata, à Deo consolata; ab ho-
minibus ignorata, sanctis Ange-
lis nota; à malis neglecta, à bonis
requisita; à superbis despota, ab
humilibus dilecta; à secularibus
separata, à spiritualibus congre-
gata; à magnatibus derisa, à par-
vulis honorata; foris quasi mor-
tua, intus semper viva; carne af-
ficta, spiritu lœta; corpore debi-
lis, mente fortis; vultu deformis,
conscientia pulchra; labore fati-
gata, oratione roborata; onere
pressa, solatio erecta; carne in
mundo tenta, spiritu ad cœlum
rapta, & Christo copulata.

3. Felix, qui Iesum, & Mariam,
& omnes Angelos, & Sanctos
Dei habet amicos in hac vita,
duces in via; consules in dubio,
do-

Felix a-
nimæ Deo
dilecta,
quantum-
vis mun-
do negle-
cta.

Hominis
pii & re-
ligiosi fe-
licitas ex-
contu-
bernio
do- ss.

doctores in studio; lectores in
mensa; sodales in cella; familia-
res in colloquio; cantores in
choro; custodes in periculis; ad-
jutores in prælio; defensores
contra hostes; intercessores pro
peccatis; subventores in extre-
mis; confortatores in agone; ad-
vocatos in judicio; patronos co-
ram Deo, susceptores in cœlo.

Vide qui-
bus frua-
eur ami-
cis, qui
pro Chri-
sto Ami-
cos, Pa-
rentes &
omnia re-
lavit.

Sit tibi, religiose & devote
frater, postquam reliquisti secu-
lum, pro terrenis parentibus,
Deus cœli Pater, Jesus frater,
Virgo Maria mater, Angeli ami-
ci; religiosi cognati; omnes fide-
les propinqui; senes avunculi; ju-
venes fratres; conjuges matres;
virgines sorores; pauperes nepo-
tes; peregrini consobrini; mites &
humiles consodales; sobrii & ca-
sti commeniales; infirmi & debi-
les familiares; afflicti & oppressi
contubernales; derisi & despici-
multum amicabiles; omnes de-
voti honorabiles; omnes mun-
dum spernentes & Christo ser-
vientes cohæredes regni cœle-
stis.

Hæc est generatio sancta, no-
bi-

bilisque progenies, ex Deo nata,
Deo placita, fide fundata, spe ro-
borata, charitate ornata, patien-
tia armata, igne probata, con-
stantia firma.

CAP. XXX. *De vera pace in
solo Deo quærenda.*

Pax vobis. Ego sum, nolite ti- Ioan. 21,
mere.

In Christo Jesu tota salus, & Pax ani-
vera pax animæ consistit. Et qui mæ in
Christum diligit, habet pacem, Christo.
& in eo quiescit, nec ultra eum,
nec supra eum, quid quærere plus
affectat.

Pax animæ fidelis in hac vita,
ferre multa adversa pro amore
Dei, & nomine Christi.

Decipitur & errat, qui aliter
fentit & cogitat. In vanum labo-
rat, qui Deum in omni facto suo
& cogitatu non præponit, nec
ipsum pure quærit & cupit.

Non est pax impiis, dicit Do-
minus: sed pax multa diligenti-
bus legem tuam Domine.

2. Pax, quam Christus docuit In humi-
& promisit, in profunda humili- litate &
tate

**mortifi-
catione.**

664 V A L L I S

tate existit , & in abnegatione
propriæ voluntatis,in mortifica-
tione omnis pravæ delectatio-
nis,in abjectione omnis munda-
næ laudis , & externæ confola-
tionis in rebus perituris.

Custodi ergo cor tuum ad in-
tra , & omnes sensus tuos ad ex-
tra, ne capiaris aliqua illecebra
& recreatione animæ tuæ nociva.

**Creaturæ
ad laudē
Creatoris
relatæ
juvant,**

Juvant sæpè creaturæ , si ad
Creatoris laudem & honorem
Dei recte & pure referantur; vel
ad aliquam utilitatem suam vel
alterius proiectum, moderate &
discrete assumantur.

**Ad pro-
priam
delecta-
tionem
nocent,**

3. Nocent autem sæpè res pul-
chræ, si curiose, impudice & ma-
le concupitæ aspiciantur, & de-
super delectant; & contra ratio-
nem & honorem Dei placent, &
nimium movent.

Nam sicut boni se custodiunt,
ita incauti vincuntur vitiis. Ten-
tant divitiæ , corrumpunt pecu-
niæ, inficiunt deliciæ , necante
pulæ multæ; inflant scientiæ, tu-
ment potentia, elevate honores.

Respuunt perversi humiles
mores. Vanæ laudes seducunt a-
nimos leves.

Fa-

Fatui sunt omnes & vecordes
qui ista terrena quærunt, & pro
magno reputant, quæ animam
satiare non possunt, nec quiesce-
re permittunt.

Omnia temporalia defectuo-
sa & indurabilia sunt, & præter
Deum nil est perfectum, nec pro
summo gaudio & optimo bono
habendum.

4. In nulla ergo creatura viva,
vel pulchra pictura, aut nobili ge-
nitura, aut alta statura, aut mag-
na prælatura, pone cogitatum &
desiderium tuum, si non vis falli,
turbari, & inquinari: quia totum
vanum, lubricum, & noxiū est;
nisi omnia trahas ad Deum, à
quo omne bonum, & in quo om-
nia vivunt & consistunt.

Non ergo vane glorieris ho- Nec glo-
mo fr̄gilis & mortalis, in multis riare aus
culpabilis, & ad malum cito la- confide
bilis, & ad standum & permanen- tibi, me-
dum in bono debilis. mor fra-
gilitatis

Nec confidas tibi ipsi nimis:
nec stes fixe in te, nec in aliis, al-
te cogitando & prælumendo, sed
quicquid boni consideras & in-
telligis in te, & in omnibus crea-
turis,

666 V A L L I S

turis, totum Deo pure & integrē
offer & ascribe.

Tunc pacem & quietem cor-
dis invenies in Christo, & non in
aliquo bono creato; & implebi-
tur in te, & de te, dulce & san-
&cum verbum Christi ab eo in
monte prædicatum: *Beati mun-
do corde, quoniam ipsi Deum
videbunt. Cui laus, honor &
gloria ab omni creatura, in secu-
la seculorum. Amen.*

Matth. 5.

CAP. XXXI. *De recta inten-
tione ad Deum erigenda.*

Psal. 24.

Cura pu-
re inten-
tionis.

Scopus
omnis a-
ctionis sit
Dei glo-
ria.

O Culimi semper ad Domi-
num, quoniam ipse evellet
de laqueo pedes meos.

In omni cogitatione, locutio-
ne, et operatione tua, habeas
semper rectam et puram inten-
tionem ad Deum; ut omnia fa-
cias ad laudem, et gloriam, et
honorem Dei, et proximi ædifi-
cationem.

Ipse est causa omnium bono-
rum meritorum, atque largitor
æternorum præmiorum. Ipse
principium et finis omnium ope-
rum

rum tuorum esse debet , ne per-
das fructum laborum tuorum.

Si memor fueris terribilium
judiciorum Dei , non vane glo-
riaberis.

2. Pessima pestis vana gloria ,
et velle laudari foris ab homini-
bus. Hoc utique vanissimum est ,
et superbiæ signum , gratiæ Dei
contrarium.

Quid ergo facies , et in quo
confides et sperabis? Non in te ,
nec in homine , nec in aliqua re
mundi , nec in stellis cœli ; sed in
solo Creatore Deo tuo , qui fecit
te , et habet te , et omnia creata si-
mul in manu et potestate sua
sine onere et adjutore.

Dic ergo , et ora cum David
in Psalmo: *Oculi mei semper ad*
Dominum , quoniam ipse evellet
de laqueo pedes meos. Et iterum:
Domine ante te omne deside- *Psal. 37.*
rium meum , & gemitus meus à
te non est absconditus.

3. Relictis ergo vanis ratio-
nibus et consiliis hominum in
cunctis necessitatibus tuis , po-
tius cum precibus et sanctis de-
sideriis , recurre confidenter ad
Do-

Fuge pes-
simam pe-
stem va-
nam glo-
riam.

Psal. 24.

In solo
Deo con-
fide.

Dominum Deum tuum; quoniam ipse est, qui evellet de laqueo pedes tuos, ut non movearis à recta via virtutis & vera humilitate, sed stes fixus in Deo usque in finem

Opus bonum pura intentio- ne factum parit lætitiam; at malum, mœstia.

Omne opus bonum propter Deum factum, lætificat conscientiam, illuminat mentem, & ampliorem meretur gratiam.

Omne autem malum opus, mœstificat agentem, & maculat famam bonam, & impedit divinæ consolationis influentiam.

Qui aliquid propter vanam gloriam facit, elationis vento lucernam extinguit: & qui propter mundum agit & apparere appetit, cito Deo irascente in lutum cadit,

Non ergo læteris in aliqua felicitate hujus mundi, quemadmodum stulti; sed sta semper in timore Dei, & cognitione fragilitatis tuæ.

Frequens lapsus, & facilis error tuus docebunt te humiliter & viliter de teipso sentire.

4. Neminem velis in hac vita nimis laudare, quia nescis, qualis sit quisque futurus,

Nec

Neminem
cito lau-
daveris,
nec te-

Nec temere judices cadentem,
quia potest Deus cito erigere
fletem, Pro omnibus ora, & om-
nes Deo committe.

Esto vilis in oculis tuis, ut fias
magnus coram oculis Dei ; qui
humiles respicit, & altos à lon-
ge cognoscit, & subito proster-
nit.

Si ab hominibus despiceris, &
alii tibi præponuntur, ne tristeris
nimis, quia melius & securius est
humiliari cum mitibus & simpli-
cibus, quam à Deo reprobari cum
divitibus & elatis.

Cave laudari, time magnifica-
ri, erubescere honorari, fuge repu-
tari, quære latitare. Elige Deo
vacare, sacris lectionibus & de-
votis precibus sedulo immorari.

Non est sine laude & honore,
qui propter Deum spernit laudes
& honores.

Nec est sine solatio divino, qui
omnia hujus mundi gaudia re-
putat pro nihilo ; & omnia sibi
contraria sustinet libenter pro
Christo, & quotidie anhelat esse
cum eo in cœlo.

*mere dā-
naveris.*

*Humilia-
re, & exal-
taberis.*

*Nec affe-
ctes mag-
nificari.*

*Sat iudicis
& solatiæ
habet, quia
hæc pro
Deo sper-
nit.*

CAP. XXXII. *Oratio humili
& contriti spiritus.**Psal. 24.**¶ 122.*

Ad te Domine levavi ani-
mam meam, qui habitat in
caelis.

Oratio **O** Domine Deus, qui omnia
per quam provide ac juste disponis in cælo
elegans & et in terra, cum Angelis et ho-
minibus, et omnibus creaturis
tuus accipe pro magnis laudibus
et gratificationibus tibi debitibus
omnes tribulationes et angustias
cordis mei, in vera contritione
peccatorum meorum tibi modo
oblatas.

Converte mihi omne malum
in bonum, et bonum semper in
melius, pro gloria nominis tui, et
animæ meæ æterna salute.

Tu scis omnem infirmitatem
meam, et magnam ignorantiam
meam, atque quotidianam insta-
bilitatem memoriæ meæ; quam
cito vigor huc illuc, longius à te
sæpissime.

Parce mihi Domine, secun-
dum multitudinem miserationum
tuarum, et reduc me citius ad te.

Con-

Conserva cor meum apud te,
in devota oratione et sacra me-
ditatione, die ac nocte, quantum
mihi est possibile in hoc fragili
corpore.

2. Cupio placare benignissi- Tres pau-
mam faciem tuam, muneribus sa- perum o-
bris et precibus, et præcipue tri- boli Deo
bus pauperum obolis, Contritio- offeren-
ne cordis, Confessione oris, et di, Con-
fessio, Satis-
satisfactione humilis operis.

Domine Deus meus summe a- fatio.
mabilis, memento mei pauperis;
quia homo sum fragilis, non An-
gelus sanctus: peccator magnus,
non innocens Agnus: tepidus o-
rator, non fervidus contempla-
tor: Et ideo nec dignus servitor
tuus; nec inter devotos oratores
debeo computari, nec videri, nec
nominari.

Domine mi charissime, acce-
pta sit tibi obsecro, humiliis ora-
tio mea, et amara contritio pec-
catorum meorum, pro dulci can-
tu et jubilatione Angelorum, et
concordi laudatione omnium
cœlestium civium supernorum.

Verumtamen non despero,
nec desperabo de venia et misere-

Tt

rr

ricordia tua; quamvis sæpius ca-
do, et gravor in meipso ex infir-
mitate mea.

Non cesso, nec cessabo à lau-
de tua in vita mea: sed laudabo
et magnificabo te, donec ad te
perveniat, ô Deus, anima mea.
Nam te semper laudare et super
omnia amare, summa felicitas est
Angelorum et Beatorum in Pa-
tr.

CAP. XXXIII. De bona socie-
tate cum Iesu & Sanctis
ejiss.

Psal. 68.

QVarite Deum, & vivet a-
nima vestra.

Nihil melius, nil animæ felici-
cius. Qui aliud quærerit, nihil in fi-
ne obtinebit.

Iesus ubi
quærer-
dus.

a *Luc. 1.*

b *Matt. 2.*

c *Luc. 2.*

d *Luc. 10.*

e *Ioan. 20.*

Si ergo vis habere bonum fo-
cium pro solatio, quære Jesum
cum pastoribus in præsepio; a
aut cum sanctis Magis in Matris
gremio; b aut cum Simeone et
Anna in templo; c aut cum Mar-
tha in castello; d aut cum Maria
Magdalena in sepulchro; e aut
cum Apostolis in coenaculo;

fad

ad accipiendum Spiritum san- f Ad. 10.
ctum cum magno gaudio.

Beatus, qui in his et aliis san-
ctis locis Jesum devote querit,
non corpore, sed spiritu & veri-
tate.

Beatus, qui in omni loco, & in
omni tempore Jesum intime quæ-
rit, & magnis desideriis ad ejus
claram visionem & præsentiam
anhelat, & quotidie se præparat.

Beatus, qui Jesum in vita sua
per passionem & crucem sequi-
tur; quia in extremis bene ipfi
cum Iesu erit, & ab auditione
mala non timebit.

2. Non solum Jesum quære,
sed etiam Discipulos Jesu, & o-
mnes diligentes Jesum, & qui
patienter ferunt adversa propter
Iesum.

Amor namque Jesu & ami-
corum ejus mundum spernit, &
omne vanum & impurum longe
à se repellit.

Relinque ergo amicos, & no-
tos, ac sodales extraneos, qui in
solitudine & devotione te im-
pedire possunt, & quære pro fin-
gulari solatio tuo in secretario

Tt 2   cellæ,

cellæ, familiaritatem cum sanctis
Apostolis & cognatis Jesu ; ut
loquantur tibi de regno Dei, &
statu æternæ beatitudinis: & quo
modo per multas tribulationes
possis ad eorum societatem per
venire.

Familia
ritas &
consue
tudo San
ctorum
ambien
da.

1. Beatæ
Virginis:

Accede autem ante omnes
Sanctos & Sanctas, cœlestis cu
riæ cives, ad secretum taberna
culum atque oratorium beatæ
Mariæ Virginis, à seculi turbis
remotum, & quære ibi solatium
animæ tuæ, precibus insistendo.

3. Audi, quomodo Angelus
Domini cum Maria loquitur de
Incarnatione Christi & Redem
ptione generis humani.

Felix dies & beata hora, si po
teris ibi facere moram cum An
gelo Gabriele, & beata virginie
Maria, audiendo ab eis mysteria
cœlestia.

Crede firmissime omnia esse
vera per Angelum Mariæ nun
ciata, sicut Maria credidit Deo,
& Angelo ejus sibi missa de cœ
lo.

2. Ioan.
Baptistæ.

Deinde quære diligenter Jo
annem Baptistam, præcursum

Do.

Domi
erem
bus f
plica

A
ami
tab
div
cul
reli
din
flati
res

de
cu
pu

&
m
m
q
ip

C
fe
v
r
c
l

Domini nostri Jesu Christi, in
eremo latente, & flexis geni-
bus saluta eum devotissime sup-
plicando.

Ave sanctissime & dilectissime amice Jesu Christi Joannes: mul-
ta bona & magna mirabilia au-
divi de te, quam sancte & mira-
culo sis natus: quam stricte &
religiose fuisti a puerō in solitu-
dine conversatus, ne levi saltē
flamine aut cogitatione pecca-
res.

Collo
quiū
cum san-
cto Ioan-
ne Baptis-
ta quale
instituen-
dum.

4. Quare ab eo, quamdiu ibi-
dem solus manserit: & maneat
cum eo, quantum placet, & tem-
pus permiserit.

Disce ab eo, quid comedet
& biberit, & quis ei necessaria
ministraverit; utrum pater ejus &
mater aliqua ipsi miserint, &
quandoque ad eum venerint, vel
ipse ad eos videndos exierit;

An etiam sanctus Angelus
Gabriel ad eum quandoque de-
scenderit, & multa secreta ei re-
velaverit; Et an Jesus ei perso-
naliter apparuerit, & manus ejus
confortaverit, sicut scriptū est in
Evangelio: Etenim manus Da-
mini erat cum eo,

Lxxv. 10

Quic-

Quicquid de istis sit, totaliter
Spiritui sancto committe ; qui
ipsum implevit, docuit, & erexit,
& totam vitam ejus virtutibus
ornavit, & usque ad exitum vitæ,
in eremo & inter homines, & in
vinculis, & in carcere custodivit,
& tandem cum martyrii palma
animam ejus suscepit.

3. Aposto-
lorum;
Petri.

Act. 3.

Pauli.

a a. Cor.
12.

b Phil. 3.

5. Deinde ad Apostolos Christi procede, & quare sanctum Petrum : & vade cum eo in templum ad orandum : vel etiam in cœnaculum ascende, ad accipiendum Spiritum sanctum.

Quare etiam Paulum in Damasco & in Epheso, & vade cum eo per omnia ad prædicandum Evangelium Christi, non in corpore sed in spiritu.

Ecce quomodo plus omnibus laborat ; & quam sœpè orat, & quam frequenter in orando & contemplando rapitur per excessum in cœlo. *az*

Sublimis volatus iste non omnibus datus, & tamen ad ima descendens dicit: *b Ego non arbitror me comprehendisse.*

Et iterum post alia, ad instruendum

endum humiles in vita & in paſ-
ſione Christi, ait: c Nihil arbi-
tratus ſum me ſcire inter vos
niſi Ieſum Chriſtum , & hunc
cruciſixum.

Sequere ſanctum Paſtum , &
ducet te recta via ad Chriſtum,
& per crucem ad cœlum.

6 Vade ulterius, & quære An-
dreas Apostolum in Achaiæ
partibus prædicantem Chriſtum;
& audi verba pendentis in cruce
pro Chriſti nomine. Signa ea in
corde tuo, & ſtude implere cum
gaudio, inspirante & juvante Spi-
ritu sancto, quæcumque loquitur
de paſſione Chriſti , & ſanctæ
cruciſ laudibus.

Quære conſequenter ſanctum Iacobus.
Jacobum majorem, paſtum, & oc-
ciſum ab Herode, & bibe cum eo
calicem paſſionis hujus misera-
bilis vitæ, patienter tolerando do-
lores pro amore Dei , & animæ
tuæ ſalute.

7 Deinde procede, & quære
Ioannem Apostolum Chriſto
dilectum, & pro nomine Ieſu in
exilium relegatum, ab omnibus
ſecularibus curis et negotiis fe-
gre-

c. Cor. 2

Andreas

Ioannis

Evangel.

Apoc. 4.

gre-

gregatum; ubi divina revelatio-
ne altius illustratus, Apocalyp-
sin de statu totius Ecclesiæ mili-
tantis et triumphantis, figuris et
mysticis verbis scriptæ, et post
hæc etiam, pro omnium Eccle-
siarum et fideliū eruditione et
consolatione, sanctum Evange-
lium de divinitate Christi ulti-
mus edidit.

Lege et stude in istis, et aliis
sacræ Scripturæ libris, pro capitu
tuo et consolatione exilii tui in
hoc mundo; non ut doctus et fa-
piens videaris, sed mitis et pa-
tiens, humilis et obediens, usque
ad mortem efficiaris.

8. Quære adhuc alios sanctos
Apostolos, pro consolatione tua
in Christi servitio occupatos,
profide et amore Christi occi-
fos, verbo et exemplo multos
ædificantes.

Vide sanctum Jacobum fra-
trem Domini, epistolam canonici-
cam scribentem, formam Chri-
stianæ vitæ et religionis perfe-
ctionem continentem.

Quære et sanctum Thomam
in India, qui vulnera Christi re-

ve-

*Jacobi.**Thomæ.*

verenter palpavit, firmiter credidit, et cum ferventi amore aper-te clamavit, dicens : *Dominus Ioan. 20.*
meus, & Deus meus.

Quære etiam cum magno de-siderio, sanctum et eruditum A-postolum Matthæum Evangelistam, scribentem Hebraicis lite-ris Christi Evangelium, toti mun-do profuturum, omnibus natio-nibus, populis et linguis variis, ad salutem destinatum.

Simili modo et affectu, quære alios sanctos Apostolos et disci-pulos Jesu Christi, in locis suis verbum vitæ retinentes, et popu-lum docentes, et usque ad mor-tem in vinea Dei laborantes.

Isti sunt sancti et amici Dei, qui sanguine fuso, per coronam martyrii meruerunt vitam æter-nam.

Lege ergo libenter vitam et passiones eorum, et consolabe-ris in laboribus et doloribus tuis: quia nihil est, quod tu facis, et pateris pro Christo in servitio da. Dei, comparatione sanctorum et aliorum devotorum.

Gesta &
passiones
sanctorū
frequen-
ter legen-

CAP. XXXIV. *De summo bono
& ultimo fine, in solo Deo
ponendo.*

Psal. 16.

SAtiaber, cùm apparuerit glo-
ria tua.

Ad cæli
gloriam
perveni-
tur per
contem-
ptum ter-
renorum.

O Domine, quomodo potest
homo ad hanc gloriam perveni-
re? Per contemptum sui et om-
nium terrenorum, et per arden-
tem amorem omnium cœlestium
bonorum.

Testes sunt animæ Sanctorum
lætantes in regno cœlorum, &
omnes fideles certantes & labo-
rantes contra tentationes vitio-
rum.

Ab hoc glorioso fine & sum-
mo bono æternaliter fruendo,
longe distant superbi dæmones,
infideles pagani, perversi Judæi
& hæretici indurati, homines
carnales mundum diligentes,
Deum negligentes, & in terrenis
bonis, & honoribus ac laudibus
finem suum & felicitatem consti-
tuentes.

*Qui ca-
ducis his
inhiant.*

Qui (heu Deus) propter hæc
habenda, augenda, & servanda

cœl.

currunt, laborant, student, vigilant, & fere nunquam quieti sunt, nec solicitare cessant, donec aliquid acquirant.

Et cum acquisierint, sive rectum sive indirectum fuerit, adhuc non contentantur, sed ad altiora scandere & gloriari super ceteros concupiscunt; & intumescent, doctos se jactant, magnos se estimant, & ab aliis honorari affectant.

Et tamen totum est vanum, lubricum & nihilum, & finaliter periculosum & perditum, quod querunt & cupiunt.

2. Certe erratis & vos ipsos decipitis, quibus mundus adhuc dulcis est, & jucunda vita praefens, quia nil certi habetis de omnibus bonis vestris, & quotidie morti & judicio Dei futuro propinquatis.

Nihil enim est in hac vita ita jucundum, quin habeat aliquid amaritudinis annexum.

Nil in creaturis tam pretiosum, & bonum, & delectabile, quod possit animam hominis satiare & beatificare, ab omni malo eri-

Nunquam
saturi.

O miserii
qui pro
summo
bono, so-
lam boni
umbram,
& inanem
speciem

sectan-
tur!

eripere, & omni bono replere, &
semper letificare; nisi solus Deus
summe bonus æternus, & im-
mensus.

Solus
Deus ani-
mam sa-
tiat.

Hic est creator omnium re-
rum, visibilium & invisibilium,
Angelorum et hominum, qui est
ante omnia, et super omnia, et in
omnibus Deus benedictus in se-
cula.

3. Quid enim digne de Deo
dici potest aut cogitari ab aliqua
creatura in cœlo et in terra? Ex-
cedit namque Deus omnia, ante
cujus oculos omnia videntur va-
na et nulla.

Ideo fatua est omnis anima,
et permanebit semper regna et
misera, quæ extra Deum aliqua
quærerit et diligit, quæ à dilectio-
ne et honore Dei mentem sepa-
rant.

Magna et mirabilia opera tua
Domine; et cogitare, et perscrutari
singula, non est mihi, nec ali-
cui creaturæ possibile.

4. Quid igitur faciam, quia
non possum altiora capere, nec
secreta cœlestia penetrare, neque
cum Angelis faciem Dei mei cō-
templari?

In-

Indignum me fateor tantis
bonis frui, & cum Sanctis in cœ-
lo conversari.

Ideo me semper humiliabo &
despiciam coram Deo & omni-
bus hominibus, quamdiu fuero, &
ero vilis in oculis meis; ut Deus
misereatur mei peccatoris, nunc
& in omnibus horis.

Recogitabo omnes annos
meos in amaritudine animæ mee,
quibus iram merui; & placabo in
gemitu & fletu Deum, quem of-
fendi saepius verbis, factis, visu,
auditu, et cæteris sensibus meis:
quos mihi ad serviendum sibi de-
dit in toto corde meo, quamdiu
in corpore vivo.

Sed ne despereim et dejiciar
in malis meis, recordabor, Do-
mine, omnium bonorum tuorum,
et omnium misericordiarum
tuarum, quæ à seculo sunt: do-
nec ad te, auxiliante gra-
tia tua, merear salvus perve-
nire.

Libera me ab omnibus malis
irruentibus subito in me, quæ
retrahunt saepius cor meum à cæ-
lestibus bonis meditandis.

V v

Ad.

Indignus
homo
tanto bo-
ne.

Isaiæ 38.
Sed hu-
mili pœ-
nitentia
fit ido-
neus.

684 VALLIS LILIORUM.

Adesto mihi pie Deus , & po-
ne me juxta te : ne incipiatur va-
gari & elongari à summo bono,
quod tu es Domine.

Nam in te solo , totum bo-
num meum. Da teipsum mihi, &
sufficit animæ meæ , Domine
Deus salutis meæ, Amen.

THO.

THOMÆ A KEMPIS,
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI,

DE TRIBVS
TABERNACVLIS

Aureus Libellus.

LECTORI.

*In his tribus tabernaculis,
castra tenent tres militares vir-
tutes. In primo Paupertas, in se-
cundo Humilitas, in tertio Pa-
tentia; de quibus tria sunt Ca-
pita.*

De Tabernaculo Paupertatis.

CAPUT I.

De varia probatione Electorum.

S. E st scriptum in Propheta:
E Patientia pauperum non *Psal. 9.*
peribit in finem. Magna est, Do-
mine Deus meus, patientia fer-
vorum tuorum. Et hæc est victo-
ria eorum, qui cuncta superant
adversa in hoc mundo. Dixisti e-
nimi: In patientia vestra posside- *Luca 21.*
bitis animas vestras.

Tu multipliciter nos probas **Varie**
et undique tribulationibus nos **probat**
circumcingis, nunc foris, nunc
intus, nunc apertis, nunc occul-
tis nos examinas temptationibus:
ita ut in nobis nihil sit, quod

Vv 3 per

688 DE TRIBUS
per temptationis ignem non trans-
eat.

Vis nos in omnibus tentare, in
multis angustiare: ut in omnibus
probati, & ex multis miseriis li-
berati, gratias multas tuis refe-
ramus misericordiae & bonitatis.

Idque
nobis u-
tile.

Hoc placitum est, visumque
bonum in conspectu tuo, & utile
ad profectum nostrum. Si tu Do-
mine Deus noster pro nobis,
quis contra nos?

Psal. 22.

Sequar ergo te Domine, quo-
cumque ieris, dummodo mihi
dux in via tua fueris. Si ambulave-
ro in medio umbræ mortis, non
timebo mala, quoniam tu me-
cum es.

Confitebor tamen adversum
me injustitiam meam Domino,
& infirma mea non abscondam;
si forte a bono medico, consola-
tionis fomenta percipiam.

2. Vide Domine paupertatem
& infirmitatem meam, attende
quæ dico, tibi enim revelavi cau-
sam meam.

Etsi nos
pacem &
quietem
malimus,

Endesidero requiem, & tu in-
jungis mihi laborem. Anhelo ad
sublimia, tu autem proponis hu-
milia. Quero deliciarum copiam,

sed tu suades paupertatis inopiam.

Estne , Domine Deus meus istud consilium & verbum tuum?

D. Utique?

S. Et quomodo coarctor , ut perficiatur in me?

D. Dilige me, & non angustaberis in te. Facile est in igne charitatis consumi omnem angustiam paupertatis.

Dulce est amanti compauperari filio Dei. Leve est omne onus , quod charitas tolerare jubet. Nec crit cuiquam labordurus , qui charitatis pane fuerit confortatus.

S. Bene locutus es Domine, fiat quæso sicut dixisti. Qui dedisti consilium, fer & auxilium. Efficiatur totum suave , quicquid videtur carni grave; & onus leve , quod jam ante videbatur importabile.

Exultet caro mea in Deo vi vo,& spiritus meus in Deo salutari suo. Quam bonus Israel Psal.17. Deus his, qui recte sunt corde!

Diligam te Domine virtus Item mea,firmamentum meum, & re. Christi

V v 4   fu-

Dura

pauper-
tas, sed

leve in fa-
cit chari-

tas.

**auxilium
& exem-
plum.**

gium meum. Diligam etiam san-
ctam Paupertatem, Humilitatem
& Patientiam , sequendo viam
tuam & Sanctorum tuorum.

Habebo amodo Paupertatem
pro divitiis , Humilitatem pro
gloria, Patientiam pro requie.

Sit mihi de his cura , & pla-
ceant quæcunque spiritus requi-
rit, quia caro non prodest quic-
quam.

Delecter in his sicut in omni-
bus divitiis , & pes superborum
divitum, atque suaviter viven-
tium, non moveat me.

Cadent enim ipsi, cum venerit
dies illorum, & finis eorum sine
honore. Ego autem in Domino
gaudebo, & exultabo in Deo Je-
su meo: qui factus est mihi exem-
plum paupertatis, humilitatis &
patientiae.

Abac.3.

**CAP. II. De tribus Tabernacu-
lis, Christi, Moysis, & Heliæ, seu
trium virtutum, Humili-
tatis, Patientie, Pau-
pertatis.**

Considerans ergo prædictas
virtutes, in te Domine, & in
qui-

quibusdam servis tuis, invenio te
super omnia humilem; Moysen
verò servum tuum valde man- Num. 12.
suetum, & Heliam multum pau- 3. Reg. 17.
perem.

Recordor quoque illos te-
cum in monte aliquando appa-
ruisse, & qualiter Petrus ait: Do- Matt. 17.
mine, si vis, faciamus hic tria
tabernacula, tibi unum, Moysi
unum, & Heli & unum.

Secundum quem modum,
prædictas virtutes quasi tria ta-
bernacula aspicio, in quibus ha-
bitare desidero.

Si dixero, quòd Dominus
meus habitaverit in tabernaculo
humilitatis, quid convenientius?
Discite (inquis) à me, quia mitis Matt. 11.
sum, & humilis corde.

Igitur tabernaculum tuum
Domine Humilitas est, in quo Christo
vere Spiritus sanctus requiescit. quasi hu-
militas;
Unde scriptum est: Super quem
requiescam, nisi super humilem Isaia 66.
& quietum, & trementem ser-
mones meos?

Moyses verò quale taberna- Moysi pa-
culum habuit? Si mansuetudinem tientia;
eius consideravero, non dubium

V V s quin

qui erit *Patientia*. Erat enim (Scriptura testante) *Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra*. Hoc tabernaculum factum est secundum exemplar, quod in monte monstratum est, ubi Dominus ait: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram*.

Matt. 5.

*Heliae
pauper-
tas.*

*3. Reg. 17.
C. 19.*

Helias jam venit: sed eamus & videamus, ubi habitaret quod si paupertatem & abstinentiam illius inspexero, Paupertas utique respondebit; Quia ego sum.

Habitavit in tabernaculo paupertatis, magnus ille Helias propheta. Testantur corvi, qui eum pascebant: spelunca, in qua latebat: asperitas vestium, quae eum tegebat: & Angelus Domini, qui subcinericum panem & aquam illi ministrabat.

2. Quām bonum est nos hic esse, & quām jucundum in his tabernaculis habitare? O si merear inter Sanctorum tuorum numerum, unus de minimis inveniri, ut locum inveniam in domo tua: & cūm defecerit virtus mea, illi me recipiant in tabernacula sua!

Quām

*Quām ju-
cundum
morari in
his ta-
berna-
lis.*

Quam felix etiam essem, si inter tam preiosissima tabernacula, vel paryulum unum mihi ædificare possem: ut dignaretur ad me venire Dominus Deus, & mansionem facere!

Scio enim, quod libenter habitat in his virtutibus Dominus & rex virtutum.

Nunc igitur loquere Domine ad servum tuum, quia audit servus tuus; & ostende mihi secundum multititudinem misericordiae tue, sanctitatem Paupertatis, gratiam Humilitatis, & fortitudinem Patientie.

CAP. III. Paupertatis religiosa
commendatio.

D. Quoniam in verbis meis quæris consolari, & in his tribus virtutibus optas erudi-
ti, libenter faciam quod preca-
ris.

2. Sed de Paupertate, quæ ini-
nitum harum videtur, sermo in-
cipiédo est. Beatissima Pauper-
tas, quæ specialem apud me obti-
net sanctitatis locum, in tuo cor-

Pauper-
tas Chri-
sto singu-
lariter
amata.

694 DE TRIBUS
de utinam altius imprimatur.
Audivi enim gemitum tuum,
quomodo anxiatus sis in pauper-
tate, sed displicuit mihi. Non est
hæc res bona, quam audio de te.

3. Nonne est ista, quam elegi,
& signata in thesauris meis? Sur-
ge, & transi cum pastoribus usque
Bethleem; & vide hoc Verbum,
quod caro factum est, quod Do-
minus ostendit tibi, & cognosce
an ibi paupertas defuit.

Vide paupertatem meam, &
comparatione ejus, satis modica
tua paupertas, aut etiam nulla e-
rit. Magnum itaque chaos posi-
tum est inter meam & tuamque
paupertatem.

Nam ipse cùm dives essem,
nulliusque egerem, pauper & e-
xul in mundo fieri. & hoc pro-
pter te, non erubui. Tu vero, qui
pauper es & nudus, qui nihil in
hunc mundum tulisti, nonne istud
attendere debuisti?

Jam cesseret querela tua. Suffi-
cere credo ad consolationem
tuam, si meæ paupertatis magni-
tudinem intentius aspiceris.

Epulari autem & gaudere,
non

Luca 1.

1. Cor. 8.

non modo, sed in futuro debes.
Ibi enim edent pauperes, & satu-
rabuntur, & laudabunt me om-
nes, qui exquisierint me in san-
cta paupertate.

Non est servorum Dei de præ-
sentibus lætari bonis, & mundi
conformari pompis, sed despectis
eius deliciis, ad paupertatis meæ
delicias confugere.

Verum paupertas ac humili-
tas mea his cordibus deliciæ sunt
quibus divitiæ terrenæ viluerunt.

An forte cum divite vis indui
purpura & byssō, & quotidie
splendide epulari? Vide ne con-
tingat tibi cum illo in inferno æ-
ternaliter cruciari. Hoc est au-
tem judicium meum, qui opera
illorum sequuntur illos.

4. Unum jam supereſt, ut pe-
nuriam patienter amodo feras,
aut de numero pauperum meo-
rum non eris.

Viam pauperibus speciosam
ostendi, laborantibus & pulsan-
tibus portam aperui; humilibus
regni januam patefeci, & dives
non transibit per eam. Vis videre
intrantem? Aperi oculos tuos, &
vide.

V V Z F A-

Servo-
rum Dei
non est
frui bo-
nis præ-
sentibus,
sed futu-
ris.

Luce 10.
Ne cum
sorte di-
vitis epu-
lonis, et
iam mors
obveniat,

Potius
nunc eli-
ge sortem
Lazari.

Factum est autem, ut morere-
tur mendicus, & portaretur ab
Angelis in sinum Abraha, Ju-
cundane visio?

S. Jucunda utique, & omnino
desiderabilis. Et quomodo huc
ascendere potuit? Et quis est, qui
eum sequi possit?

D. Memento fili, quod Laz-
arus iste fuit ulceribus & miseriis
plenus, qui esuriens & sitiens an-
te januas divitis jacuit. Et qui
tanta pro nomine meo pertulit,
nonne intrare in gaudium meum
dignus fuit?

Cui pau-
pertas si-
num A-
braha
patef-
cit,

Imitare eum, si vis; Si enim mi-
hi placita erat anima illius, unde
hoc, nisi quia placuit prius pau-
pertas & patientia ejus? Vade, &
tu fac similiter.

Amen dico tibi, nisi conver-
sus fueris, & factus sicut Lazarus
iste, aut unus è pauperibus meis,
non poteris ab Angelis suscipi in
cœlis.

Nemo intrabit, nisi mundus
fuerit. Et si immundus fuerit,
purgabit eum Pater meus in ca-
mino paupertatis, & aqua tenta-
tionis expiabit eum, & sic mun-
da-

datus , post mortis occasum ad
castra Sanctorum revertetur.

S. Intellexisti hæc omnia?

S. Etiam Domine.

D. Et nunc quid dicam? Venit
hora, & nunc est, ut multi hanc
sanam doctrinam non suscipiant;
sed unusquisque, quod sibi placi-
tum & delectabile videtur , hoc
magis impleat. Tu vero non ita
didicisti Jesum Christum , ante
cujus oculos paupertas ejus præ-
scripta est.

Audi tamen rursus, quæ loquar
tibi. Familiaris amica mea Pau-
pertas, quam in terris multiplici-
ter dilexi, & astrinxí , meisque
commendare amicis disposui; sic
à multis aliena facta est, ut vix lo-
cus sit, quo pes ejus requiescat.

Et si interdum videtur apud
quoddam morari, statim cū gros-
siora quæque & abjectiora eam
viderint diligere , timore quodā
exterriti, aut desiderio melioris
edulii dicunt: Recede à nobis, viā
scientiarum tuarum nolumus,
contraria enim es desideriis no-
stris, viæ tuæ viæ difficiles, & cal-
les tui durissimi. Quare venisti
ad

Ea nunc
passim in
visa.

Et licet
nomine
tehus re-
cipiatur,
re ipsa ta-
men exu-
lare co-
gitur.

698 DE TRIBUS
ad nos ? An ideo, ut occideres
nos, & pecora nostra ? Pecora
carnem suam vocant.

6 Ecce paupertas, quid isti
dicunt, & quantum tibi detra-
hunt. Sed scio, quia nihil mali
disposuisti contra eos, sed in jus-
fione mea ad curanda vulnera
peccatorum eorum, ad nutrien-
dum quoque si quas habuerint
virtutes, ad illos accessisti.

Longe aliter sentiebat San-
Psalmus 22. Etus ille, qui dicebat: *Parasti in*
conspectu meo mensam adver-
Psalmus 67. sus eos, qui tributant me. *Parasti*
in dulcedine tua pauperi Deus.
Psalmus 85. Et iterum latus psallebat: *Quo-*
niam inops & pauper sum ego.
Psalmus 87. Et: *Pauper & inops laudabunt*
nomen tuum.

Verumtamen paupertas (ami-
ca mea) noli contristari. Non e-
nimir te abjecerunt, sed me. Qui
enim te spernit, me spernit: &
qui te recipit, me suscipit. Scio,
quod non ab omnibus diligenteris:
taceo, quod interdum cum indi-
gnatione effugaris.

Omnia hæc faciunt tibi, quia
non noverunt te, nec quanti sis
me-

meriti apud me. Tu verò ne timeras, quia ego sum, qui elegi te. Emite, & cunctis opibus pretiosiorem, cunctisque deliciis suaviores existimavī te. Ab infancia mea exquisivi te, & usque ad senectam & senium non recessi à te.

CAP. IV. Paupertatis commendatio ab exemplo Christi, & Sanctorum.

OVos omnes, qui transitis per viam, attendite & vide-
te, si est talis paupertas sicut pau- Christus
pertas mea! Filiæ Sion, occurrite quantus
modo, & videte regem Salomo- fuerit in
nem in diademate, quo corona- omni vita
vit eum mater sua: quomodo cultor &
eum reclinavit in præsepio, qui amator
semper erat in Patris imperio: pauper-
quomodo pannis eum involvit, tatis: pa-
qui cœlum & terram palmo- tet
concludit.

Videte pannos meos & lin- In nativi-
teola mea, quibus adhuc puer tate;
involutus sum, & mihi similem
si vidistis, venite & arguite me
& paupertatem meam.

Ecce

790 DE TRIBUS

Ecce signum , quod ostendi
vobis, quod annunciatum est ab
Angelis, apparuit in terris, per
Mariam virginem impletum est,
ut vidistis.

Isaie 9.

Usquequo parvuli non diligi-
tis paupertatem , cùm parvulus
natus sit vobis, & parvulus datus
sit vobis?

Sed dñitibus videtur hæc stul-
titia, & superbis ignominia; mihi
tamen & omnibus electis meis
sapientia est atque gloria.

Considera (quæso) & alia fa-
cta mea. Jejunavi quadraginta
diebus & quadraginta noctibus,
nihil manducans in illis , postea
vero esurii. Vide, quid feci.

Hoc erat jejunium meum,
quod elegi, quod opere comple-
vi. Quis enim laborem hunc re-
compensare poterit ? Et quis est,
qui vel in modico me imitari ge-
fit ? Quisquis ille est, dilectus
mihi est.

In siti &
postula-
tione a-
quæ à Sa-
maritana;
Ioan. 4. Fatigatus ex itinere superpu-
teum sedi, & à muliere Samarita-
na aquam petii, & dixi : Da mihi
bibere. Ecce, aquam ad potan-
dum petii , qui hominibus vina
dare

dar
num
in
rev
du
pa
ut
&
lu
re
m
st

ir
e
h
8
f

1
c

TABERNACULIS. 701
dare consuevi , & aquam in vi-
num olim mutavi.

Discipuli autem mei abierunt
in civitatem, ut cibos emerent, &
revertentes dicebant: Rabbi mā-
duca. Tanquam necessitatem
patienti hæc mihi ministrabant,
ut paupertas probaretur in me,
& multa necessitas, quam pro sa-
lute hominum suscepī, nota fie-
ret, Et nunc si diligis , lequere
me , quia majora his tibi demon-
strabo,

En pauper & nudus , tandem
in cruce sum suspensus. In omni
etiam vita mea parum videbar
habere; jam cunctis ablatis, solus
& nudus in cruce figor.

Quis me pauperior , qui omni
solatio humano destituor?

Hæc in corde tuo scribere de-
bes, & intente cogitare, quia ad
amorem sanctæ paupertatis pos-
funt te accendere.

Ecce paupertas (amica mea)
quibus verbis & exemplis te ma-
gnificavi; & nunc iterum cui affi-
milabo te amica mea? Similis es
hominibus gaudentibus in Spir-
itu sancto, & dicentibus : Tan-
quam

Ioan. 4.

Matt. 27
In cruci-
fixione.

2.Cor. 6. quam nihil habentes, & omnia possidentes : ut egentes, multos

I,Cor. 4. autem locupletantes. Nos infirmi, nos ignobiles propter Christum: omnia arbitramur ut stercora,

Phil.3. ut Christum lucrifacimus. Quam apta similitudo, & & utinam in multis mihi annuncietur talis æmulatio.

S.Franciscus magnus pauperatis cultor; 2. Recordor jam pauperis ser-
vi mei Francisci, qui paupertatem summe dilexit. Vere fidelis,
& multum fidelis iste servus meus, qui sic illam diligebat, ut ex cordis affectu dominam suam vocaret. Et cum dilexisset eam, etiam usque in finem vitæ suæ dlexit.

Ideoque in regno meo mecum tripudiat, quia prius in modo cum sancta paupertate commercium faciens, latus erat. Unde etiam illi occurrens, dignanter & dulciter eam in hæc verba salutabat : Beneveniat domina mea paupertas, castitas & obedientia.

Ista scilicet paupertas, & duas prædictæ sorores ejus, sunt præcipua vota religionis. Hæc de humili dixi Francisco,

3. Sed & de aliis Sanctis vis
forsan tibi quædam breviter ap-
poni, quorum paupertas toti or-
bi resulget.

Nostri Martinum virum san-
ctissimum, qui ob singularem de-
votionem paupertatis, *Martinus* S. quoque
pauper & modicus meruit ap- *Martinus*
pellari. *Episco-*
pus.

Nec hoc videatur tibi despe-
ctum, quia in paupertate fuit, &
est Sanctorum gaudium. Hinc in
eius laudem sublimiter decan-
tatur : *Martinus Abra& finu*
latus excipitur ; Martinus hic
pauper & modicus, cœlum dives
ingreditur, hymnis cœlestibus
honoratur.

Si tibi amarum videtur, paup-
er & modicus, dulcescat inte-
rim cœlestis regni introitus.

Proponam & alium civem fi-
delissimum, sanctæ paupertatis item s.
amatorem. Hic est beatissimus Augusti-
præsul Augustinus, doctor mag-
nificus, de quo ita canit Cleri-
corum chorus : *Testamentum*
nullum fecit; quia unde faceret
pauper Christi non habuit. Et
tursus in hymno ; Amatorem
pan-

704 DE TRIBUS
paupertatis, te collaudant pau-
peres, &c.

Hi sunt Pontifices almi , pau-
peres spiritu, pauperes rebus, sed
meritis locupletes & clari virtu-
tibus.

Plures adhuc potuissest testes
paupertatis adducere , sed hæc
breviter sufficiant, ne te onerare
videar.

Alii san-
cti pau-
pertatis
amatores,

4. S. Cur ita loquitur Domi-
nus meus, Non enim attardior au-
dire, quæcumque dignetur magi-
ster & Dominus meus servo suo
dicere.

Ostende mihi alios, & sufficit
mihi. Qui sunt isti, & quæ nomi-
na eorum?

D. Illi sunt electi amici mei, in
cremo olim conversantes Patres
antiqui, Paulus, Antonius, Ma-
carius, Pachomius, Arsenius , &
Romæ quondam Alexius , atque
Joannes Eleemosynarius , dile-
ctus frater Martyrius, & pauper
ille Servulus ; quorum meminit
sanctus Papa Gregorius.

Horum conversatio cunctis est
vivendi speculū, & clementinas
eorum narrabit omnis Ecclesia
sanctorum.

In

de
pa
vi
ex
tit
me
ci
ve
&
li
&
pa
se
pr
au
di
vo
di
m
q
bi
vi
na
te
ga

In his lucebat humilitas, gaudebat paupertas, triumphabat patientia.

Sed & sanctissimam Elizabeth viduam, quam reticere nolui in exemplum amandæ paupertatis tibi commendo. Cujus vitam & mores frequenter, rogo, inspi- cias, ut amore virtutum ejus, ad veram perfectionem accendaris; & totus in amore cœlestium illius exemplo te erige; ut despetis mundi delectamentis, verus pauper spiritu effici possis.

Jam ad propositum ordinem sermo redeat, & omnis pauper pro nomine Christi diligenter auscultet. Multa habeo de vobis divitibus dicere & judicare, sed vos non recipitis me,

5. Vobis dico pauperibus, audite me, quoniam estis ex ovi- bus meis. Nolite timere pusillus gress, *Luke 18.*
quia placuit Patri meo dare vo-
bis regnum. Pauperem quidem *Isaia 6.*
vitam hic geritis, sed multa bo-
na habebitis, si me in pauperta-
te dilexeritis. Si diligeretis me, bonis
gauderetis utique, quia ad eyan-
ge- *Pauper-*
tas carea
bonis
terre-
nis, sed

s. Eliza.
bethæ
Hungari-
cæ pau-
pertas.

abundat
cœlesti-
bus.

gelizandum pauperibus missus
sum in mundum.

Cum essem in mundo , dile-
xi paupertatem ; divitias verò
habere nolui, quia non sunt ex
Patre, sed de mundo.

1. Tim. 6.

Qui enim volunt divites fieri
in hoc seculo, incident in laqueū
diaboli , & in varia desideria
cordis, & difficile intrabunt in
regnum cœlorum.

Matt. 19.

Non est autem regnum meum
de hoc mundo. Si ex hoc mundo
fuisset regnum meum , ministri
utique mei deservissent mihi , &
magno comitatu mihi astitissent.

Ioan. 18.

Nunc autem regnum meum non
est hinc, sed factus sum servus &

Matt. 20.

minister totius mundi. Non enim
veni ministrari, sed ministrare,
& dare animam meam in re-
demptionem pro multis.

Inclinate ergo pauperes mei
aurem vestram in verba oris mei,
& discite à me, quia in paupera-
te vos præcessi.

Sat dives,
qui cum
Christo
pauperi-

Sufficiat vobis paupertas ve-
stra , ut divitiæ computentur;
Gaudete & exultate cum ea, quia
merces vestra multa est in cœlo.

No-

Non turbetur cor vestrum, neque formidet, quia ego sum, qui loquor vobis.

Viriliter agite, & confortamini omnes, qui amicitiam cum sancta paupertate conjungere statuistis. Permanete cum ea, & ero vobiscum.

Nolite lugere neque contristari, quia divitias non habetis, sed lætamini in Domino Deo vestro, quia eas contempsistis, & pauperes Christi facti estis.

6. O sancta & laudabilis paupertas, quibus te laudibus efforam! quomodo te appellabo, & quibus modis te amicis meis commendabo? O quam mirabile exemplum ostendi cunctis fratribus egentibus propter me, quando inops & pauper factus sum propter illos?

Qui ex
divite
pro nobis
factus e-
genus.

CAP. V. Paupertatis cum Humilitate cognatio & conexio.

Sed timeo adhuc satis, quod speregrina sis in multorum cordibus. Veni proinde, quia

mittam te ad quandam famulam
mihi notissimam.

Peregrinare parvo tempore
apud illam, donec veniat tempus
visitationis tux. In die visitatio-
nis tuæ eris gloriofa & sublimis;
nec vocaberis iunc desolata, sed
dilecta mea; & eris corona glo-
riæ, & diadema in manu Dei tui.
Tunc fulgebis sicut sol in regno
Patris mei, & pulchra eris ut luna
in conspectu meo.

Interim tamen multa pro no-
mine meo oportet te pati, & per
multas tribulationes intrare re-
gnum cœlorum. Noli tamen in
hoc deficere, quia tecum sum in
tribulatione; eripiam te, & glori-
ficabo te.

Pauper-
tas ad
humilita-
tem mit-
titur.

2. Perge proinde, secundum
meum consilium, ad locum quem
monstraverot ibi. Scio, quod De-
minal loci illius te libenter pro-
pter nomen meum gaudenterque
fuscipt. Nam mihi de illa per-
servum quandam famosissimum
intimatum est, quoniam tibi san-
cta conversatio ejus per omnia
congruit. Unde nec ipsa sine te
perfecta esse, ani diu sola non

TABERNACULIS. 709
potest consistere. Surge dilecta
amica mea Paupertas, & veni.

Paupertas. Domine quo va-
dam, & quomodo possum viam
scire?

D. Per me, inquam, transibis,
& mox habitationem illius attin-
ges. Ego enim sum via.

Ioan. 14.

Paupertas. Et quod nomen
est hujus tam sanctæ famulæ, de
qua tanta bona audio, Domine?
Indica mihi, ut audito nomine
exurgam, & transeam cum festi-
natione. Et cum pervenero ad il-
lam, salutabo eam, & dicam: Be-
nedita filia tua a Domino gaudet
& lætare filia Sion, quia ad te me
misit Dominus.

3. D. Quid tu, o Paupertas,
interrogas de nomine? Magnum
est enim nomen ejus apud me, &
apud servos meos præclarum
valde. Ipsa vocatur Humilitas.

Sanctitas & virtus ejus, Ange-
lis & hominibus venerabilis est.
Pro hac scriptum est de te: Bonis
mentibus, paupertas solerit esse
custos humilitatis. Ecce Pauper-
tas, ecce haec est, de qua dixi tibi.

Hæc est Noemi illa, pulchra Ruth, I.

Pauper-
tas humili-
litatis
custos.

Xx 3

est

710 DE TRIBUS

est, & amica mea est. Sicut te ab initio dilexi, ita & hanc diligo. Custodi hanc humilitatem, quæ maximè in Sanctis meis diligo.

Nolo, ut derelinquas eam: nam si recte perpendere velis, similiorem tui in omni terra non invenies, apud quam securius, diutiusque morari possis.

Omnis te relinquunt, omnes despiciunt, sed humilitas vera te in domum suam introducit. Cognatæ enim estis, idcirco simul habitare debetis.

Non est beatificanda illa paupertas, quæ humilitatem nescit: neque Deo placita humilitas, quæ paupertatem despicit.

Sit igitur vobis corum & anima una in Deo; nec dicatis vobis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia, victus, vestis, & omnia, quæ ad hujus vitæ pertinent necessaria. Siquidem *Paupertas* vestis tua interdum videtur vilis & inculta, sed propter hoc à domina *Humilitate* non abjiceris.

Credo firmiter, quod his exterioribus innotesces, qualis a-

Ambæ
cognatæ
virtutes.

sibique
conjunc-
tissimæ.

pud me sis intus, dummodo non
erubescas.

De vilibus indumentis erube-
scere, signum est latentis super-
biæ; & de his gloriam quærere,
vitium hypocrisis. Calcei tui ve-
teres sunt, nonnunquam & con-
fractos vidi; sed *Humilitas* in his
ambulare non veretur, quia mul-
ti Sanctorum nudis pedibus
transierunt.

Unde apertissime legitur in I-
saia propheta, quia dixit ad eum
Dominus: *Vade, & solve sac-
cum de lumbis tuis, & calcea
menta tua tolle de pedibus tuis:
& fecit sic vadens nudus &
discalceatus.* Ecce testis idoneus,
ad probandum veritatem rei.

Mensa tua, ô bona *Paupertas*
simplicibus cibis tantumque ne-
cessariis contenta est; humilitas
huic interessit sobrietatis convi-
vio vult pro nomine meo liben-
tissime.

Paupertas. Scio, abundare, & *Phil. 4.*
penuriam pati; ubique & in om-
nibus instruta sum. Omnia pos-
sum in eo, qui me confortat.

4. Scire tamen etiam debet

X x 3 quis-

Non ab-
horrent à
vilibus
indumen-
tis;

Isaiæ 20.

Nec cibis
simplici-
bus.

712 DE TRIBUS

quisquis hæc verba legerit, quod
infirmis & debilibus Paupertas
condescendere misericorditer
novit: sed fortioribus hæc ardua
proponit, ut habeant semper,
quo crescant.

Non fu-
giunt du-
ros labo-
res & su-
dores.

1.Cor. 11.

Psal.72.

Matt.20

Nec rati-
dur ictiem.

Hinc est, quod ipsa laboribus
& fatigationibus sœpè insistit,
nec panem suum otiosa come-
dit, ut Apostoli verba completere
possit, qui dicit: Nulli onerosus
fui, sed in fatigazione die egrino-
cte panem otiose non comedи, &
multa confimilia.

Humilitas autem collaborans
Paupertati de quibusdam per
Prophetam conqueritur: quia in
laboribus hominum non sunt, &
cum hominibus non flagella-
buntur; ideo (inquit) tenuit eos
superbia. Et in Evangelio, dum
alio videret in foro stantes o-
tiosos, increpat illos dicens:
Quid hic statis tota die otiosi! I-
te & vos in sineam meam, &
quod justum fuerit, dabo vobis.

Paupertas in stratis indispo-
sitis, aut interdum in stramentis,
culcitris, aut mattulis, requiem
sibi qualemcumque suscipit.

Humili-

*Humilitas verò non in molli-
bus nec pretiosis lectis requie-
scit; sed nec cum cunctis rebus,
quæ sunt mundi, statuit vel exi-
guam amicitiam jungere.*

Legit enim, quia Ioannes in-
dutus erat pilis camelorum; &
qui mollibus vestiuntur, in do-
mibus regum sunt. Et audivit de
me: *Vulpes foveas habent, & uo-
lucres cœli nidos.*; Filius autem
hominis non habet, ubi caput
suum reclinet.

Matt 3.

Luc 9.

5. Paupertas etiam servos &
ancillas, prædiū & palatia, cun-
cta quoque quæ ad honestatem
aut commodum præsentis vitæ
pertinent, non possidet, alioquin
venerabile nomen suum amitte-
ret.

Omnia hæc *Humilitas* nec Neque
habet, nec habere cupit; sed Filius ambiunt
Dei coæquari volens, dicit: Ego amplum
sum, quæ veni ministrare, & non famili-
ministrari. Ancilla Christi sum, tium,
dominari mihi non licet. Summa splendo-
ingenuitas mea est, ut servitus rem, au-
Christi in me reluceat. comoda seculi.

Ego quæ statui soli omnium
Creatori deservire, quomodo

uu-

unquam potero his vanis & ca-
ducis vel ad horam intendere?
Longe à me & à domo mea sit
omnis, qui paupertatem & sim-
plicitatem non prætenderit.

CAP. VI. *Consolatio Paup-
pertatus.*

Soli Hu-
militati
grata
pauper-
tas.

Ioan. 13.

Propterea scito, *Paupertas*
dilectissima, quod pro voto
& cum gaudio à domina *Humili-
tate*(li tamen ita velit appella-
ri) solummodo suscipieris

Cæteris quidem incognita es;
& puto quod diu remanebis; non
sit tibi curæ. Memento, quod &
ego ipse multis incognitus exti-
ti. Si me persecuti sunt, & te per-
sequentur. Si me oderunt, & te
pariter odio habebunt.

Memento sermonis mei, quem
dixi, quia non est servus major
domino suo. In humilitate & pa-
tentia erit fortitudo & consola-
tio tua.

Paupertas. Ego ancilla tua,
fac mecum secundum volunta-
tem tuam. Tu locutus es ad fa-
mulam tuam; & unde hoc mibi,
ut

ut inveniam tantam gratiam
coram oculis tuis! Quam clemens
es in misericordiis tuis, ut pere-
grinam agnosceres, viduam be-
nediceres, & desolatam non re-
linqueres!

2. Non præ gaudio se capit
cor meum, quomodo tanta ma-
jesta non dignatur me infir-
mam aspicere: tanta celsitudo,
humiliatam & conculcatam in-
quirere; tam potentissimus Rex
& opulentissimus, pauperculam
diligere? Et quid hæc aliud,
quam divitiæ bonitatis ejus, vi-
scera misericordiæ ejus, & inef-
fabilis dulcedo charitatis ejus?

Magnum erat, si mei recorda-
ti voluisset, & aliquem ad me de-
minimis servis suis destinasset.
Nunc autem surrexit de solio
suo regali, potentiam regalem
paupertate commutans, habitu
inventus est, ut pauper homo;
formam etiam servi induens; nec
tantum servi; sed etiam malorum ser-
vi; ut pro omnibus morti trade-
retur & crucifigeretur, qui nihil
morti debebat, in quo nec dolus
inventus est.

Per

Christus
pauper
solarium
pauper-
tatis.

Philip. 2.

1. Petr. 2.

716 DE TRIBUS

Per omnia similis factus mihi
æstate, habitu, & cognatione; quia
puer parvulus & pauperculus e-
rat: non divites, sed pauperes et-
iam parentes elegerat.

Jacob. 1.

Magna mihi proinde gloria-
tio & exultatio, multa fiducia &
Isaia. 40. consolatio in Christo Iesu. Con-
solamini, consolamini popule
meus, dicit Dominus Deus ve-
ster. Quis populus Domini, si
non pauperes ejus? Non populus
Dei, divites seculi.

Lucas 6.

3. Væ enim vobis divitibus,
qui habetis consolationem ve-
stram. Propterea dixit Jesus:
Matt. 5. Beati pauperes spiritu, quoniam
vestrum est regnum cœlorum.
Sive de corporali, sive de spiri-
tuali paupertate id intelligitur,
in singulis voluntaria paupertas
prædicanda & amanda videtur.

Matt. 18.

Videte ergo ne contemnatis
unum de pusillis istis, qui in me
credunt, & pauperes propter
nomen meum facti sunt.

Ego enim, dicit Dominus

Psal. 67. Deus, sum pater pauperum, ju-
dex orphanorum & viduarum.
Isaia 9. Desiderium pauperum exaudi.

p. 22

TABERNACULIS. 717
præparationem & humilitatem
cordis eorum audivit auris mea.

Nolite tangere eos , neque *Psal. 9.*
per vim neque per fraudem no- Christus
cere eis. Ego vindex sum om- patronus
nium. Ne ergo velitis eos con- pauper-
tristare , mei enim sunt omnes tatis.
pauperes.

Et nunc ubi estis pauperes mei?
Nunquid non audistis vocem
meam? Ecce quanta pro vobis e-
didi testimonia , ut vobis grata
esset dilecta paupertas , amica
mea.

4. Hanc dixi amicam , quia
proprio actu & habitu feci pre-
tiosissimam : ut discant omnes
reges & principes terræ , non
eam habere contempnui, sed su-
scipere & venerari , sicut vere
charissimam; quam cœli & terræ da vit.
Rex super omnes reges , in sacra
fua dedicavit infantia.

Si non creditis verbis meis,
operibus credite. Ite ergo , & vi-
dete locum, ubi positus erat Do-
minus, aut in præsepio, aut in se-
pulchro.

Nonne ego ipse sum Chri-
stus? Palpate ergo & videte, quia
dico

Qui pro-
prio eam
exemplio,
tum na-
scens,
tum mo-
riens
commen-
da vit.

718 DE TRIBUS
divitias & voluptates non ha-
beo, sed pannos & sudarium Jam
credite, quia dives non sum, &
paupertatem meam diligite.

Hæc ad laudem paupertatis
sufficient, quæ vere laudabilis
est. & ab omnibus Dei servis
multum amari debet; quia Deus
illam, & omnes Sancti, cunctis
divitiis mundi præferebant.

DE TABERNACULO II.

Id est,

DE HUMILITATE.

CAP. VII. *De Documentis &*
Exemplis Humilitatis à
Christo traditis.

Pauper.
tas in-
grata
Deo abs-
que hu-
militate. s. S Ed consequenter ad virtu-
tas in-
grata
Deo abs-
que hu-
militate. tem Humilitatis transea-
mus: Humilitas enim, si Pauper-
tati conjuncta non fuerit, Deo
placere Paupertas non potest. Si-
cut igitur de Paupertate, ita, Do-
mine Deus meus, & de Humili-
tate loquere mihi.

Multis modis istam comen-
dari

dari in Scripturis tuis audio ; &
miris in te modis emicuisse præ
cæteris invenio.

Quis sic veram humilitatem
ostendere & docere potuit,
quemadmodum Deus homo fa-
ctus? Unde aperte omnibus dicit:
Discite à me, quia mitis sum & Matt. II.
humilis corda.

Et si aliud exemplum veræ
humilitatis non haberem, quam
te Dominum meum Jesum ; nec
aliam humiliandi causam, omni-
no ipse solus sufficeres.

Christus
humili-
tatem
docet ef-
ficaci e-
xemplo.

*Quem sequar, si te non sequor?
Cui credam, si tibi non credo?
Quis mihi persuadere poterit,
quod humilitas est via regni cæ-
lestis : si ille non valet, qui de
cælo venit?*

*Uisquequo insipiens eris ani-
ma mea, ambulans per vias non
rectas, semper errans, & ad veri-
tatem nunquam perveniens?*

2. Ecce humilitas via est, & a-
lia non est. *Ego (inquit) sum via,* Ioan. 14.
veritas & vita. Humilia te, in-
clina te quæso anima mea, & erit
Christus vita tua.

*Noli attendere, quid alii di-
Y y cant*

cant; sed vide, quid Christus ho-

Luce 12. minibus dicit: Nolite timere pu-
fillus grec, quia complacuit Pa-
tri meo, dare vobis regnum.

Hinc rursus & in alio loco e-
xultans in Spiritu S. ad Patrem
ait: Confiteor tibi Pater Domine
cœli & terra, quia abscondisti
hac a sapientibus & prudenti-
bus, & revelasti ea parvulis. Ita
pater, quoniam sic beneplacitum
est ante te.

Matt. 15 Quid tibi videtur de Christo,
cujus filius est? Verè Filius Dei
erat homo iste. Si ille in mundo
nil habere voluit, qui omnia cum
Patre condidit, quid tu adhuc in
illo quæris & diligis? Time, quod
dicit: Vos de mundo estis.

Ioan. 13. Cùm Iesus esset adhuc cum di-
scipulis suis, & hora appropin-
quaret passionis, volens illis e-
xemplum dare perfectæ humili-
tatis ac nimiae dilectionis: surgit
a cœna. & ponit vestimenta
sua, & mittit aquam in pelvum,
cœpitque lavare pedes discipu-
lorum suorum. Et ait illis: Scitis.
Iavando quid fecerim vobis? Vos vocatis
pedes di- me magister & Domine, & be-
ne

ne dicitis. Si ego Dominus & scipulo-
magister vestros lavi pedes, & rum.
vos debetis alter alterius lava-
re pedes. Exemplum enim dedi
vobis, ut & vos ita faciatis.

O vere summum humilitatis
exemplum! Deus ecce, hominum
servus factus est, & homo adhuc
homini, aut potius Deo subje-
ctus non est. Confundantur &
revereantur omnes superbi, quia
contempserunt consilium filii
Dei.

3. Vicisti nos Domine Jesu,
vicisti nos humilitate tua ; ecce
confundimur in superbia nostra.
Confusio operuit faciem no-
stram.

D. Quid facere debui tibi, ô
superbe, & non feci? Cur respicis
in me? Putas quod sis melior me?
Si non hoc apparet tibi, forsitan
humiliasses te, nunc vero super-
bia tua ascendit semper.

Convertimini filii hominum,
& nolite ascendere , quia non
sum vobiscum. Si enim ascende-
ritis , cadetis coram inimicis
vestris, & subsannabunt vos ; &

cognoscetis, quia superbis resi-

1. Petr, 5.

sto.

Luca 14.

Deus exaltat humiles, & superbo*s* humiliat.

Humiliamini sub potenti manu mea, & exaltabo vos. Omnes enim, qui se humiliat, exaltabitur, & qui se exaltat, humiliabitur. Quanti volebant ascendere, & ceciderunt quasi lapis in profundum.

Exod. 15.

Gen. 3.

Pharao & currus ejus submersi sunt in mari rubro: Adam & Eva expulsi sunt de paradyso; Angelus, & qui cum eo erant, projecti sunt de cœlo. Et hi omnes propter ascensum mortis superbie, corruerunt in damnationem mortis æternæ.

Isaia 14.

Psal. 72.

8. Heu, heu Domine, à facie furoris iræ tuæ quis sustinebit? Dejecisti eos, dum allevarentur. Cecidit, cecidit Babylon, & facta est ruina ejus magna.

Sed quid faciam miser, quo fugiam? Tremens factus sum ego & timeo, quia Deus nec Angelis nec hominibus superbientibus pepercit. Væ mihi, si sic ascendero, & vae iterum mihi, si non descendero.

Quis ostenderet mihi viam, per quam

quam possim secure, & sine periculo ambulare?

4 D. Ego sum via: per me se
introieris, salvaberis. Transite
ad me omnes, qui concupiscitis
me, & scandalum non erit vobis,
quemadmodum contigit super-
bis. Ego sum lux mundi. Qui se-
quitur me, non ambulat in tene-
bris, sed habebit lumen vite. E-
go forma justitiae; ego exemplar
humilitatis. Ego pastor bonus,
qui pasco oves meas. Pavi eos in
innocentia cordis mei, & in ver-
bis oris mei confortavi illos.

Ioan.10,

Ioan.8.

Ioan.10.

5. Domine, qui pascis me à ju- Psal. 77.
ventute mea, ne derelinquas me,
Spiritus tuus bonus deducet me Psal.142.
in terram rectam, propter nomen
tuum vivificabis me in humilita-
te tua, Ilsa est, quæ salvam faciet
animam meam, & ab æternis ca-
sibus custodiet eam.

Si fuero humilis, salvus ero. Luca 23.
Memento mei Domine, ait hu- Humili-
milis & contritus Latro, cùm tas La-
veneris in regnum tuum. Et di- troni a-
xit illi Jesus: Amen dico tibi, ho- peruit
die tecum eris in paradyso. O paradi-
quanta est virtus humilitatis, sum; Ada-
Yy 3 quæ pulit su-
perbia,

724 PETRIBUS

qua Latroni aperuit gaudia paradiſi!

Gen. 3.

Adam ubi es? Domine (inquit) vocem tuam audivī, & timui, ea quod nudus essem.

Miser, quis te nudavit, nisi superbia tua? Eritis sicut dii: ajebat princeps vester.

Pſal. 75.

Mentita est iniquitas sibi, & factus est ille, & ecce filii ejus omnes miseri: & nihil deitatis invenerunt viri divitiarum in manibus suis, sed labores & do-lores comprehendenterunt eos.

CAP. VIII. Superbia dum conatur ascendere, descendit.

Melior est ergo iste humilis Latro, quam Adam quoniam justus & elatus. Per humilitatem suam iste ascendit, per superbiam ille descendit.

Sed quid dixi, descendit? Utinam descendisset; nunc autem cecidit in latrones; qui etiam despolaverunt eum; quia superbiam nunquam descendit, sed semper cadit. Cecidit in cœlo, cecidit in para-

Luca 10.
Superbia non tam descendit quam cadit.

paradiso, in mari, & in omnibus
abyssis.

Christus descendit, & de cœlo
descendit, & ipse est, qui et-
iam ascendit super omnes cælos,
ut adimpleret omnia.

2. Bone Jesu, quomodo undi-
que pugnas pro me, deponens su-
perbos & potentes de sede, & e-
xaltans humiles? Et clamasti: Za-
chæ festinans descendere, quia *Luc. 19.*
hodie in domo tua oportet me
manere. At ille festinans descen-
dit, & filius Abraha factus est.

Domine descendere, priusquam
moriatur filius meus, sic orabat *Ioan. 4.*
quidam regulus. Et dixit illi Je-
sus: Vade filius tuus vivit.

Descendit etiam Jesus de *Matt. 8.*
monte, & secuta sunt eum turba
multa.

Descendisti Domine, ut fal-
vum faceres genus humanum, Christus
quod perierat ascendendo. descendit, ut se-
licem ho-
mini a-
scensum
pararet.

Et quare omnes tam cupidi ad
ascendendum, tam tardi ad de-
scendendum invenimur?

Magister (ait aliis) sequor te *Ibid.*
quocumque ieris. Bene dixit se-
quor te; quia sequendo te nemo

Y y 4 errat.

errat, quoniam lux es & dies; &
qui ambulat in die, non offendit.
Sequor te quocumque ieris, sive
ascendendo, sive descendendo;
quia bonum ascensum & descen-
sum docuisti me.

Bonus ascensus, de mundo ad
Patrem; libenter illuc ascendam,
quoniam ibi est thesaurus meus
indeficiens, & celebrantur ibi
nuptiae Agni: sed & magnus dies
festus omnium Sanctorum mox
appropinquabit: *Ascendite ad*
diem festum hunc. Ite, & dicite
fratribus meis: Ascendo ad Pa-
trem meum, & Patrem vestrum
Deum meum, & Deum ve-
strum.

Psal. 23. Quis ascenderet in montem i-
stum, aut quis stabit in loco san-
cto ejus? *Mons Dei, mons pinguis*
est iste, ut quid suspicamini
montes coagulatos?

Altus mons hujuscemodi à ja-
centibus non videtur. Propterea
Joannes, qui pennis contempla-
tionis elevabatur, vidi Agnum
stantem supra montem Sion;
Quem Propheta sequi cupiens,
orabat: *Quis dabit mihi pennas,*
sicut

Apoc. 14.

Psal. 54.

sicut columba, & volabo, & re-
quiescam? Ascendit etiam Simon
Petrus, & ait: Domine, bonum est Matt:17.
nos hic esse.

Isti viri sancti te, Domine Je-
su, sunt secuti, & ostendisti eis
gloriam sempiternam, quam
promisisti diligentibus te. Jam
ascensum audivi, quia transit ad
regnum tuum omnis, qui relin-
quit mundum.

3. Sed iterum descendimus,
quoniam modo tempus descen- Psal. 134.
dendi advenit. Domine inclina
cœlos tuos, & descende; tange
montes superbiæ, & sumigabunt:

Descende ad nos, quia ad te
ascendere non valemus. Si niti-
mur, deficimus: & si interdum a-
scendimus, curvum iter facimus,
& pejus agimus, & labimur in lu-
rum profundum.

Si quiverit claudus currere, &
confractus pedibus ambulare,
tunc potest etiam superbis pro-
ficere.

Quanto plus currit, tanto ma-
gis offendit: & quo altius salit,
eo desperatius in ima ruit.

D. Si posueris in cœlum (O su- Abdias 1.
Y y s per-

728 DE TRIBUS
perbe)nidum tuum, inde te de-
traham, dicit Dominus.

Isaia 16. Audi vimus superbiam Mo-
ab, superbus est valde. Superbia
Eccle. 10. ejus & arrogantia ejus, plusquā
fortitudo ejus. Quid superbis
Gen. 3. terra & cinis? Terra es, & in
terram ibis.

Psal. 126. Descende prius, & tunc ascē-
des. Vanum est tibi ante lucem
surgere, surge postquam federis,
Job. 2. quoniam quidem sic Santos im-
taris. Sedebat Job in sterquil-
Ezech. 3. nio, David coram Domino, E-
zechiel in medio captivorum.

Job. 10. Sede tu, & scribe cito: Me-
mento queso Domine, quod sic
ut lutum feceris me, & in pulve-
Psal. 50. rem reduces me. Et ora cum Pro-
pheta. Peccavi, & malum corā
refeci. Non ergo intres in judi-
Psal. 142. cium cum seruo tuo, quia non
justificabitur in conspectu tuo o-
mnis vivens.

Luca 18. Recordare & illius Publicani,
qui stabat à longe, & non aude-
bat oculos in cœlum levare; sed
percutiebat pectus suum, dicens:
Deus propitius esto mihi pecca-
tori. Amen dico tibi, quia desce-
dit

TABERNACULIS. 729

*dit hic justificatus ab illo, id est,
præ illo scilicet Pharisæo.*

S. *Quis sicut tu Domine Deus* *Psalm. 112.*
noster, qui in altis habitas, & hu-
milia respicias in cœlo & in ter-
ra? Qui suscitas à terra inopem, *Psalm. 146*
& de stercore erigis pauperem!

Esto in humilitate nostra me- *Psalm. 135.*
mor nostri; custodi parvulos tuos *Psalm. 9.*
& humilia peccatores usque ad
terram.

Judicare Domine Deus pu- *Psalm. 88.*
pillo & humili, ut non apponat
ultra magnificare se homo super
terram.

Ecce per scripturas sanctas
transiens, video sicut vulneratum
superbum, & ipse de manu tua
repulsus est.

CAP. IX. De moribus & actibus
vere Humilium, item de
notis superborum.

Sed jam videre libet è contra-
rio, qualis etiam humilis actu
sit & moribus, quæ cogitatio e-
jus, & quod signum sanctitatis e-
jus.

D. Ecce domi latet, quia hu-
milis locum semper querit no-

Yy 6 vissi

730 DE TRIBUS

vissimum, sicut scriptum est: Cum

Lucas 14. invitatus fueris ad nuptias, va-

de & recumbe in novissimo loco.

Non tamen hoc sicut , sed hunc

deberi sibi sentit ex digno. Alio-

Matt. 6. quin non erit illi gloria, neque
merces apud Patrem, qui in cœ-
lis est , qui omnia videt in ab-
sconde.

Humilis & mode-
ri homi-
nis mo-
res & in-
dicia.

2. Si ab aliis objurgatus &
diffamatus fuerit, patienter susti-
net, & humiliter tacet.

Lucas 7. 3. Meditatur in corde, quanta
opprobria sustinuit Salvator
mundi. Dicebant enim Judæi de
filio Dei: Dæmonium habet, &
seducit turbas. Vorax est, & po-
tator vini , amicus publicano-
rum & peccatorum.

Matt. 10. 4. Consolatur his verbis seip-
sum humilis, & dicit: Non est ser-
vus major domino suo. Si pa-
trem familias Beelzebub voca-
verunt , quanto magis domesti-
cos ejus?

Lucas 9. 5. Sequar Dominum meum
Jesum; quia ipse dixit: Qui vult
venire post me, abneget semetip-
sum, & tollat crucem suam, &
sequatur me,

No:

Noli conturbari, anima mea,
quoniam digna factis recipis; Je-
sus autem nihil mali gessit; nec
quisquam morte dignum fecit; & *Phil. 2.*
tamen usque ad mortem crucis
semetipsum humiliavit. Quia si *Luc. 23.*
in viridi ligno, quod erat in pa-
radiso Dei, hæc fecerunt, in ari-
do, quod tu es, quid fiet? Et ideo
Injuste querulor; juste autem pa-
tior, quotiescumque, & à quo-
cumque vituperor.

D. Si fuerit humilis increpa-
tus & accusatus, non quærerit ex-
cusationes aut redargutiones;
sed omnem ostendit humiliatio-
nem, confitetur culpam, promit-
tit sui emendationem. Cur hoc?
Quia non hominibus placere,
sed Deo quærerit satisfacere.

Parvipendit confusionem ho-
minum, quia timet divinum ju-
dicum, ubi occulta erunt mani-
facta. Quisquis humiliter modò
confitetur culpam propriam,
percipiet tunc à me peccatorum
fusorum remissionem.

5. Dicit ergo humilis, sive ju-
ste, sive injuste reprehensus, *Psal. 50.*
Peccavi, & malum coram te

Y y z feci.

Psal. 37. feci. Ego in flagella paratus sum,
& dolor meus in conspectu meo

Psal. 50. semper. Quoniam iniquitatem
meam annuntiabo, & cogitabo
pro peccato meo. Sentit vultur
peccati interius, & ideo fert le-
vius, quicquid cruciat exterius.
Hoc est enim magnum humili-
tatis indicium, confiteri in re-
dargutione peccatum proprium.

Superbo-
rum mos
est non
ferre
correp-
tiones.

E contrario quidam superbo
agunt excusando, & se defenden-
do coram aliis. Non (inquit su-
perbia eorum) hoc feci; aut si fe-
ci, bene feci. Si male, non mul-
tum male; neque in tantum, sicut
isti dicunt. Quis est ille homo,
qui talia loquitur de me? Et ta-
men istiusmodi fabulatur ali-
quando publice de perpetratis
malis suis; ibi inquiens fui, & ta-
lia feci; hæc dixi, & sic respon-
di.

Quantæ miseriæ & cæcitatis
est, illud ore proprio pronuntia-
re, se male egisse, & peccatorem
se reputari ab aliis ferre non
posse? Filii hominum usquequo
diligitis hanc vanitatem, & qua-
ritis mendacium?

Si

Si interrogatus fuerit humili-
lis, non promptulus ad responsa
invenitur, sed serus & providens.

*Alię no-
tę & pro-
prietates
humiliū.*

Non est etiam ad risum faci-
lis, sed gravitate temperatus.

Cor eius devotione spirituali-
cius tangitur, quia de tempo-
rali gaudio non consolatur.
Compunctioni est deditus, & ad
considerandum se invenitur pri-
mus.

Studet propria fiere mala, a-
liorum bona considerare, & in-
firma eorum portare, & pio mo-
do excusare.

6. De magnis & sublimibus
præalentis vitæ rebus, de honori-
bus & dignitatibus, de gradibus
& cathedris minime curat, sed o-
mnia peritura & vana esse consi-
derat. Homo enim cùm interie-
rit, non sumet hæc omnia se- *Psal. 48.*
cum.

Et ubi (inquit) sunt, qui in
hoc mundo floruerunt? tanquam
peregrinus & hospes unius no-
ctis, sic pertransierunt.

Contemnit ergo omnes mundi
honores, amplectitur opprobria
& abjectiones. Eligit abjectus ei- *Psal. 83.*
le

se in domo Dei magis, quām habitare in tabernaculis peccatorum.

Suscipit leve jugum Christi, abjicit laboriosam servitutem diaboli.

**Superbi
perpetuo
anxii, hu-
miles
tranquil-
li,**

Nihil laboriosius, quām velle ascendere, & hoc frustra; quia superbus timet semper, ne supereatur; & quotidie dejicitur, ipso etiam ignorante.

Psal. 94.

Pax autem & gaudium cum humili, qui per viam planam sanctorum graditur, & in vallis commoratur. Valles enim abundabunt frumento, hoc est, consolatione Spiritus sancti: clambunt & hymnum dicent prodonis, quæ perceperunt.

Tsal. 21.

Propterea nil jam quærit in tenebris, quia spes ejus tota suspensa est in cœlestibus. Orat cum Propheta, & dicit: *Spes mea Domine, à juventute mea tu es, portio mea in terra viventium.*

Psal. 72.

Quid enim mihi est in cœlo, & à Deo meo quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in aeternum.

Subesse desiderat; aliis servire

pa-

paratus est propter nomen meū.

Recordatur enim Scripturæ di-
centis : Remansit puer Iesus in *Luca 2.*
Hierusalem , & non cognove-
runt parentes ejus. Ubi mox se-
quitur: Et descendit cum eis, &
erat subditus illis.

Luca 22.

Et iterum; Ego in medio ve-
strum sum, sicut qui ministrat.
Dicit ergo ad semetipsum: Non-
ne subjecta Deo eris anima mea,
quoniam ab ipso salutare meū?
Verumtamen subjecta esto Deo
anima mea : quia ipse est salus
tua.

Psal. 61.

Familiaris est humilibus amor
subjectionis , despectionis; &
nullius reputationis. Et ubi pos-
sunt tales inveniri?

7. S. Domine mi, tu scis. Tibi
nota est omnis congregatio San-
ctorum, quoniam humilium in-
habitor es mentium. Non sum
ex illis; sed miserere mei & parce
peccatis meis, ut detur mihi lo-
cus pœnitentiæ, illorum saltem
meritis. Gaudeant, qui hujus-
modi sunt, quia magnam gratiam
apud te invenerunt.

Ecce ad memoriam venit illa

OMNIS

736 DE TRIBUS
omnium Sanctorum sanctissima
Deigenitrix virgo Maria, cui ab
Angelo dicitur: *Ne timeas Ma-
ria, invenisti enim gratiam a-
pud Dominum.* Et ego cur non
invenio gratiam in oculis tuis?

Lucas 1.

Vitium
superbiæ
obstacu-
tulum
gratiæ.

Psal. 15.

Psal. 101

D. Quia necdum parvus factus
es sub oculis tuis. Defectus gra-
tiæ est, propter aggeres super-
biæ. Ejice primum hauc trabé de
oculo tuo, & tunc videbis quid
faturus sim humili servo meo.

Quando negavi humili gratiæ?
Et quādo non exaudivi orationē
pauperis? Audi Prophetam: *Iste
pauper clamavit ad Dominum,
& Dominus exaudiuit eum, &
ex omnibus tribulationibus ejus
salvavit eū: Quia respexit Deus
in orationem humiliū, & non
sprevit preces eorum.*

Multi elato corde accedunt
ad me, & ego non exaudio eos.
Petunt, non ut sanentur à pecca-
tis, sed ut appareant sancti ho-
minibus.

Optant devotionem, sed pati
nolunt mecum confusionem; hu-
militatem concupiscunt, sed cum
humilibus contemni ab homini-
bus refugiunt.

Sic

TABERNACULIS. 737

Sic amare quærunt virtutes si-
ne odio vitiorum, & falluntur in
desiderio suo. Qui enim vult ha-
bere dulcedinem virtutis, extir-
pare debet cor à vitiis; & passio-
num tribulis.

^C Nota.
Quid
profectū
nostrum
ut pluri-
mum im-
pediat,

Humilis autem nititur semper
destruere omnem elationem
cordis, & odit prælationem su-
per alios, quæ est iniquitas maxi-
ma.

Nam hæc Angelos fecit dæ-
mones, & homines constituit
peccatores; quia immundus est
coram Deo omnis, qui exaltat
cor suum.

8. Væ, qui magni estis in oculis vestris, & coram vobis meti-
sis prudentes. Væ, qui creditis o-
mne altum sanctum; & ad omne
sublime dicitis, Honor Dei est,
& gloria ejus. Et quare decipitis
cor vestrum? Multi erigimini fi-
lli Levi Nolite ambulare in ma-
gnis & mirabilibus super vos,
sed inclinate rebelles cervicem
vestram.

Isaia 5.

Num. 16.

Quod si non feceritis, ego a-
scendam contra vos, & convoca-
bo cœlum, & terrā, & omnia ele-
men-

Gravis
commi-
natio &
men-

738 DE TRIBUS

increpa-
tio ad-
versus
superbos.
Sap. 5.

Isaia 2.

menta adversum vos, & pugna-
bit tecum orbis terrarum con-
tra insensatos & superbos. Et in-
curvabitur altitudo vestra, & sub-
limis erit in conculationem, &
gloriosus terrae in confusione.

Vox, qui ascenditis ad latera
a quilonis super montem excel-
sum valde, ut videatis omnia reg-
na mundi, & gloriam eorum. Et
dicitis; Spes nostra turris Baby-
lonis, illic sedebimus, & gaude-
bimus.

Psal. 138. Sed non erit, neque stabit ver-
bum istud. Planctum istum pro-
cantu audietis; Filia Babylonis
misera, beatus qui retribuet tibi
retributionem tuam, quam pro-
meruisti.

Psal. 74. Ecce malleolus & incus, virga
& baculus, stridor & fletus, super
omnem arrogantem. Cujus & de-
jectio, ignominia & confusio,
super omnem presumentem.

Psal. 135. Nolite ergo in altum extol-
lere cornu vestrum, nolite loqui
adversus Deum iniquitatem; sed
exinanite vos, usque ad funda-
mentum in ea congregacione, in
qua statis.

Fun-

Fundamentum est ipsa humilitas; & aliud fundamentum nemō potest ponere , præter id quod possum est, quod est Christus Jesus.

Hoc fundamentum fundatur in montibus sanctis; diligit enim Dominus portas Sion, super omnia tabernacula Babylonis.

9. De humilibus loquendum fuerat, sed superbia Satanæ hoc impedivit. Nam sunt plurimi ad alcensum tam prompti ; ad descensum vero pigri; satis parati ad honores, ad gradus, & prælationes.

Sentiunt de se magna , præsumunt fortia, & imaginantur his multa similia. Hæc mala cedula sunt , & à corde pauperum Christi citius repellenda.

Est etiam laudandum in humili valde, quod tam tardus inventur ad tumultus seculi , ad interiora vero sollicitus , quoniam apparere foris nimis metuit, & abscondi ab hominibus velut mortuus gaudet.

Studium ejus circa humilia exempla Sanctorum , circa materiam

Humiliatas fundamentum.

Psal. 86.

Aliæ humiliatis & proprietates. Secularium incurias.

Interiora considerat.

riam

740 DE TRIBUS
riam propriæ fragilitatis, & me-
moriā humilis Jesu inter ho-
mīnes conversantīs.

Multam invenit seipsum hu-
miliandi causam, & silvam mag-
nam quærit devote meditandi
tam diebus quam noctibus.

Io. Legit ergo in Scripturis
sanctis, & considerat quam longa
sit à Sanctorum virtutib⁹. Mira-
tur eorum exercitia, labores, ten-
tationes, abstinentias: intuetur
summam humilitatem, fortissi-
mam patientiam, perfectam obe-
dientiam, & plenam omniū rerū
secularium mortificationem.

Deflet ideo acriter, & contri-
statur vehementer, quia non est
in eo talis virtutum fervor, ne-
que pro acquirendis virtutibus
consimilis labor.

Ah pulvis, inquit, quid nos
sumus? Caro & sanguis, in quibus
nos involuti jacemus. Terra pa-
tria nostra; terrena cogitatio no-
stra; animalis conversatio no-
stra; lignum & lapides occupatio
nostra. Esca & potus, somnus &
otium, in finibus nostris. Oquan-
tum in imo sumus, qui vix vesti-
giūm

Dolet se
longius
abesse à
ss. Vesti-
giis.

Hæc sæ-
pius te-
cum alta-
mente
pondera,
quisquis
virtutem
& profe-
ctum a-
mar.

giu
sto
& v
mu
in r
put
vol
mil
pro
rav
ind
ter
ibi.

sto
Ega
stol
vo
seca

E
gin
anc
ta:
ma
tun
bral
men

C

TABERNACULIS. 741
gium pedis de virtutibus San-
ctorum habemus?

Et tamen adhuc superbimus,
& viam humilitatis non quaeri-
mus? Adhuc in bonis tepeſcimur,
in malis quotidie ſenefcimur, &
putari aut videri ab aliis aliquid
volumus.

Hoc eſt enim alienum ab hu-
mili corde, quod fervet jugiter
proficiendi deſiderio. Conſide-
ravit enim Ie, & abiit amarus in
indignatione ſpiritus ſuī, ad in-
teriorius cubiculum ſuum, ut ploret
ibi.

Deinde ſurgens legit in Apo-
ſtolo Paulo, quid de ſe ſentiat: *I, Cor. 15.*
Ego(inquit) ſum minimus Apo-
ſtolorum, qui non ſum dignus
vocari Apoſtolus, quoniam per-
ſecutus ſum Eccleſiam Dei.

Et in Evangelio de beata Vir- *Lac & 1.*
gine: Reſpexit Deus humilitatē
ancilla ſua. Et iterum in Prophe-
ta: Humiliavi in jejunio ani-
mam meam, & poſni veſtimen-
tum meum cilicum. Et cum A-
braham: Loquar ad Dominum
meum, cum ſim pulvis & cinis.

Gen. 18.

Omnia hæc operatur in ele-

Qo-

Iacob. 1.

Pſal. 34.

742 DE TRIBUS
etorum cordibus vera humilitas,
quæ omnium virtutum causa est
& custos.

Humili-
tatis præ-
clara elo-
gia.

11. Surge nunc, atque occur-
rens illi, dic ad eam: Beneveniat
Domina mea *Humilitas*. Ingre-
dere ad me, ô virtus Christi, in-
ventrix gratiæ, singularis gloria-
tio Virginis Mariæ. Accede ad
me, ô reparatio læsæ charitatis,
reconciliatio totius humanæ
perditionis.

Per te cœli aperti sunt, & per
te claustra inferni confracta. Per
te erecti sumus, & per te ad pa-
triam reducti.

Tu de peccatoribus facis ju-
stos, & justos Angelis associas.
Tu Christum de cœlo vocasti,
& Mariam superchoros Ange-
lorum exaltasti.

Iacobi 4.

Deus licet dives sit in gratia,
nemini tamen nisi humili con-
fert gratiam. Et quia hæc virtus
præ omnibus in Maria abunda-
vit, ideo & ipsa gratia plena fuit.

Humili-
tas virtus
Sanctorū
maxima.

Jam claret, quod humilitas est
omnium Sanctorum, & fuit sem-
per virtus maxima. Ipsa meretur,
quod meritis non debetur; ipsa
per:

Lucæ 1.

percipit, quod littera non doce-
tur.

Hæc casum nescit, quia nun-
quam de se magna præsumit.

Qui hanc habet , diligit &
custodit , in pace Christi dor-
miet,& requiescat sicut Christus
humilibus repromisit, *Discite à Matt. II*
me , quia mitis sum & humili
corde , & invenietis requiem a-
nimabus vestris.

DE TABERNACULO III,

Id est,

DE PATIENTIA.

CAP.X. *De necessitate patientie
inter tot miseras hujus vita.*

s. **P**ostquam, Domine, de san-
cta Paupertate & Humili- Patientia
tate, quædam eloqui dignatus es , nobis
restat jam, ut secundùm promis- præcipue
sum tuum , de Patientia mirabili necessa-
virtute , servo tuo aliqua insi- ria;
nues. Fateor hoc namque coram
te, multum me hac virtute egere,
& valde mihi opus esse multa pa-
tientia,

Z.z

Qua-

Ob con-
tinuas vi-
tæ misé-
rias.

Qualis est enim vita mea, nisi quædam longa miseria, à die nativitatis usque in diem sepulturæ meæ? Et nihil inter hæc vacat, quod non laborem & dolorem mihi multiplicet.

Et quomodo in hanc veni miseriæ, Deus meus! Tu nosti bene, quanta mala circumdederunt me in corporis carcere positum: & nemo est, qui ita novit miseriæ hominum sicut tu, Dominus Deus noster. Vide ergo, quæ necessaria mihi sit patientia.

Baruch.
3.

Hier. 2.

Quibus
ex pecca-
to obno-
xii su-
mus.

Ecclesiastes.

Quid est anima mea, quod in terra inimicorum es? Nam si in via Dei ambulas, habitasses utique in pace super terram. Dereliquisti Dominum Deum tuum fontem aquarum viventium: & fodisti tibi cisternas, quæ non poterant aquas continere, & id eo tradita es manibus odientibus te.

2. Sed revertere ad me, dicit Dominus, & ego fuscipiam te. Propter peccata mea Domine, hæc omnia justo judicio tuo evenierunt super me. Peccavi cum patribus meis, & porto grave ju-

gum

gum super omnes filios Adam, Ephes. 2.
quoniam filii iræ omnes filii ejus.

Verumtamen nisi subvenisset Isaia 1.
nobis auxilium tuum de cœlo,
quasi Sodoma fuissimus, & quasi
Gomorra similes essemus, quæ
submersæ sunt in momento.

Ideoque misericordiæ tuæ Thren. 3.
multæ Domine, quod consumpti
non sumus: & bonitas magna ni- Et periit
mis, quod adhuc vivimus Filii semus, ni-
mortis eramus omnes; sed præ- si Chri-
venisti nos in miserationibus stus nos
tuis, & non sicut delictum no- servasset.
strum, sic & judicium tuum, su-
perabundavit misericordia tua
super omnia opera nostra pessi-
ma.

Recordatus es, quia pulvis su- Psal. 102.
mus: & homo, sicut fœnum, & flos
agri. Tibi hæc dixit Deus, & Pa-
ter misericordiarum, ut scirem
miseriam meam, & causam
miseriarum omnium rectum ju-
dicum tuum.

Sed tamen adhuc quæro ex
omnibus his, si qua sit consolatio
in Christo Jesu Domino nostro.
Et si non ad plenum merear con-
solari, tribue saltem ex parte ali-

746 DE TRIBUS

Psal. 118.

qua. Quis ergo consolabitur animam meam? Multos inveni desolatores, narrantes mihi iniquas fabulationes, sed non ut lex tua Domine.

3. O consolator optime, dulcis hospes animæ, dulce refrigerium; qui imples omne animal benedictione; aperi manum tuam & effunde benedictionem de cælo super arenem terram meam.

Psal. 142

Expando ad te manus meas, quia sum sicut terra sine aqua tibi. Velociter exaudi me Domine, defecit enim spiritus meus.

Deus supremum homini refugium.

Et ego sine te quo ibo? & ad quem confugiam? Tu es, Domine, Deus meus; & ideo suscipe propitiatus preces meas.

Psal. 36.

Levavi ad te animam meam; tunoli me despicere. Ostendi miseriam, tunoli oculos avertire. Peccavi, noli me condemnare. Tibi dixit cor meum, exquisivit te facies mea Domine, noli me derelinquere.

Matt. II. Dixisti enim per temetipsum, nos consolari cupiens: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Et ite-

iterum : Si quis sitit, veniat ad
me, & bibat.

Sitivit in te anima mea, quam
multipliciter tibi caro mea ? In
terra deserta, invia, & inaquosa,
habitatio mea Domine. Terram
arentem dedisti mihi Domine,
da & irriguam superius.

Neque enim parva est miseria
mea, qua affligor in hac vita mea. Inter tot
Nam quocumque me verto, do- dolores
lores & labores invenio.
& adver- fa.

Et ideo quæso , ne irascaris
mihi ; quia anxiatus est in me
spiritus meus , & verba mea non
murmure sed dolore plena sunt.
Effudi in conspectu tuo oratio-
nem meam , & tribulationem
meam ante te pronuncio. Psal. 141.

Est enim misero sœpè conso-
lato, suam miseriam amico re-
velare. Et vulnus tumens dum a-
peritur, minus dolet & citius eu-
ratur. Tibi ergo revelavi cau-
fam meam, Pater misericordia-
rum.

Misero
solarium;
amico a-
perire
mife-
riam.

CAP. XI. *Consolatio afflictionis & gementis in tribulatione.*

D. **Q**uid vis, ut faciam tibi?
Exod. 3. Animæquior esto, fili
 mi. Videns vidi afflictionem po-
 puli mei, qui est in Ægypto, &
 descendit liberare eum.

Sed cum etiam benefecero ti-
 bi, memor eris nominis mei, quia
 salvator & redemptor tuus ego
 sum. Jam noli contristari, quia e-
 go ipse qui loquebar, ecce adsum.

Quare ergo mœrore consu-
 meris? nunquid consiliarius non
 est tibi? Recordare sermonis,
 quid promiserim discipulis meis:
Luc. 24. Non relinquam vos orphanos;
 sed mittam promissum Patris
 mei in vos Spiritum veritatis,
 ut maneat vobiscum in ater-
 num. Ille est enim, qui in adver-
 sis consolatur corda Sanctorum.

S. Hoc de Apostolis, Domine
 & Discipulis tuis dixisti, & im-
 plectisti in eis promissum tuum; sed
 de me nescio, quomodo fiet i-
 stud, quoniam non fueram ibi.

D. Nonne & tu discipulus meus
 vis fieri?

S. Et.

S. Etiam,

D. Quod dixi eis, dico omni. Dicta A²
bus, quia pusillum & magnum e- postolis,
go suscipio. Rogavi Patrem meū etiam ad
non tantum pro his, sed etiam nos spe-
pro eis, qui credituri sunt in me etant.

Omnis enim, qui voluerit esse discipulus Christi, particeps erit honorum omnium, quæ promisi electis meis. Elegi eos, & posui eos, ut eant & fructum afferant Ioan. 15.
in patientia, & fructus eorum maneat in vita æterna.

Hoc loquor tibi, ut in me pacem habeas, & in patientia animam tuam custodias.

Pacem meam relinquo tibi, pacem meam do tibi, non quo- Ioan. 14.
modo mundus dat, ego do tibi.
Patiens esto, & adversa libens suscipe.

2. Ne deficias in tribulati-
nibus, quia tribulatio ignis con- Tribula²
sumens est. Purgat peccata, ex- tionis
tinguit præsumptionem, fugat fructus
dissolutionem, ingerit salubrem
tristitiam; dat odium mundano-
rum, & facit Christi imitatorem.

Velles istis lucris carere?

S. Non.

750 DE TRIBUS

S. Non Domine.

D. Hæc tamen operatur in tribulatione vera sapientia. Noli proinde querere pacem nisi in Deo; pacem & gaudium in Spiritu sancto, quam mundus non potest dare.

S. O pax & gaudium Domini mei Iesu Christi, quales filios tu facere consuevisti, quibus modis te mentibus electorum de cœlo veniens infudisti.

O pax & gaudium in Spīitu sancto, quod non datur impiis, sed manifestatur humilibus, & omnibus devotis Dei servis! Utinam dirumperes cœlos, & ad me descenderes, & infirmam animam meam visitares frequentius; & experimento disce rem, quoniam benignus est spīitus sapientia, & pax multa diligentibus legem tuam, & gustantibus suavitatem spīritus sancti.

Quoniam libenter tunc ista caduca & terrena omnia contemnerem, ut ejus dulcedini semper inhærerem? Quoniam patienter omnia adversantia suscipierem, cum præ amore ejus grave quicquam esse non

Sap. I.

Psal. 118.

TABERNACULIS. 751
non sentirem? Et quid tunc ultra
oblectare me posset, quando ille
sic me absorbusset.

3. O quam suavis est Domine
spiritus tuus, qui ut dulcedinem
tuam in filios gratiae demonstra-
res, pane suavissimo de cœlo
præstito, esurientes animas re-
plesti bonis internis, fastidiosos
divites dimittens inanes; quia
consolatione sancti Spiritus di-
gni sunt.

Hæc omnia operatur unus & 1. Cor. 12.
idem Spiritus tuus, dividens sin-
gulis prout vult, adjuvans infir-
mitatem nostram, & consolans
nos in peregrinatione nostra, in
gradi exilio quo relegati sumus.

Sed scio, Domine, quia hæc
est hora diei tertia, quando Pe-
trus aperuit os suum, & loque-
batur verbum tuum cum fiducia
magna; quando repletus est vino
novo, quod lætitificat cor homi-
nis, quando unctionis est oleo gra-
tiae & lætitiae, cum confortibus
fuis.

Hæc est hora, de qua Coapo-
stolus ejus dicit: Charitas Dei
diffusa est in cordibus nostris per
Spi-

Sap. 12.

Aet. 2.

Rom. 5.

752 DE TRIBUS

Spiritum sanctum, qui datus es nobis: quia non accepimus spiritum hujus mundi, sed spiritum qui ex Deo est. Et scripsit dicens: Gaudete (fratres) in Domino semper, iterum dico gaudete, Dominus enim prope est.

Rom. 8.
Phil. 4.

2. Cor. 5.

Psal. 39.

Psal. 70.

Psal. 83.

Hebr. 6.

Vere illi prope erat, qui tantam gratiae copiam à Domino percepérat; ut esset ipse plenus, & alius propinaret ex abundantia cordis tam multiplices consolationes. Sive (inquit) mente excedimus, Deo, sive sobrii sumus, vobis, omnia propter vos charissimi.

Hæc est hora, in qua Propheta lætatur, dicens: Et immisit ipsos meum canticum novum, carmen Deo nostro. Exultabunt labia mea, cum cantavero tibi; & anima mea, quam redemisti. Corpus meum. & caro mea exultaverunt in Deum vivum. Et plures fuerunt, qui de hac multa præcinerunt, & gustaverunt bonum Dei donum; virtutem quoque & gratiam, quam habebant.

Deus meus, tu eis hoc dedisisti; Deus tu propitius eis fuisti, &

eos

eos
 doc
 coel
 fieri
 pio
 ame
 ver
 mei
 run
 bor
 tan
 ut e
 de
 dor
 rur
 ve
 Do
 ver
 plu
 del
 me
 C.

eos interius per spiritum iuua
docuisti. Beati sunt servi illi, qui
cœlestium honorum participes
fieri meruerunt, & tam dulci &
pío Domino servire die ac nocte
amaverunt.

Non sunt de terra vita & con-
versatio eorum ; sed vivunt de
memoria æternorum corda illo-
rum. Saturati sunt de opimis *Psal. 16.*
bonis Domini, & utinam dimit-
tant reliquias suas parvulis suis ;
ut edant pauperes & saturentur *Psal. 21.*
de micis, quæ cadunt de mensa
dominorum suorum.

Sed ubi est hora illa , de qua
rursus scriptum est : *Hac est hora Luca 22.*
vestra, & potestas tenebrarum :
Domine Jesu (si bene memini)
verba tua sunt hæc. Et alia com-
plura ad memoriam revocare me
delectat; quia scio, quod propter
me omnia facta sunt & scripta.

CAP. XII. *Verbis & exemplo*
Christi, item Patriarcha-
rum, patientia sua-
detur.

Vbi est, Iesu bone, verbum sa-
lutis nostræ, quod locutus

Matt. 26.

es in tristitia animæ tuæ ? Tristis
est anima mea usque ad mor-
tem. Et statim postea ad discipu-
los: Venit hora, ut tradatur filius
hominis in manus peccatorum,
& crucifigatur & occidatur.

Ioan. 12.

Et alibi : Pater sicutificam
ex hac hora; sed propterea veni
in hanc horam, ut scilicet Iesu
bone moriaris pro populo, &
non tota gens pereat. Quia nisi
granum frumenti, quod est Chri-
stus Dominus, cadens in terram
mortuum fuerit, ipsum solum
manet; si autem mortuum fuerit,
multum fructum affert.

Tristitia
Christi
Pro nobis
assumptæ
fructus.

O felix & beata hora, qua
homo redemptus est ab æterna
morte! O læta & grata nimis tri-
stitia, quæ perpetuam nostræ per-
ditionis detergit mœstitiam, red-
deditque mortalibus amissâ gau-
dia paradisi.

Hic erat fructus, Iesu, sacræ
passionis tuæ & tristitiæ multæ
pro nobis assumptæ, ut hominem
perditum ad vitam perennem
reduceres.

Ergo illa hora non erat gau-
dii, sed mœroris, non confola-
tio-

tionis, sed passionis; non pacis,
sed afflictionis, ut dices, Jesu,
turbis: *Tanquam ad latronem* Matt. 26
existis cum gladiis & fustibus,
comprehendere me?

Hæc plane fuit hora turbinis
& nebulæ, quoniam clamabant
vehementer Judæi: *Crucifige,* Marc. 14.
crucifige eum, reus est mortis. Je-
sus tamen tacebat; & cùm accu-
saretur à principibus sacerdotum
nihil respondit.

2. Quid nunc conquereris a-
nimæ mea? Dic, ubi sit patientia
tua? Tu rea es, & Jesus pro te in
pœna est. Tu peccasti, & ille fla-
gellatur. Tu fecisti hoc malum
grande quod deleri non potuit,
nisi ejus innocentî morte.

Quid igitur retribues ei, pro
omnibus quæ tribuit tibi? Et
quam commutationem dabis pro
anima tua? Ille pro te posuit ani-
mam suam, quid rependas ei? *Ca-*
licem (inquam) *salutaris acci-* Psal. 115.
piam, & nomen Domini invo-
cabo. Juste omnino. Et si volue-
ris non ingratus esse, stude &
istum bibere.

3. D. Potes calicem bibere, quæ
ego gustavi? Aaa S.

Phil.4.

S. Et dixi; Omnia possum in eis
qui me confortat.

Matt. 26

At ille: Bibite ex eo omnes. Bibi-
te vinum meum, quod miscui vobis.

Prov. 9.

Et iterum dico vobis: Nisi man-
duca veritis carnem filii homi-
nis, & biberitis ejus sanguinem,
non habebitis vitam in vobis. Et
ne dixeritis in cordibus vestris:

Ioh. 6.

Durus est sermo iste, & quis po-
test eum audire?

Respicite ad me, & videte,
quia ego solus portavi pondus
diei & aestus. Et si fuerunt qui-
dam, qui portaverunt onus gra-
ve, sed quid in comparatione
mei?

Psal. 24.

Ego in innocentia mea in-
gressus sum per foramen acus:

Psal. 68.

Infixus sum in limo profundi, &
non fuit in me culpa. Torcular

Isaias 61.

calcar visus, & de gentibus non
erat vir tecum. Supradorsum

Psal. 128.

meum fabricaverunt peccato-
res, prolongaverunt iniquitatē

Luca 24.

suam. Videte manus meas, & pe-
des meos, quia crucifixus sum pro

vobis.

Iona 20.

Mittite manus vestras, & co-
gnoscite loca clavorum meorum.
Palpate vulnera mea, & videte,

quia fluunt sanguis & aqua de latere meo. Afferite vasa cordis vestri, & suscipite liquorem balsami. Oleum misericordiae & gratiae recondite in vasis vestris.

Sugite mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Aperiui januam cordis mei, intrate in illum. Latus lancea perforari feci, abscondite vos in illo.

4. Quid debui ultra facere, & non feci ? Respondete mihi, * Manete in me, & ego in vobis. Libenter sufferte aliquid pro me, ego sustinui tam multa pro vobis. Feci leve & portabile exemplum meo, ne formidetis crucem, quam cernitis.

Accedite ad me omnes qui in tristitia estis, qui angustiamini in visceribus vestris, qui consolacionem non habetis.

Ego enim sum consolator vester. Cur timetis in die mala ? Ego sum protector vester, adjutor in opportunitatibus, in tribulatione. Dicite mihi, quando non affui sperantibus in me ? Quando defuiclamantibus ad me ?

In Psalmo quid scriptum est,

Aaa 2 &

* Ioa. 14.
Chrikus
tanta
passus,
nobis
crucem
alleviat-

Psal. 9.
Deus non
deest af-
flictis &
desolatis.

Psal. 33.

& quomodo legistis? Iuxta est
Dominus his, qui tribulato sunt
corde, & humiles spiritu salva-
bit. Clamaverunt justi, & De-
minus exaudiuit eos, & ex om-
nibus tribulationibus eorum li-
berabit eos.

Tribula-
tio sig-
num di-
vinæ di-
lectionis,

Ecce, quibus exhortor vos ver-
bis, ut non deficiatis in tribula-
tionibus. Magis gaudere debe-
retis, quod tribulamini in hoc
mundo. Signum dilectionis aste-
mate, & vere signum est electo-
rum meorum.

Apoc. 5.

Aperite librum signatum, fo-
ris & intus scriptum, (vetus dico
& novum testamentum) legite &
intelligite, quia nemo Sancto-
rum fuit, qui temptationibus &
passionibus variis non sit exami-
natus, qui non sit injuriam passus,
qui non fuerit in omnibus his
Deo acceptior & sanctior co-
ram hominibus effectus.

Virtus
adversis
clarescit.

Sancti mei in adversis prosi-
ciunt, in tribulationibus odorem
innocentiae suæ per patientiam
ostendunt.

Gregor.

Bonus esse Abel renuit, quem
malitia Cain non exercet, Ca-
ius

stus quomodo quis patatur , ni-
si quem carnis lascivia vincere
non potuit ? Pudicitiae amator
ostenditur , qui cum Joseph ca-
sco juvēne contra vires suaden-
tis fœminæ luctatur.

CAP. XIII. *Patientia præcipue
exercenda in mortificatio-
ne propria voluntatis.*

Obediens verus etiam pro-
batur , qui propriis volun-
tibus contraire nititur. Et hic
cum fideli Abraham , pro obe-
dientiæ virtute laudabitur; & be-
nédictione cœlesti replebitur;
quia magis obedit voci Dei,
quam voci carnis suæ, quæ sem-
per propriis motibus agitatur.

De propria voluntate quid di-
cam? Ipsa est, quam maxime odit
anima mea. Non est mihi quic-
quam acceptum, quod voluntate
propria fuerit vitiatura. Parva &
magna simul maculat bona,
quemadmodum vera obedientia
cuncta facit esse incorrupta.

Agat bonum aliquis ex pro- Obedien-
pria voluntate, & minus erit; et- tiæ pul-

Voluntas
propria
corrum-
pia om-
nia,

Aaa 3 iam

iam nonnunquam culpabile. Di-
mitte ex obedientia bonum , &
fiet majus. Crevit enim usque ad
contemptum sui, & pervenit ad
Jesum filium Dei , & exemplum
obedientiae ejus.

Quam paucos ego invenio,
qui hoc obedientiae fulgent e-
xemplo? Unusquisque quod illi
bonum videtur , libenter agit,
propterea saepè errat.

Scitote filii obedientiae , quia
malum agere nunquam licet;bo-
num autem propter obedientiam
quandoque intermittere , ad
perfectum vos dicit.

Sicut enim perfecta charitas
seipsum non querit,sic vera obe-
dientia extra videre proprium
semper tendit.

Mihi obeditis, cum præposi-
tis vestris subjacetis. Mihi vivi-
tis,dum vos immolatis. Ego vos
vivificavi , ego pro vobis occisus
fui; & vos mecum vivetis, si com-
mortui fueritis.

Mortificate filii mei, mortifi-
cate proprias voluntates,propriū
videre,proprium consilium,& o-
mne parvum&carnale desideriu-

Occi-

Occidite inimicos istos, alio-
quin ipsi occident vos. Erunt vo-
bis fudes in oculis, lancea in la-
tere, serpens in via, & ursa in se-
mita, si non occideritis eos.

Mortifi-
catio
propriæ
volunta-
tis quam
necessar-
ia.

Non sinent vos dormire in
lectulo pacificæ conscientiæ, &
pacem auferent de corde terræ
vestræ; quia isti sunt, qui contur-
bant Israel; hoc est, fidelem ani-
mam, Deum videre cupientem.
Admonui vos. Videte igitur,
quomodo caute ambuletis, quo-
niā dies mali sunt, & abstinetе
ab omni speice mala.

Ephes. s.

CAP. XIV. *De exemplis Prophe-
tarum & Martyrum, quibus
docetur patientia.*

Droposui vobis Patriarchas: &
si parum est, adducam Pro-
phetas, quoniam ipsi tribulatio-
nes multas experti sunt in hoc
seculo nequam.

Primus dicit: *Tribulationem Psal. 114.*
& dolorem inveni, & nomen
Domini invocavi. Tribulati & Psal. 118.
angustia invenerunt me, man-
data tua non sum oblitus. Multa Psal. 33.

Aa 4   tri-

762 DE TRIBUS
tribulationes justorum, & de o-
mnibus his liberabit eos Domi-
nus.

Exemplo
Prophe-
tarum
patientia
in tribu-
latione
exercen-
da.

Psal. 119

Considerate tamen vim ver-
borum, quia Propheta in seipso
semper invenit laborem & dolo-
rem: sed consilium evadendi ha-
buit, cum ad Deum in omni
pressura cordis sui clamavit. Hic
iterum dixit: *Ad Dominum cum
tribularer clamavi, & exau-
divit me.*

Thren. 1.

Secundus dicit: *Ego plorans
ploravi, & oculus meus dedu-
cens aquam; quia longe factus
est a me consolator, convertens
animam meam. Factus sum in
derisum omni populo meo, can-
ticum eorum tota die. Replevit
me amaritudinibus, inebriavit
me absynthio. Confregit ad nu-
merum dentes meos, cibavit me
einere. Et repulsa est anima
mea, oblitus sum bonorum. Et di-
xi, Periit finis meus, & spes mea
a Domino.*

Attende verba ista, quia ver-
bal lamentationis sunt, & scripsit
haec Hieremias Propheta.

Sed consolationem suam et-
iam invenit, cum iterum subdit:

Pars mea Dominus, dixit anima Thren. 2.
mea, propterea expectabo eum.
Bonus est Dominus sperantibus
in eum, anima quareni illum-
quia non in sempiternum repel-
lit Dominus.

Tertius dicit: V& mihi, quia Mich. 7.
factus sum, sicut qui colligit in
autumno racemos vindemia.
Non est botrus ad comedendum,
immaturas ficus desideravit a-
nimam meam. Periit sanctus de ter-
ra, & rectus in hominibus non
est.

Consolatur tamen seipsum,
dicens: Ego autem ad Dominum
aspiciam, & exspectabo Deum
salvatorem meum, Audiet me
Deus meus. Cum sedero in tene-
bris, Dominus lux mea est. Iram
Domini portabo, quoniam pec-
cavi ei. Educet me in lucem,
videbo justitiam ejus.

Ecce testimonia Propheta-
rum, quomodo sunt compuncta
corda eorum, & qualiter in Deo
sunt consolati spiritus ipsorum.

Patientiam Job etiam nos satis.
Magnum utique patientiae spe-
culum, datum omnibus servis

Aaa i. meis

764 DE TRIBUS
meis in solatium. Alias quoque
Sanctorum passiones , persecu-
tiones , & tentationes non igno-
ratis.

Item e-
xemplo
SS. Mar-
tyrum.

2.Tim.2.

Jacob i.

x.Petr.3.

Phil.i.

Hi namque omnes,& maxime
sancti Martyres , gravioribus
funt probati suppliciis, & per pa-
tientiam sunt persecutorum suo-
rum facti victores.

Nonne si bene perpenditis,
nemo dignus erit coronari, qui
non legitime videtur certare? Et
enim in certamine probatur bo-
nus miles. Deponite certamina
tentationum & conflictus tribu-
lationum, & nulla erit victoria.
Et si nulla victoria , recte nulli
deberur mercedis corona.

Dicit ergo S. Jacobus Afo-
stolus: Omne gaudium existima-
te fratres mei, cum in tentatio-
nes varias incideritis. Et S.Pe-
trus: Si quid patimini propter ju-
stitiam, beati. Et Paulus: Quia
vobis donatum est in Christo, us
non solum in eum credatis, sed
pro illo patiamini.

Tu quoque horum admoni-
tus exemplis & doctrinis, omni
tempore patientiam in corde
serva;

serua; & in omni tribulatione &
angustia te ipsum mihi resigna.

Quis tibi nocere poterit , si ^{1. Petr. 3.}
bonus æmulator virtutis fueris?
Ecce omnes gemitus tui nume-
rati sunt; & tam parvum nihil pa-
teris, pro quo non coronaberis.

In tribulatione positus , me-
mento, quod hæc est via Sancto-
rum, per quam transitur ad reg-
na cœlorum.

CAP. XV. Commendatur Pa-
tientia consideratione uti-
litatis, laboris momen-
tanei, & mercedis
eterna.

Consolare etiam te ipsum,
quia Christo Jesu Dominο
tuo in hoc assimilaris, & gratias
age , si modicum illi retribuere
possis.

Dic tibi , quoniam majoris Majoris
meriti est adversa pati , quam
bona operari.

Quam plurimos servos ego vi-
deor habere , sed parum possunt
sustinere. Modica tribulazione
franguntur , pauca contumelia

meriti est
mala pa-
ti, quam
bona o-
perari.

766 DE TRIBUS
irritantur, levi occasione scanda-
lizantur, cito de illata injuria
conqueruntur, multa argumenta
cogitant, quando arguuntur.
Non est ista via bona, sed mihi
& omnibus Sanctis dissimilis
valde.

Pacem
patientia
parit.

Iacobi 5.

Ioan. 14.

Matt. 10

Quidam etiam dicunt, quia
parvam pacem habent; & ego
dico, quod ideo pacem non ha-
betis, quia patientiam non ser-
atis. Ideo pacem non habetis, quia
proprietarii estis, quia carnales
estis, & secundum hominem am-
bulatis. Unde bella & lites in
vobis, nisi ex concupiscentiis ve-
stris?

Pacem in præsenti vita non
invenietis, nisi in patientia ve-
stra. Quanto quis patientior fue-
rit, tanto majori pace perfruetur.

Pacem meam dò vobis, non
quomodo mundus dat. Pax mea
in patientia multa; in malorum
tolerantia, in contemptu secula-
rium gaudiorum. Qui enim vo-
luerit esse amicus Dei, sic oportet
eum facere.

Non veni mittere pacem in
terrā, sed gladium. Pax in terra
grū

erit hominibus bonæ voluntatis; *Lucæ I.*
quia non est pax impiis , dicit *Isaia 48,*
Dominus.

Habe pacem in Deo, & non
cum mundo; pacem non cum vi-
tiis & concupiscentiis vestris,
sed pacem contra vitia pugnan-
do fortiter. Hæc est bona & san-
cta pax, & acceptabilis mihi.

2. Memento etiam in tribula- Labor
tione tua , quia omnis labor & brevis,
dolor finietur brevi tempore, sed ^{merces} _{perpetua}
merces erit æterna & copiosa a-
pud me in cœlis.

Rursum attende de damna.
tione multorum , quanta erunt ^{Pœnæ æ-}
cruciamenta eorum. Si tam pa- _{ternæ}
sum modò vales sustinere, quid
siet de inextinguibili pœna in-
fernali?

Infer digitum tuum in flam-
mam ignis, & forsitan vix tolera-
re sufficis. Quid ergo erit, si to-
tuum corpus mittatur in gehen-
nam ignis?

Noli proinde timere eum, qui
occidit carnem , nec indigneras
ei, qui flagellat miserum corpus;
sed time eum , qui postquam oc-
ciderit, potestatem habet & cor-

Aaa 7 pus

768 DE TRIBUS
pus & animam perdere in ge-
hennam.

Istud dico time, istud ponde-
ra, istud frequenter cogita; & vi-
debis quod nihil est omnis tri-
bulatio tua.

In omnibus igitur mundi pres-
Iacob. 5. suris, his verbis consolaberis: Pa-
riens esto usque ad adventum
Domini, quia finis omnium mox
I. Ioan. 2. appropinquabit. Transit omnis
mundus & concupiscentia ejus.
Quietiam nihil amat in mundo,
levius adversa tolerat.

Pii à
mundo
alieni;
3 Decipiuntur omnes amato-
res ejus in nihilo confidentes.
Sancti verò homines ad aeterna
præmia anhelant, & exire de
mundo citius concupiscunt.

Nil in eo habere volunt, sed
thesaurum in celo sibi recon-
dunt. Adversa tamen multa su-
stinent, sed patientiae armis se
defendunt.

In adver-
sis divinæ
voluntati
se sub-
mittunt.
I. Iesu 22. Sæpè carere adversitatibus &
tribulationibus mallent, sed ta-
men in omnibus his se manibus
meis commendant, dicentes: Pa-
ter fiat voluntas tua. Pater non
sicut ego volo, sed sicut tu vis.

¶ 116.

TABERNACULIS; 769

Omnia quacunque voluit Do- *Psal. 134.*
minus, fecit in cœlo & in terra,
in mari & in omnibus abyssis: &
ideo nemini contingit adversitas
sine mea permissione & justa or-
dinatione.

S. Domine, tu omnia nosti; tu
scis quid expediat mihi. Ecce
servus tuus sum ego, fiat mihi se-
cundum verbum tuum.

Omnia judicia tua vera sunt
& recta; hunc humilias, & hunc
exaltas, quia in manu tua sunt o-
mnes fines terræ. *Iustus es Domi- ne,* & rectum judicium tuum:
Fidelis es & sanctus in omnibus
operibus tuis: In voluntate tua
cuncta sunt posita, & non est,
qui possit resistere tibi. Tu enim
fecisti cœlum & terram, mare &
omnia, quæ cœli ambitu conti-
nentur.

Dominus universorum tu es; *Ibid.*
propterea in manus tuas com-
mendo spiritum meum, quia re-
demptor meus tu es.

Liberator meus ab inimicis
meis iracundis, passionibus, & *Psal. 15.*
vitiis meis; susceptor in tribu-
lationibus, consolator in angu-
stiiis.

770 DE TRIBUS
Itiis multis, quæ circumdederunt
me nimis. Domine patientia mihi
necessaria est, patientia defensa-
trix mea.

Dixi Patientia, soror mea es:
Paupertati, amica mea: Humili-
tati, domina mea & mater mea.

Vos estis omnes dilectæ Do-
mino, & verbis oris ejus benedi-
ctæ. Utinam mihi & omnibus ser-
vis ejus tam gratæ & jucundæ,
quemadmodum illi acceptæ.

Obsecro semel & iterum, ut
permaneatis nobiscum usque in
finem vitæ nostræ; quia securi ad
Dominum veniemus, si vobis-
cum permanferimus.

THO:

THOMÆ A KEMPI,
GEMITVS ET SVSPIRIA
ANIMÆ POENITENTIS;
S E U,
DEVERA COMPUNCTIONE
CORDIS.

58(773.)
GEMITUS ET SUSPIRIA
ANIMÆ POENITENTIS.

Flete mecum omnes amici pii gemitus
mei , & videte dolorem tus pec-
meum, quia vehemens est. At-
tendite plagam meam, quoniam resipi-
profunda eit.

Quid est, quod defleo? Hoc
inquam est, quia projectus sum à *Psal. 30.*
facie Dei cœli, à facie oculorum
eius. In tenebris & in umbra mor-
tis sedeo, & lumen cœli non vi- *Tob. 5.*
deo.

Quale igitur gaudium potest
esse mihi ? Miser ego homuncio *Luca 10.*,
descendi ab Hierusalem in Hie-
richo, & incidi in latrones cru-
delissimos, qui etiam despolia-
verunt me tunica immortalitatis,
& plagiis impositis abierunt semi-
vivo relicto.

Invenerunt me custodes civi-
tatis, percusserunt me & vulne-
raverunt me : tulerunt pallium
meum custodes murorum.

Nunc ergo filia Hierusalé nun-
tiate Dilecto, quia dolore reple-
tus

774 DE VERA
tus sum. Mittite ad illum dicen-
tes: Ecce Lazarus, quem amas,
Ioan. xi.
Matt. 8. infirmatur: Domine, puer meus
jacet in lecto paralyticus, & ma-
le torquetur. Jam multos annos
habeo in infirmitate, claudus sum
ego servus tuus ex utero matris
meæ; quia gravi vinculo originalis
peccati obnoxius sum & con-
strictus,

Formido
& terror
peccato-
ris.

2. Filius Adam prævaricato-
ris ego sum, & filius mortis, to-
tus in peccatis natus. Miserabilis
introitus meus, & horribilis exi-
tus meus. Et quo fugiam? Ne-
scio.

Pfat. 138.

Ob judi-
cem ubi-
que im-
minentē,

Si ascendero in cœlum, tu il-
lic es, qui peccantibus non par-
cis: Et si descendero in infernum,
ades, ut punias prævaricantes?

Ubi abscondam me à vultu iræ
tuæ, quia peccavi nimis in vita
mea? Aspexi sursum in cœlum, &
dixit Deus: Tollatur impius, ne
videat gloriam Dei.

Respxi iterum in abyssum,
Luca 13. insonuit vox terribilis: Ligatis
manibus & pedibus projicite
eum in tenebras exteriores; ibi
erit fletus & stridor dentium.

Ex-

Exhinc conturbatus factus cœpi pavere, & multum molestus esse; sed & omnia ossa mea immutata sunt à facie iræ & indignatione Domini Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt metenebra.

Et dixi : Quis ergo poterit salvus esse? Si iniquitates observaveris, quies sustinebit: Terribile & sanctum nomen ejus.

3. Sed nunc tace anima mea; Audivi enim consolatoriam vocationem, loquentem ad eos, qui in tristitia & luctu sunt ; Scribe: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Et iterum: Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum.

Vox Domini consolantis ter- vos suos: Vox Domini post ter- gum monentis. Convertimini filii hominum, & vivite. Converti- mini ad me, & ego convertar ad vos. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.

Et Propheta occurrens mo- rentibus, sic ait: Iuxta est Domi- nus hic, qui tribulato sunt corde.

Et

Psal. 54.

Psal. 110

Ezech. 18

Matt. 11

Psal. 33.

776 DE VERA

Et de semetipso loquitur verbum
consolatione plenum. Audivit
Dominus, & misertus est mei,
Dominus factus est adjutor
meus, quoniam non sprevit de-
precationem pauperis.

Ecce adhuc locus est, & nec-
dum clausa est janua. Poteris er-
go per pœnitentiam omnia in-
staurare, & mala quæ fecisti, &
bona quæ omisisti.

Lucas 19. Jam noli nimis expavescere,
Venit enim filius hominis quare-
re & salvum facere, quod pe-
rierat. Et rursum: Non veni vo-
care justos, sed peccatores.

Fiducia
peccato-
ris resi-
pitcentis. 4. Eleva igitur te anima mea
in confidentiam bonam, quia
Dominus locutus est. Vita tua
inferno appropinquavit, & mor-
ti tradita eras: sed Deus misertus
est tui, & cogitavit tecum facere
misericordiam suam.

Gen. 3. Timuisti valde à facie Dei, &
cogitasti, ut absconderes te ab
eo, sicut pater Adam fecit, quā-
do peccavit: sed hoc frustra co-
gitasti. Meditata es quoque fu-
gamin aliquam regionem, quem-
admodum Jonas fugit à facie

Do:

Jonas 1.

COMPUNCTIONE. 777

Domini in navim: sed & in hoc
vane laborasti. Neque enim oc-
cultando, neque fugiendo ma-
nus Dei evades.

Revertere igitur per aliam
viam in regionem cœlestem,
quam ostendit tibi Deus, ut am-
bulares per eam.

Hæc est via: Pœnitentiam a-
gite. Optimum consilium & forte
auxilium datum est tibi de cœlo.
Consilium tale est, ut digne pœ-
niteas, & flendo peccata tua vin-
dices; & sic reconciliata pacem
habeas ad Deum.

Auxilium tuum à Domino, qui
fecit cœlum & terram. Qui cùm
tantus esset, pro te omne debi-
tum solvere dignatus est. Tradi-
dit enim in mortem animam
suam, & pro transgressoribus e-
xoravit, ut non perirent; & ita
morte sua eripuit te à morte æ-
terna, & auxiliatus est tibi per
crucem suam.

5. Istud quoque recommen-
dans fidelibus Paulus Apostolus
ait: Peccata nostra tulit, affigens
illa cruci, condonans nobis om-
nia delicta, ut vivamus cum il-
lo.

Hinc

Psal. 123.

Ephes. 5.

Isaie 53.

Coloss. 2.

I, Tim. I. Hinc in alio loco idem Apostolus loquitur: *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere.* Ecce qualem consolacionem, & quantam spem reliquit Deus peccatoribus; sed paenitentibus, sed conversis.

Memento verbi sancti sui, in quo spem dedit tibi. Et nunc Domine, prosterno me in oratione ante te, & clamo ex toto corde meo.

ORATIO
*Peccato-
 ris ad
 Deum se
 conver-
 tentis, &
 pro mise-
 ricordia
 suppli-
 cantis,
 devoutis-
 sima.*

6. *Domine Deus, sancte Pa-
 ter, peccavi in cœlum, & coram
 te, & non sum dignus vocari fi-
 lius tuus. Sed Pater mi, fac me sis-
 cut unum ex mercenariis tuis.*

Juste agis, si projicias me à facie tua: sed misericorditer facis, indignum omni beneficio recipiendo.

In hac confusus misericordia, procedo ad pedes tuos, lachrymas fundo, vestigia tua adoro & oscular devote, te deprecans humili & contrito corde.

Respic miserors Deus super pulicem unum & canem mortuum;

tuum; & propitiare mihi, sicut beatissimæ Mariæ Magdalènæ quondam peccatrici veniam ad pedes tuos tam cito promerenti.

Prætende misericordiam tuam *Psal. 33*
Scientibus te; da dexteram profugo servo tuo, & videant oculi tui piissimi contritionem cordis mei. Nec irascatur Dominus meus in perpetuum, super malitatem servi sui: sed universæ multitudinis misericordiæ suæ à seculo recordetur, & sit hodie placabilis in servum suum.

Exaudi, Domine, hanc unicam petitionem, quam fundit coram te servus tuus, genua flectens ante omnipotentiam tuam, adorans super terram vultum gloriæ tuae: quia stulte egi & insipienter nimis, multoties offendens mansuetudinem tuam, non veritus thronum regni tui.

Dimitte obsecro omnem noscam servo tuo, & ne deleas nomen meum de libro viventium; sed in electorum tuorum numero me scribere digneris, ut inveniar in laudem & gloriam sancti nominis tui. Amen.

Longani-
mitas Dei
in expe-
ctando
peccato-
res.

7. O quanta est misericordia tua Domine, qui, ut bonitatem tuam abundantius ostenderes, voluisti hominem dignum morte à morte liberare! Insuper profugos & fugitivos voce benignissima revocare studiasti, mittens fideles servos & amicos tuos hora cœnæ dicere invitatis, quia parata sunt omnia, venite ad nuptias.

Dehueras ex justitiae ordine misisse expeditos vernaculos post inimicos tuos, qui noluerunt te regnare super se, & occidere homicidas illos, quia digni erant; aut in carcerem mitti, donec redderent novissimum quadratum; aut deputari cum iis, qui in inferno sunt.

Sed non es usus hac potestate, sed omnem mansuetudinem tuam offendisti, patienter ferens omnia usque ad tempus, ut liberentur dilecti tui, & fugiant à facie arcus; hoc est, ut judicium horrendum conversione digna præveniant.

Si Deus statim

Si enim voluisses extendere manum tuam in impios, & in

EUR-

Psal. 107

Psal. 59.

cunctos qui peccaverunt, multos perdidisses, qui jam amici tui facti sunt, & inter primos apud te locum invenerunt.

Non haberet nunc Petrum, qui ter negando peccavit ; nec Paulum , qui persequendo blasphemavit: neque Matthæum publicanum, qui terrenis lucris inhibavit; sed nec unum quidem de principibus magnis Apostolis tuis, quos constituisti judices super omnem terram.

Nunc quidem charissimi tibi *Ioan. 21.*
facti sunt, & nota fecisti eis omnia, quæcumque audisti à Patre; & clarificatus es in eis , & ipsi clarificaverunt nomen tuum super terram.

Hæc fecit omnipotens manus tua, & misericordia tua, & dextera tua repleta omni dulcedine.

Abscondens enim omnem iram tuam , voluisti nos facere filios gratiæ, & confortes divinæ naturæ , & cohæredes regni tui.

8. O fons pietatis & infinitæ miserationis, qui nunquam super effluere cessas , sed appropinquantibus tibi semper expansus

Bbb 2 per-

punire
impiorum,
multi es-
sent dam-
nati, qui
jam sunt
beati.

permanes. Ad te utinam omnes
ingrediantur, & gustent de cibis
mensæ tuae, quoniam suaves sunt,
& non est in illis mors neque a-
maritudo aliqua.

Sed non in omnibus beneplac-
titum est tibi. Multi enim con-
vertunt se retrorsum, diligentes
hoc seculum magis, quam cœtum
sanctorum filiorum tuorum; de-
sperantes semetipos, & servien-
tes immunditiis & iniurias, quorū
manet judicium cer-
tum; & longe à te facti, sub sen-
tibus esse delicias putant.

Dilecti vero filii tui, & fideles
servi tui odientes mala, ipsi dili-
gunt te in toto corde suo, medi-
tantur die ac nocte in mandatis
tuis, & hos abscondisti iub alis
tuis, ne capiantur illecebribus se-
culi.

Hi plerumque desiderio ma-
gno vitae perpetuae hagrandes,
citius dissolvi cupiunt, ut tecum
multo felicius vivant.

Et cum non exaudiuntur ad
voluntatem suam, fit tamen ad
salutem ipsorum & tuam dispen-
sationem, et adhuc laboribus e-
xerceantur,

Non

Job, 30.

Dei pie-
zas erga
suos.

Non quod tu, Domine, mi-
nus illos tunc diligas, quia illo-
rum mox preces & desideria non
imples: sed differendo copiosius
vis remunerare, quos amplius
fatigari in hoc mundo permit-
tis.

Bene illis, qui tantam affecuti-
sunt à te gratiam; qui jam æternæ
vitæ desiderio æstuant: & per
fructum boni operis, manipulos
retributionis præstolantur.

Ego qui peccator sum, & pec-
catorum meorum pondere pre-
mor, quomodo levare audeam
oculos meos, in montes istos e-
ximios, sanctos tuos & perfectos
viros, qui terrenam habitatio-
nem tanquam vallem lacryma-
rum, altitudine conversationis,
excreverunt, & cœlum jam con-
templationis acumine tangunt?

9. V&, v&, v&, (inquit Joannes
Apostolus) habitantibus in ter-
ra. Væ carnalibus mentibus, &
hunc mundum adhuc per desi-
derium inhabitantibus. Væ et-
iam his, qui passionum multa-
rum aculeis circumdantur.

Et væ longe errantibus à via
B b b 3 ju-

Dilatio
exaudi-
tionis
piis cedis
in bonum.

justorum, qui non flent, sed vane
rident, & (quod gravius est) cum
in præsentia Dei male agunt,
hoc ipsum non metuant, sed su-
bito parvipendunt.

Quid ergo mirum, si nunc do-
leo, si tamen (ut dignum est) &
vere doleo? Nam dolor internus
mutat affectum hominis, & non
vult gaudere, nec amodo conso-
lari in terrenis.

Vide quæ
& quanta
sit homi-
ni pio
materia
doloris &
lacryma-
tum.

Vide unde dolere & flere de-
beas. Satis raro perfecte se colli-
git animus, & interdum vix lu-
cet desuper veritas, & modica
ex parte fruitur anima suo cœle-
sti cibo. Ideo merito gemere po-
test amore gravata terreno; quia
Deo facta est & sibi ipsi tam ig-
nota.

Psal. 101.

Deploret igitur, quicunque
cor intus habet, in semetipso, &
dicat: *Quia cinerem tanquam
panem manducabam, & potum
meum cum fletu miscebam.*

Hoc, inquam, est, quod intra
meipsum percogitans defleo,
quia terrenis (proh dolor) & vi-
sibilibus rebus sine necessitate
sepius implicor, aliquoties dele-

tor,

ctor , quandoque difficulter
(quod gravius est) avellor.

Heu me ab iis , quæ nociva
mihi sunt , & quæ detestor tæ-
pius & odi , rursum tamen capti-
vor ab illis.

10. O lutum, lutum, usque-
quo adhaerebis mihi? O tenebræ hominis
& lubricum , quamdiu involvar carne cir-
à vobis? Quamdiu patiar vos , & cumdati,
quousque ero vobiscum?

Magna infirmitas mea, ut sta-
re sit difficile, proclivum autem
vitiis & mentis calamitatibus sentis,
succumbere.

Sum etenim terrenus, de terra
formatus; & ideo naturali fragi-
litate plus terrenis quàm cœle-
stibus me sentio cogitationibus
commoveri.

Æterna bona minus avide
quæcio , quæ sursum sunt non fa-
pio, & arescit tanquam testa vir-
tus mea, quia oblitus sum come-
dere panem meum : Meum, in-
quam, meum , quem Deus Pater
dederat mihi , sed jam mutatus
est mihi in terrenum. Et qui cœ-
lesti frumento satiari potuisse,
ecce manduco cinereum.

II. M.

II. Miser & multum infelix
ego sum , qui ad hanc inediā
perveni ; ut superna nesciens &
negligens , ad amandum hæc in-
feriora me vertam.

Ad edendum & gustandum
delicias perpetuas , super mel &
favum dulciores , creatus eram;
sed peccans in Deum meum ex-
cæcatus sum , & illas amisi epu-
lias, atque mundi hujus cupidita-
tibus foveor.

Tantoque licentius cor meum
ad singula terrena solatia effu-
sum est, quanto longius se ab in-
timis expulsum deprehendit.

Conversus tamen aliquando
ad meipsum, in istis terrenis felici-
cem me non invenio.

Aetum   Nam multis adversitatibus
seu lucta multisque doloribus circumdor
hominis & repleor; & in multa positus an-
gustia, saepius contristor, & quid
eligam ignoro.

Coactor nimis è duobus , &
graphice quid præponam alteri , tarde
exprimit. quidem & vix discerno. Illa quæ
supra me sunt peto, ut veniant, &
non semper præsto sunt; hæc quæ
infra me Deus posuit , opto ut
di-

discendant, & ipsa manere juxta
me non vocata volunt.

Veniunt catervatim ad me, & Tertēna
cum eis cogitationes diversæ; desideria
quædam ex seculo , aliquæ ex quām cal-
carne, plures ex diabolo , & cir- lide se
cumdantes me undique dicunt: homini
Os tuum & caro tua sumus.

Maneamus paululum apud te.
Consenti nobis : Amicus esto
noster , & sede hic etiam apud
nos.

Blandimentis suis & promis-
fionibus magnis astute mihi insi-
diantur; minis & terroribus va-
riisque malorum eventibus, ani-
mam meam nituntur affligere.

12. Ego autem quoniam mor- Homo iis
tal is sum homo, & imbecillus ad facile
resistendum, horum persuasioni- cedit;
bus & importunitatibus , ut o-
portet, non satis contradico.

Et tamen si ita, ut suadent, fe-
cero , certum est , quod fallor,
quoniam in dolo mecum lo-
quuntur , & non est ex Deo ista
persuasio, sed ex maligno.

Qui enim ex Deo nati sunt, Nisi Dei
resistunt diabolo, & fugit ab eis: gratia
& qui odio habent mundum , & munitus.

qua

quæ in eo sunt, non est quod rei
tardat illos.

Qui etiam in Deo sapientes
sunt, non credunt omni spiritui,
sed probant omnia, utrum ex
Deo sit spiritus, an ex mundo.

Audiunt quidem, sed non
consentiant dicentes: Nescimus
unde sitis. Discedite, quoniam ex
patre diabolo estis, & veritas in
vobis non est.

Talis est confititus piorum: &
quis sit labor tentationum om-
nium, novit Dominus, qui uni-
versa respicit.

Vita ista doloribus & pressu-
ris plena est, sicut optime no-
runt, qui de amaritudinis ejus
calice biberunt.

**Conso-
latio omnis
frustra-
mea sine
divina.**

Quærit idcirco humanus ani-
mus, unde possit recreari, & fru-
stra est omnis consolatio, nisi ad-
sit divina.

Quotidiana instruitur expe-
rientialia, quod fallax est omnis
spes terrena, & in amaritudinem
illi proveniet, quicquid extra
Deum in tempore hujus peregr-
nationis quærit.

13. Heu mihi, quia longinqua

fa-

facta est habitatio mea , & non
est utique in hac vita tale quid,
in quo requiescat iutè anima
mea.

Dicunt mihi singula membra
mea : Noli pro nihilo fatigari,
quia prius consumeris, antequam
poteris satiari in his terrenis.

Dicit proinde spiritus meus,
qui cibum suavem, deliosum, &
optimum semper appetit: Rever-
tar in domum meam, unde exivi:
quia melius mihi erat tunc, quam
nunc : etiam nauseam patior in
his, quæ foris oblata sunt.

Sed, ô caro mea, utinam hanc
vocem audires: & postposita tua
prudentia, spiritum æmulari vel-
les. Procul dubio vitam inveni-
res, & mortem evaderes semi-
ternam.

Temporale debitum oportet
te persolvere, quia damnata es in
prima prævaricatione. Et ideo Caro spi-
ritui obe-
dire de-
bet.
prudenter ages, si te omni man-
fuetudine spiritui subderes, re-
bellemque te non faceres: ut se-
cunda mors te non tangeret, sed
in requiem æternam, quam ma-
xime diligis, introires.

Caro
nunc
consors
tribula-
tionis,
postea e-
rit & cō-
solatio-
nis, una
cum ani-
ma,

Gen. 3^a

Hominis
felicitas
in statu
innocen-
tia;

14. Sequere ergo me, & spiri-
tum tuum noli contristare ad-
versum eum concupiscendo; ma-
gis verò ad omnia, quæ ille præ-
cipit, paratior esto. Dico tibi, si
particeps fueris tribulationis,
eris & consolationis.

Indue te cinere & cilicio, de-
scende, sede in pulvere filia
Sion. Plange tecum, quia non
est mihi bene: & dolor meus non
est modicus, neque momenta-
neus.

Deus meus & Dominus meus
iratus est super servum suum, &
maledixit operibus ejus, & dixit:
In sudore vultus tui vesceris
pane tuo. Et ego confiteor, quod
ideo terram desiderabilem juste
amisi, quia mendatum Dei non
custodivi.

Cibus meus non erat, ante-
quam huc cecidisse, animalis,
terrenus & corporeus, sed coeli-
cus, Angelicus & spiritualis.

Panis triticeus, subtilis & dis-
cussus erat, quem paraverat mihi
Deus; nuncautem hordeaceus,
grossus & mucidus factus est: et
iam si dixerim, quod sit subcineri-
cias,

COMPUNCTIONE. 791
cius, qui non est reversatus, ve-
rum fatear.

15. Bene ergo deploro ego
dolorē meū, quem concepi
de exilio, in quo natū sum; &
damnum meum, quod sustineo in
terra aliena.

Plangite simul filii hominum,
& flete super vosip̄os filii Adam;
qui cinerem tanquam panem
manducatis, qui cœlestē cibū
pro terreno commutastis. Et ô
infelices & cæci filii, quid amisi-
stis?

Verum quia non agnoscitis,
propterea minime fletis; & ea
magis deflendi estis, quod tam
grandem miseriam vestram non
videtis.

Intuemini excidium meum,
quibus privatus sum deliciis, &
quantis malis circumseptus.

Laboro jam in præsenti vita,
& die ac nocte suspiro pro æter-
no convivio, ubi nemo esurit, sed
omnes in jucunditate vinum bi-
bunt: vinum latifans & clarifi-
cans Sanctorum corda, non men-
tes evertens: nec est, qui mihi
haustum ex illo præbeat.

Et misera
ria in sta-
tu vitæ
præsen-
tis.

Ccc Vix

Vix pugillus aquæ salutaris,
quæ in cœlestibus regnis exuberat,
datur postulanti. Clausum est
cœlum super me, & terra non
dat fructum suum, sed spinas &
tribulos germinat mihi, & vos
dicitis: Cur fles? quare non co-
medis & bibis?

**Eccitas
& stupi-
ditas ho-
minum
carnalium.**

Isaia 48.

Zeb. 3.

Fili hominum, usquequo gra-
vi corde? Usquequo talia sapitis?
& quare affligitis cor meum lo-
quentes mihi stultitiam.

Non est vobis pars in sermone
Domini, & subvertere quæratis
justum mendaci promissione, di-
centes: Pax, pax, & non est pax.
Quid vobis & paci? Non est pax
impiis, dicit Dominus.

Nec enim propterea fleo, quia
dives non sum, quia vino & pane,
frumento & oleo, non abundo,
sicut vos abundare quæratis: sed
quia in mundo sum, & illum
nondum video, qui est vera pax
& summa beatitudo.

Intendite plagæ meæ, & pal-
pate vulnera mea: & si mecum
non vultis flere, dimitte me ut
plangam paululum dolorem
meum,

meum, antequam vadam ex hac
vita, & amplius non revertar.

I 6. Sedebo interim lugens, &
contristatus incedam; foras non
egrediar, sed moriar in nidulo
meo, & sepeliar in sepulchro,
quod effodi mihi.

Gavisus sum vehementer, quod
inveni sepulchrum; ut dormiam
in illo, & non videam mala super
terram. Tædet animam meam vi-
tae meæ, & dolor meus renovatur
quotidie.

Peto ergo, mi Domine Deus,
ut absolvias me ab omni pecca-
torum vinculo, & desuper ter-
ram eripias me, quia melior est
mihi mors quam vita.

Et quid hic amplius faciam?
Transeunt dies & dies, anni &
anni, servus autem tuus non
multum proficit.

Ne protrahas indignum ser-
vum tuum, nec patiaris eum diu-
tius vagari post vanitatem hujus
vitæ.

Erravi sicut ovis, quæ perii;
require servum tuum Domine,
quia tempus est. Neque justitia Psal. 118.
Psal. 105.

Ccc 2   mea.

Tædium
vitæ &
desideriū
mortis.

794 DE VERA COMPUNCT.'

mea, neque bonitas mea, Domi-
ne; sed misericordia tua & man-
suetudo , quæ mensurari non
potest.

Secundum hanc fac mihi ser-
vo tuo , & visita me in salutari
tuo, ad vivendum in bonitate e-
lectorum tuorum, ad lætandum
in lætitia gentis tuæ; ut lauderis
cum hæreditate tua , quam ac-
quisisti sanguine tuo. Qui cum
Patre & Spiritu sancto manes
Deus benedictus in secula. A-
men.

CO.

Cohortatio

seu

Epistola

per quam elegans;

ad spiritualem

profectum

excitans:

Ex operibus

Thomæ à Kempis

excerpta.

• ०४(७९७.)५० •

COHORTATIO

A-D

SPIRITUalem

PROEECTUM.

Charissime Frater, libenter tecum divido, si quid boni Dominus pauperi servo suo suggerferit, Ego sum pauper & mendicus; sed spero quod Dominus solicitus erit mei & tui similiter. Unde oro ejus clementiam, ut eleemosyna communis sit nobis de largitate mensae ejus.

Occurrit hodie Dominus mendico suo , cum suavissimo pane de cœlo. Dulcis admodum & gratus fermo, infusus est auribus meis. Sonuit enim lectio Apocalypsis : & de multitidine tantorum mysteriorum, retentus est apud me brevis versiculus. Plura capere non sufficio ; sed nec pauca, quæ obscurius sonant.

Dedit Dominus , ut aliquid
breviter & dulciter sonaret, unde

Occasione
argu-
mētum
Epist. ex
Apocal.
sumptum.

798 EOHORTATIO

traheretur affectus; utinam do-
net etiam, ut hoc ipsum aperia-
tur intellectui; quia si spirituali-
bus videtur liquidum, manet ta-
men carnalibus occultum.

Volo ergo te participem fieri
hujus muneris. Nam tunc vere
comites individui sumus, cum in
Christo unum sapimus, unum
quærimus, & ad unum tendimus.

Appone aurem, & ausculta
diligenter, quod sonat valde dul-
citer: *Qui habet (inquit) aurem,*
*audiat, quid Spiritus dicat cœ-
lestis;* *Vincenti dabo manna ab-
sconditum, & dabo illi calculum*
candidum, & in calculo nomen
novum, quod nemo scit, nisi qui
accipit.

2. Audis jam, Frater, cœlestem
vocem? Utinam & interiorem
cordium nostrorum auditum
tangat, ut vim virtutis illius sen-
tiamus. Sermo vivus est; & omni
acceptione dignus. O quam cœ-
lestis vox, quæ nil terrenum fa-
tur! Quod si caro non capit, ca-
piat spiritus, quo nimis totus
hic sermo plenus est. *Verba (in-*
quit

Apoc. 2.

Ioan. 6.

quit) quæ ego loquor, spiritus & vita sunt. Spiritus est, qui vivificat, caro non prodest quicquam.

Non ergo sentit arcana supernæ revelationis homo exterior, carnalis, vagus, & elatus, Paulo attestante, qui ait: *Animalis homo non percipit ea quæ 2.Cor.2. sunt spiritus Dei. Stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur.*

Spiritualibus ergo loquitur, qui spiritu facta carnis mortificant, & mundum odio habent, & maligna diaboli consilia respuunt. Hi enim primitias Spiritus habentes, quid sit hoc absconditum manna, ignorare non possunt; quia hoc gustando potius, quam legendo vel audiendo didicerunt.

Datur autem manna dilectis **Manna**
filii ex amore Deo Patri servi datur
entibus, qui ejus voluntati semper spernen-
placere, ejus gloriam student querere. Et si non horres tibuster-
accipere, manna interioremen- renas
mentis exprimit dulcedinem, sive consolationem Sanctorū in hac consola-
vita. **Ccc 5 Est** tiones.

Carnales
non sunt
capaces
rerum
spiritua-
lium.

300 COHORTATIO

Est igitur congruus sensus;
Vincenti dabo manna abscondi-
tum: contemnenti carnalem cō-
folationem, dabo spiritualem re-
spuenti terrena & exteriora bo-
na, ostendam cœlestia & inte-
riora charismata; quæ merito sui
excedunt omnia illa delecta-
menta. Talia ac tanta etiam exi-
stunt, ut dignus nemo sit cognoscere,
nisi prius discat vana & vi-
lia solatia contemnere. Scriptum
est enim: *Vir insipiens non cog-
noscet, & stultus non intelliget
hac,*

Psal. 92.

Gratia
internæ
consola-
tionis
compara-
tur cum
manna
quo Deus
pavit Is-
raelitas.

3. Libet autem pro expugnan-
dis vitiis, & malis consuetudini-
bus vincendis, aliqua latius hic
introducere. Sicut quondam si-
his Israel in deserto habitanti-
bus Deus manna pluit; ita &
modo spiritualibus filiis suis,
gratiam internæ consolationis
contra tentamenta tribuit.

Tam diu filii Israel cibo illo
aliti sunt, donec terram promis-
sionis attingerent: & quamdiu e-
lecti in mundo peregrinantur,
pane vitæ & intellectus fo-
ven-
tur,

AD SPIRIT. PROPECT. 80
tur, donec deposito corpore ter-
ram viventium intrent. Dum au-
tem de frugibus illius terræ
manducare cœpissent, statim
manna desiit; & dum sancti as-
sumpti fuerint in beatitudinis
gloriam, amodo non indigent
recreari nostro more spirituali a-
limonia.

Unus tamen panis est, qui An-
gelos pascit & homines; animas
in gloria, & viatores in gratia.

Sed est, quod me multum mo- **NOTA.**
vet; quia plures sibi deesse man- **cur mul-**
na causantur: plures etiam, qui **tis man-**
illo refici consueverant, gustum **na desi-**
jam perdiderunt. Quæ est alia **ciati:**
causa hujus ariditatis & insipidi **id est,**
oris vestri, nisi quia ad egena & **fervor**
infirma mundi solatia reversi e- **& ala-**
stis? **critas**

Mementote egressionis ve- **Spiritus**
stræ de Ægypto. Dies ille me- **adser-**
moriale nominis Domini, in semi- **viendū**
piternum recordetur. Nulli du- **Deo.**
bium, quin manus Domini vo-
biscum erat, alioquin in seculo
remanissetis,

Ubi est ergo ille spiritus, ille
CCC 6 pri-

802 COHORTATIO
primitialis fervor, intentio firma,
propositum immobile, fortis ut
mors dilectio?

Quodammodo armati egressi
estis mundum, dum constantia-
nimo omnia perferre aduersa,
vilia, & aspera assensistis. Insuper
& cum gaudio venistis ad mon-
tem Dei Oreb, ad audiendam
legem vitae & disciplinæ: dum
monita seniorum libenter audi-
re, & secundum ea religiose vive-
re spoondistis.

Cur ergo nunc vos itineris
tædet? Cur ad sarcinas sedetis,
& gravati ingemiscitis? Jam pro-
pter tempus & annos, de fructi-
bus terræ promissionis, botros &
malagranata aliis afferre & pro-
pinare deberetis; & ecce vobis
etiam manna deest.

Jer. 3.

4. Convertimini filii rever-
tentes: quia si corpore non estis
reversi ad seculum, tamen corde
adhuc tenemini in variis deside-
riis terrenorum.

Multi
corpore
egrediū-
tur A-

Proh dolor, multi spirituali-
ter exeunt Ægyptum, transeunt
mare rubrum, ambulant per de-
ser-

sertum, portant tabernaculum &
vaia ejus, sed non intrant terram
promissionis. gyptum,
id est,
mundum,
sed ani-

Pœne omnia accidunt eis, quæ
contigerunt filiis Israel, qui
murmurantes contra Moysen,
doluerunt, quod educti essent de
Ægypto. Sic sic complures hodie
reperiuntur, qui mundum relin-
quunt, parentes & amicos dese-
runt, peccata & vitia plangunt
præterita, carnalia desideria ab-
ominantur, ignotam justitiae nor-
mam ad manum magistrorum
ducti sequuntur, vitam Christi
crucifixi adspiciunt; & jugum
Domini suave in obedientia &
abnegatione propria ferunt; ita
ut omnes parati & ferventes sint
ad labores & abstinentias, mites
ad increpationes; humiles ad corre-
ctiones, & ad universa quælibet
& indigna constantissimi; sed
non in tali fervore omnes per-
durant.

Nam aliquanto tempore e-
gressio*n*is, id est, conversionis
suæ peracto, minus cauti & soli-
Cur plus
res à pri-
mo fer-
vore de-

Ccc 7   citi

citi de profectu suo , incidunt in
varias tentationes & ægritudines
passionum; ita ut nonnulli se in-
cepisse contristentur; quidam ve-
ro deliberent & modum excogi-
tent redeundi.

Alii autem et si manserint,
cum tempore quodam & usu ali-
nariam molam trahant : quia
parvam devotionem & affectum
habent in his, quæ agenda didi-
cerunt; laboriosa & dura omnia
sentient , quia manna non ha-
bent. Cælum videtur eis æneum,
& terra ferrea: quia neque cœ-
lestia contemplari, neque agrum
cordis , virtutibus & devotis e-
xercitiis excolere sciunt.

5. Dicunt tamen, quia liben-
ter essent devoti, libenter habe-
rent virtutes , vellent se vicisse
suas passiones. Sed non sufficit
tantum bene velle, si deest ma-
nus & opera.

Oportet quod laboreatis, quod
vim naturæ faciatis , sicut dicit
Dominus , Regnum cælorum
Matt. ii, vim patitur , & violenti ra-
Efficaci piunt illud. Violentia opus est; &
voluntate sci-

Bene vel-
le non
sufficit:

scitis, quod Sancti non otio & violen-
tia opus.
fomno promeruerunt regnum
Dei.

Usquequo tardatis, & quare
non armamini contra passiones:
ut obtineatis virtutes, & diversas
consolationes suscipere digni
inveniamini?

Quanto amplius tardaveritis,
tanto peius semper fiet, & fine
labore & dolore optatam re-
quiem non percipietis. Petite, & Matt. 7.
accipietis; quarite, & invenie-
tis; pulsate, & aperietur vobis,

Pigritia & negligentia vos
tenent, sed contra has primo ac-
cingimini, & bellate prælia Do-
mini.

Quid negligitis proprium
prospectum? Certe pro vobis est, &
pro pace vestra erit labor vester.
Dicit Scriptura: Modicum labo-
ravi, & multam requiem inve- Eccl. 5.
ni.

Sed fortè respondebitis: Ad-
versus vitia & passiones certare,
quis semper potest? Multæ sunt
& pene insuperabiles, ut nobis
videtur, Quis tantam sustinere
potest vexationem?

Torpore
& pigri-
tia in ne-
gotio sa-
lutis pri-
mum ex-
pugnan-
da.

806 COHORTATIO

6. Audite increduli & rebelles, delicati milites & servi pigrorum. Laborem attenditis, pugnam consideratis; sed de præmio & victoria cur non cogitatis? Et quid est omnis labor, ad æternam requiem! Et quid brevis exercitatio, ad bonæ conscientiæ consolationem?

O si inciperetis, & fortiter ac integre proponeretis, ut aut vincere aut mori eligeretis; profecto leve (Domino auxiliante) sentiretis, quod modò insuperabile putatis.

Diligentia & perseverantia incitat omnia. Vix aliquando ita vitiosus quis repertus est, cui diligentia cum perseverantia boni virtutes negavit.

Videtur vobis laboriosum, vincere passiones vestras; sed nisi edomitæ fuerint, nunquam habebitis veram cordis requiem.

Quando ergo alii sunt cum Deo in devotione & bona pace, tunc vobis erit tristitia, gravedo, & tedium foris & intus. Nunquam entis securi & veraciter læti, nisi mortificaveritis carnalitates vestras.

Et

Non tam
labor
quàm
merces
laboris
atten-
denda.

ru
d
b
t
q
n
t
c
i
f

Et si non trahit vos Sanctorum religiositas, & plurimorum devotio; terreat saltem misericordia inopia vestra, & divinæ ultionis sententia. Congregabo (inquit) super eos mala, & sagittas meas complebo in eis. Consumetur fame, & devorabunt eos aves morsu amarissimo.

Deut. 22.

Metus diuinæ ultionis,
stimulus nobis sit fervoris.

Satis dure intonant versiculi isti; & utinam convertant vetustatem vestram, quatenus innovati & fervidi effecti; meliores vos quotidie & alacriores faciant promissa Spiritus sancti.

Vincenti (ait) dabo manna absconditum. Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis. Orietur vobis pro spina, pulcherrima rosa: & pro tribulo, candidissimum lilyum. Magna sunt hæc, dulcia & consolatoria cupientibus proficere.

7. Non ergo te conturbet, homo Dei, non te dejiciat multitudo vitiorum. Crede Deo, & spera in eo, & eris melior victor quam fuisti. Dominus pugnabit pro te, & tu tacebis. Intelligisne hoc?

Exod. 14.

308 COHORTATIO

hoc? Dominus ipse dabit fortitudinem, ut resistas iræ, pigritiam exutias, & concupiscenti animo non consentias. Et tu tacabis, quia tibi hanc potentiam non adscribes, te propter hoc non elevabis; sed Deo totum pure tribues, qui adstitit à dextris pauperis.

Etiam quantum vales, hominibus te absconde, & nihil aliud quàm infirmum & inopem te confitere.

Injuriás
fer pa-
tienter.
Injuste
læsi cau-
sam Deus
suscipiet.

Patientia
injuriás
retorquet
in au&to-
rem.

Si quando insurrexerit contrarius tibi, & dixerit, quod non libenter audis, esto patiens & tace, illatis malis Dominus respondebit. Justus enim Dominus in ultum non patietur abire quodcunque nocivum verbum.

Quid tibi nocere potest alterius malitia, si contra te inflatur, si detrahit, si objurgat? Seipsum magis prodit, quia bonus non est. Nam si tu bonus fueris, & in patientia manseris, nil mali tibi intulit; sed potius meritum tuum auxit. Tu clarior ex opprobrio, coram sapientibus; tu probatior ex virtute patientiae.

Ne-

Nemini nocet pravitas alte- Contul-
rius , neminem lædit verbum melia
contumeliosum , quamdiu ipse non no-
pius & immotus fuerit. eet pio &
pacifco.

Omnis homo qualis interius
est, talis ei exterior adversitas e-
rit, Quia si tu bonus, simplex, ac
rectus, ac Deum timens proba-
ris , nemo tibi bonitatem, justi-
tiam , & pacem tuam potest ar-
ferre , nisi eam voluntarie reli-
queris.

8. Non est magna patientia, Patientia
quam parva res perturbat. Disce vincitur
saltem tacere ad injuriam , quia injuria
prudentia est tacere in tempore
malo. Qui vincere desiderat, vi-
ctum se tradat.

Cogita de corona, non de in-
juria, & quomodo possis alium
fanare, non quid possis è contra-
rio, quasi zelo justitiae motus re-
spondere.

Si ille non ignoscit , tu igno-
scie, quia ut frequenter majorem
habet culpam, qui alteri irasci-
tur, quam qui iratum patitur. Mi-
serorum proprium est conqueri,
& impatientiam citius commo-

ve-

810 COHORTATIO

veri , & causas aliis imponere.

Tu ergo esto libenter reus, ut
fias ante Deum innocens. Tu
primo à te ipso incipe , & sic po-
teris etiam alium sanare.

Zelum
adversus
aliorum
defeatus
modera-
re;

Audiat tamen , qui zelum vi-
detur habere adversus aliorum
defectus; qui indignatur, si quid
contra justitiam agitur.

Quàm recte & prudenter a-
geres, si zelum tuum etiam con-
tra tuam commotionem exerce-
res; & quod in alio reprehendis,
prius in te emendares?

Prius te
ipsum
quàm a-
lios cor-
rigens,

Cùm ergo aliorum culpis ira-
sceris , quid juvat de oculo fra-
tris tui festucam tollere , & tuæ
impatientiæ motus non cohibe-
re?

An tibi videtur non esse fe-
stuca, sed potius trabs, illius cul-
pa? Vide ne fortè ex tuo judicio
trabem suspiciole reputes, quod
coram Deo vix festuca habetur.

Non fidas nimis proprio ju-
dicio, quia homo es & non deus.
Sive tamen magnum , sive par-
vum fuerit, utilius semper teip-
sum consideras, quia & tu pecca-
tor

tores, & curatione indiges. In *Rom. 2.*
quo ergo alium judic̄s, te ipsum
condemnas, cūm eadem facis.

9. Quid enim mihi prodest, si
aliquem verbis meis sanavero? &
in propriis passionibus mansero?
Bene illi, cui malitia mea cedit
in bonum, sed v̄æ mihi propriæ
salutis interemptori.

Non est indicium mansueti
cordis, inconsiderate alium cor-
ripere, aut in correptione mo-
dum transire, vel non posse mo-
tum invectionis differre, donec
ira in mansuetudinem, & zelus a-
marus redeat in dulcedinem.

Forsitan tunc videbis non esse
tantæ culpæ reum, quem repre-
henderas, ac etiam magis excu-
sabis, super quo prius subito in-
dignabar is.

Sed & tuæ malitiæ imputabis
non incongrue, quod tantillum
non potuisti injuriæ perferre. Lu-
gebis quoque plus injustam cor-
reptionem, quam illius culpat.

Pudeat igitur te nondum di-
dicisse, parvos fratris defectus
tolerare, qui quotidie infirmita-
tem

In Cor-
reptione
præceps
esse cave.
Exspecta,
dum ira
deferviat,

812 COHORTATIO
tem propriam ab aliis desideras
portari.

Ne gra-
vius sit
crimen
corri-
pientis,
quàm
correpti.

Cur ergo eandem misericor-
diam non exhibes alteri, quam o-
ptas fieri tibi?

Revertere ad temetipsum, &
pertimesce, ne gravius delinquas
indignando, & male ferendo,
quàm frater tuus peccando.

Ille fortè casum suum, mox ut
agnovit, flevit, & de cætero ca-
vere proposuit ; tu verò impa-
tiens & incompassivus peccatum
tuum nec inspexisti nec elevasti.

Adhuc ille satis bene per a-
morem in corde suo tecum stat,
& nihil mali de te existimat ; sed
se magis humiliat, & te super se
justificat.

Luca 18. Videas ergo, ne ille, qui vide-
tur peccator, in regno Dei te
præcedat ; & tu cum justitiæ præ-
sumptione similis fias superbo
Phariseo ; qui reprobatus est à
Domino propter suam super-
biam, adversus Publicani humi-
litatem.

10. Ecce jam audisti aliquali-
ter, charissime, quomodo reip-
sum

sum debeas vincere , & zelum
contra propria vitia exercere.

Studeas ergo magis ac magis
proficere, & semper aliquid vi-
tiosæ consuetudinis amputare

*Stude er-
go profi-
cere. Id
homini*

Sicut autem negligentia vitia
nutrire solet , & virtutes amitte-
re; ita diligentia , quælibet inve-
terata mala evertit & expugnat.

Nam & si labore est in princi-
pio pugnæ , tamen cum videris
paulatim hostes ruere , consola-
beris de prospero fine.

Impedit nos valde, quia non
audemus violentiam inferre na-
turæ.

O quantos labores faciunt
homines pro terrenis lucrandis,
& nos pro æternis bonis marce-
scimus.

Nauta petit mare , mercator
circuit regiones , miles fert arma
bellica , rusticus vomere scindit
arva ; & sine labore non queunt
divitias & honores obtinere.

*Laborēs
seculariū
attende,*

Ut quid ergo nos virtutes , sine
magna sollicitudine adipisci cre-
dimus?

Hodie aliquid inchoare , & En faci-
cas modicum addere , & sic die- lem me-

814 COHORT. AD SPIR. PROF.
dum pro- bus singulis virtutē virtuti, pro-
ficiendi. possum proposito jungere, per-
ficit hominem virtuosum, devo-
tum, purum, sanctum, & religio-
sum, Deo charum & hominibus
gratiosum.

Hoc ordine promeretur ho-
mo nomen novū in calculo clau-
sum, quia calcatis vitiis efficitur
candidus interius, & saepius frui-
tur consolationibus supernæ
dulcedinis, quæ ignotæ manent
carnalibus & tepidis.

Ruminemus igitur sedula mé-
te præsentem versiculum adver-
sus detestabilem desidiam ad ig-
niendum nos & fratres nostros in
amorem spiritualis profectus; &
ut vitia nostra curentur, & dona-
tiones cœlestium virtutū in no-
bis augeantur: Neque enim frau-
dabit à desiderio suo fideles cer-
tatores Spiritus sanctus, qui ut
viriliter decertarent, hortatoria
voce insonuit, dicens: *Vincenti*
dabo manna absconditum.

FINIS Opusculorum
THOMÆ DE KEMPIIS.
IN-

INDEX CAPITUM

In

SOLILOQUIUM

ANIMÆ.

CAP.I. D E desiderio animæ querentis	
Deum.	Pag. 370
II. De districto Dei judicio.	381
III. De dolore & fletu peccatorum.	385
V. De lamentatione temporis & neglig- gentia.	389
V. De brevitate & miseria praesentis vi- tae.	393
VI. De anhelatione aeterna vita.	399
VII. De optatione bona mortis.	404
VIII. De mortuo mundo, cuius vita est in Christo.	411
X. De elongatione à creaturis.	418
X. De contemptu omnium consolatio- num terrenarum.	422
XI. De magna dulcedine & consolatione in Deo.	429
XII. De unico & summo bono quarendo.	
	438.

Ddd

XII.

INDEX CAPITUM,

- XIII. De unione animæ cum Deo, & subtractione gratiæ. 448
- XIV. De tristitia animæ absente Dilecti gratiæ. 456
- XV. De scrutinio super Dilecto, & donis gratiæ ejus. 462
- XVI. De benigna protectione Dilecti, & sufferentia animæ. 473
- XVII. De responsione Dilecti quæ sit ratio recessus sui. 487
- XVIII. De fiducia divina miserationis. 500
- XIX. De desiderio divina fruitionis. 508
- XX. De gemitu animæ ex dilatione gloriæ. 513
- XXI. De memoria cœlestis patriæ. 523
- XXII. De accessu ad Sanctum Sanctorum Iesum Christum Regem Angelorum, 530
- XXIII. De processu ad salutandam Virginem gloriosam. 537
- XXIV. De consolatione piissima Matris Virginis Maria. 546
- XXV. De reddendis gratiis, pro acceptis beneficiis. 553

INDEX

sub
448 INDEX CAPITUM

le^{ti}
456 VALLIS LILIORUM.
oni

- 462 CAP.I. **D**e triplici statu humanae vi-
463 & tæ. 576
473 II. De laude Dei in paupertate. 579
atior III. De probatione devotorum per con-
487 traria. 581
500 IV. De vero amatore Dei. 583
508 V. Degratitudine animæ, pro omni bo-
glo- no. 584
513 VI. De conformitate animæ de votæ cum
528 Crucifixo. 586
rum VII. De ambulatione animæ puræ cum
elo- Deo. 587
30 VIII. De pace cordis & quiete in Deo. 588
rgi- IX. De recollectione cordis cum Deo. 590
37 X. De vigilatione & oratione contra
vir- tentationes. 592
46 XI. De timore aeterna poena contra vitia
ptis earnis. 594
55 XII. De memoria Dominica passionis,
597.
XIII. De invocatione sancti nominis IE-
SV, & beatae Maria. 599
XIV. De forti certamine contra vitia.
604.

EX

Ddd a

XVc

INDEX CAPITUM.

- XV. *De instabilitate in loco & in ordine.* 607
XVI. *De divino solatio in tribulatione,* 609
XVII. *De custodia conscientia.* 612
XVIII. *De solitudine & silentio.* 616
XIX. *De refugio pauperis ad Deum adiutorem suum.* 623
XX. *De paupere & infirmo Lazaro.* 627
XXI. *De claro intellectu sacra Scriptura.* 630
XXII. *De magnis meritis patientiae pro Christo.* 635
XXIII. *De bonis moribus humilis Religiosi.* 637
XXIV. *De provida locutione, & fraterna compassione.* 639
XXV. *De incerta hora mortis.* 643
XXVI. *De aeterna laude Dei.* 648
XXVII. *De laude Sanctorum Angelorum.* 653
XXVIII. *Oratio devoti amatoris Dei.* 656
XXIX. *De unione cordis cum Deo habenda.* 659
XXX. *De vera pace in solo Deo.* 663
XXXI. *De recta intentione ad Deum.* 666
XXXII. *Oratio humilis & contriti spiritus.* 670
XXXIII.

INDEX CAPITUM.

- XXXIII. De bona societate cum Iesu &c.
Sanctis ejus. 672
XXXIV. De summo bono & ultimo fine, in
solo Deo ponendo. 680

IN DER CAPITUM

DE TRIBUS
TABERNACULIS.

- CAP.I. DE varia Probatione Elecio-
rum. 687
II. De tribus Tabernaculis, Christi, Moy-
sis, & Helia, seu trium virtutum,
Humilitatis, Patientia, Paupertati-
tis. 690
III. Paupertatis religiosa commendatio.
693.
IV. Ejusdem laus ab exemplo Christi, &
Sanctorum. 699
V. Paupertatis cum Humilitate cogna-
tio & connexio. 707
VI. Consolatio Paupertatis. 714
VII. De documentis & exemplis Humili-
tatis à Christo traditis. 718
VIII. De ascensu & descensu Superbie. 724
Ddd 3 IX.

INDEX CAPITUM.

- IX. De moribus & actibus vere humi-
lium : item de notis superborum. 729.
- X. De necessitate patientia inter tot mi-
serias hujus vite. 743
- XI. Consolatio afflicti & gementis in tri-
bulatione. 748
- XII. Verbis & exemplo Christi , patientia
suadetur. 753
- XIII. Patientia praecipue exeraenda in mor-
ificatione propria voluntatis.
759.
- XIV. De exemplis Prophetarum & Mar-
tyrum patientiam nobis commen-
dantibus. 761
- XV. Commendatur Patientia considera-
tione utilitatis, laboris momenta-
nei, & mercedis aeterna. 765

Sequuntur Suspiria & Gemitus Animæ Pœ-
nitentis, ad intimam cordis compunctio-
nem excitandam. 773

INDEX

INDEX
ORATIONUM

Ex Opusculis

THOMÆ A KEMPI.

In primis videat Pius L E C T O R , quæ supra
monuis^s in fine Librorum de
Imitatione.

SO LI LO QUI UM ANIMÆ ro-
tum oranti convenit , notentur ta-
men præcipue sequentes orandi for-
mula.

Oratio Pœnitentis pulcherrima. pag. 388

Oratio perelegans deplorantis miseriam
suam inter tot remoras & pericula
conversionis, 389

Oratio hujus vita brevitatem & miserias
lugentis. 393

Oratio Anhelantis ad vitæ præsentis exi-
tum ob continua peccandi pericula.
399.

Oratio plena affectibus animæ pia celerem
mortem desideranti , & præcipue ho-
minim erundo convenientia. 404

Q 12-

INDEX ORATIONUM.

- Oratio hominis à terreno amore ad divi-
num aspirantis. 418
Aspiratio Anima ad Dilectum pulcherri-
ma. 419
Gratiarum actio per quam elegans ad Chri-
stum. 532
Exercitium pulcherrimum ad B. Virg. Ma-
riam, usum salutationis Angelica & ele-
ganter ostendens. 537
Aspirationes ad B. Virg suavissima. 550
Gratiarum actio pro beneficiis divinis. 553.
Creationis. 559. Redemptionis. 561.
Iustificationis. 565
Oratio peccatoris se convertentis, & mi-
sericordiam supplicantis. 778

Plures pius Lector sibi feligere poterit , ex
Indicibus Capitum , aut ipsa potius Le-
ctione,nobis methodum ostendisse suffi-
ciet.

FINIS II. Partis Opuscul.
THOMÆ A KEMPIS.

divi-
418
verri-
419
Chri-
532
Ma-
ele-
537
550
553.
61.
565
mi-
778

ex
Le-
ffl.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th
3161